యాజ్ఞవల్క్య పర(ప్ర) యోగాను
(క్ర)మణిక

వేదాంతగ్రంథములు

పీఠిక.

ఆర్యులారా!

జననీ జనకులు మృతినొందిన సమయమునందు పుత్త్రులు శ్రౌతకర్మములను జక్కఁగ నియమయుతముగ నెఱవేర్చి రేని వారు (ఆజననీజనకులు) తమ పుత్త్రాదు లొనరించిన దానాదికర్మములకు నిర్ణయింపఁబడిన పుణ్యలోకములను బొందుదురు. మఱియు వారు పితృదేవత్వముగలవారగుదురు. వారట్లగుటచే వారానందమును బొంది తమ పుత్త్రులు దీర్ఘాయుష్మంతులును, తేజోవంతులును, ధనవంతులును. అగునటులాశీర్వచనములను జేయుదురు. ఆయాశీర్వచనసామర్థ్యంబున పుత్త్రులు సుఖవంతులై యుందురు.

శ్లో॥ పితౄణాంచ ప్రసాదేన కర్తుర్వంశోభివర్ధతే ।
శ్రేయసాంచాభి వృద్ధిస్స్యాద్భూయసాముత్తరోత్తరమ్ ॥

పితృదేవతలయొక్క యనుగ్రహముచేతఁ బుత్త్రాదులయొక్క వంశాభివృద్ధిని బొందుటయేకాక గొప్పవగు శ్రేయస్సులుగూడ విశేషించి కలుగును.

—♦ ప్రయోగమందుండు సంస్కార వైషమ్యములు. ♦—

ఆహితాగ్నేః బ్రహ్మవిత్వే బ్రహ్మమేధసహిత పితృమేధ ఆహితాగ్నిసంస్కారః	ఆహితాగ్నిబ్రహ్మవేత్తయినచో బ్రహ్మమేధముతో గూడిన పితృమేధము సంస్కారముజరుపవలెను.
ఆహితాగ్నేః అబ్రహ్మవిత్వే పితృమేధసహిత ఆహితాగ్ని సంస్కారః	ఆహితాగ్ని బ్రహ్మవేత్తగానిచో పితృమేధసహిత సంస్కారమే చేయవలయును.
అనాహితాగ్నేః బ్రహ్మవిత్వే బ్రహ్మమేధ సహితపితృమేధసంస్కారః	ఆహితాగ్ని కానివాడు బ్రహ్మవేత్తయినచో బ్రహ్మమేధసహిత పితృమేధ సంస్కారము చేయవలయును.
అనాహితాగ్నేః అబ్రహ్మ విత్వే కేవల పితృమేధ సంస్కారః	అనాహితాగ్ని బ్రహ్మవేత్త కానిచో కేవలము పితృమేధ సంస్కారమే చేయవలయును.

అయ్యా! ఈకలిప్రాబల్యమువలన, బ్రహ్మవేత్తలు. ఆహితాగ్ను లు మొదలగు వారలెక్కడనో బహుస్వల్పముగా నుందురు. అందువలన బ్రహ్మమేధ సంస్కారము. ఆహితాగ్ని సంస్కారము క్రమముగా తగ్గియుండెను. ఇప్పుడు సర్వేసర్వత్రా అనాహితాగ్నుల సంఖ్యయేవృద్ధిగా నుండెను. ఈవిషయములన్నియును సుజనులకందఱికిని దెలిసినవిషయమే కనుక విస్తరింపపనిలేదు. ఆపస్తంబమునిచేసిన శ్రౌతపన్నములేమి; గృహ్యాసూత్రములేమి, యావచ్ఛుభ కర్మములను గుఱించినవేకాని మఱియొకటికాదు, అనఁగా నౌపాసనము మొదలుకొని యశ్వమేధాంతక్రతువులును, నిషేకాదిశ్మశానాంతములైన షోడశకర్మములును చెప్పఁబడినవి. అయితే ఆపస్తంబముని శుభమును బోధించిన తనవాక్కుచే నశుభమును బోధింప సమాధానము లేనందున తన శిష్యుఁడైన భరద్వాజమునిచే భారద్వాజసూత్రము రచింపఁబడెను. ఆభారద్వాజసూత్రములో ఔర్ధ్వదైహికమును, బ్రహ్మమేధసంస్కారమును జెప్పఁబడినవి. ఔర్ధ్వదైహికకర్మమునకు పైతృమేధికమనిపేరు. పైతృమేధికమనఁగా చనిపోయిన బ్రాహ్మణాదులకు దహన సంస్కారము మొదలుకొని సపిండీకరణాంతమువఱకును జేయుకర్మమని యభిప్రాయము॥ జ్ఞాత్వాకర్మాణికుర్వీత॥ అని యుండెను. కాలము తెలిసి కర్మమాచరింపఁదగును. యీకలికాలమహిమవలన గొందఱు పుత్త్రులుమాతాపితరులను సదా దూషింపుచువారు మృతులైనవెనుక వారికి సకాలమందు శ్రాద్ధములఁజేయక మాతల్లిదండ్రులు తినవచ్చినారా పురోహితులకొఱకే శ్రాద్ధములేర్పడినవనెడు ముఖ్యాభిప్రాయము గలవారగుదురు.

శ్లో॥ పున్నామ్నో నరకాద్యస్మాత్త్రాయతే పితరం సుతః ।
తస్మాత్పుత్త్ర ఇతిప్రోక్తస్స్వయమేవస్వయంభువా ॥

అనఁగా ఏకారణమువలన పున్నామయనునరకమునుండి తండ్రిని రక్షింపుచున్నాఁడో ఆకారణమువలన పుత్త్రుఁడని స్వయముగా బ్రహ్మచేఁ జెప్పఁబడెను.

శ్లో॥ జీవతో ర్వాక్యకరణాత్ప్రత్యబ్దం భూరిభోజనాత్ ॥
గయాయాం పిండదానాచ్చ త్రిభిః పుత్త్రస్య పుత్త్రతా ॥

అనఁగా తల్లిదండ్రుల యాజ్ఞననుసరించుటయు ప్రత్యాబ్దికములం దన్నదానము చేయుటయు గయయందు పిండప్రదానమిచ్చుటయును ఈమూఁడుకార్యములాచరించుటచే పుత్త్రుఁడు పుత్త్రధర్మమును బొందినవాఁడగును. యిదిగాక:—

శ్లో॥ నాస్తి మాతృసమం దైవం నాస్తి పితృసమో గురుః ।
తయోః ప్రత్యుపకారోపి న కథంచన విద్యతే ॥

తల్లితో సమానమైన దైవంబును, తండ్రితో సమానమైన గురువును లేరు కనుక నెల్లప్పుడు త్రికరణశుద్ధితో ననఁగా మనోవాక్కాయములొక్కటిగా వారికి బ్రియముగ నడుచుకొనుటయే పుత్త్రలక్షణము

శ్లో॥ అపుత్రస్య గతిర్నాస్తి స్వర్గో నైవచ నైవచ ।
తస్మాత్పుత్త్రముఖం దృష్ట్వా పశ్చాద్భవతి తాపసః ॥

పుత్త్రసంతానము లేనివానికి స్వర్గాదిభోగములు లేవు కనుక పుత్త్రసంతానము కలిగినవెనుకనే తండ్రిసన్యసించి తపస్సు ప్రారంభింపవలెనుగదా సత్పుత్త్రుఁడైనవాఁడు తల్లిదండ్రులకు దహనాదికర్మములు పూర్తిగా నెఱవేర్చి పిదప మాసికాది శ్రాద్ధంబులును సంవత్సరవిమోకాబ్దికాదులను జరిపి ఆపయిన ప్రతిసంవత్సరంబున మృత తిథియందు ఆబ్దికము తనజీవితకాలమువఱకుఁ బెట్టుచుండవలయును.

శ్లో॥ మృతాహం తు పరిత్యజ్య చండాలః కోటిజన్మసు ॥

తలితండ్రులమృతతిథులు పరిత్యజించిన వానికి కోటిజన్మములెత్తి నప్పటికిని వానికి చండాలత్వము పోనేరదని ప్రాచీనగ్రంథములభిప్రాయము.

శ్లో॥ దరిద్రాయ కృతందానం శూన్యలింగస్య పూజనమ్ ।
అనాథప్రేతసంస్కార మశ్వమేధ సమంవిదుః ॥

దరిద్రునికొఱకుఁ జేయఁబడిన దానమును పూజ లేని లింగమును బూజించుటయును దిక్కులేని శవమును సంస్కరించుటయును యీ మూఁడును అశ్వమేధయాగము చేయుటవలనఁగలుగు ఫలమునకు సమానమయిన ఫలమిచ్చునవి.

అయ్యా! ఈపైతృమేధికమునకావశ్యకమయిన అపరకృష్ణీయాదిగ్రంథములనేకములు గలవు ఆగ్రంథములన్నియును పండితులకె గ్రాహ్యములుకాని తదితరులకు గ్రాహ్యములుగావు యాజుషప్రయుక్తంబగు అపరం బొకచోటఁబ్రయోగవిధిగా లేనందున గొందఱు నామిత్రులు నన్నుబ్రోత్సాహపఱుపఁగా నేను ఈగ్రంథము 1909 సంవత్సరంబున సహస్రప్రతులు ముద్రింపించితిని ఈశ్వరానుగ్రహమువలన ఆగ్రంథములన్నియును వినియోగపడినవి. రెండవమాఱున్స్వరములతో నుధర్మశాస్త్రవిషయములతోను ముద్రింపించుచుండఁగా బహుజనులీ గ్రంథమును బంపుమని వ్రాసిరి. ముద్రణమందుండుటచే అప్పట్లోపంపవీలులేకుండెను. కనుక గ్రంథముకొఱకప్పుడు దరఖాస్తుచేసినవారల క్షమాపణ వేడెదను.

ఈపుస్తకము నెంతశ్రమపడి ముద్రింపించినను ప్రమాదవశమునఁగొన్నిస్ఖాలిత్యములుండవచ్చును; కనుక వేదపరిజ్ఞాతలందఱు నీగ్రంథమునవలోకించి యిందుండు స్ఖాలిత్యములను గ్రహించినాకుఁ

దెలిపి లేని మూఁడవకూర్పునందుఁ జేర్పింపుచున్నాఁడనని బుధోత్తములకు విన్నవించుచున్నాను, అయ్యా బ్రహ్మమేధ సంస్కారము స్వప్రయోగముగా ప్రత్యేకముగా వ్రాయుచున్నాఁడనుగాన ఈగ్రంథమందుఁ జేర్పనైతి.

శ్లో॥ నిషేకాదీనికార్యాణికోశంద్రృష్ట్వైవకారయేత్ ।
పైతృమేధిక కార్యాణికోశం దృష్ట్వైవకారయేత్ ॥

అని ప్రమాణమునననుసరించి ఈపైతృమేధిక ప్రయోగము పుస్తకమును జూచియేజరుపఁదగును.

ఇట్లు,

ఆర్యానంద ముద్రాక్షరశాల,
మచిలీపట్టణము.

చల్లా లక్ష్మీనృసింహశాస్త్రి.

ఏతద్గ్రంథస్థవిషయములు.

ఇతి విషయసూచికసమాప్తము.

సంక్షిప్తంచ॥ సుమంగళ॥ శ్రీయోవ...కల్యాణ॥ఆయుర్దా శో—దేవేభ్యః॥పృథివీశాన్తాసాగ్ని నాశాన్తాసామైశాన్తాశుచగంశమయతు। అన్తరిక్షగం శాన్తం తద్వాయునా శాన్తంతస్మైశాన్తగం శుచగంశమయతు। ద్యౌశ్శాన్తాసాదిత్యేన శాన్తాసామే శాన్తా శుచగం శమయతు॥ పృథివీ శాన్తిరన్తరిక్షగం శాన్తిర్ద్యౌ శ్శాంతిర్దిశశ్శాంతిరవాంతరదిశా శ్శాంతి రగ్ని శ్శాంతిర్వాయుశ్శాంతి రాదిత్యశ్శాంతి శ్చంద్రమాశ్శాంతిర్నక్షత్రాణిశాంతి రాపశ్శాంతి రోషధయశ్శాంతిర్వనస్పతయశ్శాంతిర్గౌః శ్శాంతి రజాశాంతి రశ్వశ్శాంతిః పురుషశ్శాంతిర్బ్రహ్మశాంతి ర్బ్రాహ్మణశ్శాంతి శ్శాంతిరేవశ్శాంతి శ్శాంతిర్మే అస్తు శాంతిః। తయాహగంశాన్త్యాసర్వశాన్త్యామహ్యంద్విపదేచతుష్పదేచశాంతింకరోమి శాంతిర్మే అస్తు శాంతిః॥ శ్లో॥ నమఃకృష్ణాయదేవాయ బ్రహ్మణేఽనంతశక్తయే। యోగేశ్వరాయ యోగాయ త్వామహం శరణంగతః॥ నిత్యోత్సవేభవేత్తేషాం నిత్యశ్రీర్నిత్య మంగళమ్। యేషాంహృదిస్థోభగవాన్ మంగళాయతనంహరిః॥ కృష్ణాతటనీతటగతబృందాపురవాసి విప్రవర్యేణ। కౌండిన్యగోత్రజనుషాలక్ష్మీనృసింహశాస్త్రిణాకృతమిదే॥ యాజుషస్మార్తాఽపరప్రయోగభాగోద్య ముద్రితోగ్రంథః। ఆసేతుశీతనగమధ్యస్థాయే బాడబామహాపూజ్యాః। తేషాంతోషాద్భగవాన్ హరిస్తుతుష్యే న్నమాపిభవుకోఽస్తు॥ శ్రీమదానందసద్వర్షే శ్రావణే కృష్ణపక్షకే। ఇదానీంపితృమేధశ్చ సస్వరశ్చసు ముద్రితః॥

తప్పొప్పుల పట్టిక.

పుట.	పంక్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.
౧	౧	మనః	నమః
౨	౫	పోచ్యతే	ప్రోచ్యతే
౩	౭	కార్యములునాచ	కార్యములాచ
౭	౧౪	శ్యాలక	స్యాలక
౮	౨౯	పుత్తుి	పుత్రుంపు
౯	౮	స్నాన్న	స్నాన
,,	౧౨	యస్మేచ	జనసే
,,	౧౩	స్తత్కావిశో	స్తాత్కాలికో
౧౩	౩	ప్రతాఽతి	వ్రతాఽతి
౧౫	౧౫	పుమసా	పురుసా
,,	౨౪	పత్మి	పత్ని
౧౬	౯	విశ	విశ
,,	,,	కామె	కామె
౧౬	౧౦	ఉత్వా	ఉత్తా
,,	౨౧	నిష్ణో	విష్ణో
౧౭	౪	శర్మణ	శర్మణః
౧౮	౩	సోఽశుస్తే	సోఽశ్నుతే
౧౮	౯	అధీహి	అధీహి
౨౨	౨౨	స్పుర్శ్యా	స్పుశ్యా
౨౩	౧౬	మ్మమష్యాః	మనుష్యాః
౨౪	౫	పంచతిమె	పచంతిమె
౨౫	౧౩	వాతర్థాయా	వాంతర్థాయా
౨౯	౧౪	ధాత్రేణ	దాత్రేణ

పుట.	పంక్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.
౩౦	౬	ఏషావైదేవ	ఏషావైదేవ
〃	౧౩	మస్మై	మస్మై
౩౨	౬	పధి	పథి
〃	౨౧	స్వంతం	స్వంతం
〃	౨౨	సదేమం	సదేమ
౩౪	౨౦	కుర్యాత్	కుర్యాత్
〃	౨౨	ృష్ణుర్	ధృష్ణుర్
౩౫	౧౪	మూహాః	మూహాః
౩౮	౨	జోష్ఠాస్వాహా	జోష్ఠాస్సవర్యంతుయజ మానాస్స్వస్తిస్వాహా
౪౦	౧౪	నక్షత్రము	నక్షత్రము
౪౩	౧౪	త్రీఁవటౌ	త్రీనవటౌ
౪౫	౭	శ్లేష్మని	శ్లేష్మని
〃	౧౧	ప్రీత్యర్థ	ప్రీత్యర్థం
〃	౧౮	ర్మత్రైః	ర్మంత్రైః
౪౯	౨	సుషుప్త్య	సుషుప్త్యై
〃	౧౭	స్తైనాం	స్త్రానాం
౫౩	౧౬	అజ్ఞాతో	అజ్ఞానతో
౫౫	౧౭	విద్యా	విద్యా
౫౬	౬	ద్దైవస్య	ద్దైవస్య
〃	〃	ధియోయోనః	ధియ్యోయోనః
〃	౮	తాము	తామ్రు
〃	౧౩	సూర్యస్స	సూర్యస్య

పుట.	పఙ్క్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.
౫౯	౨	పయస్త	పయస్తా
౬౪	౭	అనుబా	అనుభా
,,	౭	స్నాన	స్నానం
౭౦	౧౦	పేత	ప్రేత
౭౧	౧౧	మేత్తి	మైత్రి
౭౩	౩	స్నాహి	స్నాహీ
౭౬	౭	ప్రాయశ్చిత్త	ప్రాయశ్చిత్తం
,,	౧౫	శర్మారం	శర్మాణం
౭౭	౩	వకిరే	వకిర
,,	౭.	చర్యాయల	చర్యాల
౭౯	౧౫	స్మత్రైః	స్మం త్రైః
	౧౯	క్రియమ్	శ్రీయమ్
	౧౩	న్పష్టి	న్పష్టిం
౮౪	౪	యుజగం	యజ్ఞగం
౮౫	౯	శ్రున్మక్తీ	శ్రుక్తీ
౯౫	౧౩	ర్మాజ్ఞ	ర్మాగ్జ
౧౦౦	౧౪	తిలోస్త్రి	తిలోస్త్రి
౧౦౧	౧౮	బ్రహ్మ	బ్రిహ్మ
౧౦౪	౨౨	ఝుప వేశ	ముఖ వేశ్య
,,	౨౩	దధ్యాత్	దద్యాత్
౧౦౫	౧	శ్రాద్ధనము	శ్రాద్ధము
౨౧౧	౨౨	మేష్యాదశ	మేస్యాదత
౨౧౧	౪	మేష్యా	మేస్యా
౨౪౪	౨౨	మాంస	మాస

ఓమ్.

పరబ్రహ్మణేనమః

యాజుషాఽపరప్రయోగానుక్రమణిక.

మృతికి మంచి నక్షత్రములు.

జ్యోతిస్సంగ్రహే॥ శ్లో॥ మృతతిథిషు యదాస్యాత్సోమసౌమ్యార్యవారా। న్యతిశుభఫలదాని ప్రోచ్యతే ధర్మవిజ్ఞైః। తురగ భరణి పుష్యస్వాతిహస్తార్ద్రమిత్ర। శ్రవణజలసమేతాఃజ్యేష్ఠ మూలాస్తథైవ। భుజగ మపిచపూర్వాఫల్గునీనామధేయం। సకలముఖగణానాంశస్యతేప్రేతకార్యే॥

తా॥ అశ్విని, భరణి,ఆర్ద్ర, పుష్యమి, ఆశ్రేష, పుబ్బ, హస్త, స్వాతి, అనూరాధ, జ్యేష్ఠ, మూల, పూర్వాషాఢ, శ్రవణము, యీ నక్షత్రములు ప్రేతకార్యములకు మంచివి. వారములలో సోమ, బుధ, గురువారములు ప్రశస్తములు.

ప్రాచీన గ్రంథే॥ శ్లో॥ అశ్వినీభరణీచైవ ఆర్ద్రాపుష్యస్తథైవచ। ఆశ్రేష పుబ్బ హస్తాశ్చస్వాత్య నూరాధకాతథా। జ్యేష్ఠమూలే ప్రశస్తాస్స్యుః। పూర్వాషాఢాతథైవచ। శ్రవణం ప్రేతకృత్యేషు సర్వదైవ ప్రశస్యతే। కేచిద్వదంతిభరణీ నింద్యేతిచ విచక్షణాః॥

తా॥ ప్రాచీనగ్రంథమందు భరణీ నక్షత్రము మాత్రము కొందఱు దూష్యమని చెప్పిరి.

మృతికి దోష నక్షత్రములు.

నిర్ణయామృతే॥ శ్లో॥ రోహిణ్యాం వసుపంచకే త్రిపదభే యుగ్మాంఘ్రిభే పైతృభే । నందా కామ చతుర్దశీ భృగు కుజార్కేష్వేషు భద్రేతిథౌ । ప్రేతశ్రాద్ధమృతిసపిండకరణ త్రైపక్షికోనత్రయా । శ్చేద్వంశక్షయమాప్నువంతి కురుతే మాస ద్విపక్ష ద్వయే॥

తా॥ రోహిణి, ధనిష్ఠ, శతతారా, పూర్వాభాద్ర, ఉత్తరాభాద్ర, రేవతి, కృత్తిక, మృగశీర్ష, పునర్వసు, ఉత్తర, చిత్ర, విశాఖ, ఉత్తరాషాఢ, మఖ, ఈ నక్షత్రమాలయందును, ౧, ౨, ౬, ౭,౧౧, ౧౨, ౧౩, ౧౪, ఈతిథులయందును, శుక్ర, కుజ భానువారముల యందును, ప్రేతకర్మము, మరణము, సపిండకరణము, త్రైపక్షికము, ఊనమాసికములు మొదలుగాగల ప్రేతకార్యములు చేయకూడదు చేసినయెడల, ౧, ౨, నెలలకు వంశము నశించునని తాత్పర్యము.

ద్విపాదిత్రిపాది నక్షత్రములు.

శ్లో॥ ద్విపాదేతు త్రిమాసంస్యా త్త్రిపాదేతు చతుష్టయం । తద్గృహం వర్జయే ద్ధీమాన్ షణ్మాసం వసుపంచకే॥

తా॥ ద్విపాది నక్షత్రములగు, మృగశీర్ష, చిత్ర, ధనిష్ఠ, ఈనక్షత్రములందు మరణము నొందెనేని మూడు మాసములవఱకును త్రిపాది నక్షత్రములగు, కృత్తిక, పునర్వసు, ఉత్తర, విశాఖ, ఉత్తరాషాఢ, వీని యందు నాలుగు మాసములవఱకును, ధనిష్ఠ, శతతారా, పూభా, ఉభా, రేవతి, ఈనక్షత్రములందు ఆఱుమాసముల వఱకును మృతగృహము విడువవలెనని తాత్పర్యము.

శ్లో॥ మృతేతుదహనేచైవ ప్రేతధిష్ణ్యప్రవేశనే। పుణ్యక్షేత్రే పుణ్యతిథౌ పుణ్యర్క్షేస్థి నిక్షిపే। యుగ్మాంఘ్రిభే త్రిపదభే రోహి

ణ్యాం పైత్ర్యభేతథా । ధనిష్ఠాపంచకేచాపి ప్రేతకార్యం నకారయేత్ ॥

తా॥ మృతమందును, దహనమందును, నక్షత్రదోషమువలన ప్రేతయొక్క గృహము త్యాగము చేసిన పిదప పునఃప్రవేశించుట యందును, ప్రేతపత్నీ పుణ్యతీర్థములు సేవించుటయందును, అస్థిని క్షేపణమందును, ద్విపాది, త్రిపాది, రోహిణి, మఖ ఈనక్షత్రముల యందును, ధనిష్ఠాపంచకము నందును ప్రేతకార్యములు నాచరింపఁ దగదని తాత్పర్యము.

గ్రంథాంతరే॥ శ్లో॥ నందా భద్రా కామభూత భౌమశుక్రార్క వాసరాః । దహనేమరణేచైవ తద్దోషంత్రిగుణంభవేత్ ॥

తా॥ నందతిథులును, భద్రతిథులును, త్రయోదశి, చతుర్దశి, తిథులును, రవి, శుక్ర, కుజవాసరములును, వీనియందు దహనమరణములు జరిగెనేని ఆమరణము నొందినస్థలమందు పునర్మరణమును దహనము జరిగినస్థలమునందు పునర్దహనమును, మూడుపర్యాయములు జరుగునని తాత్పర్యము మెఱియుదు.

శ్లో॥ తిథ్యృక్షయోగే గ్రామే వారోడ్యోగే వాటికాయాం । తిథివారోడ్యోగే గేహేమరణం పునర్భవతి॥

తా॥ పైనవ్రాసిన దోషతిథులు నక్షత్రములు కూడగా మరణము నొందెనేని యాగ్రామమందు తిరుగ మరణము జరుగుననియు, నక్షత్రవారములు కూడెనేని యావాటికయందు తిరుగ దహనము జరుగుననియు, తిథి వార నక్షత్రములు 3 ను కూడెనేని మరణము జరిగిన యాగృహమునందే మఱల మరణము జరుగుననియును తాత్పర్యము. ఈ ప్రకారము తిథివార నక్షత్రములయందు వగా మున్న మొదలగు కార్యములును జేయగూడదని పెద్దలయభిప్రాయము.

దైవజ్ఞకర్ణామృతే॥ శ్లో॥ భరణ్యామేకమాసంతు ద్విత్రిపాదే త్రిమాసకం। వసుపంచక షణ్మాసం మృతిగేహం పరిత్యజేత్॥ ద్విపాదేచత్రయంమాస్సు షణ్మాసంచత్రిపాదకే॥

జ్యోతిర్నిబంధే॥ ధనిష్ఠాపంచక మృతా వపికాలభేద మాహ॥

శ్లో॥ ధనిష్ఠాయాంతు షణ్మాసంవారుణేతు త్రిమాసకం। పూర్వాభాద్రా తదర్థంచ అహిర్బుధ్నేతుమాసకం। రేవత్యాం పక్షమిత్యాహుర్మృతిగేహావిసర్జనే॥

ఇదివరలో ధనిష్ఠాపంచకము ౫ అయిదునక్షత్రములకును కూడా సాధారణముగా ఆఱునెలలు విడువవలసినదని చెప్పి ఇప్పుడు దానిలో భేదమును జెప్పుచున్నది యెట్లంటే, ధనిష్ఠకు ౬ మాసములు, శతభిషమునకు ౩ మాసములు, పూర్వాభాద్రకు ౪౫ దినములు, ఉత్తరాభాద్ర కొకమాసము, రేవతి కొకపక్షము, ఈలాగున మృతి గృహమును విడువవలయునని తా॥ కొందఱు ౫ పక్షములుమాత్రము ఆదోషగృహమువిడిచివేయు సాంప్రదాయము శిష్టాచార మని చెప్పుచున్నారు.

శ్లో॥ సూర్యాధిష్ఠిత తారకాది గణయేచ్చత్వారి బాహ్యాంతరే। బాహ్యేత్రీణిపునః పునశ్చ గణయేదీశాన్యదిక్షుక్రమాత్॥

తా॥ మృతిదినంబున సూర్యుడే నక్షత్రమునందుండునో అది మొదలు ఈశాన్యదిక్కునుంచి చక్రమధ్యమువఱకు ౪ నక్షత్రములును, చక్రమధ్యస్థిత నక్షత్రముమొదలు తూర్పువఱకు నాలుగు నక్షత్రములును, ఆగ్నేయము మొదలుచక్రమధ్యమువఱకు ౪ నక్షత్రములును, ఈప్రకారము ఆరోహణాఽవరోహణక్రమముగా వ్రాయవలయును.

మృతిచక్రము

శ్లో॥ మృతికాలేందునక్షత్రం యత్రతిష్ఠతితత్క్రమాత్ । అంతరంగేత్రిపక్షంస్యా న్మధ్యకక్ష్యాద్విపక్షకమ్ । అంత్యేచపక్షమేకం స్యా ద్బాహ్యే రేఖానదోషభాక్॥

తా॥ మృతికాలనక్షత్రము చక్రమధ్యమందుంటే ఆగృహము ౪౫ దినములు విడువవలయును. దానికిచుట్టూఉన్న ౮ గదులలో వుంటే ౧ మాసమువిడువవలయును. వానికిచుట్టూవున్న ప్రహరిలో పలయుంటే ౧౫ దినములు విడువవలయును, చక్రమునకు వెలుపల నుంటే ఆయింటివారికి దోషము లేదుగాని ఆయాదిక్కులందున్న వారికి దోషము.

దైవజ్ఞకర్ణామృతము మాత్రము ఈచక్రము ప్రాగాది వామ మార్గముగా చూడుమని చెప్పబడినది తత్ప్రమాణము.

శ్లో॥ చతురశ్రత్రయేచక్రే ప్రాగాదిరవిభాదికే । ఆరోహ మవరోహంచ వామమార్గేణ లేఖయేత్॥

(శ్రాద్ధకాలంబున విషగడియలు.)

జ్యోతిస్సంగ్రహే॥ శ్లో॥ స్నానే దానేజపే హోమే వైశ్వదేవేసు రార్చనే। ప్రాయశ్చిత్తేతథాశ్రాద్ధేప్రశస్తా విషనాడికాః॥

తా॥ స్నానకాలంబున, దానసమయంబున, జపసమయంబున, హోమసమయంబున, వైశ్వదేవసమయంబున, దేవతార్చనసమయంబున, ప్రాయశ్చిత్తసమయంబున, శ్రాద్ధసమయంబున, పంచాంగస్థితవిషగడియలు దూష్యములేదని తాత్పర్యము.

కించ॥ ఆసనే శయనేభోజ్యే మలమూత్రోత్సృజేతథా। ఉగ్రకర్మణ్యస్త్రవధేప్రశస్తావిషనాడికాః॥

తా॥ ఆసన, శయన, భోజన, మలమూత్ర విసర్జన, అస్త్రప్రయోగాదులయందుకూడా ప్రశస్తములని తాత్పర్యము.

కర్మాచరణ ఫలము.

శ్లో॥ సునిర్వృత్తాక్రియా చేత్స్యాదాశౌచనియమైస్సహ। ప్రాప్నువంతిపితృత్వంహిప్రయాతాః కర్తృబంధవః॥

తా॥ మాతాపితృలు మృతిఁబొందిన సమయమునందు పుత్రులు ప్రేతకర్మములను చక్కఁకనియమయుతముగ నెరవేర్చిరేని యతనిమాతా పితృలు తత్కర్మానుకూలముగ విధింపఁబడిన పుణ్యలోకములను బొందుదురు. అంతయుగాక మాతాపితృలు పితృదేవత్వము గలవారగుదురు, అట్లగుటచేత ఆనందమునుపొంది తమ పుత్రులు దీర్ఘాయుష్మంతులును, తేజోవంతులును, ధనవంతులును అగునటుల నాశీర్వచనములను జేయుదురు. ఆయాశీర్వచన సామర్థ్యంబున పుత్రులు సుఖవంతులై యుందురని తాత్పర్యము.

శ్లో॥ పితౄణాంచ ప్రసాదేనకర్తుర్వంశోఽభివర్ధతే। శ్రేయసాంచాభి వృద్ధిస్స్యాద్భూయసాముత్తరోత్తరమ్॥

తా॥ పితృదేవతలయొక్క యనుగ్రహముచేత పుత్త్రాదుల యొక్క వంశము అభివృద్ధిని బొందుటయేగాక గొప్పవగు శ్రేయస్సులుగూడ విశేషించి కలుగునని తాత్పర్యము.

శ్లో॥ పున్నామ్నో నరకాద్యస్మాత్పితరం త్రాయతే సుతః। తస్మాత్పుత్త్ర ఇతి ప్రోక్తస్స్వయమేవ స్వయంభువా॥

శ్లో॥ జీవతో ర్వాక్య కరణాత్ । ప్రత్యబ్దం భూరిభోజనాత్ । గయాయాం పిండదానాచ్చ త్రిభిః పుత్త్రస్యపుత్త్రతా॥

అథ కా రు ణ్య ము.

శ్లో॥ ఆదౌపితా తథామాతా సాపత్నీ జననీతథా । మాతామహ స్సపత్నీకా ఆత్మపత్న్యనంతరమ్॥ సుత భ్రాతృ పితృవ్యాశ్చ మాతులాస్సహభార్యకాః। దుహితా భగినీ చైవ దౌహిత్రో భాగినేయకః॥ పితృష్వసా మాతృష్వసా జామాతా భావుక స్స్నుషా । శ్వశుర శ్శ్యాలకశ్చైవ శ్వశ్రూశ్చ గురురర్థినః ॥

తా॥ ముందు తల్లితండ్రులు, పిదప సవతి తల్లి, జనకతల్లిదండ్రులు, మాతామహ మాతుః పితామహమాతుః ప్రపితామహులు, మాతామహీమాతుఃపితామహీమాతుః ప్రపితామహీలు-తనభార్య, కుమారుడు, అన్న, పినతండ్రి, పెదతండ్రి, మేనమామ వీరిభార్యలు, కుమార్తె, తోడబుట్టువులు, మనుమడు, మేనల్లుడు, మేనత్తలు, పినతల్లి, పెదతల్లులు, అల్లుడు, తోబుట్టువుల భర్తలు, కోడలు, భార్యయొక్క తండ్రి, భార్యయొక్కసోదరుడు, భార్యయొక్కతల్లి, గురువు, యాచకులు, వీరలు క్రమముగ కారుణ్యములోనివారలని తెలియవలయును.

ఒకనిని చిరకాలమువఱకు విద్యాబుద్ధులు చెప్పించి ఆమెచనిపోయినది. అప్పుడు కర్తృత్వము, యెట్లని కొందరికిలోచుము. ఎట్లనగా, పోషకపితుః అని పురుషునకు, పోషకమాతుః అనిగాని, పాలకమాతుః అనిగాని తెలియవలెను.

అక్క = జ్యేష్ఠభగినీ.
చెల్లెలు = కనిష్ఠభగినీ.
అన్న = జ్యేష్ఠభ్రాత.
అన్నకూతురు= జ్యేష్ఠభ్రాతృపుత్రి.
అన్నకొడుకు = జ్యేష్ఠభ్రాతృపుత్రుడు.
అప్పకూతురు = జ్యేష్ఠభగినీపుత్రి.
అప్పకొడుకు జ్యేష్ఠభగినీపుత్రుడు.
అప్పమగడు = భావుకుడు.
అమ్మమ్మ = మాతామహీ.
అలుడు = జామాత.
కూతురు = దుహిత.
కొడుకుకూతురు= పౌత్రి.
చెల్లెలికూతురు=కనిష్ఠభగినీపుత్రి.
చెల్లెలికొడుకు = కనిష్ఠభగినీపుత్రుడు.
చెల్లెలిమగడు = భావుకుడు.
పినతండ్రికొడుకు = కనిష్ఠపితృవ్యపుత్రుడు.
పినతండ్రిభార్య = కనిష్ఠపితృవ్యపత్నీ.
పినతల్లికూతురు = కనిష్ఠమాతృభగినీపుత్రి.
పినతల్లికొడుకు = కనిష్ఠమాతృభగినీ పుత్రుడు.
పెదతండ్రి = జ్యేష్ఠపితృవ్యుడు.
పెదతండ్రికూతురు = జ్యేష్ఠపితృవ్య పుత్రి.
తండ్రి = పిత.
తండ్రితండ్రి = పితామహుడు.
తమ్ముడు = కనిష్ఠభ్రాత.
తమ్మునికూతురు = కనిష్ఠభ్రాతృపుత్రి.
తమ్ముని కొడుకు = కనిష్ఠభ్రాతృపుత్రుడు.
తల్లిచెల్లెలు = కనిష్ఠమాతృభగినీ.
తల్లియప్ప = జ్యేష్ఠమాతృభగినీ.
తల్లియప్పకూతురు= జ్యేష్ఠమాతృభగినీపుత్రిక.
తల్లియప్పకొడుకు = జ్యేష్ఠమాతృభగినీపుత్రుడు.
నాయనమ్మ = పితామహీ.
పినతండ్రి = కనిష్ఠపితృవ్యుడు.
పినతండ్రికూతురు = కనిష్ఠపితృవ్యపుత్రి.
పెదతండ్రికొడుకు = జ్యేష్ఠపితృవ్యపుత్రుడు.
పెదతండ్రిభార్య = జ్యేష్ఠపితృవ్యపత్నీ.
భార్యసోదరుడు = స్యాలకుడు.
మగనితమ్మునికూతురు = భర్తృకనిష్ఠ భ్రాతృపుత్రి.
మనమరాలు = పుత్రికాపుత్రి.
మేనత్త = పితృభగినీ.
మేనత్తకూతురు= పితృభగినీపుత్రి
మేనత్తకొడుకు= పితృభగినీపుత్రుడు

కాత్యాయనః॥ శ్లో॥ సంకల్పా సనహోమేషు ద్వితీయా వా హానే తథా। అన్నదానే చతుర్థీస్యా చ్ఛేషాస్సంబుద్ధయస్స్మృతా॥

పారస్కరః॥ శ్లో॥ అర్ఘ్యదానేచసంకల్పే పిండదానే తథాక్షయే। గోత్రసంబంధనామానీ తథాకల్ప్రతిపాదయేత్॥

తి థి స ం క ల్ప ని ర్ణ య ము.

శ్లో॥ యాంతిథిం సమనుప్రాప్య ఉదయంయాతి భాస్కరః। సాతిథిస్సకలాజ్ఞేయా స్నానదానవ్రతాదిషు॥

తా॥ సూర్యుఁడు ఏతిథియందుదయించునో ఆతిథి స్నాన దానవ్రతములు మొదలుగాగల కార్యములందు ఆతిథియే సంకల్ప ము చెప్పవలయును.

శ్లో॥ యన్మేచమృతకే చైవ సంగమేదంతధావనే। అభ్యంగే చో దధిస్నానే తిథిస్తత్కాలికోభవేత్॥

శర్మవర్మగుప్తదాస నిర్ణయము.

విష్ణుపురాణే॥ శ్లో॥ శర్మేతి బ్రాహ్మణస్యోక్తం వర్మేతిక్షత్రసంశ్రయం। గుప్తదాసాత్మకంనామ ప్రశస్తం వైశ్యశూద్రయోః॥

తా॥ బ్రాహ్మణులకు శర్మ, క్షత్రియులకు వర్మ, వైశ్యులకు గుప్త, శూద్రులకుదాస ఇట్లు నామాంతరముం దుఁడ వలయును. ఇదిగాక స్త్రీలకు.

శ్లో॥ దాయీదేవీచగోపీచ అభిధానాన్యనుక్రమాత్। త్రయాణామపివర్ణానాం శ్రాద్ధకర్మసుపఠ్యతే॥

తా॥ బ్రాహ్మణస్త్రీలకు దాయి, క్షత్రియస్త్రీలకు దేవీ, వైశ్యస్త్రీలకు గోపీ, ఇట్లుగా శ్రాద్ధకర్మలయందు పఠింపవలయునని తా॥

స్వ శా ఖ వి ష య ము.

వసిష్ఠః॥ శ్లో॥ స్వశాఖావిధిముత్సృజ్య అన్యేషాంవిధిమాచరేత్। అప్రమాణమృషింకృత్వా అంధేతమసిమజ్జతి। స్వకంకర్మ

పరిత్యజ్య యదన్య త్కురుతేనరః। అజ్ఞానాదథవాలోభా త్సతేనపతి తోభవేత్। ఋక్శాఖనైవకుర్వీత స్వకీయంపరశాఖయా। ప్రమాదాద్యదికుర్వీత పునస్సంస్కారమర్హతి। యత్రనాస్తిస్వశాఖోక్తం ఋక్శాఖోక్తం సమాచరేత్। పునర్నార్హతిసంస్కార మన్యథార్హతిచేత్పునః॥ యజుశ్శాఖా విధానేన యదిబహ్వృచకస్యచ। కృతే చాపిహితత్కర్తా పునఃకుర్యా ద్యథావిధి। ఋక్శాఖావిధినాకర్మయదిస్యాదన్యశాఖనాం। నతత్కర్మపునఃకార్య మితియజ్ఞ విదాంమతమ్॥

తా॥ స్వశాఖవిధిని వదలి యితరశాఖావిధి నవలంబింపఁగూడదు. అట్లుసేసెనేని స్వకీయఋషిని తిరస్కరించినవాఁడగును. అది కారణముగ నంథతమస్సను నరకమునందు మగ్నుఁడగును. స్వకీయమగుకర్మను బరిత్యజించి యితరమగు కర్మను అజ్ఞానముచేనైనను. లోభముచేనైనను, చేసినయెడల పతితుఁడగును. ఏశాఖవాఁడాశాఖనువదలివేసి మఱియొక శాఖచేత కర్మనాచరించెనేని మఱల నుపనయన సంస్కారముచేసికొనఁదగును. స్వశాఖీయులు సంభవించనప్పుడు సకలకర్మలను ఋక్శాఖచేత నాచరింపవలయును. అట్లుచేసినయెడలపునస్సంస్కారమును జేయ నక్కరలేదు. యజుశ్శాఖావిధానముచేత బహ్వృచునకుఁ గర్మలను జేసినయెడల మఱల స్వశాఖోక్తవిధిగా నాచరింపవలయును, అన్యశాఖీయులకు ఋక్శాఖోక్తవిధిచేత కర్మలు జరిపినయెడలమఱలఁ జేయునక్కరలేదని వసిష్ఠుఁడు వచించెనని తాత్పర్యము.

మరణకాల సర్వప్రాయశ్చిత్తము.

అనాహితాగ్నేః మరణసంశయే స్నాపయిత్వా॥ కర్తానచేలంస్నాత్వాచమ్య॥ పవిత్రంధృత్వా॥ పూర్వోక్తపవం×తిథౌ అముక

గోత్రస్యఅముకనామధేయస్య ఇహజన్మనిజన్మాభ్యాసాజ్జన్మ ప్రభృత్యే తత్క్షణ పర్యంతం మధ్యేవర్తిసికాలే బాల్యయావనకౌమారవార్ధకేషుజాగ్రత్స్వప్న సుషుప్త్యవస్థాసు మనోవాక్కాయేంద్రియవ్యాపారైః రహసిప్రకాశేచ జ్ఞానతోఽజ్ఞానతశ్చకృత్వ యాకృతానాం ప్రకాశకృతమహాపాతకచతుష్టయ వ్యతిరిక్తానాం ప్రకాశకృతానాం మహాపాతకాఽతిదిష్టరూపమహాపాతకవ్రతాఽతిదేశిక రూపాతిపాతకానాం ప్రకాశకృతమహాపాతక సమరూపాను పాతకానాం, ఉపపాతకానాం, సంకలీకరణానాం, మలినీకరణానాం, అపాత్రీకరణానాం, జాతిభ్రంశకరాణాం, అవకీర్ణకానాం, ప్రకీర్ణకానాం, రహస్యకృతానాం, మహాపాతకానాం, రహస్య కృతమహా పాతకాఽతిదిష్టరూప మహాపాతకవ్రతాఽతిదేశిక రూపాఽతిపాతకానాం,రహస్యకృతమహాపాతక సమరూపాఽతిపాతకానాం, ఉపపాతకానాం, సంకలీకరణానాం, మలినీకరణానాం, అపాత్రీకరణానాం, జాతిభ్రంశకరాణాం, అవకీర్ణకానాం, ప్రకీర్ణకానాం, ఏవంబహూనాం, బహువిధానాం, సర్వేషాంపాపానాం, అజ్ఞానతస్సకృత్కృతానాం, అజ్ఞానతోఽభ్యస్తానాం, జ్ఞానతస్సకృత్కృతానాం, జ్ఞానతోఽభ్యస్తానాం, అజ్ఞానతోజ్ఞాన తశ్చాత్యంతాభ్యస్తానాం అజ్ఞానతోజ్ఞానతశ్చనిరంతరాభ్యస్తానాం అజ్ఞానతోజ్ఞానతశ్చ చిరకాలాభ్యస్తానాంబహూనాంబహువిధానాం సర్వేషాం పాపానామపనోదకం సర్వప్రాయశ్చిత్తం పరిషదుపస్థానపూర్వకంశక్య ప్రత్యామ్నాయ రూపేణాచరిష్యే॥ స్వశాఖయా సంకల్పపురస్సరం మృత్తికాస్నానం కుర్యాత్॥

అథపరిషద్దక్షిణాం గృహీత్వా॥ సమస్తస్సన్యీకృత్యఅశేషేహ పరిషన్మదీయాం విజ్ఞాపనామాకర్ణ్యమయానమర్పితాం ఇమాం పరిష

ద్దక్షిణాం యథోక్తదక్షిణామిదస్వీకృత్య॥ ... గోత్రస్యశర్మణః జన్మా
భ్యాసాజ్జన్మప్రభృత్యేతత్క్షణపర్యంతం మధ్యేవర్తినికాలే బాల్యయౌ
వన కౌమారవార్ధకేషు జాగ్రత్స్వప్నసుషుప్త్యవస్థాసుమనోవాక్కా
య కర్మేంద్రియవ్యాపారైః రహస్యప్రకాశేచ జ్ఞానతోఽజ్ఞానతశ్చ
(మయా) (త్వయా) కృతానాం ప్రకాశకృతమహాపాతకచతుష్టయ
వ్యతిరిక్తానాం ప్రకాశకృతానాం మహాపాతకాఽతిదిష్టరూప మహా
పాతక వ్రతాఽఽతిదేశిక రూపాఽతిపాతకానాం ప్రకాశకృతమహా
పాతక సమరూపాఽనుపాతకానాం, ఉపపాతకానాం, సంకలీకరణా
నాం, మలినీకరణానాం, అపాత్రీకరణానాం, జాతిభ్రంశకరాణాం అ
వకీర్ణకానాం, ప్రకీర్ణకానాం, రహస్యకృతానాం, మహాపాతకానాం,
రహస్యకృత మహాపాతకాఽతిదిష్టరూపమహాపాతక వ్రతాఽతిదేశిక
రూపాఽతిపాతకానాం,రహస్యకృతమహాపాతక సమరూపాఽతిపాత
కానాం, ఉపపాతకానాం, సంకలీకరణానాం,మలినీకరణానాం, అపా
త్రీకరణానాం జాతిభ్రంశకరాణాంఅవకీర్ణకానాం ప్రకీర్ణకానాం, ఏవం
బహూనాం బహువిధానాం సర్వేషాంపాపానాం అజ్ఞానతస్సకృత్కృ
తానాం అజ్ఞానతోభ్యస్తానాం, జ్ఞానతస్సకృత్కృతానాం జ్ఞానతోఽ
భ్యస్తానాం అజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చాఽత్యంతాఽభ్యస్తానాం, అజ్ఞానతో
జ్ఞానతశ్చనిరంతరాభ్యస్తానాం అజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చ చిరకాలాభ్యస్తా
నాం బహూనాం బహువిధానాం సర్వేషాం పాపానామపనోదకం
సర్వప్రాయశ్చిత్తంఉపదిశేతివిజ్ఞాప్య॥ పునఃప్రణమేత్॥ హేయజమాన
......తవజన్మాభ్యాసాజ్జన్మ ప్రభృత్యే తత్క్షణపర్యంతం మధ్యేవర్తిని
కాలేబాల్యయౌవనకౌమారవార్ధ కేషుజాగ్రత్స్వప్నసుషుప్త్యవస్థా
సుమనోవాక్కాయ కర్మేంద్రియవ్యాపారైః రహసిప్రకాశేచజ్ఞాన

తో జ్ఞానతశ్చ త్వయాకృతేభ్యః ప్రకాశకృత మహాపాతక చతుష్టయ వ్యతిరిక్తేభ్యః ప్రకాశకృతమహాపాతకాఽతిదిష్టరూప మహాపాతక ప్రత్యాఽతిదేశికరూపాఽతిపాతకేభ్యః ప్రకాశకృతమహాపాతక సమరూపాను పాతకేభ్యః ఉపపాతకేభ్యః సంకలీకరణేభ్యః మలినీకరణేభ్యః అపాత్రీకరణేభ్యఃజాతిభ్రంశకరేభ్యః ప్రకీర్ణకేభ్యః రహస్యకృతేభ్యో మహాపాతకేభ్యః రహస్యకృతమహాపాతకాఽతిదిష్టరూపమహాపాతకవ్రతాఽతిదేశికరూపాతి పాతకేభ్యః రహస్యకృత మహాపాతక సమరూపాను పాతకేభ్యః ఉపపాతకేభ్యః సంకలీకరణేభ్యఃమలినీకరణేభ్యః అపాత్రీకరణేభ్యః జాతిభ్రంశకరేభ్యః అవకీర్ణకేభ్యః ప్రకీర్ణకేభ్యః అజ్ఞానతస్సకృత్కృతేభ్యః అజ్ఞానతోభ్యస్తేభ్యః జ్ఞానతస్సకృత్కృతేభ్యః జ్ఞానతోభ్యస్తేభ్యః అజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చాఽత్యంతాభ్యస్తేభ్యః అజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చ నిరంతరాభ్యస్తేభ్యః అజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చ చిరకాలాభ్యస్తేభ్యః బహుభ్యః బహువిధేభ్య స్సర్వేభ్యః పాపేభ్యో ముక్తోభూయా విముక్తోభూయాః॥ ఇత్యుచ్చైచ్చర్వదేత్॥ అథబ్రాహ్మణేభ్యో యథాశక్తి దక్షిణాందద్యాత్। ఏవంగత్వాంగజన్మాభ్యాసాజ్జన్మప్రభృత్యే తత్క్షణపర్యంతం సమస్తదోషనివారణార్థం స్వర్ణధాన్యాజ్య కృచ్ఛ్రాణ్యాచరిష్యే॥

శ్లో॥ స్వర్ణం పవిత్రమమలం స్వర్ణం పాప ప్రణాశనమ్। స్వర్ణం హిరణ్యకరంయస్మా దతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే॥ బ్రాహ్మణాయ సువర్ణ దానం దద్యాత్॥

శ్లో॥ ధన్యం కరోషి దాతార మిహలోకే పరత్రచ। యస్మాత్తస్మా చ్ఛివం మేస్యా దతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే॥ ధాన్యదానందద్యాత్॥

శ్లో॥ కామధేనో స్సముద్భూతం సర్వక్రతుషు సంస్థితం। దేవానామాజ్యమాహార మతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే॥ ఆజ్యదానందద్యాత్॥

శ్లో॥ హిరణ్యగర్భగర్భస్థం హేమబీజం విభావసోః। అనంత పుణ్యఫలద మతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే॥

ఇదంకృచ్ఛ్రత్రయ ప్రత్యామ్నాయం యథాశక్తి హిరణ్యం శ్రీమహావిష్ణుప్రీత్యర్థం కామయమానస్తుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ॥ ఏవంగుణ + తిథౌ గోత్రస్య + శర్మణః జన్మాభ్యాసా జ్జన్మ ప్రభృత్యే తత్క్షణ పర్యంతం సకల పాపక్షయార్థం సర్వప్రాయశ్చిత్త గోదానం కరిష్యే॥ తదంగ బ్రాహ్మణపూజాం కరిష్యే॥ ప్రతిగ్రహీతారం బ్రాహ్మణమభ్యర్చ్య॥ శ్రీమహావిష్ణుస్వరూపస్య బ్రాహ్మణస్య ఇదమాసనం॥ సుఖాసనం॥ ఉభాభ్యామిదంపాద్యం॥ సుపాద్యం॥ నమో స్త్వనంతాయ సహస్రమూర్తయే సహస్రపాదాక్షి శిరోరుబాహవే। సహస్రనామ్నే పురుషాయ శాశ్వతే సహస్రకోటీయుగధారిణేనమః॥ ×అయంవో గంధః అలంకారార్థా ఇమే అక్షతాః సకలారాధనై స్స్వర్చితమస్తు॥

శ్లో॥ గవామంగేషుతిష్ఠంతి భువనాని చతుర్దశ। యస్మాత్తస్మాచ్ఛివంమేస్యా దతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే॥ అస్మై బ్రాహ్మణాయ శ్రీమహావిష్ణుస్వరూపాయ యజుశ్శాఖాధ్యాయినే + గోత్రాయ + బ్రాహ్మణాయ ప్రతిగ్రహీత్రే శ్రీమాన్ + గోత్రః + య్యశర్మాదాతాధర్మపత్నీ సమేతోఽహం ప్రాచీనావీతీ-అస్మత్పితుః + గోత్రస్య + శర్మణః సర్వప్రాయశ్చిత్త గోదానం తుభ్యమహం (సవ్యం) సంప్రదదేనమమ॥ దేవస్యత్వా + ప్రతిగృహ్ణాతు॥ గోదానాభావే యథాశక్తి హిరణ్యం

దద్యాత్॥ గోదానసాద్గుణ్యార్థం దక్షిణాంతుభ్యమహం సంప్రదదే॥
అథ దశదానానికుర్యాత్॥

ఉత్క్రాంతి ప్రయోగము.

అథాతః పైతృమేధిక మనాహితాగ్నేః కస్యచిద్బ్రాహ్మణస్య ప్రాణోత్క్రమణకాలే ప్రాప్తే సతిపుత్రాదిఃకర్తా గోమయేనానులిప్య॥ కుశాదిభూమౌ పరిస్తీర్య॥ తేషుదర్భేషుపితరం దక్షిణశిరసం నిధాయ॥ అథ వేదపారగం బ్రాహ్మణమాహూయ॥ స్నాత్వా, అచమ్య॥ (ఉపవీతీ) ఓంభూః ఏవంగుణ + తిథౌ పితుః + గోత్రస్య + శర్మణః జన్మాభ్యాసాజ్జన్మ ప్రభృత్యే తత్క్షణపర్యంతం సంభావిత సకలపాపక్షయార్థం పంచానాం వాయూనాం సుఖేన ప్రాణోత్క్రమణ సిద్ధ్యర్థం ఉత్క్రాంతిసంజ్ఞిక గోదానంకరిష్యే॥ శ్రీమహావిష్ణుస్వరూపస్య బ్రాహ్మణస్య ఇదమాసనం ఉభాభ్యా మిదంపాద్యం॥ శ్లో॥ నమోస్త్వనంతాయ సహస్రమూర్తయే సహస్రపాదాక్షి శిరోరుబాహవే। సహస్రనామ్నే పురుషాయ శాశ్వతే సహస్రకోటియుగధారిణేనమః। శ్రీమహా + అయంప్రాగంథః అలంకారార్థా ఇమేఅక్షతాఃసకలారాధనైః స్వర్చితమస్తు॥ అథగోపూజాం కుర్యాత్॥

శ్లో॥ సువర్ణశృంగీ మతుల్యాని వత్సరాణిశతందివి। ప్రాప్నోతికంఠగతశ్చైవ యోగాంద ద్యాత్సదక్షిణాం॥ అత్యుత్క్రాంతౌప్రవృత్తస్య। సుఖోత్క్రమణసిద్ధయే। తుభ్యం సంప్రదదేధేను మిమాముత్క్రాంతిసంజ్ఞికామ్॥ గవామంగేషు + ప్రయచ్ఛమే॥ అస్మై బ్రాహ్మణాయ శ్రీమహావిష్ణుస్వరూపాయ యజుశ్శాఖాధ్యాయినే + గోత్రాయ + శర్మణే బ్రాహ్మణాయ ప్రతిగ్రహీత్రే శ్రీమాన్ + గోత్రః + నామధేయఃమమ ధర్మపత్నీసమేతోఽహం...పితుః + గోత్రస్య + శర్మణః

సుఖేన ప్రాణోత్క్రమణసిద్ధ్యర్థం ఉత్క్రాంతి సంజ్ఞికగోదానం తుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ॥

ఇతిజలపూర్వకం దద్యాత్॥ దేవస్యత్వాసవితుః ప్రసవే। అశ్వినోర్బాహుభ్యాం। పూష్ణోహస్తాభ్యాం ప్రతిగృహ్ణామి॥ రాజాత్వావరుణో నయతుదేవిదక్షిణే। రుద్రాయగాం। తేనామృతత్వమశ్యామ్। వయోదాత్రే। మయోమహ్యమస్తుప్రతిగ్రహీత్రే। కఇదంకస్మాఅదాత్। కామఃకామాయ। కామోదాతా। కామఃప్రతిగ్రహీతా। కామగ్ం సముద్రమావిశ। కామేనత్వాప్రతిగృహ్ణామి। కామైతత్తే। ఏషాతే కామదక్షిణా। ఉత్తానస్త్వాంగీరసః ప్రతిగృహ్ణాతు॥ ఇతిగృహ్ణీయాత్॥ గోదానసాద్గుణ్యార్థం దక్షిణాం తుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ॥ ఇతి దక్షిణాందద్యాత్॥ అనేనమయాకృతేనోత్క్రాంతిసంజ్ఞికగోదానేన దక్షిణాదానేనచపితుః × గోత్రస్య × శర్మణః సుఖేనప్రాణోత్క్రమణసిద్ధిరస్త్వితి భవంతోబ్రువంతు॥ సుఖేనప్రాణోత్క్రమణసిద్ధిరస్తు॥

స్త్రీణాంతు॥ మాతుర్గోత్రాయాః × దాయాః జన్మాభ్యాసాజ్జన్మప్రభృతి + గోదానంకరిష్యే॥ ఇతిస్త్రీయః॥

తిలపాత్ర దానప్రయోగము.

ఆచమ్య॥ ఏవంగుణ + పుణ్యతిథౌపితుః × గోత్రస్య + శర్మణః సమస్త పాపక్షయార్థం సుఖేన ప్రాణోత్క్రమణ సిద్ధ్యర్థం తిలపాత్ర దానం కరిష్యే॥ (సవ్యం) శ్లో॥ తిలాఃపాప హరానిత్యం విష్ణోర్దేహసముద్భవాః పాపంహరంతు మేక్షిప్రమశక్యాంతిం ప్రయచ్ఛమే॥ అస్మైబ్రాహ్మణాయ + శ్రీమహావిష్ణుప్రీత్యర్థం తిలపాత్రదానం సద

త్రిణాకం సతాంబూలం(పా + తీ) పితుః + గోత్రస్య + శర్మణః సుఖేన ప్రాణోత్క్రమణసిద్ధ్యర్థం తిలపాత్రదానం తుభ్యమహం సంప్రదదే (నమమ) ఏవంగుణ + పుణ్యతిథౌపితుః + గోత్రస్య × శర్మణః పాపక్షయార్థం స్వర్ణధాన్యాజ్య కృచ్ఛ్రాన్యాచరిష్యే (సవ్యం) శ్లో॥ స్వర్ణంపవిత్రమమలం స్వర్ణం పాపప్రణాశనం। స్వర్ణంహిశంకరం యస్మా దతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే॥

శ్లో॥ ధన్యంకరోషిదాతార మిహలోకేపరత్రచ। యస్మాత్త్స్మాచ్ఛివంమేస్యా దతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే॥ కామధేనోస్సముద్భూతం సర్వక్రతుషుసంస్థితం। దేవానామాజ్యమాహారమతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే॥ హిరణ్యగర్భగర్భస్థం హేమబీజంవిభావసోః। అనంతపుణ్యఫలదమతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే॥ స్వర్ణధాన్యఆజ్యకృచ్ఛ్రత్రయప్రత్యామ్నాయ యథాశక్తి హిరణ్యం శ్రీమహావిష్ణు ప్రీత్యర్థం కామయమానః తుభ్యమహంసంప్రదదే (నమమ) అథదశదానాని॥ ఏవంగుణ...పుణ్యతిథౌపితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః సమస్త పాపక్షయార్థం సుఖేన ప్రాణోత్క్రమణసిద్ధ్యర్థం దశదానాని కరిష్యే॥ (సవ్యం) శ్లో॥ గోభూతిలహిరణ్యాజ్య వాసోధాన్యగుడానిచ। రౌప్యంలవణమిత్యాహుర్దశదానాః ప్రకీర్తితాః॥ ఇతిదశదానాని కుర్యాత్॥ తదభావేదశదాన ప్రత్యామ్నాయ యథాశక్తి హిరణ్యం ... నమమ॥

అథకర్ణమంత్రపఠనము.

ఆచమ్య + పుణ్యతిథౌ పితుః + గోత్రస్య ... శర్మణః సమస్తపాపక్షయ ద్వారాశాశ్వత బ్రహ్మలోకావాప్త్యర్థం కర్ణమంత్రపఠనంకరిష్యే॥

శ్రీగురుభ్యోనమః హరిఃఓమ్॥ బ్రహ్మవిదాప్నోతిపరం। తదేషా

భ్యస్తాత్। సత్యం జ్ఞానమనంతం బ్రహ్మ। యో వేద నిహితం గుహాయాం పరమే వ్యోమన్। సోఽశ్నుతే సర్వాన్కామాన్ సహ। బ్రహ్మణా విపశ్చితేతి। తస్మాద్వా ఏతస్మాదాత్మన ఆకాశస్సంభూతః। ఆకాశాద్వాయుః। వాయోరగ్నిః। అగ్నేరాపః। అద్భ్యః పృథివీ। పృథివ్యా ఓషధయః। ఓషధీభ్యోఽన్నమ్। అన్నాత్పురుషః। స వా ఏష పురుషోఽన్నరసమయః। తస్యేదమేవ శిరః। అయం దక్షిణః పక్షః। అయముత్తరః పక్షః। అయమాత్మా। ఇదం పుచ్ఛం ప్రతిష్ఠా। తదప్యేష శ్లోకో భవతి॥

భృగుర్వై వారుణిః। వరుణం పితరముపససార। అధీహి భగవో బ్రహ్మేతి। తస్మా ఏతత్ప్రోవాచ। అన్నం ప్రాణం చక్షుః శ్రోత్రం మనో వాచమితి। తగ్ం హోవాచ। యతో వా ఇమాని భూతాని జాయంతే। యేన జాతాని జీవంతి। యత్ప్రయంత్యభిసంవిశంతి। తద్విజిజ్ఞాసస్వ। తద్బ్రహ్మేతి। స తపోఽతప్యత। స తపస్తప్త్వా॥ నారాయణ నారాయణ నారాయణ॥

అథ స్త్రియాశ్చ ఇతి దక్షిణకర్ణే జపిత్వా॥ ఆయుషః ప్రాణగ్ం సంతను। ప్రాణాదపానగ్ం సంతను। అపానాద్వ్యానగ్ం సంతను। వ్యానాచ్చక్షుస్సంతను। చక్షుషశ్శ్రోత్రగ్ం సంతను। శ్రోత్రాన్మనస్సంతను। మనసో వాచగ్ం సంతను। వాచ ఆత్మానగ్ం సంతను। ఆత్మనః పృథివీగ్ం సంతను। పృథివ్యా అంతరిక్షగ్ం సంతను। అంతరిక్షాద్దివగ్ం సంతను। దివస్సువస్సంతను॥ ఇతి స్త్రియాః॥

మరణానంతర మపిపతన్నియమేన కర్తవ్యమ్॥
మరణానంతరే పుత్త్రాదిః కర్తాస్నాత్వా । ఆచమ్య॥

షణ్ణిమిత్త ప్రాయశ్చిత్త ప్రయోగము.

ఆచమ్య + పవిత్రంధృత్వా॥ ఏవంగుణ + తిథౌ (ప్రా + తీ) పితుః + గోత్రస్య + శర్మణః ప్రేతస్యసకలపాపక్షయద్వారా సంభావితానాం పాపానాం ఊర్ధ్వోచ్ఛిష్టాఽధోచ్ఛిష్టాఽస్నానమరణకర్ణమంత్ర రాహిత్యపర్యూషితశవఖట్వాదిమరణకాలే ఉత్క్రాంతిధేను దానరాహిత్య తత్కాలదహన రాహిత్యరూపాణాం షణ్ణిమిత్తానాం పాపానామపనోదకం ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే॥ (సవ్యం) అనుజ్ఞార్థం యథాశక్తి ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే॥

శ్లో॥ సమస్తసంపత్సమవాప్తి.. యథోక్తదక్షిణా మిపస్వీకృత్య॥ (ప్రాచీ నావీతీ) పితుః + గోత్రస్య+శర్మణః+ప్రేతస్యమరణకాలే సంభావితేభ్యః పాపేభ్యః ఊర్ధ్వోచ్ఛిష్టాఽధోచ్ఛిష్టాఽస్నాన మరణ కర్ణమంత్ర రాహిత్యపర్యూషిత శవఖట్వాదిమరణోత్క్రాంతి ధేను దాన రాహిత్య తత్కాలదహన రాహిత్యరూపేభ్య స్సర్వేభ్యః షణ్ణిమిత్తేభ్యః పాపేభ్యో ముక్తోభూయాదితిభవంతో బ్రువంతు॥ పితుః × గోత్రస్య × ప్రేతస్యదహనాధి కారయోగ్యతాసిద్ధి × రస్తు॥ (ఇతిపరిషద్బ్రూయాత్) అథ కృచ్ఛ్రత్ర యప్రత్యామ్నాయ గోదానప్రత్యామ్నాయ యథాశక్తి హిరణ్యం పితుః షణ్ణిమిత్త ప్రాయశ్చిత్తసిద్ధిం కామయమానః తుభ్యమహం సంప్రదదే (నమమ) (ఉపవీతీ) ఏవం (త్వయా) (మయా) ఆచరితేసతి (ప్రాచీనావీతీ) పితుః పైతృమేధికారయోగ్యతా సిద్ధిరస్త్వితిభవంతో బ్రువంతు॥ పైతృమేధికార సిద్ధిరస్తు॥

అథ తిథివార నక్షత్రాది ప్రాయశ్చిత్తము.

౧ - ౬ - ౧౧ నందాః	నంద తిథి రిక్త తిథిమరణే
౪ - ౯ - ౧౪ రిక్తాః	ధాన్యదానం కుర్యాత్॥
౨ - ౭ - ౧౨ భద్రాః	భద్రతిథిమరణే భూదానంకుర్యాత్॥

భాను - భౌమ - భృగుశనివాసరేషు వస్త్రదానందద్యాత్॥

ద్విపాది త్రిపాదినక్షత్ర మరణే హిరణ్యదానంకుర్యాత్॥

ధనిష్ఠా పంచకమరణే కాంస్యదానం కుర్యాత్॥

త్రిపుష్కరమరణే గోభూతిలాదిచ కుర్యాత్॥

అథప్రయోగః॥ ఏవంగుణ + తిథౌ (ప్రా× తీ) పితుః × గోత్రస్య+శర్మణః × ప్రేతస్య మరణకాలే దుష్టతిథివార నక్షత్రత్రిపుష్కరాదిదోష పరిహారార్థం తదుక్త ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే॥ సముస్తసం + కర్తుం అధికార సంపదస్తు॥ తదంగ బ్రాహ్మణ పూజాంకరిష్యే॥

ప్రతిగ్రహీతారం బ్రాహ్మణమభ్యర్చ్య॥ శ్రీమహావిష్ణు... ఇదమాసనం॥ ఉభాభ్యామిదంపాద్యం॥ నమోస్త్వనంతాయ × యుగధారిణేనమః॥ గంధార్థా ఇమే ఆపః పుష్పార్థాః ఇమేతిలాః॥ నందతిథి మరణే ధాన్యం॥ ధన్యంకరోషి × చ్ఛమే॥ దద్యాత్॥ రిక్తతిథిమరణే ధాన్యదానం దద్యాత్॥ భద్రతిథి మరణేభూదానం॥ శ్లో॥ సర్వసస్యాశ్రయాభూమిర్వ రాహేణసముద్ధృతా। అనంతసస్యఫలదా తతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛతు॥ భూదానందద్యాత్॥ భానుభౌమభృగు శనివాసరేషు వస్త్రదానం॥ శీతవాతోష్ణ + చ్ఛమే॥ దద్యాత్॥ ద్విపాత్త్రిపాదినక్షత్రమరణే వస్త్రసహితహిరణ్యం॥ శీతవాతోష్ణ × చ్ఛమే హిరణ్యగర్భ × చ్ఛతు॥ దద్యాత్॥ ధనిష్ఠాపంచకమరణే కాంస్యదానం॥ శ్లో॥ కాంస్యం బ్రహ్మనుయుంప్రోక్తం నక్షత్రోద్భవదోషహా

త్ । భాజనంమర్త్య దేశానామతశ్శాన్తిం ప్రయచ్ఛేత్॥ దద్యాత్॥ త్రిపుష్కరాదిమరణే గోభూతిలదానానిచ కుర్యాత్॥ పతద్ద్రవ్యాభావేయథాశక్తి హిరణ్యం బ్రాహ్మణాయ దద్యాత్॥

ప్రేతౌపాసనాగ్ని సంధాన ప్రయోగము.

ఆచమ్య + ఏవంగుణ × తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః గోత్రస్య × శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేతౌపాసనాగ్ని సంధానం కరిష్యే తదంగ ఉగ్నిప్రతిష్ఠాపనం కరిష్యే॥ (సవ్యం) యత్రాగ్ని స్థాప్యతే × భూర్భువస్సువరోమిత్యగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య। భూర్భువస్సువరోమ్॥ అథ ప్రేతస్య దక్షిణహస్తే సమిధమారోప్యహస్త మన్వారభ్య॥ ఓమ్ ఉపావరోహజాతవేద ఇమం తగ్ం స్వర్గాయలోకాయ నయప్రజానన్। ఆయుః ప్రజాగ్ం రయిమస్మా సుధేహి ప్రేతాహుతిశ్చాస్యజుష స్వస్వాహా॥ తాంసమిధం అగ్నౌ ప్రక్షిప్య॥ చత్వారి శృంగాత్రయో అస్యపాదా ద్వే శీర్షే సప్తహస్తాసో అస్య। త్రిధాబద్ధో వృషభోరోరవీతి మహోదేవో మర్త్యాగ్ం ఆవివేశ॥ (యజ్ఞేశ్వరం ధ్యాయామి) సప్తహస్తశ్చతుశ్శృంగస్సప్తజిహ్వో ద్విశీర్షకః। త్రిపాత్ప్రసన్న వదనస్సుఖాసీనశ్శుచిస్మితః। స్వాహాంతు దక్షిణేపార్శ్వే దేవీంవామే స్వధాంతథా। బిభ్రద్దక్షిణ హస్తైస్తు శక్తిమన్నం స్రుచంస్రువమ్। తోమరం వ్యజనం వామైర్ఘృతపాత్రంతుధారయన్। మేషారూఢంజటాబద్ధం గౌరవర్ణం మహౌజసమ్। ధూమధ్వజంలోహితాక్షం సప్తార్చిస్సర్వకామదమ్। ఆత్మాభిముఖమాసీన మేవధ్యాయే ద్ధుతాశనమ్। ఏషహిదేవః ప్రదిశోనుసర్వాః పూర్వోహిజాతస్సఉగర్భే అంతః। సవిజాయమానస్సజనిష్యమాణః ప్రత్యఙ్ముఖాస్తిష్ఠతి విశ్వతోముఖః మహ్యాగ్నే

మమ॥ అభిముఖోభవ। సుప్రసన్నోభవ। సుముఖోభవ। వరదోభవ॥ ఓంభూర్భువ + ప్రచోదయాత్॥ అగ్నింపరిసమూహ్య॥ అలంకృత్య॥ అగ్నయేనమః। హుతవహాయనమః। హుతాశినేనమః॥ కృష్ణవర్త్మనేనమః। దేవముఖాయనమః। సప్తజిహ్వాయనమః॥ వైశ్వానరాయ నమః॥ జాతవేదసేనమః॥ ప్రాగాదిదర్భైరగ్నిం పరిస్తృణాతి॥ పురస్తాత్। దక్షిణతః। పశ్చాత్। ఉత్తరతః। ఉత్తరేణాగ్నిం ప్రాగగ్రాన్ దర్భాన్సన్స్తీర్య। ద్వంద్వంన్యంచి పాత్రాణిప్రయునక్తి। దర్వీఽ జ్యస్థాల్యౌ ప్రోక్షణప్రావితి। సమానాగ్రాద్వౌదర్భౌ ప్రాదేశ మాత్రౌపవిత్రే కురుతే। అద్భిరనుమృజ్య। ప్రోక్షణపాత్రేనిధాయ। ప్రోక్ష్య। తస్యామపఆనీయ। హస్తయోరంగుష్ఠోపక నిష్ఠికాభ్యా ముదగగ్రే గృహీత్వా। ప్రాచీస్త్రిరుత్పూయ। సపవిత్రేణపాణినా పాత్రాణిసంస్పృశ్య।పాత్రాణ్యుత్తానానికృత్వా।త్రిః ప్రోక్ష్య।ఆజ్యస్థాలీమాదాయ। ఆజ్యంవిలాప్య। అపరేణాగ్నిం పవిత్రాంతర్హితాయా మాజ్య స్థాల్యామాజ్యంనిరూప్య। ఉదీచోంగారాన్నిరూహ్య। తేష్వధిశ్రిత్య। జ్వలతాతృణేనాధో గామిన్యాదీప్తాఽజ్యేప్రతిఫలీకృత్య। ద్వే దర్భాగ్రేప్రచ్ఛిద్య ప్రక్షాళ్య। ఆజ్యేప్రత్యస్య। అపఉపస్పృశ్య। త్రిః పర్యగ్నికృత్వా। ఉదగుద్వాస్య। అంగారాన్ప్రత్యూహ్య। ఉదగ గ్రాభ్యాం పవిత్రాభ్యాం పునరాహారమాజ్యం త్రిరుత్పూయ। పవిత్రగ్రంథిం విస్రస్య। ప్రక్షాళ్య। ప్రాగగ్రమగ్నౌపవిత్రేఽనుప్రహరతి। స్రుక్స్రువావగ్నౌప్రతితప్య। దర్భాగ్రైస్సంమృజ్య। పునఃప్రతితప్య। ప్రోక్ష్య।నిధాయ। దర్భానద్భిస్సంస్పృశ్యాగ్నౌప్రహరతి॥ అదితేను మన్యస్వ। అనుమతేనుమన్యస్వ। సరస్వతేనుమన్యస్వ। దేవసవితః ప్రసువ॥ ఓంఓం॥ సంకల్ప ప్రభృతిపితక్షణపర్యంతం మధ్యేసంభావిత

వమ స్తద్దోషనివారణార్థం సర్వప్రాయశ్చిత్తంకరిష్యే॥ ఓంభూర్భువ స్సువస్స్వాహా॥ ప్రజాపతయ ఇదం నమమ॥ ఏకం ద్వే త్రీణిచత్వారి॥ అయాశ్చాగ్నేస్యనభిశ స్తీశ్చసత్యమిత్వమయాఅసి। అయసామనసాధృతో యసాహవ్యమూహిషే యానో ధేహి భేషజగ్ స్వాహా॥ అయసేఽగ్నయ ఇదంనమమ॥ సర్వప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే॥ ఓంభూర్భువస్సువస్స్వాహా॥ ప్రజాపతయఇదంనమమ॥ అదితేన్వమగ్గ్ స్థాః + దేవసవితః ప్రాసావీః॥ ఓంఓం + ఏవంగుణ+తి థౌ + (ప్ర+తీ) పితుః+గోత్రస్య+శర్మణః ప్రీతస్యబహూనాం అనేకదినేషు పాకయజ్ఞవ్రతలోపప్రాయశ్చిత్తార్థం స ప్తహోతారం హోష్యామి॥ (సవ్యం) తూష్ణీంసమంతం పరిషిచ్య॥ ఏకం-ద్వే-త్రీణి-చత్వారి॥ మహాహవిర్హోతా। సత్యహవిరధ్వర్యుః॥ అచ్యుత పాజాఅగ్నీత్। అచ్యుతమనా ఉపవక్తా। అనాధృష్యశ్చాప్రతిధృష్యశ్చయజ్ఞస్యాభిగరౌ। అయాస్యఉద్గాతా। వాచస్పతేహృద్విధేనామన్। విధేమతేనామ। విధేస్త్వమస్మాకంనామ। వాచస్పతిస్సోమమపాత్। మాదైవ్య స్తంతుశ్ఛేదిమామనుష్యః। నమోదివే నమఃపృథివ్యైస్వాహా॥ వాచస్పతయే బ్రహ్మణ ఇదంనమమ॥ సర్వప్రాయశ్చిత్తంకరిష్యే॥ ఓంభూర్భువస్సువస్స్వాహా॥ ప్రజాపతయఇదంనమమ। తూష్ణీముత్తరపరిషేచ నంకృత్వా॥

అథ ఔపాసనము.

ప్రాణానాయమ్య॥ ఏవం—త్యర్థం (ప్ర+తీ) పితుః+గోత్రస్య+శర్మణః ప్రీతస్యసాయంప్రాతరౌపాసనంతండులైర్హోష్యామి॥ (సవ్యం) చత్వారిశృంగాత్రయో అస్యపాదా+అదితేనుమన్యస్వ×ప్ర

సవ్య॥ఓంఅం×తిథౌ×(ప్రా)...తౌపితుః...గోత్రస్య...శర్మణః...ప్రేతస్య అశౌచకాలఔపాసనానంతర తత్ప్రాయశ్చిత్తార్థం సద్యస్కాలే ఔపాసనాధికారసిద్ధ్యర్థం హిరణ్యదానం కరిష్యే॥ (సవ్యం) తండులాన్వైశ్వదేవత్యాః పాకేనాన్నం పచతిమే। తస్మాత్తండులదానేన అతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే॥ హిరణ్యగర్భగ... మే॥ ... సంప్రదదేనమమ॥ యథాశక్తి దక్షిణాందద్యాత్।ఓంసూర్యాయస్వాహా-సూర్యాయేదంనమమ॥ అగ్నయేస్వాహా - అగ్నయఇదంనమమ॥ అగ్నయేస్విష్టకృతేస్వాహా అగ్నయేస్విష్టకృత ఇదంనమమ॥ తూష్ణీంపరిషిచ్య॥ అగ్నేత్వన్నోఅంతమః...అఘాయతస్సమస్మాత్॥ హోమసాద్గుణ్యార్థం అనాజ్ఞాతత్రియమంత్ర జపంకరిష్యే॥ అనాజ్ఞాతం ...అనేన... హూయమానభగ...ఏతత్ఫలం శ్రీయజ్ఞేశ్వరార్పణమస్తు॥

అథపైతృమేధికకర్మారంభము.

ఏవంగుణ... తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) యజమానస్య పితరం ... గోత్రం ... శర్మాణంప్రేతం ఔపాసనాగ్నినాపైతృమేధకేన కర్మణాసగ్గ్ స్కరిష్యే॥ (సవ్యం)

స్త్రీకి నీలాగున సంకల్పము జేయవలయును.

యజమానస్యమాతరం... గోత్రాం ... దాయీం ప్రేతాం ఔపాసనాగ్నినాపైతృమేధకేన కర్మణాసగ్గ్ స్కరిష్యే॥ ఇతిస్త్రియః॥ (ప్రాచీనావీతీ) ఔపాసనాగ్నేః పశ్చాద్దక్షిణాగ్రాన్ దర్భాంత్సగ్గ్ స్తీర్య॥ తేషుతిలానవకీర్య॥ తేషుదర్భేషు సర్వస్య ప్రతిశీవరీతిమంత్రేణప్రేతం దక్షిణశిరసగ్ం సంవేశయంతి॥ సర్వత్రప్రాచీనావీతీఏవ॥

పురుషునకు — సర్వస్యప్రతిశీవరీభూమి స్త్వోపస్థఆధిత। స్యోనాస్మైసుష
దాభవయచ్ఛాస్మై శర్మసప్రథాః॥

స్త్రీకి — సర్వస్యప్రతిశీవరీభూమిస్త్వోపస్థఆధిత। స్యోనాస్యైసుష
దాభవయచ్ఛా స్యైశర్మసప్రథాః॥

ఏవంగుణ... తిథౌ పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ప్రథమేహనికర్తవ్య ఔపాసనాగ్నౌ పైతృమేధిక హోమంకరిష్యే॥ (అపసవ్యం) చత్వారిశృంగాత్రయో అస్యపాదా ...జాతవేదసేనమః॥ (ఇచ్చట తిలలేప్రధానము) ఔపాసనాగ్నేర్దక్షిణతః అప్రదక్షిణం దర్భైఃపరిస్తీర్య॥

అగ్నేర్దక్షిణతః దర్భాన్ సగ్గ్ స్తీర్య॥ దర్వీమాజ్యస్థాలీంప్రోక్షణీమితరదర్వీం నిధాయ, ఏకేనదర్భేణ పవిత్రంకృత్వా॥ తృణంకాష్ఠం వాన్తర్ధాయఛినత్తి॥ ననఖేన॥ అపఉపస్పృశ్య॥ అద్భిరనుమృజ్య॥ ప్రోక్షణ్యా మవదాయప్రోక్ష్య॥ తస్యామపఆనీయ॥ హస్తయోరంగుష్ఠోపకనిష్ఠికాభ్యాం దక్షిణాగ్రం గృహీత్వా॥ ప్రాచీస్త్రిరుత్పూయ॥ సపవిత్రేణ పాణినాపాత్రాణి సంమృశ్య। పాత్రాణ్యుత్తానానికృత్వా। త్రిఃప్రోక్ష్య॥ శేషముత్సిచ్య। ఆజ్యస్థాలీమాదాయ। ఆజ్యంవిలాప్య। దక్షిణేనాగ్నిం పవిత్రాంతర్హితాయామాజ్య స్థాల్యామాజ్యం నిరుప్య। దక్షిణతోఽంగారంనిరూహ్య। తస్మిన్నధిశ్రిత్య। జ్వలతాదర్భేణాఽవద్యుత్య। ఏకదర్భాగ్రంప్రచ్ఛిద్య। ప్రక్షాళ్య। ఆజ్యేప్రత్యస్య। అపఉపస్పృశ్య। త్రిఃపర్యగ్నికృత్వా। దక్షిణతఉద్వాస్య। అంగారంప్రత్యూహ్య। దక్షిణాగ్రేణ పవిత్రేణ పునరాహారమాజ్యం త్రిరుత్పూయ। పవిత్రగ్రంథింవిస్రస్య। ప్రక్షాళ్య। దక్షిణాగ్రమ

గ్నౌ ప్రహరతి । స్రుక్స్రువావాదాయ । అగ్నౌ ప్రతితప్య । దర్భేణ సంమృజ్య । పునః ప్రతితప్య । ప్రోక్ష్య । నిధాయ॥ దర్భముష్టిముత్సృజ్య ప్రత్యగ్రమగ్నౌ ప్రహరతి । తూష్ణీమ ప్రదక్షిణం పరిషిచ్య॥

తతః కర్తావామహస్తేన ప్రేతమన్వారభ్య॥ (కర్త) తన యెడమచేతితోఁ బ్రేతను బట్టుకొని ద్వాదశ గృహీతే నాజ్యేన స్రుచం పూరయిత్వా॥ ఓం తంత్వాసించామి యజుషా ప్రజామాయుర్ధనంచ॥ ఓంశాన్తిః శాన్తిః శాన్తిః॥ శ్రీగురుభ్యోనమః హరిః ఓమ్॥ మంత్రః॥ పరేయువాగ్ంసం ప్రవతో మహీరను బహుభ్యః పంథామనప స్పశానం। వైవస్వతగ్ం సంగమనం జనానాంయమగ్ం రాజానగ్ం హవిషాదువస్యత స్వాహా॥ యమాయరాజ్ఞఇదం (నమమ) ఇత్యుక్త్వా॥ తూష్ణీమప్రదక్షిణం పరిషిచ్య॥

దక్షిణేనౌపాసనాగ్నిం పరిశ్రితేదేశే॥ ఔపాసనాగ్నికి దక్షిణపుతట్టు మరుగు కట్టినప్రదేశమందు.

ప్రేతస్య కేశశ్మశ్రులోమనఖాని వాపయిత్వా - దేశాచారేణ గ్రాహ్యం	ప్రేతకుఁ దలవెంట్రుకలు గడ్డము మొదలైన వానిని వపనముఁ జేయించవలయును దేశాచారముల చేతనే జరపవలయును.
స్నాపయిత్వా।భస్మాదిభిరలంకృత్య	ప్రేతనుస్నానముఁజేయించివిభూతి మొదలగువానిచేతనలంకరించి,
శుక్లసూత్రేణహస్తయోః పాదయోశ్చాంగుష్ఠౌబధ్వా	తెల్లని దారముచేత ప్రేతకాళ్ల బొటమనవ్రేళ్లను చేతులబొటమనవ్రేళ్లను గట్టవలయును.
శిరసినలదమాలామాబధ్య॥	ప్రేతతలనువట్టివేళ్లతోఁగట్టి

ఔదుంబర్యామా సంద్యాకృ ష్ణాజి నందక్షిణాగ్రివమథర లో మా స్తీర్య॥ | అత్తికొమ్మలతోఁ జాడెను గట్టి దానిమీఁదఁ గృష్ణాజినమును దాని వెంటు్రకలు తలత్తట్టుకిందికి నుం డునట్లు బరచి,

తస్మిన్ప్రేతముత్తానం నిపాత్య॥ | ఆపాడెమీఁదఁ బ్రేతను వెల్లికలఁ బరుండఁ బెట్టి,

ఇదంత్వావస్త్రమితి మన్త్రేణప్రేతస్య పాదాదిశిరః పర్యతం ప్రచ్ఛాద్య॥

ఇదంత్వావస్త్రం ప్రథమన్వాగన్న పైతదూహ యదిహా బిభః పురా। ఇష్టాపూర్త మనుసం పశ్య దక్షిణాం యథాతేదత్తం బహుధా విబన్ధుషు॥

తతఃకర్తాదీనా వస్త్రాణి, వాసశ్చధృత్వా॥

(ఉపవీతీ) ఆచమ్య...శ్రీకృష్ణాయనమః॥ (ప్రాచీనావీతీ) ప్రేతౌపాసనాగ్నౌ ఉపచరితం చరుగ్గ్ శ్రపయిత్వాఽభిఘార్య॥ తతఃవాహకాన్ వృణుయాత్ (వాహకులకు వరణమీయవలయును) తేషాం నూతన వస్త్రాణి దద్యాత్॥ తేనివీతినో భూత్వా (వాహకులు యజ్ఞోపవీతము దండగా వేసికొని) సంభారానాదాయాగ్ని ప్రథమా గచ్ఛంతి॥

సంభారవస్తువులను అగ్నిని దీసికొని (కర్త) ముందుగా పోవలయును

తీసుకుని పోవలసిన వస్తువులు.

అగ్ని-చరువును, మేకను, బంగారు తునకలును-ఆవును-దర్భలును-జలపాత్రను-ప్రోక్షణీపాత్రను-కొయ్యమేకును-ఇతరదర్వి-ఉదకమును-నువ్వులను-బియ్యమును-మోఁదుపలాశకొమ్మలను-లేక జమ్మికొమ్మలను-త్రాఁటిని-ప్రేతతోఁగూడఁ దీసికొని పోవలయును,

పూషా త్వేతశ్చ్యావయతు ప్రవిద్వాన నష్టపశుర్భువనస్య గోపాః। స త్వైతేభ్యః పరిదదాత్పితృభ్యోఽగ్నిర్దేవేభ్యః సువిదత్రేభ్యః॥

వాహకులు ఈ మంత్రముతో ప్రేతను మోసికొని పోవలయును.

ప్రేతను బండిమీఁదఁ దీసికొని పోవుపక్షమందు.

ఇమౌ యునజ్మి తే వహ్నీ అసునీథాయ వోఢవే । యాభ్యాం యమస్య సాదనగ్ం సుకృతాం చాపిగచ్ఛతాత్॥

శ్మశానమార్గస్య చతుర్థాంశం గత్వా॥ త్రిః ప్రోక్ష్య॥ దక్షిణాగ్రాన్ దర్భాన్ సగ్ంస్తీర్య । తిలాన్ వికీర్య॥

తతః సర్వస్య ప్రతిశీవరీతి మంత్రేణ ప్రేతం దక్షిణ శిరసం నిధాయ॥

పురుషమంత్రః	స్త్రీప్రేత నిధానమ్
సర్వస్య ప్రతిశీవరీ భూమిస్త్వోపస్థ ఆధిత । స్యోనాస్మై సుషదా భవ యచ్ఛాస్మై శర్మ సప్రథాః	సర్వస్య ప్రతిశీవరీ భూమిస్త్వోపస్థ ఆధిత । స్యోనాస్యై సుషదా భవ యచ్ఛాస్యై శర్మ సప్రథాః

తత్ర ప్రేతస్య చతుర్దిక్షు కాకపాదముల్లిఖ్య। తేషు దర్భానాస్తీర్య । దర్భేషు పర్యేతత్తిలోదకాన్యుపతిష్ఠంతు॥ ౪॥

పథివాసిభ్యో భూతేభ్యః ఇమం బలిం దదామి॥ ౪॥

ఏతత్తిలోదకాన్యుపతిష్ఠంతు॥ యథాశక్తి దక్షిణాం దత్వా॥ (పుత్రాదయః) ఏకవాససో దక్షిణాన్ కేశానుద్గ్రథ్య సవ్యాన్విస్రస్య॥

పుత్త్రులు మొదలగువారు ఏకవస్త్రము గలవారలై జుట్టు రెండుభాగములుచేసి కుడివైపుది ముందుముడివేసి యెడమది విడదీసి

అపనశ్శో...దఘం॥ ఇతితిౖః ప్రదక్షిణాం కుర్యాత్॥

కనిష్ఠపూర్వాస్త్రీ పురస్సరాఃతిౖః ప్రదక్షిణాం కుర్యాత్॥

అపనశ్శోశుచద్దఘమగ్నే శుశుద్ధ్యారయిమ్ । అపనశ్శోశుచ దఘమ్॥ (కుడితొడలఁగొట్టుకొనుచు 3 మాఱులు ప్రేతకునగ్నికిని ప్రదక్షిణముగాఁ దిరుగవలయును.)

తతస్సవ్యానుద్గ్రధ్య । దక్షిణాన్యే-శాన్విస్రస్య ।

(జుట్టునెడమవైపు కేశములను ముడివేసి కుడివైపు కేశముల ను విడఁదీసి)

అపనశ్శో...దఘం॥ ఇతిౖతిః ప్రదక్షిణాం కుర్యాత్॥

పూషేమా ఆశాఇతి మంత్రేణ ప్రేతం ఇత్యాఽనీయ॥

పూషేమాఆశా అనువేదసర్వాస్సో అస్మాగ్ం అభయతమేననేషత్, స్వస్తిదా అఘృణి స్సర్వవీరోఽప్రయుచ్ఛన్పురఏతు ప్రవిద్వాన్॥ ద్వితీయ మధ్యనోగత్వా॥ ధాతేౖణ భూమాకాశ పాదవదుల్లిఖ్య । ప్రోక్ష్య । పూర్వోక్త ప్రకారేణ సర్వం కుర్యాత్॥ ఆయుర్విశ్వా యురితి మంత్రేణ ప్రేతమను మంత్రయేత్॥

ఆయుర్విశ్వాయుః పరిపాసతిత్వా పూషాత్వాపాతు ప్రపథే పురస్తాత్ । యత్రాసతెస్సుకృతో యత్రతేయయుస్తత్రత్వా దేవస్స విశాదధాతు॥

తృతీయమధ్వనో గత్వా॥ పూర్వోక్త ప్రకారేణ ప్రదక్షిణాది సర్వంకుర్యాత్॥

తృతీయపర్యాయాంతే చరుస్థాలీంభింద్యాత్॥

పుసః ప్రేతం శూష్ణీమాదదతే॥ (మంత్రము జెప్పకుండా ప్రేతను నెత్తికొని)

దహన ప్రయోగః

దహనదేశంగత్వా॥ త్రిః ప్రోక్ష్య॥ తత్ర ప్రేతందక్షిణా శిరసం నిధాయ॥ ఏషావై దేవమనుష్యాణాగ్ం శాంతాదిక్ । తామేవైనాన నూత్క్రామంతి॥ (ఇతిజపిత్వా) ఉత్క్రామంత్యుదీచో గచ్ఛంతి, (అందఱు ఉత్తరపు తట్టుకు వెళ్లవలయును.) (ప్రత్యేత = తిరిగివచ్చి) పలాశశాఖయా (అభావే శమీశాఖయావా) అపేతవీతేతి సగ్ంహిత మన్త్రేణ దహనదేశం సంమృజ్య॥

అపేత వీత విచసర్పతా తోయే త్రస్థ పురాణా యేచ నూతనాః । అదాద్ది దాయ మోవసానం పృథివ్యా అక్రన్నిమంపి తరోలోకమస్మై॥

అపఉపస్పృశ్య । తత్రహిరణ్య శకలాన్ నిక్షిప్య । దక్షిణాగ్రాన్ దర్భానాస్తీర్య॥ పలాశాదిభిః యథాసంభవకాష్ఠైః దారుచితిం కృత్వా॥ చితేఃపురస్తా దౌపాసనాగ్నింనిధాయ । దక్షిణాభిముఖస్సన్॥ ఆచమ్య...ఏవంగుణ...తిథౌ యజమానస్య పితుః ..గోత్రస్య...శర్మణః..ప్రేతస్యఅంతరాగ మనతద్దోష పరిహారార్థం పథికృ తేష్టి ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే॥...పరిషద్బ్రూయాత్॥...కాలే అధికారసిద్ధిరస్తు॥ అథ కృచ్ఛ్రత్రయాణిదద్యాత్। దక్షిణాప్రాగగ్రైర్దర్భైరౌ పాసనాగ్నిం ప్రేతందారు చితించ పరిస్తీర్య

(ప్రేతకు అగ్నికి కాటికి తూర్పు పడమటిలయందు వేసెడి దర్భలు దక్షిణాగ్రములుగాను, దక్షిణోత్తరములయందు వేసెడి దర్భ

లు తూర్పు కొనలుగా నుండవలయును.)

అగ్నే ర్దక్షిణతః దర్భాన్సగ్గ్ స్తీర్య । తేషుదర్భేషు । ఏకైకశః।
దక్షిణాపవర్గం పాత్రాణి సాదయతి॥ దర్వీమాజ్య స్థాలీం ప్రోక్షణీం స్రువంచ నిధాయ!

ప్రేతస్య హస్తయోః పాదయోశ్చాం గుష్ఠ శుక్ల సూత్రే ఛిత్వా (ప్రేతయొక్క కాళ్లు చేతులు కట్టిన సూత్రము తీసి వేసి,

ఆసందీ మపవిధ్య (పాడెనుకట్టినదారమును త్రెంచి,) కృష్ణాజినే ప్రేతం నిధాయ। ప్రేతం దారుచితిం పాత్రాణి చసంప్రోక్ష్య । ఏకేన దర్భేణ పవిత్రం కృత్వా । తృణం కాష్ఠం వాంతర్ధాయ । ఆఛినత్తి । ననఖేన । అపఉపస్పృశ్య । పవిత్ర మద్భిరను మృజ్య । ప్రోక్షణ పాత్రమాదాయ । ప్రోక్ష్య । తస్యామప ఆనీయ । హస్తయో రంగుష్ఠోపకనిష్ఠికాభ్యాం దక్షిణాగ్రం గృహీత్వా। ప్రాచీస్త్రి రుత్పూయ అభిమన్త్ర్య । సపవిత్రేణ పాణినాపాత్రాణి సంస్పృశ్య । పాత్రాణ్యుత్తానాని కృత్వా । తతఃప్రోక్షణోదకేన ప్రేతందారు చితింపాత్రాణిచప్రోక్ష్య । ప్రోక్షణశేషం దక్షిణతో నిధాయ । తత్పవిత్ర మాజ్యస్థాల్యామాదాయ । ఆజ్యం విలాప్య । అపరేణాగ్నిం పవిత్రాంతర్హితాయామాజ్యస్థాల్యామాజ్యం నిరుప్య । దక్షిణతోఽంగారం నిరూహ్య । తేష్వధిశ్రిత్య । జ్వలతాతృణేనాఽవద్యుత్య । ఏకదర్భాగ్రంప్రచ్ఛిద్య । అపఉపస్పృశ్య। ప్రక్షాళ్య । ఆజ్యేప్రత్యస్య। ఏకముప్రక్షిణం పర్యగ్నికృత్వా । దక్షిణత ఉద్వాస్య । అంగారంప్రత్యూహ్య । దక్షిణాగ్రేణ పవిత్రేణ పునరాహార మాజ్యంత్రిరుత్పూయ । పవిత్రగ్రంథిం విస్రస్య । ప్రక్షాళ్య । ప్రత్యగగ్ర మగ్నౌప్రహరతి। స్రుక్స్రువావాదాయ। తదగ్నౌప్రతితప్య । దర్భేణ సమ్మృజ్య।

పునఃప్రతితప్య। ప్రోక్ష్య। నిధాయ। దర్భమద్భిస్సగ్ స్పృశ్య ప్రత్యగ్ర మగ్నౌ ప్రహరతి। చిత్యాపహాతూష్ణీమ ప్రదక్షిణంపరిషిచ్య।

భువనస్యపత ఇదగ్ంహవిః (ఇతిరాజగవీముపాకరోతి॥ తదభా వేయథాశక్తి హిరణ్యంవా ఏకదర్భంవా నిధాయ॥

అథస్రువేణాజ్య మాదాయ॥ అగ్నయే పథికృతే స్వాహా॥ అగ్నయే పథికృతఇదం (నమమ) అగ్నయే రయిమతే స్వాహా। అగ్నయే రయిమతఇదం (నమమ)

తాంరాజగవీం కనిష్ఠపూర్వాస్త్రీ పురస్సరాః జ్ఞాతయః కర్తారోన్వారభంతే

(ముందుస్త్రీలును, పిమ్మట చిన్నవాండ్రు మొదలు వరుసగా పుత్రులును అపరకారమే జ్ఞాతులును, గోవును దాఁకవలయును.

అపశ్యామయువతిర్మంత్రైః తిసృభిః రాజగవీం ప్రేతం దాహ చితించత్రిః ప్రసవ్యం పరిణీయ (రాజగోవును ప్రేతకుఁ గాష్ఠమునకుఁ జుట్టుమూఁడుమాఱులు ప్రదక్షిణముగాఁ దిప్పవలయును,

అపశ్యామయువతిమాచరంతీం మృతాయజీవాం పరిణీయ మానామ్। అంధేనయా తమసా ప్రావృతాఽసి ప్రాచీమ వాచీమ వయన్నరిష్ట్యై। మమైతాం మార్గ్ంస్తాంభ్రియమాణా దేవీసతీ పితృలోకం యదైషి। విశ్వవారానభసా సంవ్యయంత్యు భౌనోలోకాప యసాఽవృణీహి॥

రయిష్ఠామగ్నిం మధుమంతమూర్మిణ మూర్జస్వంతంత్వా పయసోపసగ్ం సదేమం। సగ్ం రయ్యాసము వర్చసా సచస్వాన స్స్వస్తయే॥

యేజీవా ఇతిమన్త్రేణ రాజగవీ మభిమన్త్ర్య ॥

యేజీవా యేచమృతా యే జాతా యేచ జన్త్యాః । తేభ్యో ఘృతస్య ధారయితుం మధుధారా వ్యుందతీ॥ ఇతి రాజగవీ మభిమంత్రణం కృత్వా॥ మాతా రుద్రాణా మితిమంత్రేణ రాజగవీ విసర్జనం కుర్యాత్॥ మాతా రుద్రాణాం దుహితా వసూనా గ్ం స్వసా౽౽దిత్యానామమృతస్య నాభిః । ప్రణువోచం చికితుషే జనాయ మా గామనాగా మదితింవధిష్టపిబతూదకం తృణాన్యత్తు॥ ఓముత్సృజత॥ ఇతివిసర్జనంకుర్యాత్॥

ప్రేతపత్నీ విషయః॥ ఇయం నారీ పతిలోకం వృణానా నిపద్యత ఉపత్వా మర్త్యప్రేతమ్ । విశ్వంపురాణమను పాలయంతీ తస్యైప్రజాం ద్రవిణంచేహ ధేహి॥

పత్నీంప్రేతేన సహశాయయతి యది జీవితుమిచ్ఛేత్ మృతస్య భ్రాతా పుత్రోవా॥ ఉదీర్ష్వ నార్యభి ఇతిమంత్రేణ తాంపత్నీ ముత్థాపయేత్॥

ఉదీర్ష్వ నార్యభి జీవలోక మితాసుమేత ముపశేషఏహి । హస్తగ్రాభస్య దిధిషో స్త్వమేతత్పత్యుర్జనిత్వమభిసంబభూవ ॥

నస్త్రియః ఏతన్మంత్రద్వయం నపుత్రస్యనాస్తి ॥ అత్రపత్నీ యదిజీవతిశ్చే త్సహస్రమూల్యంవా౽నడ్వాహంవా ఆచార్యాయ దద్యాత్ ।

(నస్త్రీప్రేతా యాహస్తసమ్మార్జనమ్) (స్త్రీకి హస్తసమ్మార్జనము కూడదు)

సువర్ణగ్ంహస్తా ఇతిమన్త్రేణ అష్టాదశపఙ్క్తిగ్రహాపరిహారార్థం ప్రేతహస్తా సువర్ణేనసంమృజ్య। తత్సువర్ణం ఆచార్యాయ దద్యాత్॥

సువర్ణగ్ంహస్తా ద్దాదదా నామృతస్యశ్రియై బ్రహ్మణ్తేజసేబలాయ। అత్రైవత్వమిహావయగ్ంసుశేవా విశ్వాస్పృధో అభిమాతీర్జయేమ॥

క్షత్రియప్రేతహస్త సమార్జనమంత్రః

ధనుర్హస్తా ద్దాదదానామృతస్యశ్రియై క్షత్రాయౌజసేబలాయ। అత్రైవత్వ మిహావయగ్ం సుశేవా విశ్వాస్పృధో అభిమాతీర్జయేమ॥

వైశ్య ప్రేతహస్త సమార్జన మంత్రః

మణిగ్ం హస్తాద్దాదదానా మృతస్యశ్రియైవిశే పుష్ట్యైబలాయ। అత్రైవత్వ మిహావయగ్ం సుశేవా విశ్వాస్పృధో అభిమాతీర్జయేమ॥

ఇమమగ్నేచమసమితి మంత్రేణచితౌ ప్రేతం దక్షిణశిరసం నిధాయ॥

ఇమమగ్నేచమసంమావి జీహ్వరః ప్రియోదేవానాముతసోమ్యానామ్। ఏషయశ్చమసోదేవ పానస్తస్మిన్దేవా అమృతా మాదయన్తామ్॥ (అగ్నేర్వర్మేతిపత్నీ ముఖానలోకనంకుర్యాత్) అగ్నేర్వర్మ పరిగోభిర్వ్యయస్వసంప్రోర్ణుష్వమేదసా పీవసాచ। నేత్వాధృష్ణుర్హరసా జర్హృషాణోదధద్విధక్ష్య న్పర్యఙ్ఖయాతై॥

ప్రేతాగ్ని నిక్షేపణమ్

పురస్తాత్ ప్రేతౌపాసనా దుల్ముకమాదాయచితేః పురస్తా ద్దక్షిణాభిముఖ స్తిష్ఠన్,

పురుషస్య	స్త్రియః
మైనమగ్నే విదహోమాఽభిశో చో మాస్యత్వచంచిక్షిపోమా శరీరమ్ । యదాశృతంకరవోజాతవేదో థేమేనం ప్రహిణుతా త్పితృభ్యః । శృతంయదాకరసి జాతవేదోఽథేమేనం పరిదత్తా త్పితృభ్యః । యదాగచ్ఛాత్యసునీతిమేతామథా దేవానాం వశనీర్భవాతి ॥ ఇతి ప్రేతదక్షిణభుజ ముఖేగ్ని నిక్షేపణం కుర్యాత్ ...	మైనామగ్నే విదహోమాఽభిశో చో మాస్యాస్త్వచంచి క్షిపోమా శరీరమ్ । యదాశృతంకరవో జాతవేదో థేమేనాంప్రహిణుతా త్పితృభ్యః । శృతంయదా కరసి జాతవేదో థేమేనాం పరిదత్తాత్పితృభ్యః । యదాగచ్ఛాత్యసు నీతిమేతా మథాదేవా నాంవశ నీర్భవాతి ॥ ఇతిస్త్రీణామూహః ॥

ప్రాణాయతనేషు నవరంధ్రేషునాసికా రంధ్రద్వయ నేత్రద్వయ కర్ణద్వయ గుహ్య శిశ్న నాభిషు హిరణ్యశకలా న్నాజ్య బిందూ న్నిధాయ ॥ (సర్వస్యదక్షిణస్యాగ్రే)

ప్రేతోపస్థానమ్ ॥ సూర్యంతే చక్షుర్గచ్ఛతువాత మాత్మా ద్యాంచగచ్ఛపృథి వీంచధర్మణా । అపోవాగచ్ఛ యదితత్రతే హితమోషధీషుప్రతి తిష్ఠాశరీరైః ॥ సర్వేజ్ఞాతయః ప్రేతో పస్థానం కృత్వా ॥

అనఁగాచితికిఁ బడమటిగా బల

అజబంధనం । జఘనేనచితిమ జమ ముఖేని త్రాటిచేత మేకను బలేన శుల్బేన సంబధ్నాతి ॥ ... గట్టవలయును,

అజోఽభాగస్తపసా ఇతి మంత్రేణ అజమభిమంత్ర్య ॥ అజో భాగస్తపస్తాతంతపస్వతం తే శోచిస్తపతు తంతే అర్చిః । యాస్తే శివాస్తనువో జాతవేదస్తాభిర్వహేమగ్ం సుకృతాం యత్రలోకాః ॥ అయంవైత్వ మస్మాదధి త్వమేతదయంవై తదస్యయోనిరసి । వైశ్వానరః పుత్రైః పితృభిర్లోకకృజ్జాతవేదో వహేమగ్ం సుకృతాం యత్రలోకాః ॥ అజాఽ భావేదర్భేణ కార్యం ॥ ఉద్వయంతమస స్పరి పశ్యంతో జ్యోతిరుత్తరం । దేవం దేవత్రాసూర్య మగన్మ జ్యోతిరుత్తమమ్ ॥ నారాయణ- నారాయణ॥

ఆజ్యాహోమః ॥ యఏతస్యపథోగోప్తార ఇతిప్రతి మన్త్రం చితేః పురస్తాద్దక్షిణాముఖ స్తిష్ఠ న్ పక్షస్యగ్నౌ నవ్రసు చాహుతీర్జుహోతి ॥ తూష్ణీమప్రదక్షిణం పరిషిచ్య ॥ దర్వ్యాజ్య మాదాయ । యఏతస్యపథోగోప్తారస్తేభ్యస్స్వాహా । పథోగోప్తృభ్య ఇదం (నమమ) ౧ ॥ యఏతస్యపథో రక్షితారస్తేభ్యస్స్వాహా । పథో రక్షితృభ్య ఇదం (నమమ) ౨ ॥ యఏతస్యపథోఽభిరక్షితారస్తేభ్యస్స్వాహా । పథోభిరక్షితృభ్య ఇదం (నమమ) ౩ ॥ ఖ్యాత్రే స్వాహా । ఖ్యాత్ర ఇదం (నమమ) ౪ ॥ అపాఖ్యాత్రే స్వాహా । అపాఖ్యాత్ర ఇదం (నమమ) ౫ ॥ అభిలాలపతేస్వాహా । అభిలాలపత ఇదం (నమమ) ౬ ॥ పలాలపతేస్వాహా । పలాలపత ఇదం

(నమమ) ౭ ॥ అగ్నయేకర్మకృతేస్వాహా । అగ్నయేకర్మ కృతె ఇదం (నమమ) ౮ ॥ యమత్వాధి మస్తస్మైస్వాహా । యమా యరాజ్ఞ ఇదం (నమమ) ౯ ॥ ఇతిహుత్వా ॥ అనఁగా (కర్త) చి తికిఁదూర్పున దక్షిణముఖముగా నిలుచుకొని ప్రేతయొక్క రొమ్ము మీఁదనుంచిన యగ్నిలో తొమ్మిది యాహుతులును పైమంత్రము లతో హోమముఁ జేయవలయును.

అత్ర స్త్రీణాం విశేషః

యప్రేతస్యాః పథోగోప్తా ర స్తేభ్యస్వాహా (ఇతిస్త్రియః ॥) యప్రేతస్యాః పథో రక్షితార స్తేభ్య స్వాహా । యప్రేతస్యాః పథో౽ భిరక్షితార స్తేభ్యస్వాహా ॥ శేషం పూర్వవత్ ॥

మరణకాలే తిథ్యాది ప్రాయశ్చిత్త హోమః

ఆచమ్య...ఏవంగుణ...తిథౌ ప్రాచీనావీతీ యజమానస్య పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణకాలే దుష్టతిథి వార నక్షత్ర త్రిపుష్కర-ద్విపుష్కర-కృష్ణపక్ష-దక్షిణాయనమరణేచ యోదోషస్సమ జనితద్దోష పరిహారద్వారా సర్వేషాం సపిండానా మాయుష్యాభివృద్ధ్యర్థం తదుక్త ప్రాయశ్చిత్త హోమం కరిష్యే ॥ (ఇతిసంకల్ప్య)

దుష్టతిథి హోమః ॥

అగ్నె యంయజ్ఞమధ్వ రంవిశ్వతః పరిభూరసి । సఇద్దేవేషు గచ్ఛతిస్వాహా । దేవేభ్య ఇదం (నమమ) ॥ అగ్నె పెహిప్రథమో దేవయతాం చక్షుర్దే వానామ్ముత మర్త్యానామ్ । ఇయక్షమాణా

భృగుభిస్సజోషాస్స్వాహా । అగ్నయే జాతవేదస ఇదం (నమమ)

పాపగ్రహ వారిహోమః ॥

అగ్ని ర్నాశయిమశ్ఛిన్నవర్షో ప్ర మేవద్ధివేదవే । యశసంప్లీరవత్తమగ్గ్ స్వాహా । అగ్నయ ఇదం (నమమ)

దూషనక్షత్రహోమః ॥

గోమాగ్ం అగ్నేఽవిమాగ్ం అశ్వీయజ్ఞో నృవత్సఖాసదమిదప్రమృష్యః । ఇడావాగ్ం ఏషో అసురప్రజావాన్ దీర్ఘోరయిః పృథుబుధ్న స్సభావాన్త్స్వాహా । అగ్నయే గోమత ఇదం (నమమ) ప్రజాపతే నత్వదేతాన్యన్యో విశ్వాజాతాని పరితా బభూవ । యత్కామాస్తే జుహుమస్తన్నో అస్తు వయగ్గ్ స్యామపతయో రయీణాగ్ స్వాహా ॥ ప్రజాపతయ ఇదం (నమమ) ...

ధనిష్ఠాపంచక హోమః ॥ వహవపాం జాతవేదః పితృభ్యో యత్రైతాన్ వేత్థ నిహితా న్పరాకే । మేదసః కుల్యా ఉపతాన్ స్రవంతు సత్యా ఏతా ఆశిష స్సంతు కామైస్స్వాహా । అగ్నయే జాతవేదస ఇదం (నమమ)...

యాంజనాః ప్రతినందంతి రాత్రిం ధేను మివాయతీమ్ । సంవత్సరస్య యాపత్నీ సానో అస్తు సుమంగలీ స్వాహా ॥ యాంజనా ఇదం (నమమ)

ఇయమేవసాయాప్రథమావ్యౌచ్ఛదంతరస్యాంచరతి ప్రవిష్టా । వధూర్జజాన నవగజ్జనిత్రీ త్రయ ఏనాం మహిమానస్సచంతే

స్వాహా । వహ్నయేసూర్యా యేదం (నమమ) ఛందస్వతీఉషసా పే
పిశానె సమానం యోని మనుసంచరంతీ । సూర్యపత్నీ విచరతః ప్ర
జానతీ కేతుం కృణ్వానే అజరే భూరిరేతసా స్వాహా । వహ్నయే సూ
ర్యాయేదం (నమమ)...

ఋతస్య పంథామనుతిస్ర ఆగుస్త్రయో ఘర్మాసో అనుజ్యో
తిషాగుః । ప్రజామేకారక్షత్యూర్జమేకావ్రత మేకారక్షతి దేవయూ
నాగ్ స్వాహా॥ వహ్నయే సూర్యాయేదం(నమమ)ఔలూఖలాగ్రావాణో
ఘోషమక్రత హవిః కృణ్వంతః పరివత్సరీణమ్ । ఏకాష్టకే సుప్రజా
వీరవంతో వయగ్గ్ స్యామ పతయో రయీణాగ్ స్వాహా । అగ్నయే
జాతవేదసఇదం నమమ ॥ ఏకాష్టకా తపసా తప్యమానాసంవత్స
రస్య పత్నీ దుదుహే ప్రపీనా । తందోహ ముపజీవాథపితర స్సహస్ర
ధార ముముష్మిన్ లోకేస్వాహా । పితృభ్య ఇదం (నమమ)

ద్విపుష్కర త్రిపుష్కరమరణే ॥

అస్మాత్త్వమధిజాతోసిత్వ ద్రయంజాయతాం పునః । అగ్నయే
వైశ్వా నరాయసువర్గా యలోకా యస్వాహా ॥ అగ్నయే వైశ్వా
నరాయసువర్గాయలోకాయేదం (నమమ)

కించ॥ శ్లో॥ శాలిపిష్టమయం తత్రశరీరం కారయేద్బుధః ।
శూర్పే నిధాయా లంకృత్య మన్త్రవద్దాహయేత్తతః

ద్విపుష్కర త్రిపుష్కర నిర్ణయము

ఆదివారము ద్వాదశిమఖ, సోమవారము ఏకాదశి విశాఖ,

మంగళవారము దశమి ఆర్ద్రా, బుధవారము తృతీయ మూల, గురువారము షష్ఠీ శతభిషము, శుక్రవారము ద్వితీయ రేవతి, శనివారము సప్తమి ఉత్తరాషాఢ, ఈప్రకారంకూడగా త్రిపుష్కర మనఁబడును,

శ్లో॥ ద్వాదశ్యర్క మఘాయుక్తా విశాఖైకాదశీందునా । కుజార్ద్రాదశమీచైవ ద్వితీయా భృగురేవతీ । తృతీయా బుధమూలేన గురుషష్ఠీ శతోడునా । సప్తమ్యాషాఢ మందాభ్యాం సప్తయోగా స్త్రిపుష్కరాః ॥

ద్విపుష్కరః ॥

శ్లో॥ యదిభద్రాతిథీనాం స్యాద్భానుభౌమశనైశ్చరైః । త్రిపాదృక్షైశ్చసంయోగో ద్వయోర్యోగోద్విపుష్కరః ॥ తా॥ ద్వితీయ-సప్తమి-ద్వాదశి- ఈతిథులును, కృత్తిక, పునర్వసు, ఉత్తరఫల్గుని, విశాఖ, ఉత్తరాషాఢ, ఈనక్షత్రములును, ఆది-భౌమ-శనివారములును కూడినపక్షమందు ద్విపుష్కరయోగమనఁబడును,

దక్షిణాయనమరణే కృష్ణపక్షే మరణేచ హోమః ॥ తా॥ సూర్యాచంద్రమసావిశ్వభృత్తమామహత్ । తేజోవసుమద్రాజతోదివి । సామాత్మానాచరతస్సామచారిణా । యయోర్వ్రతం నమమే జాతుదేవయోస్స్వాహా ॥ సూర్యాచంద్రమోభ్యామిదం (నమమ)

ఉభావంతౌ పరియాత అర్మ్యాదివో నరశ్మిగ్ స్తనుతోవ్యర్ణవే । ఉభాభువంతీ భువనా కవిక్రతూ సూర్యానచంద్రాచరతో హతామతీ స్వాహా ॥ మన్త్రోక్త దేవతాభ్యఇదం (నమమ)

పతిద్యుమద్విశ్వవిదా ఉభాదివః। సూర్యాఉభా చంద్రమ సావిచక్షుణా। విశ్వావారావరివ్రాభావరేణ్యా। తానోవతంమతిమం త్రామహీవత్రాస్వాహా। సూర్యాచంద్రమోభ్యామిదం (నమమ)

విశ్వవపరీ ప్రతరణాతరంతా। సువర్విదాదృశయె భూరిరశ్మీ। సూర్యా హిచంద్రా వసుత్వేవదర్శతా। మనస్వినోభాను చరతో నుసందివర్గ్ స్వాహా। సూర్యాచంద్ర మోభ్యామిదం (నమమ)

అస్యశ్రివ్రొనద్య స్సప్తబిభ్రతి। ద్యావాక్షామాపృథివీదర్శ తంవపుః। అస్మెసూర్యా చంద్రమసా భిచక్షే। శ్రద్ధేకమిన్ద్రచరతో విచర్తురగ్స్వాహా ॥ సూర్యా చంద్రమోభ్యామిదం (నమమ)

పూర్వాపరంచరతో మాయయైతౌ। శిశూక్రీడం తౌపరి యాంతో అధ్వరం। విశ్వాన్యన్యో భువనాభిచష్టే। ఋతూనన్యో విదధజ్జాయతే పునస్స్వాహా। సూర్యా చంద్రమోభ్యా మిదం (నమమ)

శ్లో॥ యమాయధర్మ రాజాయ మృత్యవేచాంతకాయచ। వైవ స్వతాయ రుద్రాయ కాలాయ పరమేష్ఠినేస్వాహా। యమా యేదం (నమమ)

ఏతావత్పర్యంతం మన్త్రలోపక్రియా లోపాదిసర్వ ప్రాయ శ్చిత్తార్థం సర్వప్రాయశ్చిత్త హోమంకరిష్యే ॥ ఓంభూర్భువస్సువస్స్వా హా ॥ ప్రజాపతయఇదం (నమమ) అథతూష్ణీం పరిషిచ్య ॥

ఇతిప్రాయశ్చిత్త హోమ ప్రకరణమ్ సమాప్తమ్

ప్రేతముఖే పంచరత్నాని అథవా హిరణ్యశకలాన్నిధాయ॥ ప్రేతాంగేషు స్రువాది పాత్రప్రక్షేపణం కుర్యాత్ । యథా॥ స్రువం నాసికాయాం। నాభ్యామాజ్యస్థాలీం। పాదమధ్యే ప్రోక్షణీం। శిష్టానిపాత్రాణి ప్రేతస్యోపరినిక్షిప్య॥ సర్వైర్జ్ఞాతయః ప్రేతముఖే తండులాన్నిధాయ। అహతంవాసఃశ్మశానే విసృజేత్ । ప్రేతశయనం పరిత్యజేత్ । చితౌసుగంధకాష్ఠాదీన్నిధాయ॥ అథాపేదర్భాంశ్చ చితౌనిక్షిప్య॥ అంగుష్ఠాఽనామికాభ్యాంకుశతృణమాదాయ। నగ్నమేవదహేయుః॥ ఇతిచితేఃపశ్చాత్తూష్ణీం తృణం నిరస్య (అనఁగా ఒక దర్భను ప్రేతమీఁదఁ దుడిచి చితికిఁ బడమరగాఁ బారవేయవలెను. అపఉపస్పృశ్య॥ చితేః ప్రాఙ్ముఖముపవిశ్య। సవ్యోత్తర ముపస్థం కృత్వా (కర్తఁ దూర్పుముఖముఁ గూర్చుండిఁబద్మాసనము వేసికొనవలయును.)

అథైవం యామ్యేనసూక్తేన నవర్చేన పరాచానుశగ్ంసంతి। ప్రణవాంతేన కుశతిలఖండాని చితౌ నిక్షిపేత్ ॥

ప్రకేతునాబృహతాభాత్యగ్ని రావిర్విశ్వాని వృషభోరోరవీతి। దివశ్చిదన్తా దుపమాముదా నడపాముపస్థే మహిషోవనర్ధోమ ౧॥ ఇదంతదేకం పురఊత్త ఏకంతృతీయే నజ్యోతిషాసం విశస్వ। సంవేశన స్తన్వైచారు రేధిప్రియో దేవానాం పరమేసధస్థేమ్॥ ౨॥ నాకేసుపర్ణము పయత్పతన్తగ్ం హృదా వేనన్తో అభ్యచక్షతత్వా। హిరణ్యపక్షం వరుణస్య దూతం యమస్యయోనౌ శకునంభురణ్యమ్॥ ౩॥ అతిద్రవసారమేయౌశ్వానౌ చతురక్షౌ శబలౌ సాధునాపథా। అథాపితౄన్త్సువిదత్రాగ్ం అపీహియమేనయేసధ

మార్దం మదంతో ర్యామ్ ॥౪॥యౌ తే శ్వానౌ యమరక్షితారౌ చతురక్షౌ పథిరక్షీ నృచక్షసా। తాభ్యాగ్ం రాజన్పరిదేహ్యేనగ్గ్ స్వస్తిచా స్మా అనమీవంచ ధేహ్యామ్ ॥ ౫ ॥ ఉరూణసావసుతృపావులుమ్బలౌ యమస్యదూతౌ చరతోవశాగ్ం అను। తావస్మభ్యం దృశయే సూర్యాయ పునర్దత్తా వసుమద్యే హభద్రా॥ ౬ ॥ సోమ ఏకేభ్యః పవతేఘృత మేక ఉపాసతే। యేభ్యోమధు ప్రధావతితాగ్ం శ్చిదే వాపిగచ్ఛతాదోమ్ ॥ ౭ ॥ యేయుధ్యన్తే ప్రధనేషుశూరా సోయేతనుత్యజః। యేవాసహస్ర దక్షిణాస్తాగ్ శ్చిదేవా పిగచ్ఛ తాదోమ్ ॥ ౮ ॥ తపసాయే అనాధృష్యా స్తపసా యేసువర్గతాః॥ తపోయెచక్రి రెమహత్తాగ్ం శ్చిదేవా పిగచ్ఛతాదోమ్ ॥ ౯ ॥ ఉచ్చస్వరేణపఠిత్వా ॥ (ప్రకేతునేతిమొదలు తొమ్మిది మన్త్రములు ఉచ్చస్వరముగా చెప్పవలయును ఇది ప్రాచీన సాంప్రదాయము.

తతః చితేః పశ్చిమభాగే ఉదగపవర్గాః త్రీన్ వటాన్ ఖాత్వా తేషు మాత్స్మపాషాణత్రయం నిధాయ ॥ అయుగ్భిరుదకుంభై రపః పరిప్లావ్య ॥ (ఆమూడుగుంటలయందు బేసి సంఖ్యగల నీళ్లకడవల చేత నీళ్లుపోసి నింపించవలయును.)

కర్త్రాజ్ఞాతయః శ్చ యజ్ఞోపవీతి నోఖాత్వా ॥ అశ్మన్వతీ రేవతీ స్సగ్ం రభధ్వము త్తిష్ఠత ప్రతరతావఖాయః। అత్రా జహామయే అసన్న శేవా శ్శివాన్ నయమభివాజా నుత్తరేమ ॥ ఇతిమన్త్రేణ పశ్చేజ్ఞాతయస్తత్ర జలే స్నానం కుర్యాత్॥ అసంభవే మార్జనం

కుర్యాత్ ॥ తతః (కర్తా) జలకుంభమాదాయ సవ్యభుజే నిధాయ ॥ (నీటితో నింపఁబడిన కుండను దన యెడమ భుజము మీఁదఁ బెట్టుకొని)

యద్దైవ్యద్దేవస్య సవితుః పవిత్రగ్ం సహస్రధారం వితతమంతరిక్షే। యేనాపునాదింద్రమనార్తమార్త్యై తేనాహంమాగ్ం సర్వతనుంపునామి ॥ ఇతిమన్త్రేణ ప్రదక్షిణాం కృత్వా ॥ తతః ప్రేతస్య శిరః ప్రదేశే కుంభంపృష్ఠతో విభజ్య ॥ అనవేక్ష్యమాణోగచ్ఛేత్॥ తత్రఅగ్రతో దర్భమయేనతోరణంకృత్వా ॥ తత్రనారాయణ శబ్దోచ్చారణేనగచ్ఛేత్ ॥ తోరణ విసర్జనం ॥ యాస్త్రాప్త్రీత్వన్నాదప్రయంతిశాఖా అభిమృతా నృపతి మిచ్ఛమానాః । ధాతుస్తాస్సర్వాః పవనేనపూతాః ప్రజయాస్మాన్ రయ్యా వర్చసాసగ్ం సృజాథ ॥

అథసూర్యోపస్థానం॥ సర్వేజ్ఞాతయో (యజ్ఞోపవీతినో) భూత్వా॥ఉద్వయం తమసస్పరిపశ్యంతో జ్యోతిరుత్తరం। దేవం దేవత్రాసూర్యమగన్మజ్యోతి రుత్తమం॥ ఇత్యాఽదిత్యము పస్థాయ॥ కర్త్రాది సర్వేజ్ఞాతయః రోదనం కుర్యాత్॥ ప్రేత దహనాంతే స్నానం కుర్యాత్॥

అథకర్తృవపనము

ఆచమ్య...తిథౌ...ప్రా...పితుః ... గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య ప్రథమేహని ఔర్ధ్వ దైహిక కర్మాంగం మమ సమస్త పాపక్షయార్థం వపనం (ఉపవీతీ) కరిష్యే॥ వపనాధికారయోగ్యతా సిద్ధ్యర్థం కృచ్ఛ

త్రయాణ్యా చరిష్యే॥ విధిప్రకారేణ కృచ్ఛ్రత్రియాణి బ్రాహ్మణాయ దద్యాత్॥

శ్లో॥ మేరుమన్దరతుల్యాని పాపాని సుబహూనిచ। కేశానాశ్రిత్య తిష్ఠన్తి తస్మాత్కేశాన్వపామ్యహమ్॥ ఇతికనిష్ఠ పూర్వాః (నివీతినః) కంఠానుపరివాపయేయుః॥

పుత్రులలోఁ గడపటివాఁడు మున్నుగ వరుసక్రమముగ జ్యేష్ఠుని వఱకు జందెమును దండగా వేసికొని కంఠము పైభాగమును క్షౌరముఁ జేయించుకొనవలయును.

విదురోపాసనము

ఆచమ్య ... శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థ విదురోపాసనం కరిష్యే (ఇతిసంకల్ప్య) విదురస్థండిలే ఉపహస్తేక్షణవేనాగ్ని ముద్ధృతే॥ అగ్నిమానీయ॥ తత్రరేఖా దయో నాస్తి॥ అన్వగ్నిరుషసా మగ్రమఖ్యదన్వహాని ప్రథమోజాతవేదాః। అనుసూర్య స్యపురుత్రా చరశ్మీ నను ద్యావా పృథివీ ఆతతాన। ఇతిమంత్రేణఅగ్ని మాహరేత్। పృష్టోదివీతి మంత్రేణాగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య - పృష్టో దివిపృష్టో అగ్నిః పృథివ్యాం పృష్టోవిశ్వా ఓషధీ రావివేశ। వైశ్వానరస్సహసా పృష్టో అగ్నిస్స నోదివా సరిషః పాతునక్తమ్। తతశ్చతుర్భిర్మన్త్రైః పృథక్పృథక్చతుర్భిస్స మిధైన హోమం కుర్యాత్-తద్యథా। తథ్స వితృ వృణీమహే। వయం దేవస్య భోజనమ్। శ్రేష్ఠగ్ం సర్వధాతమం। తురమ్భగస్యధీ మహిస్వాహా। సవిత్రఇదం (నమమ)

తాగ్ంసవితుర్వరేణ్యస్యచిత్రాం మహాం వృణేమ సుమతిం విశ్వ జన్యామ్ । యామస్యకణ్వో అదుహత్ప్రపీనాగ్ం సహస్ర ధారాంపయసామహీంగ్ాగ్ స్వాహా । సవిత్రఇదం (నమమ)

విశ్వానిదేవ సవితర్దురితానిపరాసువ । యద్భద్రంతన్మఆసువ స్వాహా । సవిత్రఇదం (నమమ)

అద్యానో దేవసవితః ప్రజావథ్సావీస్సౌభగమ్ । పరాదుష్వప్నియగ్ంసువస్వాహా । సవిత్రఇదం (నమమ)

శ్లో॥ మృతాయామపిభార్యాయాంవైదికం నత్యజే ద్ద్విజః॥ ఉపాధినాపి యత్కర్మ యావజ్జీవం సమాచరేత్ । అన్యేకుశ మయీంపత్నీం కృత్వాతుగృహమేధినః । అగ్నిహోత్ర ముపాసంతే యావజ్జీవ మతన్ద్రితాః ॥

తా॥ భార్య మరణమును బొందినను ద్విజుఁడు వైదికమును వదలఁగూడదు - ఉపాధిచేత జీవితకాలమువఱకు సమాచరణమును జేసియే తీరవలయును - భార్య లేనప్పుడు దర్భమయమగు భార్యను గా తనదగ్గర నుంచుకొని యావజ్జీవమును నగ్నిహోత్రోపాసనము తప్పక నాచరింపవలయునుగాని త్యజింపఁగూడదని తాత్పర్యము.

విధవా ప్రాయశ్చిత్తము.

స్నాత్వా । పూర్వోక్త తిథౌ నామ్నః...గోత్రాయాః... దాయ్యాః... (పితామాః జన్మాభ్యాసా జన్మప్రభృత్యేతత్క్షణపర్యంతం సంభావితానాం పాపానాం అస్నానభోజన రాత్రిభోజన తాంబూలచర్వణ పర్యుషితాన్న భోజన ప్రిపాజల పానదేహ రక్షణ

మలినవస్త్రధారణ కేశధారణ దేహాలంకరణ పుణ్యతీర్థ రాహిత్య గంధపుష్పపరిమళాది ద్రవ్యధారణ కాంస్యపాత్రభోజన ఏకాదశ్యుపవాస రాహిత్య బృందావనే తులసీతీర్థ రాహిత్య తిష్ఠన్మూత్ర విసర్జన పాపకర్మ నిరీక్షణ రహసి పరపురుషసంభాషణ నానావిధ దుష్కర్మయుక్త మాతాపిత్రాదిమామ శ్వశురాదీనాం శుశ్రూష రాహిత్య సదాపరదూషణ దేవబ్రాహ్మణ గురుతిరస్కార పరస్త్రీ దోషనిరూపణ ఆత్మవిక్రయ గోవిక్రయ రసద్రవ్యాదివిక్రయ శిశుహనన గోహనన పరద్రవ్యాపహరణ మిత్రద్రోహ భోజనసమయే పఙ్క్తిభేదన ఖట్వాదిశయన మంగళసూత్రధారణ చిత్రపుష్పధారణ నారాయణాది పుణ్యస్మరణరాహిత్య ఉచ్ఛిష్టభక్షణ అభక్ష్యభక్షణాదినానావిధ దుష్కర్మయుక్తపాపానాం బాల్య యౌవన కౌమారవార్ధకేషు జాగ్రత్స్వప్న సుషుప్త్యవస్థా సుమనోవాక్కాయేంద్రియవ్యాపారైః రహసిప్రకాశేచ జ్ఞానతోఽజ్ఞానతశ్చ యాకృతానాం ప్రకాశకృత మహాపాతక చతుష్టయవ్యతిరిక్తానాం ప్రకాశకృతానాం మహాపాతకాఽతి దిష్టరూప మహాపాతకవ్రతాఽతిదేశికరూపాతి పాతకానాం ప్రకాశకృత మహాపాతక సమరూపాను పాతకానాం ఉపపాతకానాం సంకలీకరణానాం మలినీకరణానాం అపాత్రీకరణానాం జాతిభ్రంశకరాణాం అవకీర్ణకానాం ప్రకీర్ణకానాం రహస్యకృతానాంమహాపాతకానాం రహస్యకృతమహాపాతకాఽతిదిష్టరూపమహాపాతక వ్రతాఽతిదేశికరూపాతిపాతకానాం రహస్యకృతమహాపాతక సమరూపాఽతి పాతకానాం ఉపపాతకానాం సంకలీకరణానాం మలినీకరణానాం అపాత్రీకరణానాం జాతిభ్రంశకరాణాం అవకీర్ణకానాం ప్రకీర్ణకానాం ఏవం బహూనాం బహువిధా

నాం సర్వేషాం పాపానాం అజ్ఞానతస్సకృత్కృతానాం అజ్ఞాన
తోఽభ్యస్తానాం జ్ఞానతస్సకృత్కృతానాం జ్ఞానతోఽభ్యస్తానాం అ
జ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చాఽత్యంతాభ్యస్తానాం అజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చ నిరం
తరాభ్యస్తానాం అజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చ చిరకాలాభ్యస్తానాం బహూ
నాం బహువిధానాం సర్వేషాం పాపానాం సమస్తదోషనిర్హ
రణార్థం సర్వప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే ॥ ఇతిసంకల్ప్య పరిషద్దక్షిణాం
గృహీత్వా ॥ సమస్త + పదం ॥ అశేషె హే పరిషన్మదీయాం విజ్ఞా
పనామాకర్ణ్య త్వయా (మయా) సమర్పితాం ఇమాం పరిషద్దక్షిణాం
యథోక్త దక్షిణామివ స్వీకృత్య + మాతుః గోత్రాయాః దాయ్యాః
ప్రీతాయాః జన్మాభ్యాసాద్జన్మప్రభృత్యేతత్క్షణపర్యంతం సం
భావితానాం పాపానాం అస్నానభోజన రాత్రిభోజన తాంబూలచ
ర్వణ పర్యుషితాన్నభోజన ప్రపాజలపాన దేహాంక్షణ మలినవ
స్త్రధారణ కేశధారణ దేహాఽలంకరణ పుణ్యతీర్థరాహిత్య గంధపుష్ప
పరిమళాది ద్రవ్యధారణ కాంస్యపాత్రభోజన ఏకాదశ్యుపవాసరా
హిత్య బృందావనే తులసీక్షేత్రరాహిత్య । తిష్ఠన్మూత్రవిసర్జన పాపకర్మ
నిరీక్షణ రహసిపరపురుషసంభాషణ నానావిధ దుష్కర్మయుక్త
మాతాపిత్రాదిదూషణ శ్వశురాదీనాం శుశ్రూషరాహిత్య సదా
పరదూషణ దేవబ్రాహ్మణగురుతిరస్కార పరస్త్రీదోషనిరూపణ
ఆత్మవిక్రయ గోవిక్రయ రసద్రవ్యాది విక్రయ శిశుహనన గోహ
నన పరద్రవ్యాపహరణ మిత్రద్రోహ భోజనసమయే పఙ్క్తిభేదన
ఖట్వాదిశయన మంగళసూత్రధారణ చిత్రపుష్పధారణ నారాయ
ణాది పుణ్యస్మరణ రాహిత్య ఉచ్ఛిష్టభక్షణ అభక్ష్యాభక్షణాదినా
నావిధ దుష్కర్మయుక్తపాపానాం బాల్య యౌవన కౌమార వా

ర్ధకేషు జాగ్రత్స్వప్న సుషుప్త్యవస్థాసు మనోవాక్కాయేంద్రియ
వ్యాపారైః రహసి ప్రకాశేచ జ్ఞానతోఽజ్ఞానతశ్చ కృత్య స్వాకృతానాం
పరిశేషకృత మహాపాతక చతుష్టయ వ్యతిరిక్తానాం పరిశేషకృతానాం
మహాపాతకాతి దిష్టరూప మహాపాతక ప్రత్యాఽతిదేశిక రూపాతి పా
తకానాం పరిశేషకృత మహాపాతక సమూహోపాదుపాతకానాం ఉప
పాతకానాం సంకలీకరణానాం మలినీకరణానాం అపాత్రీకరణానాం
జాతిభ్రంశకరాణాం అవకీర్ణకానాం ప్రకీర్ణకానాం రహస్యకృతానాం
మహాపాతకానాం రహస్యకృత మహాపాతకాఽతిదిష్టరూప మహాపాత
క ప్రత్యాఽతిదేశికరూపాతిపాతకానాం రహస్యకృత మహాపాతకసమ
రూపాతిపాతకానాం ఉపపాతకానాం సంకలీకరణానాం మలినీకరణా
నాం అపాత్రీకరణానాం జాతిభ్రంశకరాణాం అవకీర్ణకానాం ప్రకీర్ణ
కానాం ఏవంభూతానాం బహువిధానాం సర్వేషాం పాపానాం అ
జ్ఞానతస్సకృత్కృతానాం అజ్ఞానతోఽభ్యస్తానాం జ్ఞానతస్సకృత్కృ
తానాం జ్ఞానతోఽభ్యస్తానాం అజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చాత్యంతాభ్యస్తా
నాం అజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చ నిరంతరాభ్యస్తానాం అజ్ఞానతో జ్ఞాన
తశ్చ చిరకాలాభ్యస్తానాం బహూనాం బహువిధానాం సర్వేషాం
పాపానాం నిర్హరణార్థం ప్రాయశ్చిత్తం కర్తుం... అధికారసిద్ధిరస్తు
ఇతి విప్రాన్వదేత్ । తతః కృచ్ఛత్రయాణ్యాచరిష్యే । విధిప్రకారేణ
కృచ్ఛ్రత్రయాణి బ్రాహ్మణా యదద్యాత్ ।
... నామా... గోత్రాయ ...దాయ్యాః... ప్రీతాయాః... జన్మాభ్యా
సాజ్జన్మప్రభృత్యేతత్క్షణపర్యంతం త్వయా కృతేభ్యః ప్రకాశకృ
తేభ్యః మహాపాతకేభ్యః మహాపాతకవ్యతిరిక్తేభ్యః మహాపాతకా
తి దిష్టరూపాతి పాతకేభ్యః మహాపాతక ప్రత్యాతిదేశిక రూపాతిపా

తకేభ్యః మహాపాతక సమరూపాను పాతకేభ్యః ఉపపాతకేభ్యః సంకలీకరణేభ్యః మలినీకరణేభ్యః అపాత్రీకరణేభ్యః జాతిభ్రంశక రేభ్యః ప్రకీర్ణ కేభ్యః రహస్యకృతేభ్యః అజ్ఞానతస్సకృత్కృతేభ్యః అజ్ఞానతోభ్యస్తేభ్యః జ్ఞానతస్సకృత్కృతేభ్యః జ్ఞానతో భ్యస్తేభ్యః అజ్ఞానతశ్చ అత్యంతాభ్యస్తేభ్యః నిరంతరాభ్యస్తేభ్యః చిరకాలాభ్యస్తేభ్యః బహుభ్యోబహువిధేభ్య స్సర్వేభ్యః పాపేభ్యోముక్తోభూయావిముక్తోభూయాః ఇతిబ్రాహ్మణాఃవదేత్ ॥

ఆచమ్య... ఏవంగుణ...తిథౌప్రాచీనావీతీ- మాతుః ... గోత్రాయాః దాయాః ప్రేతాయాః జన్మప్రభృత్యే తావత్పర్యంతం జ్ఞానకృతాఽజ్ఞానకృతసమస్తపాపక్షయార్థంవస్వప్రాయశ్చిత్తగోదానంకరిష్యే ! ప్రతిగ్రహీతారం బ్రాహ్మణమభ్యర్చ్య ॥ శ్రీ మహావిష్ణుస్వరూపస్య బ్రాహ్మణస్య ఇదం పాద్యందదామి ॥ శ్లో ॥ నమోస్త్వ నంతాయ సహస్రమూర్తయే సహస్రపాదాక్షి శిరోరుబాహవే । సహస్రనామ్నే పురుషాయ శాశ్వతే సహస్రకోటీ యుగధారిణేనమః ॥ అలంకారార్థాఇమే...మస్తు ॥ శ్లో ॥ యజ్ఞసాధనభూతాయా విశ్వస్యా ఘప్రణాశిని । విశ్వరూపధరో దేవః ప్రీయతాం మేన యాగవా ॥ గవామంగేషు తిష్ఠంతిభువనాని చతుర్దశ ! యస్మాత్తస్మా చ్ఛివంమేస్యా దతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే ॥ అస్మై బ్రాహ్మణాయశ్రీమహావిష్ణుస్వరూపాయ యజుశ్శాఖాధ్యాయినే... గోత్రాయ... బ్రాహ్మణాయప్రతిగ్రహీ త్రే...హం-ప్రాచీనావీతీ మాతుః ... గోత్రాయాః... దాయ్యాః ప్రేతాయాః జన్మప్రభృత్యేతావత్పర్యంతం జ్ఞానకృతాఽజ్ఞానకృతసమస్తపాపక్షయార్థం ప్రాయశ్చిత్త గోదానం (అభావే గోదానప్రత్యామ్నాయం యథాశక్తిహి

రణ్యం) తుభ్యమహం సంప్రదదే నమమ ॥ ఇత్యుదకపూర్వం ద ద్యాత్ ॥ దేవస్యత్వాసవితుః... ప్రతిగృహ్ణామి ॥ రాజాత్వా వరు ణో...ప్రతిగృహ్ణాతు ॥ ఏతద్దాన సాద్గుణ్యార్థం యథాశక్తి దక్షి ణాం... నమమ ॥ తదంగదశ దానానికరిష్యే ॥ శ్లో ॥ గోభూతిల హిరణ్యాజ్య వాసోధాన్యగుడానిచరౌప్యం లవణ మిత్యాహుర్దశ దానాః ప్రకీర్తితాః ॥ ఇతిదశదానాని కుర్యాత్ ॥

సుమంగలీ ప్రాయశ్చిత్తము.

సుమంగలీ స్త్రియః మరణసంశయేస్నాపయిత్వా ॥ (కర్త) స్నాత్వాచమ్య ... ఏవంగుణ...తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) మాతుః ... గో త్రాయాః ... దాయ్యాః ప్రేతాయాః జన్మప్రభృత్యే తావత్పర్యంతం జ్ఞానకృతాఽజ్ఞానకృత సమస్త పాపక్షయార్థం మరణకాల సర్వప్రా యశ్చిత్తం కరిష్యే ॥ సవ్యం ॥ పరిషద్దక్షిణాం గృహీత్వా ॥ సమ స్తసంప...పదం ॥ ప్రాచీనావీతీ-మాతుః ... గోత్రాయాః ... దా య్యాః ప్రేతాయాః జన్మప్రభృత్యే తావత్పర్యంతం మధ్యవర్తినికాలే సంభావితానాం పాపానాం స్వార్థికియా పరత్వహీన జాతిసంపర్క- పరపురుష సహవాస దేవబ్రాహ్మణదూషణ-గురుతిరస్కార-ఆత్మ విక్రయ- రసద్రవ్యాదివిక్రయ- పతివంచన- నిరాకరణ- పరదూష ణ- పరస్త్రీదోషనిరూపణ- లలాటేతిలకశూన్య- అనుష్ఠానవ్రతత్యా గ- సదాదుర్భాషణ- దురాచార, సదాన్యగృహవాస- కోపస్వభా వ- శిశుహనన- గోహనన- పరద్రవ్యాపహరణ- మిత్రద్రోహ భ ర్తృశ్వశుర శుశ్రూష రాహిత్య- కన్యావిక్రయ- గోవిక్రియ-విశ్వాస ఘాతుక- విషదాయకత్వ- భోజనసమయేపఙ్క్తి-భేదన- సదాకఠినస్వ

కావ- గ్రహణవనుషే పురుషసంయోగ- భర్తృదేశాంతరగతే దే
హాలంతరణ. ఋతుకాలిక- శాస్త్రనియమలోప- అజ్ఞానతోరజస్వ
లాఽన్యోన్యస్పర్శాదిసంపాదిత పాపానాం కాయిక వాచిక మానసి
కాఽన్యతి మద్వ్యభిచారాది పాపానాం పాతివ్రత్య ధర్మలోపానాం, అ
జ్ఞానతస్స కృత్కృతానాం అజ్ఞానతోభ్యస్తానాం- ప్రకాశ కృతా
నాం-మహాపాతకచతుష్టయ వ్యతిరిక్తానాం- ప్రకాశకృతానాం-మ
హాపాతకాఽతిదిష్టరూప మహాపాతకవ్రతాఽతిదేశికరూపాఽ తి
పాతకానాం ప్రకాశకృత మహాపాతక సమరూపాఽనుపాతకానాం
ఉపపాతకానాం సంకలీకరణానాం మలినీకరణానాం అపాత్రీకర
ణానాం జాతిభ్రంశకరాణాం అవకీర్ణకానాం- ప్రకీర్ణకానాం రహస్య
కృతానాం- మహాపాతకానాం- రహస్యకృత మహాపాతక సమరూ
పాఽతిపాతకానాం- ఉపపాత కానాం- ఏవంబహూనాం బహువి
ధానాం సర్వేషాం పాపానాం నిర్హరణార్థంప్రాయశ్చిత్తం కర్తుం
అధికారసంపదస్త్వితి... అధికారసంపదస్తు॥ పూర్వోక్త... తిథౌ మా
తుః ... గోత్రాయాః... దాయ్యాః ప్రేతాయాః శరీరశుద్ధ్యర్థంమృత్తి
కాస్నానమహంకరిష్యే॥ విధిప్రకారేణ మృత్తికాస్నానం కుర్యాత్।
మాతుః...గోత్రాయాః ... దాయ్యాః ప్రేతాయాఃసమస్తపాపక్షయా
ర్థం స్వర్ణధాన్యాజ్యకృచ్ఛ్రాణ్యాచరిష్యే । విధిప్రకారేణ కృచ్ఛ్ర
త్రయాణి బ్రాహ్మణాయదద్యాత్ ॥ మాతుః ...గోత్రాయాః ...
దాయ్యాః ప్రేతాయాః సమస్తపాపక్షయార్థం సర్వప్రాయశ్చిత్తం ఉ
పదిశేతి విజ్ఞాప్య ॥ ఇతికర్తృవాక్యం ॥ పునః పతత్యాపానిమదేత్ ॥
అత్రయథాశక్తి హిరణ్యం నిధాయ । అథ హేయజమాన- తవమా
తుః జన్మాభ్యాసాజ్జన్మ ప్రభృత్యే తత్క్షణపర్యంతం మధ్యేవర్తినా

శే బాల్య యౌవన కౌమార వార్ధకేషు జాగ్రత్స్వప్న సుషుప్త్యవ
స్థా సుమనోవాక్కాయ కర్మేంద్రియ వ్యాపారైః రహసి ప్రకాశేవ
జ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చసంభావితేభ్యః ప్రకాశకృత మహాపాతక చతు
ష్టయవ్యతిరిక్తేభ్యః ప్రకాశకృత మహాపాతకాతిదిష్టరూప మహా
పాతకసమాతిదేశికరూపాతిపాతకేభ్యః ప్రకాశకృతమహాపాతక
సమరూపానుపాతకేభ్యః ఉపపాతకేభ్యః సంకలీకరణేభ్యః మలినీ
కరణేభ్యః అపాత్రీకరణేభ్యః జాతిభ్రంశకరేభ్యః ప్రకీర్ణకేభ్యః ర
హస్యకృతే భ్యోమహాపాతకేభ్యః రహస్యకృతమహాపాతకాతిదిష్ట
రూప మహాపాతకసమాతిదేశికరూపాతిపాతకేభ్యః రహస్య
కృతమహాపాతక సమరూపానుపాతకేభ్యః ఉపపాతకేభ్యః సంకలీక
రణేభ్యః మలినీకరణేభ్యః అపాత్రీకరణేభ్యః జాతిభ్రంశకరేభ్యః అవ
కీర్ణకేభ్యః ప్రకీర్ణకేభ్యః అజ్ఞానతస్సకృత్కృతేభ్యః అజ్ఞానతోభ్యస్తే
భ్యః జ్ఞానతస్సకృత్కృతేభ్యః జ్ఞానతోభ్యస్తేభ్యః అజ్ఞానతో జ్ఞాన
తశ్చాత్యంతాభ్యస్తేభ్యః అజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చనిరంతరాభ్యస్తేభ్యః
అజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చ చిరకాలాభ్యస్తేభ్యః బహుభ్యః బహూపక్షేభ్య
స్సర్వేభ్యః పాపేభ్యో ముక్తో భూయాసమిముక్తో భూయాసం ఇత్యుచ్చైఃవ
దేత్। అథయధాశక్తి దక్షిణాం బ్రాహ్మణాయదద్యాత్ ।ఏవం...
తిథౌ ప్రాచీనాపీతిమాతుః ...గోత్రాయాః.. దాయాః పుత్ర్యాః
జన్మాభ్యాసా జన్మప్రభృత్యే తత్క్షణపర్యంతం సకలపాప క్షయార్థం
సర్వప్రాయశ్చిత్తగోదానం కరిష్యే॥తదఙ్గబ్రాహ్మణపూజాం కరిష్యే॥
ప్రతిగ్రహీతారం బ్రాహ్మణ మభ్యర్చ్య॥ శ్రీమహావిష్ణుస్వరూపస్య బ్రా
హ్మణ స్యేదమాసనం॥ సుఖాసనం॥ఉభా-భ్యా-మిదం పాద్యం॥ము
పాద్యం॥ శ్లో। నమోస్త్వనంతాయ... ధారిణేనమః॥ అర్ఘ్యం ఇదం రాధా

ఇమే... మస్తు॥ శ్లో ॥గవామంగేషు తిష్ఠంతిభు... చ్ఛమే॥ అస్మై బ్రాహ్మణాయ...సమేతోఽహం॥ ప్రాచీనావీతీ... మాతుః ...గోత్రాయాః... దాయ్యాః ప్రేతాయాః సర్వ ప్రాయశ్చిత్త గోదానం (అభావేయథా శక్తి హిరణ్యాం)తుభ్యమహం (సవ్యం)సంప్రద దేనమమ॥ దేవస్యత్వా... ప్రతిగృహ్ణాతు॥ యథా శక్తి దానదక్షిణాం... సమమ॥ అథదశ దానాని కుర్యాత్

(సూతికా (రజస్వలా) మరణప్రాయశ్చిత్తమ్)

భూమాదర్భానాస్తీర్య॥ తేషుదర్భేషు సూతికాం(రజస్వలాం)దక్షిణ శిరసంనిధాయ॥ ప్రేతం శుద్ధజలేన స్నాపయిత్వా॥ వస్త్రః పరిధాప్య॥ కర్తాస్నాత్వాచమ్య... ఏవంగుణ... తిథౌ ప్రాచీనావీతీయజమానస్య మాతుః ... గోత్రాయాః... దాయ్యాః ప్రేతాయాః సూతికామరణే (రజస్వలామరణే) సతిమో దోష స్పర్శజనితద్దోష పరిహారార్థం సూతికామరణ (రజస్వలామరణ) ప్రాయశ్చిత్తంకరిష్యే ॥ ఇతిసంకల్ప్య ॥ పరిషద్దక్షిణాం గృహీత్వా ॥ (శ్లో)సమస్తసం... పదం ॥ ప్రాచీనావీతీ ... మాతుః ... గోత్రాయాః ... దాయ్యాః ప్రేతాయాః మరణ దినాదారభ్య ప్రథమేహని (సూతికామరణ) (రజస్వలామరణ) తద్దోష పరిహారార్థం (ప్రాయశ్చిత్తంకర్తుం అధికార సంపదస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు ॥ ఏతత్కాలే అధికార సంపదస్త్వితి బ్రాహ్మణాః॥ కాలశ్చముఖ్యకాలోస్తు॥ పరిషద్దక్షిణాం బ్రాహ్మణాయదద్యాత్ ॥ అథకృచ్ఛ్రత్రయాన్యాచరిష్యే ॥ విధిప్రకారేణ కృచ్ఛ్రత్రయాణి బ్రాహ్మణాయదద్యాత్ ॥ ఆచమ్య... ఏవంగుణ... తిథౌమాతుః ... గోత్రాయాః ... దాయ్యాః ప్రేతాయాః మరణ దినాదారభ్య ప్రథమేహని కర్తవ్య ప్రేతసూతికా మరణే (రజస్వలా

మరణే ప్రతితద్దోష పరిహారార్థం సమస్త పాపక్షయార్థం గోదానం
కరిష్యే ॥ విధిపూర్వకారేణ గోదానం బ్రాహ్మణా యదద్యాత్ ॥ అథద
శదానానికుర్యాత్ ॥ తతః పాపక్షయార్థం తిలపాత్రదానందద్యాత్
పిమ్మట ౧౦౮ నూట యెనిమిది పసుపుపుండలు చేసి ౧౦౮ మాఊలు
ఆప్రేతకు మృత్తికాస్నానములు చేయుంచునప్పుడు వెదురు జల్లిడ
శవము మీదనుంచి నీళ్లుపోస్తూరావలయును.

ఏతత్ప్రయోగః ఆచమ్య.. ఏవంగుణ ... తిథౌ ... ప్రాచీనా
వీతీఅస్మన్మాతుః ... గోత్రాయాః ... దాస్యాః ప్రేతాయాః మ
రణ దినాదారభ్య ప్రథమేహాని (సూతికామరణ) (రజస్వలామరణ)
తద్దోష పరిహారార్థం ప్రేతశరీర శుద్ధ్యర్థం అష్టోత్తర శతమృత్తికా
స్నానాని కరిష్యే ॥ ఇతిసంకల్ప్య ॥ తతః మృత్తికాస్నానార్థం ఋత్వి
గ్వరణం కరిష్యే ॥ బ్రాహ్మణేభ్యోఋత్విగ్వరణం దద్యాత్ ॥ నూ
తన వస్త్రాణి దద్యాత్ ॥ ప్రతిగ్రహీతృ వచనం ॥ వృతోఽస్మికరిష్యా
మీతి ప్రతివచనం ॥ తతః మృత్తికా స్నానవిధిప్రకారేణ అష్టోత్తర
శతమృత్తికా స్నానానిచ కుర్యాత్ ॥ తతః ప్రాగ్దేశే గోమయేనాను
విప్య ॥ నూతన వస్త్రేణ మంటపమాసాద్య ॥ తత్రతండులాన్నిధా
య ॥ చతుర్దిక్షు కలశాన్ ప్రతిష్ఠాప్య ॥ మంటపమధ్యే తామ్ర
నిర్మితవరుణకలశం ప్రతిష్ఠాప్య ॥ గంధపుష్పాక్షతైరభ్యర్చ్య ॥ తేషు
కలశేషు నూతన సూత్రమావేష్ట్య ॥ ఆపోవాఇదగ్ంసర్వం విశ్వా
భూతాన్యాపః ప్రాణావాఆపః పశవఆపో న్నమాపోఽమృత మాప
స్సమ్రాడాపో విరాడాపస్స్వరాడాపశ్ఛందాగ్ంస్యాపో జ్యోతీగ్ంష్యా
పోయజూగ్ంష్యాపస్సత్యమాప స్సర్వాదేవతా ఆపో భూర్భువస్సు

ప్రకాశాత్ప్రతిష్ఠ । ఇతి మంత్రేణ ఉదకం ప్రోక్షయిత్వా । ఇమం మే వరు
ణేతి కలశాన్ అభిమంత్ర్య । ఇమం మే వరుణ శ్రుధీ హవమద్యా
చ మృడయ । త్వామవస్యురాచకే ॥ అథపంచగవ్యమంత్రైః పంచగ
వ్యాని పంచామృతాని కలశేషు నిధాయ । ఓం భూర్భువస్సువః ।
ఓం తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి । ధియో యో నః ప్రచోద
యాత్ । ఇతి గోమూత్రం । గంధద్వారాం దురాధర్షాం నిత్యపు
ష్టాం కరీషిణీం । ఈశ్వరీగ్ం సర్వభూతానాం తామిహోపహ్వయే
శ్రియమ్ । ఇతి గోమయం ॥ ఆప్యాయస్వ సమేతు తే విశ్వతస్సో
మ వృష్ణియమ్ । భవా వాజస్య సంగథే ॥ ఇతి క్షీరం ॥ దధిక్రావ్
ణ్ణో అకారిషం జిష్ణోరశ్వస్య వాజినః సురభినో ముఖాకరత్ప్రణ ఆ
యూగ్ంషి తారిషత్ । ఇతి దధి ॥ శుక్రమసి జ్యోతిరసి తేజోఽసి దే
వో వస్సవితోత్పునాత్వచ్ఛిద్రేణ పవిత్రేణ వసోస్సూర్యస్య రశ్మి
భిః ॥ ఇతి ఘృతం । మధు వాతా ఋతాయతే మధుక్షరంతి సింధ
వః । మాధ్వీర్నస్సంత్వోషధీః । మధు నక్తముతోషసి । మధుమ
త్పార్థివగ్ం రజః । మధు ద్యౌరస్తు నః పితా । మధుమాన్నో వనస్ప
తిర్మధుమాగ్ం అస్తు సూర్యః । మాధ్వీర్గావో భవంతు నః ॥ ఇతి మధు ॥
త్వం శర్కరా అభవస్త్వచ్ఛర్కరాణాగ్ం శర్కరత్వం విజ్ఞో వైశర్క
రాః ప్రకురర్గ్నిర్యచ్ఛర్కరాభిరగ్నిమ్ పరిమినోతి వజ్రేణైవాస్మై ప
శూన్ పరిగృహ్ణాతి తస్మాద్వజ్రేణ పశవః పరిగృహీతాస్తస్మాత్స్థేయా
నస్థేయసే నోపహరతే త్రిప్తాభిః ప్రకుర్కామస్య ॥ ఇతి శర్కర ॥ ఇతి
పంచామృతాని కలశేషు నిధాయ ॥ సహిరత్నాని దాశుషే । యువా
[illegible] । ఇతి పంచరత్నాని కలశేషు

నిధాయ॥ మృత్తికేహనమే పాపం యన్మయాదుష్కృతం కృతమ్।
మృత్తికే బ్రహ్మదత్తాసికాశ్యపేనాభిమంత్రితా। మృత్తికే దేహిమే
పుష్టింత్వయి సర్వప్రతిష్ఠితం। మృత్తికే ప్రతిష్ఠితే సర్వం తన్మే ని
ర్ణుదమృత్తికే। తయాహతేనపాపేనగచ్ఛామి పరమాంగతిమ్॥ ఇతి
పంచమృత్తికాః కలశేషు నిధాయ (శ్లో॥ అశ్వస్థానే గజస్థానే తుల
సీమూలమృత్తికాః। చతుష్పథేచ వల్మీకే మృదః పంచప్రకీర్తితాః॥
(ఇతిపంచమృత్తికవిధిః)

కాండాత్కాండా త్ప్రరోహన్తీపరుషః పరుషః పరి। ఏవా
నోదూర్వే ప్రతనుసహస్రేణ శతేనచ॥ ఇతిదూర్వాన్నిధాయ॥
తతః తేషుకలశేషు వరుణమావాహ్య॥ ఇమం మేవరుణ శ్రుధీహా
వమద్యాచమృడయ। త్వామవస్యురాచకే। తత్త్వాయామి బ్రహ్మణా
వందమానస్తదాశాస్తేయజమానోహవిర్భిః। అహేడమానో వ
రుణేహబోధ్యురుశగ్ం సమాన ఆయుః ప్రమోషీః॥ ఓంభూః వ
రుణమావాహయామి॥ ఓంభువః వరుణమావాహయామి॥ ఓగ్ం
సువః వరుణ మావాహయామి॥ ఓంభూర్భువస్సువః॥ వరుణమా
వాహయామి॥ ఇత్యావాహ్య॥ అథషోడశోప చారపూజాంచ కుర్యా
త్।అథమార్జనమంత్రాః।

ఆపోహిష్ఠా మయోభువస్తాన ఊర్జేదధాతన। మహేరణాయ
చక్షసే। యోవశ్శివతమోరసస్తస్య భాజయతేహనః। ఉశతీరివమా

తరః। తస్మా అరఙ్గ మామవ్రా యస్య క్షయాయ జిన్వథ। ఆపోజన
యథాచనః॥ హిరణ్యవర్ణాశ్శుచయః పావకాయాసు జాతః కశ్య
పోయాస్విన్ద్రః। అగ్నిం యాగర్భం దధిరేవిరూపాస్తానఆపశ్శగ్గ్ స్యో
నాభవన్తు। యాసాగ్ం రాజావరుణో యాతిమధ్యే సత్యానృతే అ
వపశ్యంజనానామ్। మధుశ్చుతశ్శుచయోయాః పావకాస్తానఆపశ్శగ్గ్
స్యోనాభవన్తు। యాసాందేవాదివికృణ్వన్తి భక్షంయాఅన్తరిక్షే బహు
ధాభవన్తి। యాః పృథివీమ్పయసోన్దన్తి శుక్రాస్తాన ఆపశ్శగ్గ్ స్యోనా
భవన్తు। శివేనమ్మా చక్షుషాపశ్యతాపశ్శివయా తనువోప స్పృశత
త్వచమ్మే। సర్వాగ్ం అగ్నీగ్ం రప్సుషదోహువే వోమయి వర్చోబల
మోజోనిధత్త॥

పవమానస్సువర్జనః। పవిత్రేణ విచర్షణిః। యఃపోతాసపునా
తుమా। పునన్తుమాదేవజనాః। పునన్తు మనవోధియా। పునన్తు విశ్వ
ఆయవః। జాతవేదః పవిత్రవత్। పవిత్రేణ పునాహిమా। శుక్రేణ
దేవదీద్యత్। అగ్నే క్రత్వా క్రతూగ్ం రను॥ ౧। యత్తేపవిత్రమర్చిషి
అగ్నేవితతమన్తరా। బ్రహ్మతేనపునీమహే। ఉభాభ్యాం దేవసవి
తః। పవిత్రేణసవేనచ। ఇదం బ్రహ్మపునీమహే। వైశ్వదేవీ పున
తీదేవ్యాగాత్। యస్యైబహ్వీస్తనువో వీతపృష్ఠాః। తయా
మదన్తస్సధమాద్యేషు। వయగ్గ్ స్యామపతయోరయీణామ్॥ ౨
వైశ్వానరోరశ్మిభిర్మాపునాతు। వాతః ప్రాణేనేషిరో మయోభూః

ద్యావాపృథివీ పయసా పయోభిః । ఋతావరీ యజ్ఞియే మాపునీతామ్ । బృహద్భిస్స విత స్తృభిః । వర్షిష్ఠైర్దేవ మన్మభిః । అగ్నే దక్షైః పునాహిమా ! యేనదేవా అపునత । యేనాపో దివ్యఙ్కశః ॥ తేనదివ్యేన బ్రహ్మణా ॥ ३ ॥ ఇదంబ్రహ్మపునీమహే । యఃపావమానీరధ్యేతి । ఋషిభిస్సమ్భృతగ్ంరసమ్ । సర్వగ్ం సపూత మశ్నాతి । స్వదితం మాతరిశ్వనా । పావమానీర్యో అధ్యేతి । ఋషిభిస్సమ్భృతగ్ం రసమ్ । తస్మైసరస్వతీ దుహే । క్షీరగ్ం సర్పిర్మధూదకమ్ । పావమానీ స్స్వస్త్యయనీః ॥ ४ ॥ సుదుఘాహి పయస్వతీః । ఋషిభిస్సమ్భృతోరసః । బ్రాహ్మణే ష్వమృతగ్ం హితమ్ । పావమానీర్దిశన్తునః । ఇమంలోక మథోఽముమ్ । కామాన్సమర్ధయన్తునః । దేవీర్దేవైస్సమాభృతాః । పావమానీస్స్వస్త్యయనీః । సుదుఘాహి ఘృతశ్చుతః । ఋషిభిస్సమ్భృతోరసః ॥ ५ ॥ బ్రాహ్మణే ష్వమృతగ్ం హితమ్। యేనదేవాః పవిత్రేణ । ఆత్మానమ్పునతేసదా। తేన సహస్రధారేణ । పావమాన్యః పునన్తుమా । ప్రాజాపత్య మ్పవిత్రమ్ । శతోద్యామగ్ం హిరణ్మయమ్ । తేనబ్రహ్మవిదో వయమ్ । పూతమ్బ్రహ్మపునీమహే ।ఇన్ద్రస్సునీతీసహమా పునాతు। సోమస్స్వస్త్యా వరుణ స్సమీచ్యా । యమోరాజా ప్రమృణాభిః పునాతుమా । జాతవేదా మోర్జయన్త్యాపునాతు ॥ ६ ॥

యదన్తి యచ్చదూరకే భయం విందతి మామిహ । పవమానవితజ్జహి । పవమానస్సో అద్యనః పవిత్రేణవిచర్షణిః । యః

భయేస్వాహా ॥ ఋతుభ్య ఇదం న మమ ॥ ఇదువత్సరాయ పరివత్సరాయ సంవత్సరాయ కృణుతా బృహన్నమః । తేషాం వయగ్ం సుమతౌ యజ్ఞియానాం జ్యోగజీతా అహతాస్స్యామ స్వాహా ॥ ఇదువత్సరాదిభ్య ఇదం న మమ ॥ భద్రాన్నశ్శ్రేయస్సమనైష్ట దేవా స్త్వయావశేన సమశీమహిత్వా । సనోమయోభూః పితో అవిశస్వశంతోకాయతనువే స్యోన స్వాహా ॥ దేవేభ్య ఇదం న మమ ॥ ప్రయాసాయ స్వాహా ॥ ప్రయాసాయేదం న మమ ॥ అయాసాయ స్వాహా ॥ అయాసాయేదం న మమ ॥ వియాసాయ స్వాహా ॥ వియాసాయేదం న మమ ॥ సంయాసాయ స్వాహా ॥ సంయాసాయేదం న మమ ॥ ఉద్యాసాయ స్వాహా ॥ ఉద్యాసాయేదం న మమ ॥ అవయాసాయ స్వాహా ॥ అవయాసాయేదం న మమ ॥ శుచే స్వాహా ॥ శుచ ఇదం న మమ ॥ శోకాయ స్వాహా ॥ శోకాయేదం న మమ ॥ తప్యత్వై స్వాహా ॥ తప్యత్వా ఇదం న మమ ॥ తపతే స్వాహా ॥ తపత ఇదం న మమ ॥ బ్రహ్మహత్యాయై స్వాహా ॥ బ్రహ్మహత్యాయా ఇదం న మమ ॥ సర్వస్మై స్వాహా ॥ సర్వస్మా ఇదం న మమ ॥ ప్రాణాయ స్వాహా ॥ ప్రాణాయేదం న మమ ॥ అపానాయ స్వాహా ॥ అపానాయేదం న మమ ॥ వ్యానాయ స్వాహా ॥ వ్యానాయేదం న మమ ॥ చక్షుషే స్వాహా ॥ చక్షుష ఇదం న మమ ॥ శ్రోత్రాయ స్వాహా ॥ శ్రోత్రాయేదం న మమ ॥ మనసే స్వాహా ॥ మనస ఇదం న మమ ॥ వాచే సరస్వత్యై స్వాహా ॥

వాచేసరస్వత్యాఇదం నమమ ॥ పూష్ణేస్వాహా ॥ పూష్ణఇదం నమ మ ॥ పూష్ణేశిరస్తేస్వాహా ॥ పూష్ణే శిరసఇదం నమమ ॥ పూష్ణే ప్రపథ్యాయస్వాహా ॥ పూష్ణేప్రపథ్యాయేదం నమమ ॥ పూష్ణే నరంధిషాయస్వాహా ॥ పూష్ణేనరంధిషా యేదంనమమ ॥ పూష్ణేం ఘృణయేస్వాహా ॥ పూష్ణేంఘృణయఇదంనమమ ॥ పూష్ణేనరుణా యస్వాహా ॥ పూష్ణేనరుణాయేదం నమమ ॥ పూష్ణే సాకేతాయ స్వాహా ॥ పూష్ణేసాకేతా యేదం నమమ ॥ ఇత్యాజ్యాహుతీః ప్రే త ఉదకేహుత్వా ॥ తతః మంత్రోక్త దేవతాః ॥ భూస్స్వాహా ॥ భువస్స్వాహా ॥ సువ స్స్వాహా ॥ ఓగ్ స్వాహా ॥ పూర్వోక్త+ తి థౌ+ ఉదరచ్ఛేద ప్రాయశ్చిత్తార్థం హిరణ్యదాన ధేనుదాన సువర్ణ దాన దశదానాని కరిష్యే ॥ ఇతిసంకల్ప్య ॥ యథాశక్తిదానాని దద్యాత్ ॥ అథఛేదప్రదేశం సూత్రేణ సంగ్రథ్య ॥

వపనవిషయము.

పుత్రాదయః ప్రథమేమాసికంతాదు పరివాపయేయుః। దశమేహనిన ర్వాంగంచ॥ తథాచస్మృతిః॥ ఊర్ధ్వభాగస్య వపనందాయాదానాంమృ తేహని భాగద్వయస్యాఘూంతేతు తేషాంవపన మిష్యతఇతి ॥ శుం క్రేచవారే యదివానిశాయాం క్షౌరంనకుర్యాత్తనయస్తుకుర్యాత్ ॥ తనయస్తుకుర్యాదిత్యేతదా శ్వలాయనవిషయం॥ వ్యాసః వపనం దహనాత్పూర్వం కుర్యాచేత్పితృఘాతుకః తస్మాత్సర్వ ప్రయత్నేన వపనం దహనాత్పరం॥ ప్రథమదివసే అకృత వపనస్యకాల నిర్ణయ మాహ ॥ బోధాయనః ॥ అనష్టకేశోయః పూర్వం సోత్రకేశాన్ ప్ర

వాపయేత్ ।ద్వితీయెహ్ని తృతీయేహ్ని పంచమేసప్తమేపివా। యావచ్ఛ్రాద్ధం ప్రదీయెత తావదిత్యపరంమతమితి॥ పరాశరః॥ద్వితీయేహానికర్తవ్యం క్షురకర్మ ప్రయత్నతః తృతీయే పంచమేవాఽపి సప్తమేవాప్రదానతఇతి॥ ప్రధానమే కాదశాహ్నికంశ్రాద్ధం। తత్రిదాన ఇతివచనాత్ వపనం పుత్రాణాంచ కనిష్ఠభ్రాతౄణాంచ॥తథాచాబస్తంబః॥అనుభావినాంచ పరివాపనమితి। అనుపశ్చాద్భవంతిజాయంతఇతిపుత్రాః కనిష్ఠభ్రాతరశ్చ। అథవా అనుభావిన ఇతిపుత్రాప్రవనిర్దిశ్యంతే । సపిండాశ్చేతి కేచిత్ ।దేశకాలాపేక్షమభిహితంతత్రైవ॥ గంగాయాంభాస్కరక్షేత్రే మాతాపిత్రోర్గురోర్మృతౌ ।ఆధానేయజ్ఞకాలేచవపనంసప్తసుస్మృతం॥ కర్త్రాసహావపనం కార్యం॥తథాచస్మృతిః॥ జ్ఞాతయస్సప్తమాదర్వాక్కనిష్ఠాదశమేహని। వాపయేయుశ్చతేసర్వే కర్త్రాభిస్సహసంయుతాః॥ ఇతి॥ ప్రథమేహ్ని దశమేహ్నివా అర్వాక్ శ్రాద్ధదినాత్ ॥ పుత్రాణాం వపనం భవేత్పితృమృతే జీవేపితర్యగ్రజె ప్రేతే తత్సహజెష్వను ప్రభవ ఏవాగ్నింద శేత్ క్షౌరవాః ॥ నాన్యేషాం వపనం పరంపితృమృతౌ జ్యేష్ఠేవిపన్నె సతి భ్రాతౄణాం వపనం హినాగ్నిద మృతే న్యేషాం నిమిత్తేసతి॥

తా॥ పుత్రులు మొదటిదినంబున కంఠమునకు పైభాగము నందును దశాహదినంబున సర్వాంగక్షౌరమును చేయించుకొనవలయును. మృతదినమునందు దాయాదులు ఊర్ధ్వభాగవపనము చేయించుకొనవలయును. ఆశౌచాంతమందు జ్ఞాతులందఱును సర్వాంగక్షౌరమును చేయించుకొనవలయును శుక్రవారము నందును. రాత్రియందును క్షౌరము చేయించుకొనగూడదు. తనయుడు మాత్ర

ము చేయించు కొనవలయును. ఇతియాశ్వలాయన విషయము. ద హనమునకు పూర్వమునందు వపనము చేయించు కొనినేని యాపు త్రుడు పితృఘాతకుఁ డగునని యును అందువలన దహనానంతరమం దు వపనము ముఖ్యమని వ్యాసుఁడు వచియించె కావున "వపనందహనాత్పరం" అనువచన ప్రమాణము వలన ఆపస్తంబ శాఖీయులు దహనానంతరమందే వపనము చేయించు కొనవలయును. ప్రథమది నమునందు వపనము చేసి కొననివాఁడు రెండవదిన మంనగాని అథవా ౩.౫ ౭ ఈదినములలో యుక్తము. అట్లుకాదేనియెప్పుడుశ్రాద్ధము చేయుటకు నిశ్చయించుకొనునో నప్పుడేమందు క్షౌరము చే యించు కొనవలయునని బోధాయనుఁడు వచించె. పరాశర మునివ రుఁడును ఈప్రకారముగానే వచించెను ఈప్రకారము వపనము నాచరింప వలయును. పదునొకండవ దినంబున ఏకాదశాహ్నిక శ్రాద్ధమును చేయవలయును. ఈవిషయమునకు ఆపస్తంబ మునివరుఁ డును అంగీకరించి వచించె గంగాది నదుల యందును, భాస్కరా ది పుణ్యక్షేత్రముల యందును, మాతాపితృ గురువులయొక్క మ రణము నందును, ఆధానము నందును, యజ్ఞకాలము నందును, వప నము చేయించుకొన వలయును. వపనమును కర్తతో కూడ చేసికొ నవలయును. జ్ఞాతులందఱు దశాహదినంబున తప్పదు. (అపట ము-పల్లము) నప్రమాణాం-ప్రమాణముతోఁగూడిన స్మృతివచ నాభిప్రాయము ప్రథమదినంబున జ్ఞాతులు కూడ చేయించుకొన వచ్చును. తండ్రియొక్క మరణంబునందు పుత్రులందఱును వపన మును చేయించు కొనవలయును. అగ్రజుఁడు మరణంబును పొందిన పుడు తండ్రి జీవించి యుండినను అగ్రజునకు అగ్ని ప్రదానముకనిష్ఠు

దుకనుక కర్త యగు సోదరుఁడు వపనము చేయించుకొనవలయును. అట్టి కాలంబునందు తక్కిన సోదరులకు వపనము అక్కరలేదు. తండ్రిమరణంబును పొందిన పిమ్మట అగ్రజుఁడు మరణంబును పొందిన యెడల జ్యేష్ఠకనిష్ఠు లందఱును వపనమును చేయించుకొనవలయును. జ్యేష్ఠభ్రాత మరణంబును పొందెనేని అగ్నిప్రదాతయైన కనిష్ఠ భ్రాతకుఁదప్పఁ దక్కిన భ్రాతలకు వపనములేదు. తక్కినవిషయములు ధర్మశాస్త్రములయందు జూడఁదగును.

శిలా ప్రతిష్ఠాపనము.

స్నపమానాం శ్వేత శిలామాదాయ ॥ శిలాం స్నాపయిత్వా॥ దర్భేణసంవేష్ట్య ॥ అపామంతే శుచౌదేశేఽవటంఖాత్వా ॥ తస్మిన్ దక్షిణాగ్రాన్ దర్భానాస్తీర్య । తిలాన్వికీర్య ॥ తస్మిన్నవటే శిలాం స్థాపయిత్వా ॥ ఆచమ్య ॥ పవిత్రం ధృత్వా ॥ ఏవంగుణ+ తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) యజమానస్యపితుః + గోత్రస్య + శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య (ప్రథమేహాని కర్తవ్య ప్రేతత్వ) ప్రేతత్వ పరిహారార్థం శిలాస్నాన మృత్స్నాన వాసోదక తిలోదక పిండ ప్రదానార్థం శిలాప్రతిష్ఠాపనం (సవ్యం) కరిష్యే ॥ శిలాప్రతిష్ఠాపనకాలే అనుజ్ఞార్థం యథాశక్తి ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే॥ శ్లో॥ సమస్త సంపత్సమవాప్తి+ పదం॥ (ప్రా+తీ) యజమానస్యపితుః + గోత్రస్య + శర్మణః+ ప్రేతస్యమరణదినా ... కర్తవ్యప్రేతత్వ పరిహారార్థం శిలాస్నాన+అధికార సంపద స్త్వితిభవంతో బ్రువంతు ॥ అధికారసంపదస్తు ॥ ఏవంగుణ÷తిథౌ యజమానస్యపితుః... గోత్రస్య+శర్మణః ప్రేతస్య+శిలాప్రతిష్ఠాపనకాలే స్వర్ణధాన్యాజ్యకృచ్ఛ్రాణ్యాచరిష్యే ॥ శ్లో॥ స్వర్ణంపవి

త్రు×మే ॥ ధన్యంకరోషి+మే ॥ కామధేనో+మే ॥ కృచ్ఛ్రత్రయం కృత్వా ॥ అథావేయథాశక్తి హిరణ్యం దద్యాత్ ॥ ఆయాహి పిత స్సామ్యాగంభీరైఃపథిభిఃపూర్వ్యైః । ప్రజామస్మభ్యం దదద్రయిం చ దీర్ఘాయుత్వంచ శతశారదంచ ॥ యజమానస్యపితరం+గోత్రం× శర్మాణంపితం ప్రేతమావాహ్య ॥ అస్యాం శిలాయాం ప్రేతమావాహనం కృత్వా ॥ అథాభ్యంజనం దత్వా ॥ తిలచూర్ణస్నానం కారయిత్వా ॥

శుక్లపక్షేమరణే.	కృష్ణపక్షేమరణే.
కేశవ, నారాయణ, మాధవ, గోవింద, విష్ణో, మధుసూదన, త్రివిక్రమ, వామన, శ్రీధర, హృషీకేశ, పద్మనాభ, దామోదర.	సంకర్షణ, వాసుదేవ, ప్రద్యుమ్న, అనిరుద్ధ, పురుషోత్తమ, అధోక్షజ, నారసింహ; అచ్యుత, జనార్దన, ఉపేంద్ర, హరే, శ్రీకృష్ణ

ఏవంత్రివారం శిలాంస్నాపయేత్ । అథ గోదానం । ఏవంగుణ+తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) యజమానస్యపితుః...గోత్రస్య+శర్మణః పితస్య+మరణదినా×కర్తవ్య ప్రేతతృప్త్యర్థం శిలాప్రతిష్ఠాపనకాలే గోదానం కరిష్యే । శ్లో । గవామంగేషు...ప్రయచ్ఛమే ॥ ఇతి గోదానం కుర్యాత్ । గోభూతిల హిరణ్యాజ్య వాసోధాన్యగుడానిచ రౌప్యం లవణమిత్యాహుర్దశదానాః ప్రకీర్తితాః । ఇతి దశదానాని కృత్వా ॥ ఇతిశిలాప్రతిష్ఠాపనం సమాప్తమ్ ॥

నిత్యకర్మ ప్రయోగము.

ఆచమ్య+ఏవంగుణ+తిథౌ యజమానస్యపితుః × గోత్రస్య + శర్మణః పితస్య మరణదినారభ్య + కర్తవ్య దహనజనిత తాప

కృతైః మరణ దినాదారభ్య - హానికర్తవ్య దహనజనిత పిపాసా శమనార్థం వాసోదకప్రదానైః యజమానస్య పితుః...గోత్రస్య.. శర్మణః ప్రేతస్య దహనజనిత పిపాసా శమనమస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు ॥ (ఇతి తిలోదకంత్యజేత్) దహనజనిత పిపాసాశమనమస్తు ॥ నారాయణ నారాయణ నారాయణ ॥

స్త్రీకి నీలాగు జెప్పవలయును.

మాతరం...గోత్రాం...దాయీం ఇతిమాతుః గోత్రాయాః దాయ్యాః ప్రేతాయాః ఇతిచస్త్రియః॥

కర్తశిలయందు ప్రతినిత్యము ప్రేతతృప్తికొఱకు మూఁడు మృదాస్నానములును మూఁడు వాసోదకములను ప్రథమదినంబున ౩మూఁడు తిలోదకములను, ౨ దినంబున ౪ను (౩-౫) (౪-౬) (౫-౭) (౬-౮) (౭-౯)(౮-౧౦) (౯-౧౧) (౧౦-౧౨ (ఏకోత్తరవృద్ధిగాను, ప్రతిదినంబున నొకపిండప్రదానంబును చేయవలయును. ప్రతినిత్యము కర్మ చేయక నిల్పివేసి దశాహములో ప్రారంభం చేస్తే ఆప్రారంభించే దినమునకు గతించిన దినములనుకూడ కల్పి సంకల్పము చేయవలయును.

తిలోదక దానము.

ఆచమ్య ॥ ఏవంగుణ ... తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) యజమానస్య పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేతతృప్త్యర్థం మరణదినాదారభ్య...హానికర్తవ్యదహనజనిత తృష్ణోపశమనార్థం తిలోదకప్రదానం(ఉపవీతీ) కరిష్యే ॥మాతుః...గోత్రాయాః దాయ్యాః ఇతిస్త్రియః॥ ఇతిసంకల్ప్య ॥(ప్రాచీనావీతీ) తిలైస్సహోదక మంజలినాగృహీత్వా॥ సవ్యంజాన్వాచ్య॥యజమానస్యపితే ... గోత్రాయ ... శర్మణే ప్రేతాయ ప్రేతతృప్త్యర్థం మరణ దినాదారభ్య- హానికర్తవ్య దహ

నజనితతృష్ణోపశమనార్థ మేతత్తిలోదకముపతిష్ఠతు ॥ఇతితిలోదకాంజలీన్ దద్యుః॥

స్త్రీకినీలాగున ౘెప్పవలయును.

మాతృ...గోత్రాయై...దాయ్యై ప్రేతాయై ఇతిస్త్రియః॥అథ తిలోదకనిర్ణయః॥ ప్రథమేహానిత్రయః॥ ద్వితీయేహానిచత్వారః తృతీయే హానిపంచ॥ చతుర్థే హానిషట్॥ పంచమే హానిసప్త॥షష్ఠే హాన్యష్టా॥సప్తమేనవ॥ అష్టమేదశ॥ నవమే ఏకాదశ॥ దశమేద్వాదశ॥ ఏవం కుర్యాత్॥ధారాదత్తం॥పూర్వోక్త...పితరం ... గోత్రం ... శర్మాణం ప్రేతముద్దిశ్య త్వయాకృతైః మరణ దినాదారభ్య...హానికర్తవ్య దహనజనిత తృష్ణోప శమనార్థమేత్తిలోదకప్రదానైః పితుః÷గోత్రస్య-శర్మణః ప్రేతస్య దహనజనిత తృష్ణోపశమన మస్త్వితిభవంతో బ్రువంతు॥దహనజనిత తృష్ణోపశమనమస్తు॥ (తిలోదకంత్యజేత్)నారాయణ నారాయణ నారాయణ ॥ తతఃప్రేతరూప శిలానైవేద్యాదికం కుర్యాత్ ॥(ఇచ్చట నైవేద్యము తండులములు.)

పిండప్రదానము.

ముద్గసహితతిలాన్ తండులాన్ నూతనభాండేపక్త్వాఽభిఘార్య॥ ఆచమ్య...ఏవంగుణ-తిథౌ (ప్రా+తీ) యజమానస్యపితుః-శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేతతృప్త్యర్థం మరణదినా దారభ్య-హానికర్తవ్యదహన జనితక్షుదుప శమనార్థం (పిండప్రదానం)(పిండప్రదానాని) సవ్యం) కరిష్యే ॥ ఇతిసంకల్ప్య ॥ (ప్రా - తీ) గోమయేనోదకే నోపలిప్య॥ పిండస్యాధః దర్భాస్తరణము పతిష్ఠతు॥ దర్భోపరిపేత త్తిలోదక ముపతిష్ఠతు॥యజమానస్య పితృ... గోత్రాయ+శర్మణే ప్రేతాయ ప్రేత

తృప్త్యర్థం మరణ దినాదారభ్య-హానికర్తవ్య దహనజనిత క్షుదుప శమనార్థం ఏషపిండః ఉపతిష్ఠతు॥ (ఇతిపితృతీర్థేన పిండందత్వా) పిం డోపరి ఏతత్తిలోదక ముపతిష్ఠతు॥ (ఇతితిలోదకం దత్వా) అంజనా భ్యంజన ముపతిష్ఠతు(ఇత్యభ్యంజ నందత్వా)భోగనివృత్త్యర్థం తాం బూలముపతిష్ఠతు ॥ యధాశక్తి దక్షిణాందత్వా॥

అత్ర ఉదకపాత్ర ద్వయంనిధాయ॥ ధారాదత్తం॥ ఓం ఓం అ ద్యపూర్వోక్త ఏవంగుణ+తి థౌ (ప్రాచీనావీతీ) యజమానస్య పిత రం+గోత్రం శర్మాణం ప్రేతముద్దిశ్య త్వయాకృతేన (అట్లుగాక) (త్వయాకృతైః)మరణ దినాదారభ్య...హానికర్తవ్య దహనజనిత ప్రే తక్షుదుప శమనార్థం (పిండప్రదానేన) (అట్లుగాక) పిండప్రదానైః యజమానస్యపితుః ... గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణ దినాదార భ్య-హానికర్తవ్య దహనజనిత ప్రేతక్షుదుపశమనమస్త్వితిభవంతో బ్రు వంతు ॥దహనజనిత ప్రేతక్షుదుపశమనమస్తు॥ (ఇతితిలోదకంత్యజేత్) యజమానస్య పితః-గోత్ర-శర్మన్ప్రేత అత్రస్నాహి॥ అత్రపిబ॥ అ త్రఉపభుంక్ష్వ॥ తతఃశేగా నైవేద్యం కుర్యాత్ ॥ అథ వాయసపిండమ్ పితః-గోత్ర-శర్మన్ ప్రేత ఇమం పిండం వాయసగృధ్ర జలచరము ఖేన ప్రేతఉపభుంక్ష్వ॥ శ్లో ॥నారాయణ నమస్తేస్తు । శంఖచక్ర గ దాధర। అక్షయ్యంపిండదానేన ప్రేతతృప్తికరోభవ॥ ఇతిపిండం వాయ సేభ్యోదద్యాత్॥ అన్యృన్ముఖో రుధిరేణాక్తః ।యమస్యదూతశ్శ్వ పాద్విధావసి । గృధ్రస్సుపర్ణః కుణపన్నిషేవసే । యమస్యదూ తః ప్రహితో భవస్య చోభయోః॥ ఇతి జలంపరిషిచ్య॥ కాకాద్యభావే ఉదకేనిక్షిపేత్ ॥ (కర్త) స్నాత్వా ॥ గృహంప్రవిశ్య ॥ దీపదర్శనం కు

ర్యాత్ ॥మృతస్థలే జలకుంభం ప్రథమదినే ప్రతిష్ఠాప్య ॥తిలానవకీర్య॥ అత్రస్నాహిత్యుదకం॥ అత్రపిబేతి క్షీరంనిక్షిపేత్ ॥

దహనము మొదలు దశాహ పూర్వదినము వఱకు మృత స్థలంబున కర్త భోజనము చేయుటకుముందు గోమయముతో అలికి అచ్చటదర్భ వేసి అందుమీద తిలోదకమునిచ్చి ప్రాచీనావీతుఁడై ప్రేతే-గోత్రాయ...శర్మణే ప్రేతాయమరణదినాదారభ్య...హానికర్తవ్య ప్రేతత్వ ప్త్యర్థం మృతస్థలే ఏషపిండః ఉపతిష్ఠతు॥ పిండోపరి ఏతత్తిలోదకముపతిష్ఠతు॥

పిండప్రదానే సంకల్ప విశేషః

ప్రథమదినేమూర్ధాక్షీదంతావయవసంభూత్యై దేహైకసిద్ధ్యర్థం

౨-ది॥ చక్షుశ్శ్రోత్ర నాసాముఖావయవ నివృత్త్యర్థం।

౩-ది॥ కరాంసభుజవక్షో నివృత్త్యర్థం॥

౪-ది॥ నాభిలింగగుద నివృత్త్యర్థం॥

౫-ది॥ జానుజంఘ పాదావయవ సిద్ధ్యర్థం

౬-ది॥ సర్వమర్మావయవ నివృత్త్యర్థం॥

౭-ది॥మజ్జామేదోమాంసస్నాయునాడీరూపావయవసంభూత్యర్థం

౮-ది॥ దంతలోమనఖావయవ సిద్ధ్యర్థం॥

౯-ది॥ వీర్యావయవ సిద్ధ్యర్థం॥

౧౦-ది॥ దేహపూర్ణత్వ తృప్తతాక్షు ద్విపర్యయ సిద్ధ్యర్థం॥

కొందఱు ప్రేత క్షుత్పిపాసాశమనార్థమని సంకల్పము చెప్పుదురు. దేశాచారముల ననుసరించి ప్రయోగము జరుపఁదగును.

తిలోదకాది నిషేధము.

మాధవీయే ఋష్యశృంగః॥ శ్లో॥ అశౌచమంతరాదర్శో యదిస్యాత్సర్వవర్ణినాం। సమాప్తిం ప్రేతతంత్రస్య కుర్యాదిత్యాహగాతమః॥

తా॥ అశౌచమధ్యమందు దర్శసంభవించితే మిగిలిన ప్రేతకర్మతంత్రమును యావత్తును సమాప్తి చేయవలయును

విశేషః॥శ్లో॥అంతర్దశాహే దర్శశ్చేత్తంత్రసర్వం సమాపయేత్। పిత్రోస్తుయావదాశౌచం దద్యాత్పిండాన్ జలాంజలీన్॥

తా॥ దశాహ మధ్యయందు దర్శవచ్చునపుడు తల్లి దండ్రులకైనచో నాశౌచాంతము వఱకును పిండములు జలాంజలులు యివ్వవలయును. ఇతరులకైనయడల దర్శలోపుగా సమాప్తి జేయవలయును.

గాలవః॥శ్లో॥పిత్రోరాశౌచరుధ్యేతుయదిదర్శస్సమాపయేత్। తావదేవోత్తరం తంత్రం పర్యవశ్యేత్ర్యహాత్పరమ్॥

తా॥ తలిదండ్రుల యాశౌచమధ్యయందు మూఁడు దినములపైని దర్శవచ్చినచో నుత్తర తంత్రము యావత్తును సమాప్తి జేయవలయును. ఇతరులకైనచో మూఁడు దినములలోఁగా దర్శవచ్చినను సపకర్షణము చేయవలయును. కాలామృతమందును నిర్ణయామృతమందును నిట్లనేయున్నదని తాత్పర్యము.

కేచిత్॥శ్లో॥ మాతాపిత్రోస్సదాకుర్యాద్యావద్దశమవాసరం। ఉదకంపిండదానంచ వికల్పమాత్తు నివర్తతే। ఇతిపుత్రేణతోదత్తక ఔరసాదివ్యతిరిక్త దశాహాంత తిలోదకపిండాన్ అమావాస్య

యాం మేవదద్యాః॥ తథాశౌనవదిజ॥ దశాహమధ్యేయదిదర్శ అపతేద్ద ద్యోర్ధశాహం తిలవారిపిండాన్॥ ప్రతీపులోదమృత శౌరసశ్చ శే పాస్సుతాప్తత్రిమమావమేయతితి॥

తా॥ దశాహమధ్యయందు దర్శసంక్రమణాదికము వచ్చిన యెడల తల్లిదండ్రులకు మాత్రము పదిదినంబుల వఱకు తిలోదక పిండదానంబులు చేయవచ్చును. దౌహిత్రుఁడు, దత్తకుఁడు, ఔర సుఁడు మొదలగువారుకంటె వ్యతిరిక్తులు దశాహమధ్య తిలోదకపిం డములను అమావాస్యయందేసమాప్తిని బొందించవలయును పదిది నంబులలోపల దర్శవచ్చెనేని పైనఁజెప్పఁబడినవారు తిలోదకపిండము లను పదిదినంబుల వఱకును నివ్వవచ్చునని కపర్దిస్వామి చెప్పె.

శ్లో॥ అమాయాం మరణంయస్య తస్యపిండోదకక్రియా ।ఆద శాహత్ప్రతిదినం కారయేత్ స్మృతి శాసనాత్ ॥ యఃకశ్చి చ్చతుర్ద శీకృష్ణేమృతః । తతఃఅమావాస్యాభవేత్ తర్హి అమావాస్యా యామేవ తిలోదకపిండాన్ దద్యాత్ । గృహ్యాపరిశిష్టే ॥ చతుర్ద శీ కృష్ణమృతస్త్రత్ర ప్రాప్నోత్యమాతిథిః । పిండోదకం దశాహాం తం తస్మిన్నేవాహ నిక్షిపేత్ ॥

తా॥ దర్శయందు మరణమును బొందినవానికి తిలోదక పిం డములను ప్రతిదినమువందును దశాహమువఱకు నివ్వవలయును. కృష్ణచతుర్దశియందు మరణమును పొందినేని మఱుదినము అమా వాస్యయందే తిలోదక పిండదానంబుల నివ్వవలయును. చతుర్దశీ కృ...నిక్షిపేత్ । అనుస్మృతియందు[illegible]

ఉదకుంభ ప్రతిష్ఠాపనము.

బ్రాహ్మణై రనుజ్ఞాతః॥ ఆచమ్య పవిత్రం ధృత్వా॥ పూర్వోక్త ఏవంగుణ తిథౌ (పా+తీ) పితుః...గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్యమరణ దినాదారభ్య...హాని అతిపన్న ప్రథమే హానికర్తవ్య ప్రేతాప్యాయనార్థం ఉత్క్రాంతి దేశే ఉదకుంభ ప్రతిష్ఠాపనంకరిష్యే॥ కాలేఅనుజ్ఞార్థం యథాశక్తి ప్రాయశ్చిత్తకరిష్యే॥(సవ్యం) సమస్తసంపత్కృత్య॥ (పా+తీ) పితుః+గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణ దినాదారభ్య+హాని అతిపన్న ప్రథమే హానికర్తవ్య ప్రేతాప్యాయనార్థం ఉత్క్రాంతిదేశే ఉదకుంభ ప్రతిష్ఠాపనంకర్తుం అధికార సంపదస్త్వితిభవంతో బ్రువంతు॥ కర్తుం అధికారసంపదస్తు॥ ఉదకుంభ ప్రతిష్ఠాపనకాలే గోదానం కరిష్యే॥ తతః గోదానదశదానాని కుర్యాత్॥ ఆయాహి ప్రేతసోమ్యాగ్ం ఛీరైః పథిభిఃపూర్వ్యైః। ప్రజామస్మభ్యందధద్రయించదీర్ఘాయుత్వంచశత శారదంచ॥ పితరం ... గోత్రం...శర్మాణంప్రేతం ప్రేతమావాహయిష్యే॥ ఆవాహనము పతిష్ఠతు॥ ఇతిఉదకుంభే తిలసహితముదకం ప్రతిష్ఠాప్య॥ ఉత్క్రాంతిదేశే యథా సంభవ ఓషధీః ప్రతిష్ఠాప్య॥

శ్రాద్ధస్థల నిరూపణము.

శౌనకస్మృతౌ పంచమోధ్యాయే॥ శ్లో॥ శుచిదేశంవివిక్తంచ గోమయే నోపలేపయేత్। నదీతీరేషు తీర్థేషు స్వభూమౌ గిరిసానుషు॥ శ్లో॥ వివిక్తేషు చతుష్యంతి దత్తేన పితర స్తథా। పరస్య భూమిభాగేతుపిత్రూణాం నైవనిర్వపేత్। స్వామినా తద్విహన్యేత మోహాద్యత్క్రియతేనరైః॥ అటవ్యః పర్వతాః పుణ్యాస్తీర్థా న్యాయతనాని

చ॥ సర్వాణ్యస్వామికాన్యాహుర్నహి తేషుపరిగ్రహః । తిలాంశ్చా వకీరేత్తత్రసర్వతో బంధయేదజాః । అసురోపహతం సర్వం తిలైశ్శుద్ధ్యత్యనేనహి॥

తా॥ పరిశుద్ధమగు ప్రదేశమునందు గోమయముచే నలుకవలయును. ఇంకనిట్లు నదీతీరములయందు పుణ్యక్షేత్రములయందు స్వగృహమందు పర్వత చర్యయలయందు రహస్య ప్రదేశములయందు శ్రాద్ధమును చేసినయెడల పితృదేవతలు తృప్తిని బొందుచున్నారుగాన నెప్పటికిని పరగృహమందు పితృలకు శ్రాద్ధమును చేయఁగూడదు. నెవ్వడుగాని మోహముచే పరగృహమందు శ్రాద్ధముఁ జేయునో, ఆశ్రాద్ధము ఆగృహ పితృదేవతల వలనహరింపఁబడుచున్నది. అడవులు, పర్వతములు, పుణ్యతీర్థములు, దేవాలయములు మొదలుగాగల సర్వము అస్వామికములుగావున వానియందు చేయఁబడిన శ్రాద్ధము లితరులచే గ్రహింపఁబడవు. అంతటను నువ్వులుఁజల్లి అజములను బధింపవలయును తిలలుఁలేనిచో సర్వము రాక్షసులచే హరింపఁబడినదగును.

అస్థిసంచయనము.

దహనదినమునందుగాని లేక రెండవదినంబునగానిఅటుగాక తిథివారనక్షత్రములు మొదలగుపంచాంగశుద్ధిగలబెసిదినమునందుగాని సంచయనముజరుపవలయును. ఆదివారము,మంగళవారము,శుక్రవారము,కృత్తిక, రోహిణి, మృగశీర్ష, పునర్వసు, మఖ, ఉత్తర, చిత్ర, విశాఖ, ఉత్తరాషాఢ, ధనిష్ఠ, శతభిషము, పూర్వాభాద్ర ఉత్తరాభాద్రా రేవతి యీనక్షత్రములయందును పైవారములయందును అస్థిసంచయన

పనికూడదు. నాలవదినంబున వారనక్షత్రములు విచారింప నక్కఱ లేదు. శనివారము మధ్యమపక్షమని కొందఱు చెప్పిరి. తిథి వార నక్షత్రంబులు సంభవించని పక్షమునందు బ్రాహ్మణానుజ్ఞను బొంది యస్థిసంచయనము చేయవలయును. విశేష వ్యవధికూడదు. అస్థు లు నష్టమయ్యెనేని కుశలచేతకాని పలాశపర్ణంబులచేతకాని మఱల దహనాది సంస్కారము చేయవలయును. పలాశపర్ణంబులచేత ప్రతి కృతి దాహంబును చేయుపక్షమునందు భస్మాస్థులయవలెనే సంచ యనంబును చేయ వలయును.

శ్లో॥ చతుర్థే నవమే చైవ షష్ఠేవాన్యష్టమేఽహ్నివా। అస్థి సంచయ నంకుర్యా ద్వర్ణానామాను పూర్వశః॥

తా॥ బ్రహ్మక్షత్ర వైశ్య శూద్రులు క్రమముగ ౪-౯-౬-౮ ఈ సంజ్ఞలు గల దినములయందు అస్థిసంచయనము చేయవలయు నని మనువు వచించె. పలాశ వల్కాదులచేత ప్రతికృతి దాహం బును చేసిన పక్షంబునందు తత్కాలంబునందే అస్థిసంచయనంబు చేయవలయును

అస్థిసంచయన ప్రయోగము.

శ్మశానదేశంగత్వా॥ కర్తాసచేలస్నాత్వా, ఆచమ్య—పవి త్రంధృత్వా సవ్యేనకృత్వా॥ ఏవంగుణ—తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) + యజమా నస్య పితుః—గోత్రస్య—శర్మణః ప్రేతస్య మరణదివాదారభ్య— హానిత్రస్య అస్థిసంచయనకాలే శవాగ్నౌ నష్టేపతితద్దోష పరి హారార్థం శ్వానకుక్కుటగార్దభ జంబూక చండాల స్పర్శ దో షాది పరిహారార్థం యథోక్తప్రాయశ్చిత్తంకరిష్యే॥ ఇతి సంక

ల్ప్య॥ పరిషద్దక్షిణాం గృహీత్వా॥ శ్లో సమస్తసం+పదం॥ పితుః+ గోత్రస్య—శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య—హానికర్తవ్య అస్థి సంచయనకాలే శవాగ్నా నష్టేసతి తద్దోషపరిహారార్థం శ్వానకుక్కుటగార్దభ జంబూక చండాలస్పర్శదోష పరిహారార్థం యథోక్త ప్రాయశ్చిత్తం కర్తుం అధికారసంపదస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు॥ కర్తుం అధికారసంపదస్తు॥ పూర్వోక్త ఏవంగుణ—తిథౌ పితుః— గోత్రస్య—శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినా—హానికర్తవ్య శ్వానకుక్కుట గార్దభ జంబూక చండాల స్పర్శదోషపరిహారార్థం స్వర్ణ ధాన్యాజ్యకృచ్ఛ్రాణ్యాచరిష్యే॥ శ్లో॥ స్వర్ణం పవిత్ర—ప్రియ చ్ఛమే॥ ధన్యం కరోషిదాతార—చ్ఛమే॥ కామధేనోస్సము— చ్ఛమే॥ హిరణ్య గర్భ—చ్ఛమే॥ ఇదంకృచ్ఛ్రత్రయప్రత్యామ్నాయ యథాశక్తిహిరణ్యం తుభ్యమహం సంప్రదదే (నమమ)

అథ ప్రేతదహనాగ్నిం పంచగవ్యేన అద్భిః ప్రోక్షణమ్.

అగ్నేః పశ్చాత్ ఏకస్మిన్మృత్పాత్రేత త్తన్మంత్రైః తానిద్రవ్యాణిప్రక్షిప్య॥ ఓంభూర్భువస్సువః। తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్యధీమహి। ధియోయోనః ప్రచోదయాత్॥ ఇతిగోమూత్రం॥ గంధద్వారాం దురాధర్షాం నిత్యపుష్టాంకరీషిణీం। ఈశ్వరీగ్ంసర్వభూతానాం తామిహోపహ్వయేశ్రియమ్॥ ఇతిగోమయం॥ ఆప్యాయస్వ సమేతుతే విశ్వతస్సోమ వృష్ణియమ్॥ భవావాజస్య సంగథే॥ ఇతిక్షీరం॥ దధిక్రావ్ణ్ణో అకారిషం। జిష్ణోరశ్వస్యవాజినః। సురభినోముఖాకరత్ప్రణ ఆయూగ్ంషి తారిషత్॥ ఇతిదధి॥ శుక్ర

మసి జ్యోతిరసి తేజోఽసి దేవోవస్సవితోత్పునా త్వచ్ఛిద్రేణ పవిత్రేణ వసోస్సూర్యస్య రశ్మిభిః॥ ఇతిఘృతం॥ దేవస్యత్వాసవితుః ప్రసవే। అశ్వినోర్బాహుభ్యాం పూష్ణోహస్తాభ్యాగ్ంసరస్వత్యై వాచోయన్తుర్యన్త్రేణాగ్నేస్త్వాసామ్రాజ్యే నాభిషించామీంద్రస్య బృహస్పతేస్త్వాసామ్రాజ్యేనాభిషించామి॥ ఇతికుశోదకం॥ అథ పంచగవ్యమేళనం ఓమ్ ఇతిబ్రహ్మకూర్చేన త్రిరాలోడ్య॥ నారాయణ॥ నారాయణ॥ నారాయణ॥ అథప్రేతదహనాగ్నిం పంచగవ్యేన ప్రోక్ష్య॥ ఓం ఆపోహిష్ఠామయోభువస్తాన ఊర్జేదధాతన। మహేరణాయచక్షసే। యోవశ్శివతమోరసస్తస్యభాజయతేహనః। ఉశతీరివమాతరః। తస్మాఅరంగమామవో యస్యక్షయాయజిన్వథ। ఆపోజనయథాచనః॥ తతః అద్భిః భస్మప్రోక్షణం॥ అపహతా అసురారక్షాగ్ంసిపిశాచాయేక్షయంతి పృథివీమను। అన్యత్రేతోగచ్ఛంతు యత్రైషాం గతంమనః। శన్నోదేవీరభిష్టయ ఆపోభవంతుపీతయే॥ శంయోరభిస్రవంతునః॥ (ఇతిభస్మాద్భిరవోక్ష్య)

శవాగ్నినష్ట ప్రాయశ్చిత్తహోమము.

భస్మనిసమిధారోపణం॥ అయంతేయోనిర్ఋత్వియోయతో జాతో అరోచథాః। తంజానన్నగ్న ఆరోహాథానోవర్ధయారయిమ్॥

ఈమంత్రమును జెప్పుచు సమిధ అనఁగా మోదుగపుల్లను భస్మముమీఁద యుంచవలయును.

ఏవంగుణ—తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః గోత్రస్య—శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య— హని కర్తవ్య శవాగ్నినష్ట ప్రాయశ్చిత్తహోమం కరిష్యే॥ సమస్తసంప—అధికారసంపదస్తు॥ అథలౌకికాగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య॥ తదగ్నిం ప్రజ్వాల్య॥ ఆజుహ్వానస్సుప్రతీకః పురస్తాదగ్నే స్వాం యోనిమాసీదసాధ్యా। అస్మిన్త్సధస్థే అధ్యుత్తరస్మిన్ విశ్వేదేవా యజమానశ్చసీదత॥ ఉద్బుధ్యస్వాగ్నే ప్రతిజాగృహ్యేనమిష్టాపూర్తేసగ్ంసృజేథామయఞ్చ। పునఃకృణ్వగ్గ్ స్త్వాపితరంయువానమన్వాతాగ్ంసీత్త్వయితంతుమేతమ్॥ ఇతి మంత్రద్వయేన లౌకికాగ్నౌ సమిధం నిధాయ॥ తత్ప్రాయశ్చిత్తార్థం గోమూల్యం బ్రాహ్మణాయదద్యాత్॥ తతఃధ్యానమ్॥చత్వారిశృంగా త్రయో అస్యపాదా+ జాతవేదసేనమః ప్రాగాదిదర్భైరగ్నింపరిస్తృణాతి॥ పురస్తాత్॥ దక్షిణతః। పశ్చాత్॥ ఉత్తరతః॥ అథదక్షిణేనాగ్నిం ప్రాగగ్రాన్ దర్భాన్ సగ్గ్ స్తీర్య॥ తేష్వేకైకశః పాత్రాణిప్రయునక్తి। దర్వీం,ఆజ్యస్థాలీం, ప్రోక్షణీం, స్రువంచేతి చత్వారి, పాత్రాణి ప్రయుంజ్యాత్॥ ఏకేనదర్భేణ పవిత్రంకృత్వా। అద్భిరనుమృజ్య ప్రోక్షణపాత్రే నిధాయ॥ ప్రోక్ష్య॥ తస్యామపఆనీయ॥ హస్తయోరంగుష్ఠోపకనిష్ఠికాభ్యాం దక్షిణాగ్రం గృహీత్వా॥ ప్రాచీస్త్రిరుత్పూయ॥ సపవిత్రేణ పాణినా పాత్రాణి సంమృశ్య॥ పాత్రాణ్యుత్తానానికృత్వా॥ త్రిఃప్రోక్ష్య॥ ఆజ్యస్థాలీమాదాయ॥ ఆజ్యం విలాప్య॥ దక్షిణేనాగ్నిం పవిత్రాంతర్హితాయామాజ్యస్థాల్యామాజ్యం నిరూప్య॥ దక్షిణంగోంగారం నిరూహ్య॥ తేష్వధిశ్రిత్య॥ జ్వలతాదర్భేణావద్యుత్య॥ ఏకదర్భాగ్రంప్రచ్ఛిద్య॥ ప్రత్యస్య॥ ఆజ్యేప్రత్యస్య॥

అపఉపస్పృశ్య॥ త్రిః పర్యగ్నికృత్వా॥ దక్షిణత ఉద్వాస్య॥ అంగారం ప్రత్యూహ్య॥ దక్షిణాగ్రేణ పవిత్రేణ పునరాహార మాజ్యం త్రిరుత్పూయ॥ పవిత్రగ్రంథింవిస్రస్య॥ ప్రక్షాళ్య॥ అగ్నౌ ప్రహరతి॥ స్రుక్స్రువావాదాయ॥ అగ్నౌ ప్రతితప్య॥ దర్భేణ సంమృజ్య॥ పునః ప్రతితప్య॥ ప్రోక్ష్యనిధాయ॥ దర్భమద్భిస్సగ్గ్స్పృశ్యాగ్నౌ ప్రహరతి॥ తూష్ణీమప్రదక్షిణం పరిషిచ్య॥ ఏకం – ద్వే - త్రీణి – చత్వారి - ఇతి దర్వ్యామాజ్యమాదాయ॥ అయాశ్చాగ్నేస్యనభిశస్తీశ్చ సత్యమిత్వమయా అసి। అయసా మనసాధృతో యసాహవ్యమూహిషే యానో ధేహి భేషజగ్గ్ స్వాహా॥ అయసే ఽగ్నయ ఇదంనమమ॥ ఏకం × చత్వారి॥ మనోజ్యోతి ర్జుషతామాజ్యం విచ్ఛిన్నం యజ్ఞగ్ంసమిమందధాతు। యాఇష్టా ఉషసోనిమ్రుచశ్చతాస్సందధామిహవిషాఘృతేన స్వాహా॥ మనసేజ్యోతిష ఇదంనమమ॥ ఏకం + చత్వారి॥ అగ్నిర్ హోతా। అశ్వినాధ్వర్యూ। త్వష్టాగ్నిత్। మిత్రఉపవక్తా। సోమస్సోమస్యపురోగాః। శుక్రశ్శుక్రస్యపురోగాః। శ్రాతాస్తఇంద్రసోమాః। వాతాపేర్హవనశ్రుతస్స్వాహా॥ అగ్నయే పంచహోత్రఇదంనమమ॥ ఏకం+చత్వారి॥ బ్రాహ్మణఏకహోతా। సయజ్ఞః। సమేదదాతు ప్రజాంపశూన్పుష్టింయశః। యజ్ఞశ్చమే భూయాత్స్వాహా॥ బ్రాహ్మణఏకహోత్ర ఇదంనమమ॥ ఏకం + చత్వారి॥ అగ్నిర్ద్విహోతా। సభర్తా। సమేదదాతు ప్రజాంపశూన్పుష్టింయశః। భర్తాచమే భూయాత్స్వాహా॥ అగ్నయే ద్విహోత్ర ఇదంన

మమ॥ ఏకం + చత్వారి॥ పృథివీ త్రిహోతా । స ప్రతిష్ఠా । స మేద
దాతు ప్రజాం పశూన్ పుష్టింయశః । ప్రతిష్ఠా చ మే భూయా
త్స్వాహా ॥పృథివ్యై త్రిహోత్ర ఇదంనమమ॥ ఏకం చత్వారి॥ అం
తరిక్షం చతుర్హోతా। సవిష్ఠాః। స మేదదాతు ప్రజాంపశూన్పు
ష్టింయశః । విష్ఠాశ్చ మే భూయాత్స్వాహా॥ అంతరిక్షాయ చతుర్హో
త్ర ఇదంనమమ॥ ఏకం+ చత్వారి॥ వాయుఃపంచహోతా। సప్రాణః
స మేదదాతు ప్రజాంపశూన్పుష్టింయశః । ప్రాణశ్చ మే భూయాత్స్వా
హా॥ వాయవేపంచహోత్ర ఇదంనమమ॥ ఏకం+ చత్వారి॥ చంద్ర
మాష్షడ్ఢోతా । సఋతూన్కల్పయాతి । స మేదదాతు ప్రజాంపశూ
న్పుష్టింయశః । ఋతవశ్చ మే కల్పంతాగ్ స్వాహా॥ చంద్రమసేషడ్ఢో
త్రఇదంనమమ॥ ఏకం + చత్వారి॥ అన్నగ్ం సప్తహోతా । సప్రా
ణస్యప్రాణః । స మేదదాతు ప్రజాంపశూన్పుష్టింయశః । ప్రాణస్యచ మే
ప్రాణోభూయాత్స్వాహా॥ అన్నాయసప్తహోత్ర ఇదంనమమ॥
ఏకం × చత్వారి॥ ద్యౌరష్టహోతా । సోఽనాధృష్యః । స మేద
దాతు ప్రజాంపశూన్పుష్టింయశః । అనాధృష్యశ్చ భూయాసగ్ స్వా
హా॥ దివేఅష్టహోత్రఇదంనమమ॥ ఏకం × చత్వారి॥ ఆదిత్యో
నవహోతా । స తేజస్వీ । స మేదదాతు ప్రజాంపశూన్పుష్టింయశః ।
తేజస్వీచభూయాసగ్ స్వాహా॥ ఆదిత్యాయనవహోత్ర ఇదంనమ
మ॥ ఏకం + చత్వారి॥ ప్రజాపతిర్దశహోతా । స ఇదగ్ంసర్వమ్

నమమ॥ తంతుంతన్వన్రజసో భానుమన్విహి జ్యోతిష్మతః పథోరక్ష ధియాకృతాన్ । అనుల్బణం వయతజోగువా మపోమనుర్భవ జనయాదైవ్యం జన్మగ్ స్వాహా॥ అగ్నయేతంతు మతఇదంనమమ॥ ఉద్బుధ్యస్వాగ్నే ప్రతిజాగృహ్యేనమిష్టా పూర్తేసగ్ంసృజేధామయంచ । పునఃకృణ్వగ్ స్త్వా పితరం యువానమ న్వాతాగ్ం సీత్వయితంతుమేతగ్ స్వాహా॥ అగ్నయేతంతుమత ఇదంనమమ॥ ఓంభూస్వాహా॥ అగ్నయఇదంనమమ॥ ఓంభువస్స్వాహా॥ వాయవఇదంనమమ॥ ఓంసువస్స్వాహా॥ సూర్యాయేదం నమమ॥ ఓంభూర్భువస్సువస్స్వాహా॥ ప్రజాపతయ ఇదంనమమ॥ ఇత్యేతైర్మన్త్రై రాజ్యాహుతీర్హుత్వా॥ తూష్ణీంపరిషిచ్య॥ ఏతత్కర్మ సాద్గుణ్యార్థం కృచ్ఛ్రత్రయాణి బ్రాహ్మణాయ దద్యాత్॥

ప్రాణానాయమ్య॥ పవిత్రం ధృత్వా॥ ఏవంగుణ... (ప్రాచీనావీతీ) యజమానస్య పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... హని అస్థిసంచయనం కరిష్యే॥ (సవ్యం) కాలె అనుజ్ఞార్థం యథాశక్తి ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే॥ సమస్తసంప... ప్రాచీనావీతీ॥ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... హని అస్థిసంచయనం కర్తుం ముఖ్యకాలో భూత్వా (మను) అధికారసంపదస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు॥ అధికారసంపదస్తు॥ ఏవంగుణ ... తిథౌ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... హని అస్థిసంచయన యోగ్యతాసిద్ధ్యర్థం స్వర్ణధాన్యాజ్య కృచ్ఛ్రాణ్యా చరిష్యే॥ శ్లో॥ స్వర్ణం

పవిత్ర ... ప్రయచ్ఛమే॥ శ్లో॥ ధన్యంకరోషి ... ప్రయచ్ఛమే॥ శ్లో॥ కామధేనోస్సముద్భూతం ... ప్రయచ్ఛమే॥ శ్లో॥ హిరణ్యగర్భ గర్భస్థం ... ప్రయచ్ఛమే॥ ఇదంకృచ్ఛ్రత్రియ ప్రత్యామ్నాయ యథాశక్తి హిరణ్యం ... నమమ॥ అథకుంభోదక మాదాయ॥ ఉపకేక్షీరం నిసియ॥ యంత్వమగ్నే సమదహస్తమితి పంచభిర్మంత్రైః అస్థిప్రోక్షణం కుర్యాత్॥ యన్త్వమగ్నే సమదహస్తమ వృషభాయేన పత్తవే। ఇమంతగ్ం శమయామసి క్షీరేణ చోద్రకేనచ॥యన్త్వమగ్నే సమదహస్త్వ ముసిర్వాపయామ్పునః। క్యాంబూరత్రజాయతాం పాకదూర్వావ్యల్కశా॥ శీతికేశీతికావతి హ్లాదుకేహ్లాదుకావతి। మణ్డూక్యాసుసంగమయ మగ్నస్వగ్నిగ్ంశమయ॥ శంతే ధన్వన్యా అపశ్శముతే సంత్వనూక్యాః। శంతే సముద్రియా ఆపశ్శముతే సంతువర్ష్యాః॥ శంతే స్రవంతీ స్తనువేశముతే సంతుకూప్యాః॥ శంతే నీహారోవర్షతు శముపృష్వావశీయతామ్॥

ఇతిప్రోక్ష్య॥ పూర్వోక్త ఏవంగుణ ...తిథౌ పితుః ...గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... హం అస్థిసంచయనహోమంకరిష్యే॥ దహనదేశా ద్దక్షిణతోంగారం ప్రతిష్ఠాప్య॥ భూర్భువస్సువరోమ్। చత్వారి శృంగా ... జాతవేదసేనమః॥ పురస్తాత్। దక్షిణతః॥ పశ్చాత్॥ ఉత్తరతః॥ అథదక్షిణే నాగ్నిం ప్రాగగ్రా దర్భా స్తృస్త్వీర్య॥ తేష్వేకైకశః పాత్రాణి ప్రయునక్తి॥ దర్వీం - ఆజ్యస్థాలీం - ప్రోక్షణీం స్రువాన్నితి॥ ఏకేన దర్భేణ పవిత్రంకృత్వా॥ అద్భిరనుమృజ్య॥ ప్రోక్షణపాత్రే నిధాయ॥ ప్రో

క్ష్య। తస్యామపఆనీయ॥ హస్తయోరంగుష్ఠోప కనిష్ఠకాభ్యాం దక్షి
ణాగ్రం గృహీత్వా॥ ప్రాచీస్త్రిరుత్పూయ॥ సపవిత్రేణపాణినాపా
త్రాణిసంమృశ్య॥ పాత్రాణ్యుత్తానానికృత్వా॥ త్రిఃప్రోక్ష్య। ఆజ్య
స్థాలీమాదాయ॥ ఆజ్యంవిలాప్య॥ దక్షిణేనాగ్నింపవిత్రాంతర్హితా
యామాజ్యస్థాల్యామాజ్యం నిరూప్య॥ దక్షిణతోంగారం నిరూహ్య॥
తేష్వధిశ్రిత్య॥ జ్వలతాదర్భేణావద్యుత్య॥ ఏకదర్భాగ్రం ప్రచ్ఛిద్య।
ప్రక్షాళ్య॥ ఆజ్యేప్రత్యస్య॥ త్రిఃపర్యగ్నికృత్వా॥ దక్షిణత ఉద్వా
స్య॥ అంగారంప్రత్యూహ్య॥ దక్షిణాగ్రే పవిత్రే పునరాహార
మాజ్యం త్రిరుత్పూయ॥ పవిత్రగ్రంథింవిస్రస్య॥ ప్రక్షాళ్య। అగ్నౌ
పవిత్ర మనుప్రహరతి॥ స్రుక్స్రువావాదాయ॥ అగ్నౌప్రతితప్య॥
ఏకదర్భేణసంమృజ్య॥ పునఃప్రతితప్య॥ ప్రోక్ష్య।నిధాయ॥ దర్భముద్ధి
స్స్రుగ్స్పృశ్యా ఽగ్నౌప్రహరతి। తూష్ణీంసమంతమప్రదక్షిణం
పరిషిచ్య॥ దర్భైర్యాజ్య మాదాయ। అవసృజ పునరగ్నే పితృ
భ్యోయస్తఆహుతిశ్చరతిస్వధాభిః। ఆయుర్వసానఉపయాతుశేషగ్ం
సంగచ్ఛతాం తనువాజాతవేదస్స్వాహా॥ అగ్నయేజాతవేదస ఇదం
నమమ। దర్భైస్వమాజ్యమాదాయ॥ సంగచ్ఛస్వపితృభిస్సగ్గ్స్వధా
భిస్సమిష్టాపూర్తేనపరమేవ్యోమన్। యత్రభూమ్యై వృణసేతత్ర గ
చ్ఛతత్రత్వా దేవస్సవితాదధాతుస్వాహా॥ దేవాయసవిత్రే ఇదం
నమమ। దర్భైర్యమాజ్య మాదాయ॥ యత్తేకృష్ణశ్శకున ఆతుతో
దపి పీలస్సర్పఉతవాశ్వాపదః। అగ్నిష్టద్విశ్వా దనృణం కృణోతు
సోమశ్చయో బ్రాహ్మణాగ్ం ఆవివేశస్వాహా॥ అగ్నీషోమాభ్యామిదం

నమను॥ ఉత్తర పరిషేచనం కృత్వా॥ స్రువమాజ్య స్థాలీం చాగ్నౌ ప్రహరతి॥ అయుగ్భిరుదకుంభై రపఆసీయ॥ స్వప్రోక్షిత మస్థీన్య వోక్ష్య। అగ్నించ శమయేత్॥ నారాయణ నారాయణ॥ పూర్వోక్త ఏవంగుణ ... తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః .. గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదివసాదారభ్య ... హాని అస్థిసంచయనకాలే గోదానం కరిష్యే॥ తదఙ్గ బ్రాహ్మణపూజాం కరిష్యే॥ ప్రతిగ్రహీతారం బ్రాహ్మణ మభ్యర్చ్య॥ శ్లో॥ యదీచ్ఛసి మహారాజన్ సర్వతీర్థావగాహనమ్। విప్రపాద వినిర్ముక్తతోయం శిరసిధారయేత్॥ గంధార్థా ఇమే అపఃపుష్పార్థా ఇమేతిలాః॥ శ్లో॥ గవామంగేషుతిష్ఠంతి భువనానిచతుర్దశ। యస్మాత్తస్మాచ్ఛివంమేస్యా దతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే॥ ఇతిగోదానం కుర్యాత్॥ అథదశదానాని॥ శ్లో॥ గోభూతిలహిరణ్యాజ్య వాసోధాన్యగుడానిచ। రౌప్యంలవణమిత్యాహు ర్దశదానాః ప్రకీర్తితాః॥ ఇతిదశదానానికృత్వా॥

కుంభేఅస్థినిధానమ్. ఉత్తిష్ఠాత స్తనువగ్ం సంభరస్వ మేహ గాత్ర మవహామాశరీరమ్॥ యత్రభూమ్యై వృణసే తత్రగచ్ఛ తత్రత్వా దేవస్స వితాదధాతు॥ ఇతిసవ్యహస్తేన ప్రేతస్య శిరఃప్రదేశే అస్థీన్యాదాయ నిశ్శబ్దంకుంభేనిధాయ॥ ఇదంత్రపకమ్॥ దంతాస్థీన్యాదాయనిశ్శబ్దం కుంభేనిధాయ॥ పరఊత్రపకమ్॥ ఇతిపార్శ్వాభ్యాం శ్రోణీభ్యాంవా అస్థీన్యాదాయ నిశ్శబ్దంకుంభేనిధాయ॥ తృతీయేన జ్యోతిషాసంవిశస్వ॥ ఇతి ఊరుభ్యాం జంఘాభ్యాంవా అస్థీన్యాదాయ। నిశ్శబ్దంకుంభేనిధాయ॥ స్సంవేశన స్తనువై చారురేధి ప్రియోదేవానాం పరమేసధస్థే॥ ఇతిపద్భ్యాం అస్థీన్యాదాయనిశ్శ

ద్ధం కుంభేనిధాయ॥ నారాయణ నారాయణ నారాయణః॥ (కర్త)
దహనదేశమందలి బూడిదెను బోగుచేసి జలమందు కలపవలయును॥
శ్లో॥ యావదస్థిమనుష్యాణాం గంగాతోయేషుతిష్ఠతి ॥ తావద్వర్ష
సహస్రాణి స్వర్గలోకే మహీయతే॥ అథదహనదేశే జలం సంప్రో
క్ష్య॥ తత్రశరీరా కృతింకృత్వా॥ తత్రశిలాత్రయ వేదికారాధనం
కరిష్యే॥ శ్లో॥ ఇహలోకం పరిత్యజ్య । గతోసి పరమాంగతిం ।
మనసా వాయురూపేణ । శిలేత్వాహంనియోజయే॥ మధ్యే ప్రేత
మావాహ్య॥ ఉత్తరతో రుద్రమావాహ్య॥ దక్షిణతో యమమావా
హ్య॥ యథాశక్తి సంపూజ్య॥ పూర్వోక్త ... ఏవంగుణ ... తిథౌ
(ప్రా ... తీ) పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణది
నాదారభ్య ... హని అస్థిసంచయనాఙ్గ శ్మశాన శిలాత్రయ వేది
కారాధన బలిపిండప్రదానాని కరిష్యే॥ తతః దహనదేశేలాజ బ
లింధదామి॥ తతః అన్నపూపసూపాద్యైః పిండత్రయం కృత్వా॥
గోమయేనవర్తుల త్రయమండలంకృత్వా॥ తేషుదర్భాస్తరణ ము
పతిష్ఠతు॥ దర్భోపరిపత్రితిలోదక ముపతిష్ఠతు॥ ఇతి తిలోదకంద
త్వా॥ మధ్యే ప్రేతరాజాయ మహాత్మునే వారణార్థం ఇదంపిండం
దదామి॥ ఉత్తరతో రుద్రాయమహాత్మునే వారణార్థం ఇదంపిండం
దదామి॥ దక్షిణతో యమాయమహాత్మునే వారణార్థం ఇదంపిండం
దదామి॥ పిండత్రయందత్వా॥ పిండోపరి యేతత్తిలోదక ముపతిష్ఠతు॥

కొందఱు శ్మశానమందు శిలాత్రయవేదికారాధనము చేయు
టయేలేదు. అట్లు చేయనిపక్షంబున ఇట్లుసంకల్పమును జెప్పవల
యును, ఎట్లనగా.

ఏవంగుణ ... తిథౌ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... హాని శ్మశానభూత బలిప్రదానం కరిష్యే॥ ఇతిసంకల్ప్య॥ గోమయేనవర్తుల మండలంకృత్వా॥ పిండస్యాధః దర్భాస్తరణము పతిష్ఠతు॥ దర్భే పరియేత త్తిలోదక ముపతిష్ఠతు॥ పిత్రే + గోత్రాయ ... శర్మణే ప్రేతాయ మరణ దినాదారభ్య ... హాని శ్మశానవాసిభ్యో భూతేభ్యః ఇదంబలిందదామి॥ యేతత్తిలోదక ముపతిష్ఠతు॥ అథ దహనదేశే జలకుంభం ప్రతిష్ఠాప్య॥ అథ ధారాదత్తం॥ ఏవం... తిథౌ పితుః... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... హాని ప్రేతఉత్తమలోక ప్రాప్త్యర్థం శ్మశానభూత బలిప్రదానేషు పితరం ... గోత్రం — శర్మాణం ప్రేతముద్దిశ్య (మయా) త్వయాకృతై రేభిః మరణదినాదారభ్య .. హాని అస్థిసంచయనాఙ్గ శిలాత్రయ వేదికారాధన బలిపిండప్రదానైశ్చ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేతతృప్తిద్వారా ప్రేతతృప్తిరస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు॥ ప్రేతతృప్తిరస్తు॥ (ఇతి తిలోదకంత్యజేత్) యత్త్వాత్వముద్భినత్స్వపథే పృథివ్యా అధి। ఏవమ్మమ ఉద్భిందాతు కీర్త్యాయశసా బ్రహ్మవర్చసేన॥

శ్లో॥ నారాయణ నమస్తేస్తు। శంఖచక్రగదాధర। అక్షయ్యంపిండదానేన। ప్రేతతృప్తికరోభవ॥ అత్రస్నాహీత్యుదకం। అత్రపిబేతి క్షీరంనిక్షిప్య॥ అత్రభుంక్ష్వ (ఇతివదేత్) అథాస్థి కుంభమాదాయ॥ తత్రమంత్రః॥ ఉత్తిష్ఠ ప్రేహిప్రద్రవౌకః కృణుష్వపరమే వ్యోమన్। యమేనత్వం యమ్యాసంవిదానోత్తమం నాకమధిరోహేమమ్॥ అథభూమ్యాం అస్థికుంభంనిక్షిప్య॥ పవిత్రం విసృజ్య॥ స్నానంకుర్యాత్॥

గంగాంభస్యస్థి నిక్షేపణము.

అశ్విని, భరణి, ఆర్ద్ర, పుష్యమి, ఆశ్రేష, పుబ్బ, హస్త, స్వాతి, అనూరాధ, జ్యేష్ఠ, మూల, పూర్వాషాఢ, శ్రవణము, ఈనక్షత్రములయందును సోమ బుధ గురు శనివారముల యందును ౨-౩-౫-౭-౧౩ యీతిథులయందును దహనము మొదలు ౧-౩-౫-౭-౯ యీదినములయందును పగటియందునుపుణ్యనదులయందును అస్థినిక్షేపణము చేయవలయును. దశాహము లోపల విఘ్నములు కలిగినపక్షమందు బేసిమాసములలో తప్పక ఆచరింపవలయును. అస్థులు నుండగా ఆగృహములో శుభకార్యములు చేయకూడదని పెద్దలు వచించిరి.

తత్ప్రయోగః. (కర్తా) అస్థికుంభమాదాయ॥ పుణ్యనదీతీరేస్థాప్య। స్నాత్వా ఽ చమ్య। అస్థీన్యపి కేశవాదిద్వాదశనామభిః ద్వాదశవారంమజ్జయిత్వా॥ పవిత్రం ధృత్వా॥ ప్రాణానాయమ్య॥ ఏవంగుణ ... తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) యజమానస్యపితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేతత్వ నివృత్త్యర్థం మరణదినాదారభ్య ... హానిగంగాంభస్య స్థినిక్షేపణంకరిష్యే॥ కాలే అనుజ్ఞార్థం యథాశక్తి ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే॥ పరిషద్దక్షిణాంగృహీత్వా॥ శ్లో॥ సమస్తసంప ... పదం॥ (ప్రా ... తీ) పితుః ... గోత్రస్య .. శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేతత్వ నివృత్త్యర్థం మరణదినాదారభ్య ... హానిగంగాంభస్యస్థినిక్షేపణం కర్తుం ముఖ్యకాలోభూత్వామమ అధికారసంపదస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు॥ అధికారసంపదస్తు॥ కాలశ్చముఖ్యకాలోస్తు॥ ఏవంగుణ .. తిథౌ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేతత్వ నివృత్త్యర్థం అస్థినిక్షేపణకాలే స్వర్ణధాన్య ఆజ్యకృచ్ఛ్ర

ణ్యాచరిష్యే॥ శ్లో॥ స్వర్ణంపవిత్ర ... ప్రయచ్ఛమే॥ ధనస్యంకరో షి... ప్రయచ్ఛమే॥ కామధేనో ... ప్రయచ్ఛమే॥ హిరణ్యగర్భ... మే॥ ఇదంకృచ్ఛ్రత్రయప్రత్యామ్నాయ యథాశక్తి హిరణ్యం తుభ్య ... నమమ॥ అస్థీని కేశవనామాదిభిః పునస్స్నాపయిత్వా॥ తతఃపంచగవ్యేన శుద్ధోదకేనచసంప్రోక్ష్య॥ పూర్వోక్త ఏవంగుణ ... పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేతత్వ ప్రాప్త్యర్థం మ రణదినాదారభ్య .. హానిగంగాంభసిఅస్థి నిక్షేపణకాలే అస్థ్యభిషే కం కరిష్యే॥ తతః బ్రాహ్మణాన్ వరయేత్॥ (ఉపవీతీ) రుద్రసూ క్త పారాయణే ఋత్విజంత్వాం వృణీమహే॥ ఇతిచతురో బ్రా హ్మణాన్ వరయేత్॥ ఏకవింశతిదర్భైః కూర్చంకృత్వా॥ పంచగవ్య మేళనార్థంతామ్రపాత్రేతత్కూర్చంనిధాయ॥ ఓం భూర్భువస్సువః ... ప్రచోదయాత్॥ ఇతి గోమూత్రం॥ గంధద్వారాం ... శ్రియమ్॥ ఇతి గోమయం॥ ఆప్యాయస్వ ... సంగథే॥ ఇతిక్షీరం॥ దధిక్రావ్ ణ్ణో ... తారిషత్॥ ఇతిదధి॥ శుక్రమసిజ్యో ... రశ్మిభిః॥ ఇత్యా జ్యం॥ దేవస్యత్వాసవితుః ... పూష్ణోహస్తాభ్యాగ్ం సరస్వత్యైవా చోయంతుర్యంత్రేణాగ్నేస్త్వా సామ్రాజ్యేనాభిషించామీంద్రస్య బృహస్పతేస్త్వాసామ్రాజ్యేనాభిషించామి॥ ఇతికుశోదకం॥ ఇత్యే కస్మిన్ పాత్రేపంచగవ్యం మేళయిత్వా॥

ఓం॥ ఇతి బ్రహ్మకూర్చేన త్రిరాలోడ్య॥ గాయత్ర్యాదిమం త్రైఃఅస్థీనిస్నాపయ్య॥ ఉద్ధృతాసివరాహేణ కృష్ణేనశతబాహునా॥ ఇతి తులసీస్నానం॥ మృత్తికేహనమేపాపం యన్మయాదుష్కృతం

కృతం । మృత్తికే బ్రహ్మదత్తాసి కాశ్యపేనాభిమన్త్రితా । మృత్తికే దే
హి మే పుష్టిం త్వయి సర్వం ప్రతిష్ఠితం । మృత్తికే ప్రతిష్ఠితే సర్వం తన్మే
నిర్ణుద మృత్తికే । తయా హతేన పాపేన గచ్ఛామి పరమాం గతిమ్॥ ఇతి
మృదా స్నానం॥ శన్నో దేవీరభిష్టయ ఆపో భవన్తు పీతయే । శంయో
రభిస్రవన్తు నః॥ ఇతి శుద్ధోదకం॥ మధు వాతా ఋతాయతే మధు
క్షరన్తి సిన్ధవః । మాధ్వీర్నస్సన్త్వోషధీః । మధు నక్తముతోషసి
మధుమత్పార్థివగ్ంరజః । మధు ద్యౌరస్తు నః పితా । మధుమాన్నో వన
స్పతిర్మధుమాగ్ం అస్తు సూర్యః । మాధ్వీర్గావో భవన్తు నః॥ ఇతి
మధుస్నానం॥ దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవేఽశ్వినోర్బాహుభ్యాం ।
పూష్ణో హస్తాభ్యాగ్ం సరస్వత్యై వాచో యన్తుర్యన్త్రేణాగ్నేస్త్వా
సామ్రాజ్యేనాభిషిఞ్చామీన్ద్రస్య బృహస్పతేస్త్వా సామ్రాజ్యే
నాభిషిఞ్చామి॥ ఇతి కుశోదకస్నానం॥ తతః పంచగవ్యేన శుద్ధోదకేన
చ సంప్రోక్ష్య॥ శుద్ధప్రదేశే మృదమాదాయ॥ శరావాకృతిత్రయం
కృత్వా॥ తత్ర దక్షిణాగ్రాన్ దర్భానాస్తీర్య॥ తిలానవకీర్య॥ తత్ర తాఽస్థీని
నిధాయ॥ అతో దేవా అవన్తు నో యతో విష్ణుర్విచక్రమే । పృథివ్యా
స్సప్తధామభిః॥ త్రీణి పదా విచక్రమే విష్ణుర్గోపా అదాభ్యః । తతో ధ
ర్మాణి ధారయన్॥ తద్విష్ణోః పరమం పదగ్ం సదా పశ్యన్తి సూర
యః । దివీవ చక్షురాతతమ్॥ తద్విప్రాసో విపన్యవో జాగృవాంసస్స
మిన్ధతే । విష్ణోర్యత్పరమం పదమ్॥ హిరణ్యగర్భస్సమవర్తతాగ్రే
భూతస్య జాతః పతిరేక ఆసీత్ । స దాధార పృథివీం ద్యాముతేమాం క

స్మైద్దేవాయహవిషావిధేమ॥ ఇత్యస్థిషు హిరణ్యశకలానినిక్షిప్య॥ మధువాతా ఋతాయతే ... భవతునః॥ ఇతిమధునిక్షిప్య॥ శుక్రమసిజ్యోతి .. రశ్మిభిః॥ ఇత్యాజ్యంనిక్షిప్య॥ తిలోసిసోమ దేవత్యోగోసవేదేవనిర్మితః। నిర్ణోదస్సర్వపాపానాం పవిత్రమృషిభిస్స్మృతమ్॥ ఇతి తిలాంనిక్షిప్య॥ ఓంభూర్భువస్సువః ... ప్రచోదయాత్॥ ఇతి శర్కరాంనిక్షిప్య॥ దధిక్రావ్ణ్ణో అకారిషం ... తారిషత్॥ ఇతి దధినిక్షిప్య॥ ఆప్యాయస్వసమేతుతే ... సంగథే॥ ఇతిక్షీరం నిక్షిప్య॥ దేవస్యత్వాసవితుః ప్రసవేఽశ్వినో ర్బాహుభ్యాం పూష్ణోహస్తాభ్యాగ్ం సరస్వత్యైవాచోయంతుర్యంత్రేణాగ్నేస్త్వా సామ్రాజ్యే నాభిషించామీంద్రస్యబృహస్పతేస్త్వా సామ్రాజ్యే నాభిషించామి॥ ఇతి కుశోదకం నిక్షిప్య॥ నమకచమక పురుషసూక్త హిరణ్యవర్ణాది ఇత్యేతై ర్మంత్రైరాప్లావ్య॥ (నమక చమకములు యాజుషస్మార్త మంత్రపాఠప్రథమభాగ పుస్తకమునందు గల మూగాన ఆగ్రంథమందు జూడదగును.)

అథగోదానం పూర్వోక్త ... తిథౌపితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... హానిగంగాంభస్యస్థినిక్షేపణకాలే గోదానాని దశదానానికరిష్యే॥ (ఇతిసంకల్ప్య) శ్లో॥ గవామంగేషు ... ప్రయచ్ఛమే॥ గోదానందద్యాత్॥ గోభూతిలహిరణ్యాజ్య। వాసోధాన్య గుడానిచ॥ రౌప్యం లవణమిత్యాహు ర్దశదానాః ప్రకీర్తితాః॥ దశదానానికుర్యాత్॥ పునః మృత్తికయా శరావాకృతిత్రయం కృత్వా॥ తేనాస్థీన్యపిధాయ॥ హస్తాభ్యాం

గృహీత్వా॥ తతః గంగాప్రార్థనం కుర్యాత్॥ శ్లో॥ ప్రసీదపరమే దేవి సర్వపాపప్రణాశిని। అముకస్యప్రయచ్ఛత్వం గతింపుణ్యాంచ శాశ్వతీం॥ అథ గంగాజలం ప్రవిశ్య॥ పృథివీం గచ్ఛాంతరిక్షం గచ్ఛదివం గచ్ఛ దిశోగచ్ఛసువర్గచ్ఛ సువర్గచ్ఛదిశో గచ్ఛదివం గచ్ఛాంతరిక్షం గచ్ఛపృథివీం గచ్ఛా ఽపోవాగచ్ఛ యదితత్ర తేహితమోషధీషు ప్రతితిష్ఠాశరీరైః॥ శ్లో॥ యావదస్థి మనుష్యాణాం గంగాతో యేషుతిష్ఠతి। తావద్వర్షసహస్రాణి స్వర్గలోకే మహీయతే॥ ఏవం త్రిః॥ అస్థులుమూఁడుపర్యాయములు కలపవలయును-కర్తాస్నాత్వా ఽచమ్య॥ ఏవంగుణ ... తిథౌపితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య అంధత్వ మూకత్వకాణత్వ బధిరత్వపైశాచికబాధా నివృత్తి ద్వారా పుణ్యలోకా వాప్త్యర్థం మృత్తికాస్నా నాదాకూర్చప్రతిష్ఠాపనం కరిష్యే॥ అనుజ్ఞార్థం యథాశక్తి ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే॥ సమస్త ... పదం॥ అథ కాంస[illegible]చ్చ[illegible]యాణిదద్యాత్॥ ఆయుషేహం ప్రేతస్యామ్యా గంధ్వైః ప్రథిభిః పూర్వైర్వః ప్రజామస్మభ్యం దధద్రయించ దీర్ఘాయుత్వంచ శతశారదంచ॥ పితరం... గోత్రం ... శర్మాణం ప్రేతమావాహ్య॥ అథ గోదానంకుర్యాత్॥ అథ మృత్తికాస్నానార్థం బ్రాహ్మణాన్వరయేత్॥ మృత్తికాస్నానార్థం వృణీమహే॥ బ్రాహ్మణేభ్యో నూతనవస్త్రాణి దద్యాత్॥ ఆచమ్య పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య అంధత్వ ... పుణ్యలోకా వాప్త్యర్థం అన్యోన్యసహాయేన అష్టోత్తర శతంవా తదర్థంవా యథాశక్తి మృత్తికాస్నానాన్యాచరిష్యే॥ అశ్వక్రాంతే సహస్ర పరమా దేవీతిభూమిం దూర్వా మభిమంత్ర్య॥ అశ్వక్రాంతే రథ

।క్రాంతే ... పదేపదే॥ స్తహస్తై ÷×+ యంచ వయం ద్రిష్మః॥ ఆపోహిష్ఠేతి తిసృభిః హిరణ్య వర్ణాఇతి చతసృభిః పవమానస్సు వర్జన ఇత్యేతేనాను వాకేనచమార్జయిత్వా॥ ఆపోహిష్ఠామయో భువః ... ఆపోజనయథాచనః॥ హిరణ్యవర్ణాశ్శుచయః పావకాయా సుజాతః ... నిధత్త॥ పవమానస్సువర్జనః ... జాతవేదామెరో రయంత్వాపునాతు॥ నమోగ్న యేప్సుమతే ... బృహత్తో మోవా వృధేసువానఇంద్రః॥ ఏవంవిధిప్రకారేణ మృత్తికా స్నానికుర్యాత్॥ కూర్చేషుఉదకంనినీయ॥ ధారాదత్తం॥ ఏవం ... పితరం ... గోత్రం ... శర్మాణం ప్రేతం అన్యోన్య వహాయేన+ మృత్తికాస్నానై॥ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య అంధత్వే ... ప్రేతత్వవిముక్త్యా ఉత్తమలోకప్రాప్తి రస్త్వితిభవంతో బ్రువంతు॥ (తిలోదకంత్యజేత్) ప్రేతత్వ విముక్త్యా ... రస్తు॥ త్వన్నిమిత్తం మయాకృతేనఅనేనత్వం పుణ్యవాన్‌భవ॥ అథ కూర్చంవిసృజ్య॥ అథహిరణ్యశ్రాద్ధంవా ఆమశ్రాద్ధంవా కుర్యాత్॥ బ్రాహ్మణాన్ సంతోషయేత్॥ మృత్తికాస్నానములుచేసిన బ్రాహ్మణులు పునః వారి శరీరశుద్ధికొఱకు 3 మృత్తికాస్నానములుచేసుకొని పిమ్మట ఇట్లు చేయవలయును.

ఏవం ... త్యర్థం మయాకృతమృతికాస్నానాఙ్గత్వేన దేవర్షిపితౄనుద్దిశ్య దేవర్షిపితృప్రీత్యర్థం దేవర్షిపితృతర్పణంకరిష్యే॥ దేవాదీంస్తర్పయేత్॥ శుచీవోహవ్యేతిధౌతవస్త్రమద్భిః ప్రోక్ష్య॥ శుచీవో ...పావకా॥ దేవస్యత్వేతి వస్త్రమాదాయ॥ దైవస్యత్వా ...

దశే। అవధూతమిత్యవధూయ। అవధూతగ్ం రక్షోవధూతా ...
అరాతయః॥ ఉదుత్యం జాతవేద సమిత్యాదిత్యాయదర్శయిత్వా॥
ఉదుత్యం ... సూర్యమ్॥ ఆవహంతీతి పరిధాయ। ఆవహంతీ
వితన్వానా ... లోమశాం పశుభిస్సహస్వాహా॥ తతో ద్విరాచమ్య॥
ఉత్క్రామంతు పిశాచాద్యాః యేభూతాశ్చ నిశాచరాః। ఏతేషా
మవిరోధేన బ్రహ్మకర్మ సమారభే। ఇతిసర్వానసం ప్రతిష్ఠాప్య॥ ప్రాణా
యామత్రయంకృత్వా॥ అష్టోత్తర శతగాయత్రీజపంకృత్వా। ద్వాదశ
సూర్యనమస్కారానశ్వత్థప్రదక్షిణానిచకృత్వా। దేవతాదర్శనాదికం
కుర్యాత్।

నగ్న శ్రాద్ధము.

అథకర్తాశ్రోత్రియం బ్రాహ్మణమాహూయ॥ స్నాత్వాఽచమ్య॥
పవిత్రంధృత్వా॥ ఏవంగుణ ... తిథౌ (ప్రా ... తీ) పితుః ... గోత్ర
స్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... అతిపన్న ప్రథమే
హనికర్తవ్యనగ్న ప్రచ్ఛాదనైకోద్దిష్టామ శ్రాద్ధంకరిష్యే॥ కాలేఅను
ష్ఠార్థం యథాశక్తి ప్రాయశ్చిత్తంకరిష్యే॥ పరిషద్దక్షిణాం గృహీత్వా॥
శ్లో॥ సమస్తసం ... పదాం (ప్రా ... తీ) పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మ
ణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... అతిపన్నప్రథమేహని కర్తవ్యన
గ్నప్రచ్ఛాదనైకోద్దిష్టామ శ్రాద్ధం కర్తుం అధికారసంప ... బ్రువం
తు॥ కర్తుం అధికార సంపదస్తు॥ ఏవంగుణ ... తిథౌ పితుః ... గో
త్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య అంధత్వ మూకత్వ బధిరత్వ కాణత్వ
పంగుత్వ నగ్నత్వపిశాచత్వనివారణార్థం నగ్నప్రచ్ఛాదనైకోద్దిష్టామ
శ్రాద్ధం ఆమాద్రవ్యేణ ప్రేతోద్దేశేన అద్య (ఉపవీతీ) కరిష్యే॥

ఇతిసంకల్ప్య (ప్రా ... తీ) పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య
మరణదినాదారభ్య ... హానిఅతిపన్న ప్రథమేహానికర్తవ్య నగ్న
ప్రచ్ఛాదనైకోద్దిష్టామశ్రాద్ధే ప్రేతార్థే అయంతేకుశః ॥ ఉపతిష్ఠతు॥
అథపాద్యస్థానేగోమయేనవర్తుల మండలంకృత్వా॥ పితుః ... గో
త్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య పాద్య స్థానే దర్భాస్తరణ ముపతిష్ఠతు॥
దర్భోపరి పత త్తిలోదకముపతిష్ఠతు॥ పితుః ... గోత్ర ... శర్మణ
ప్రేత నగ్నప్రచ్ఛాదనైకోద్దిష్టామశ్రాద్ధే ప్రేతార్థేఇదం తేపాద్యము
పతిష్ఠతు॥ శన్నో దేవీరభిష్టయ ఆపోభవంతు పీతయే। శంయోరభిస్ర
వంతునః॥ ఇతి బ్రాహ్మణస్యపాదౌ ప్రక్షాళ్య॥ (ఉపవీతీ) కర్తాపాదౌ
ప్రక్షాళ్య॥ ఆచమ్య॥ కృష్ణకృష్ణకృష్ణ॥ ప్రా ...తీ॥ ప్రేతవిష్టరార్థ మ
యంకుశః॥ ఇత్యాసనందత్వా॥ ఉదఙ్ముఖ ముపవిశ్య॥ అద్య పూర్వో
క్త ... తిథౌ (ప్రా ... తీ) పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేత
స్య మరణదినా ... హాని అతిపన్నప్రథమేహాని కర్తవ్య నగ్నప్రచ్ఛా
దనైకోద్దిష్టామ శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే భవదనుజ్ఞయాప్రక్రాంతం శ్రాద్ధ
కర్మ కరిష్యే॥ కురుష్వ॥ (ప్రా ... తీ) అపహతా అసురారక
క్షాగ్ంసి పిశాచాయేక్షయంతిపృథివీమను। అన్యత్రేతోగచ్ఛంతుయ
త్రైస్య గతంమనః॥ ఇత్యుద్ధృత్య। అపఉప స్పృశ్య॥ ఉదీర్తామవర
ఉత్పర ఉన్మధ్యమాః ప్రేతస్సోమ్యాః అసుంయ ఈయురవృకఋతజ్ఞాస్తే
నోవంతు ప్రేతోహవే॥ ఇతితిలాన్వికిరేత్॥ శ్రాద్ధార్థంసంపాదితద్ర
వ్యాణి ఉదకేనసంప్రోక్ష్య॥ తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్యధీమహి।
ధియోయోనః ప్రచోదయాత్। అపవిత్రః ... శుచిః॥ ఇతి త్రిః ప్రో

త్స్య॥ శ్రాద్ధార్థం సంపాదితాః పదార్థాః దేశతః కాలతశ్చ ముఖ్య
కాలోభూత్వా శ్రాద్ధయోగ్యాభవంత్వితిభవంతో బ్రువంతు॥ శ్రాద్ధ
యోగ్యాభవంతు॥ శ్లో ॥ శ్రాద్ధకాలే గయాంధ్యాత్వా ధ్యాత్వాదే
వంగదాధరం। తాభ్యాంచైవనమస్కృత్య తతశ్శ్రాద్ధం ప్రవర్తయే॥
ప్రవర్తయ॥ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినా
దారభ్య ... హాని అతిపన్న ప్రథమేహానికర్తవ్య నగ్నప్రచ్ఛాదనై
కోద్దిష్టామశ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఇదం తే ఆసనముపతిష్ఠతు॥ పితుః ...
గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... హాని అతిప
న్న ప్రథమేహానికర్తవ్యనగ్న ప్రచ్ఛాదనైకోదిష్టామశ్రాద్ధే క్షణః
క్రియతాం॥ ఓం తథాప్రాప్నువంతు భవంతః॥ ప్రాప్నోద్భవా
నీత్యుక్త్వా॥ ప్రాప్నవాని॥ అర్ఘ్యపాత్రమాసాద్య॥ ఉత్తానంప్రో
క్ష్య॥ ఉద్ధృత్య॥ తిలాన్ నిక్షిప్య॥ ఉదకమాపూర్య॥ శన్నోదేవీరభి
ష్టయ ఆపోభవంతుపీతయే। శంయోరభిస్రవంతునః॥ తిలోసిసోమదే
వత్యోగో సవేదేవనిర్మితః। ప్రత్నవద్భిఃప్రత్నప్రేతపహి। పితరం...
గోత్రం ... శర్మాణంప్రేతమిమాన్ లోకాన్ప్రీణయాహినః॥ (ఇతి
తిలానవకీర్య) గంధార్థాఇమేఆపః పుష్పార్థాఇమేతిలాః ప్రేతాయ
వోజుష్టం గృహ్ణామి॥ ప్రేతపాత్రం సంపన్నం॥ సుసంపన్నం॥ ఉప
తిష్ఠతామక్షయ్యాః ఆయాహిప్రేత ... శతంశారదంచ॥ పితరం ...
గోత్రం ... శర్మాణంప్రేతం ప్రేతమావాహయిష్యే॥ ఆవాహయ॥
హస్తోదకందత్వా॥ యాదివ్యాఆపః పయసాసంబభూవుర్యా అంతరి
క్ష ఉతపార్థివీర్యాః। హిరణ్యవర్ణాయజ్ఞియాస్తాన ఆపశ్శగ్గ్ స్యోనాస్సు
హవాభవంతు॥ పితః ... గోత్ర ... శర్మన్ ప్రేత మరణదినాదా

రభ్య ... హాని అతిపన్న ప్రథమేహానిక ర్తవ్య నగ్న ప్రచ్ఛాదనాఖ్యై కోద్దిష్టామశ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఇదంతే అర్ఘ్యముపతిష్ఠతు॥ ప్రేతా యస్థానమసి॥ తతశ్శుద్ధోదకం॥ గంధార్థా ఇమేఅపః॥ పుష్పార్థా ఇమేతిలాః॥ యువాసువాసాః పరివీత్త ఆగాత్సఉశ్రేయాన్ భవతి జాయమానః। తంధిరాసః క్రవయఉన్న యంతిస్వాధియోమనసా దేవ యంతః॥ పితః ... గోత్ర ... శర్మణ ప్రేత మరణదినాదారభ్య ... హాని అతిపన్న ప్రథమేహానిక ర్తవ్య నగ్నప్రచ్ఛాదనైకోద్దిష్టామ శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే అంతః ప్రావరణార్థం బహిః ప్రావరణార్థంవస్త్ర ... తుభ్యమహం సంప్రదదే నమమ॥ వఃఆచ్ఛాదనార్థం పవిత్రా ర్థమలంకరణార్థం ఇమేకుశాః। వస్త్రాభావేయధాశక్తి హిరణ్యాం ద ద్యాత్। సకలారాధనై స్స్వర్చిత ముపతిష్ఠతు॥ ప్రేతేస్వర్చితమ స్తు॥ ప్రేతమండలోద్వర్తనం కరిష్యే॥ అథయధాశక్తిఆమాదిసమ స్తభోజనపదార్థాన్నిధాయ॥ (ఏకవర్ష పర్యంతం) ౩౬౦ దినములకు సరిపడుభోజన సామాగ్రిని సమర్పింపవలయును.

ఓంభూర్భువస్సువః ... ప్రచోదయాత్। ఉదకంసంప్రోక్ష్య। అప్రదక్షిణం పరిషిచ్య॥ హస్తోదకం దత్వా॥ పృథివీతే పాత్రంద్యౌ రపిధానం బ్రాహ్మణస్యాముఖేజుహోమి। బ్రాహ్మణస్యత్వా ప్రాణా పాన యోర్జుహోమ్య క్షితమసిమాస్యక్షేష్ఠా అముత్రాముష్మిలోకే। ఇదంవిష్ణు ర్విచక్రమే త్రేధానిదధేపదమ్। సమూఢమస్యపాగంసురే॥ స్వధాస్థవిష్ణోఆమం రక్షస్వపితః ... గోత్ర ... శర్మణ ప్రేత మరణ దినాదారభ్య ... హాని అతిపన్నప్రథమేహానిక ర్తవ్య నగ్నప్రచ్ఛాద

నైకోద్దిష్టామశ్రాద్ధవిత్తే ఆమంసపరికరంసవ్యంజనం సతాంబూ
లం సదక్షిణాకం సతిలాపి ధానోద కుంభం పితా ... గోత్రః ...
శర్మా ప్రేతః దేవతా ఇదమామం సోపస్కరం బ్రాహ్మణస్త్వా హ
వనీయార్థే దత్తమాతృప్తేస్తత్సర్వంగ షేయం భార్గదాధరోక్తా
రాజతంపాత్ర మతుయవటచ్ఛాదయేయం పిత్రే ... గోత్రాయ ...
శర్మణే ప్రేతాయ ఇదమామం సోపస్కరం సదక్షిణాకం సతాంబూ
లం సతిలాపిధానోదకుంభం ప్రేతతృప్త్యర్థముపతిష్ఠతు॥ (తిలోదకం
త్యజేత్) అథధారాదత్తం॥ (పా ... తీ) పితుః ... గోత్రస్య ...
శర్మణః ప్రేతస్య మరణ దినాదారభ్య ... హాని అతిపన్న ప్రథమే
హాని కర్తవ్య నగ్న ప్రచ్ఛాదనాఖ్యైకోద్దిష్టామశ్రాద్ధేపితరం ... గో
త్రం ... శర్మాణం ప్రేతముద్దిశ్య (మయా) త్వయాక్రియమాణేన
మరణదినాదారభ్య ... హాని అతిపన్న ప్రథమేహాని కర్తవ్య నగ్న
ప్రచ్ఛాదనాఖ్యైకోద్దిష్టామ శ్రాద్ధేనపితుః ... గోత్రస్య ... శర్మ
ణః ప్రేతస్య ప్రేతతృప్తిద్వారా ప్రేతత్వవిముక్తి సాధనమస్త్వితి భ
వంతో బ్రువంతు॥ ప్రేతతృప్తిరస్తు॥ ప్రేతభుజ్యతామ్॥ అథ పిండ
ప్రదానమ్॥ పూర్వోక్త ... తిథౌ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః
ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... హాని అతిపన్న ప్రథమేహాని నగ్న
ప్రచ్ఛాదనాఖ్యైకోద్దిష్టామ శ్రాద్ధేయ తిలోదకపిండప్రదానం కరి
ష్యే॥ (ఇతిసంకల్ప్య॥) (పా ... తీ) గోమయేనానులిప్య॥ పిం
డస్యార్థః దర్భాస్తరణ ముపతిష్ఠతు॥ దర్భోపరి ఏతత్తిలోదక ము
పతిష్ఠతు॥ పిత్రే ... గోత్రాయ ... శర్మణే ప్రేతాయ మరణది నా
దారభ్య ... హాని అతిపన్న ప్రథమే హానికర్తవ్యనగ్న ప్రచ్ఛాదనా
ఖ్యైకోద్దిష్టామ శ్రాద్ధే ఏషపిండఃఉపతిష్ఠతు॥ పిండస్యోపరి ఏతత్తిలో

దశముపతిష్ఠతు॥ యథాశక్తి దక్షిణాందత్వా॥ అద్యపూర్వోక్త ... తిథౌ పితుః గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... హాని అతిపన్న ప్రథమేహానిక ర్తవ్యనగ్నప్రచ్ఛాదనాఖ్యైకోద్దిష్టామ శ్రాద్ధీయతిలోదకపిండప్రదానే పితరం ... గోత్రం ... శర్మాణం ప్రేతముద్దిశ్య(మయా)త్వయాకృతేనఅనేన నగ్నప్రచ్ఛాదనాఖ్యైకోద్దిష్టామశ్రాద్ధీయ తిలోదక పిండప్రదానేన పితుః ... గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేతతృప్తిద్వారా పేతత్వవిముక్తిసాధన మస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు॥ ప్రేతతృప్తిద్వారా ప్రేతత్వవిముక్తి సాధనమస్తు॥ దత్తం శ్రాద్ధంఅభిరమ్యతామితికర్తావదేత్।అభిరమతాస్మి ఇతివిప్రః॥

ఇతినగ్నశ్రాద్ధము.

నవశ్రాద్ధవివరము.

మృతదినము మొదలు బేసిదినములయందొక్కొక్క శ్రాద్ధముజరుపవలయును కొందఱుఅశక్తతచే వన్నింటినిఒక్కదినంబున నేనాచరింపుదురుకొందఱు నగ్నశ్రాద్ధముచేసి నవశ్రాద్ధము ఆచరింపుదురు. కొందఱుసకాలంబుననే యాచరింపుచున్నారు. అట్లుసకాలంబున నాచరింపకపోయినపక్షమందు ఆచరించేకాలమునకుఁ గతించినదినములకుకలిపి సంకల్పమును జేయవలయును. అవఁగాగతించినదినములకు కూడనవశ్రాద్ధముచేయవలెనని యభిప్రాయము శ్లో॥నవశ్రాద్ధానిసర్వాణి। పేతతృప్తికరాణితు।ఆద్యాదిషోడశాంతాని। ప్రేతత్వస్యనివృత్తయే॥

కర్తాస్నాత్వా ఉ చమ్య। పవిత్రం ధృత్వా॥ పూర్వోక్త ఏవంగుణ ... తిథౌ (ప్రా ... తీ) యజమానస్య పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః పేతస్య మరణదినాదారభ్య ... హాని అతిపన్న ప్రథమాహ్నిక ... హ్నికనవామైకోద్దిష్టాఖ్యశ్రాద్ధం కరిష్యే॥ కాలేఅనుజ్ఞార్థం పరిషత్ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే పరిషద్దక్షిణాంగృహీత్వా॥

సము స్తసంప ... పదం॥ (ప్రా ... తీ) పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... హని అతిపన్న ప్రథమా హ్నిక ... హ్నికనవామైకోద్దిష్టామ శ్రాద్ధం కర్తుం అధికార సంప దస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు॥ కర్తుం అధికారసంపదస్తు॥ ఏవంగుణ ... తిథౌ (ప్రా ... తీ) పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... హని అతిపన్న ప్రథమాహ్నిక ... హ్ని కనవామైకోద్దిష్టామ శ్రాద్ధమేకోద్దిష్టవిధానేన ఆమాద్రివ్యేణ ప్రే తోద్దేశేన సద్యః కరిష్యే॥ (సవ్యం) (ప్రా ... తీ) పితుః ... గో త్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... హని ... హ్నికనవామైకోద్దిష్టామశ్రాద్ధే ప్రేతార్థేక్షణః ఉపతిష్ఠతు॥ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... హని అతిపన్న ప్రథమాహ్నిక నవామైకోద్దిష్టామ శ్రాద్ధే ప్రేతార్థేక్షణః ఉపతిష్ఠతు॥ (విధి ప్రకారేణ దద్యాత్) పాద్యస్థానే గోమయేన వర్తులమండలంకృత్వా॥ ప్రేతపాద్యస్థానేవర్భాస్తరణముపతిష్ఠతు॥ దర్భే పరిపేతత్తిలోదక ముపతిష్ఠతు॥ పితః ... గోత్ర ... శర్మన్ ప్రేత మరణదినాదారభ్య ... హని ... నవామైకోద్దిష్టామ శ్రాద్ధే ప్రేతార్థేస్వాగతముపతిష్ఠతు॥ స్వాగతమిదం తేపాద్య ముపతిష్ఠతు॥ పితః ... గోత్ర ... శర్మన్ ప్రేత మరణదినాదారభ్య ... హని అతిప న్న ప్రథమాహ్నికనవామైకోద్దిష్టామశ్రాద్ధే ప్రేతార్థే-స్వాగత ముప తిష్ఠతు॥ స్వాగతమిదం తేపాద్య ముపతిష్ఠతు॥ ఏవం పాద్యం దద్యాత్॥ కర్తాపాదౌప్రక్షాళ్యాచమ్య॥ బ్రాహ్మణాః ఉదఙ్ముఖముపవేశ్య॥ పితః ... గోత్ర ...శర్మన్ ప్రేతవిష్టరార్థమయంకుశః॥ఆసనందద్యాత్॥ ఓం అద్యపూర్వోక్త ఏవంగుణ ... తిథౌ పితుః ... గోత్రస్య ... శ

ర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య + హాని అతిపన్న ప్రథమా హ్నిక ... హ్నికనవామైకోద్దిష్టాపశ్రాద్ధ ప్రేతార్థే భవదనుజ్ఞ యాప్రక్రాంతం శ్రాద్ధకర్మ కరిష్యే॥ కురుష్వ॥ అపహతా అసురా రక్షాగ్ంసి పిశాచా యేక్షయంతి పృథివీమను। అన్యత్రేతో గచ్ఛంతు యత్రాస్యగతంమనః॥ ఉదీర్తామవర ఉత్పరఉన్మధ్యమః ప్రేత స్సోమ్యః అసుంయ ఇయూదవృకఋతజ్ఞ స్సనోవతు ప్రేతో హవేషు॥ (స్త్రీకి ప్రేతాహవే) అని చెప్పవలయును.

అక్షద వ్యాదిప్రోక్షణం॥ ఓంభూర్భువస్సువః ... దయాత్॥ అపవిత్రః ... శుచిః॥ శ్రాద్ధార్థంసంపాదితాః పదార్థాః దేశతఃకాలతశ్చ శ్రాద్ధయోగ్యాభవం త్వితిభవంతో బ్రువంతు॥ శ్రాద్ధయోగ్యాభవంతు॥ శ్లో॥ శ్రాద్ధకాలే గయాంధ్యాత్వా ధ్యాత్వాదేవం గదాధరమ్॥ తాభ్యాంచైవనమస్కృత్య తతశ్శ్రాద్ధంప్రవర్తయే॥ ప్రవర్తయ॥ ఇతివిప్రాః॥ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినా ... హాని ... హ్నికనవామై ... ర్థే ప్రేతార్థే ఇదం తే ఆసనముపతిష్ఠతు॥ ఇతి బ్రాహ్మణస్య వామపార్శ్వే ఆసనందద్యాత్॥ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... హాని అతిపన్న ప్రథమా ... ర్థే ఇదం తే ఆసనముపతిష్ఠతు॥ సర్వత్ర ఆసనముపతిష్ఠతు॥ సర్వత్ర ఆసనందద్యాత్॥ పితుః... గోత్రస్య... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... హాని... హ్నికనవామైకోద్దిష్ట మశ్రాద్ధేక్షణఃక్రియతాం॥ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... హాని అతిపన్న ప్రథమాహ్నికనవామై కోద్దిష్టాప శ్రాద్ధేక్షణః క్రియతాం॥

ఏవంతృణానిదద్యాత్। ఓమ్తథా॥ ప్రాప్నువంతుభవంతః॥ ప్రాప్ను వామ॥ బ్రాహ్మణస్యపురతః దర్భానాస్తీర్య॥ తేష్వర్ఘ్యపాత్రమా సాద్య॥ ఉత్తానంప్రోక్ష్య॥ ఉద్ధృత్య॥ తిలాన్ వికీర్య॥ ఉదకమాపూర్య॥ శంనోదేవీరభిష్టయ ఆపోభవంతుపీతయే। శంయోరభిస్రవంతునః॥ తిలోసిసోమదేవత్యోగోసవేదేవనిర్మితః। ప్రత్నవద్భిః ప్రత్నః ప్రేతప హి॥ పితరం ... గోత్రం ... శర్మాణం ప్రేతం ఇమాంల్లోకాన్ ప్రీణయాహినః॥ (ఇతితిలానవకీర్య) గంధాద్యాఇమేఆపః॥ పుష్పా ద్యాఇమేతిలాః॥ పిత్రేప్రేతాయవోజుష్టంగృహ్ణామి॥ ప్రేతపాత్రం సంపన్నం॥ సుసంపన్నం॥ ఉపతిష్ఠతామర్ఘ్యః॥ పితరం ... గోత్రం ... శర్మాణంప్రేతంప్రేతమావాహయిష్యే॥ ప్రేతమావాహయ॥ ఆయా హిప్రేత...శారదంచ॥ సావధానాభవంతుతే॥ సావధానాస్మః॥ హస్తో దకందత్వా॥ యాదివ్యా ఆపఃపయసాసంబభూవుర్యా అంతరిక్ష ఉతపార్థివీర్యాః। హిరణ్యవర్ణాయజ్ఞియాస్తానఆపశ్శగ్ స్యోనా సుహ వాభవంతు॥ పితః ...గోత్ర...శర్మన్ ప్రేతమరణదినాదారభ్య...హాని ... హ్నికనవామైకోద్దిష్టాఖ్యశ్రాద్ధే ప్రేతార్థేఇదంతేఅర్ఘ్యముపతిష్ఠ తు॥ పితః ... గోత్ర ... శర్మన్ ప్రేతమరణదినాదారభ్య ...హాని అతిపన్నప్రథమాహ్నికనవామైకోద్దిష్టాఖ్యశ్రాద్ధే ప్రేతార్థేఇదంతేఅ ర్ఘ్యముపతిష్ఠతు॥ ఏవంసర్వత్రఅర్ఘ్యందత్వా॥ పిత్రేప్రేతాయస్థానమసి॥ తతశ్శుద్ధోదకం॥ గంధాద్యాఇమేఆపఃపుష్పాద్యాఇమేతిలాః॥ యువాసు వాసాః పరివీతఆగాత్సఉశ్రేయాన్భవతి జాయమానః॥ తంధీరాసః కవయఉన్నయంతి స్వాధ్యో మనసాదేవయంతః॥ పితః ... గో

త్ర ... శర్మణ ప్రేతమరణదినాదారభ్య + హాని + హ్నికనవామైకోద్దిష్టామశ్రాద్ధే ప్రేతార్థేఅంతః ప్రావరణార్థంబహిః ప్రావరణార్థం వస్త్రం ప్రేతుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ॥ యువాసువాసాః ... మన సాదేవయంతః॥ పితః ... గోత్ర ... శర్మణ ప్రేతమరణదినాదార భ్య ... హాని అతిపన్న ప్రథమా హ్నికనవామైకోద్దిష్టామశ్రాద్ధే ప్రేతార్థేఅంతఃప్రావరణార్థంబహిఃప్రావరణార్థం వస్త్రంతు ... నమః మ॥ సర్వత్రవస్త్రందద్యాత్॥ తదభావే సతిలాఇమేకుశాః॥ సుకుశాః వఃఆచ్ఛాదనార్థం పవిత్రార్థమలంకారణార్థం ప్రేతాయస్వార్చిత మస్తు॥ అథప్రేతమండలోద్వర్తనం కరిష్యే॥

భోజనపాత్రేషు తండులాదీన్నిధాయ॥ ఆమంద్విగుణంవా చతుర్గుణంవాదద్యాత్॥ ఉపవీతీ॥ ఓంభూర్భువస్సువః ... ప్రచోదయాత్॥ ఇతిదేయద్రవ్యాణ్యుదకేన ప్రోక్ష్య॥ (ప్రా ... తీ) హస్తోదకందత్వా॥ దేవసవితఃప్రసువ॥ పృథివీతేపాత్రం ద్యౌరపిధానం బ్రహ్మణస్త్వా ముఖేజుహోమి బ్రాహ్మణస్యత్వా ప్రాణాపానయోర్జుహోమ్యక్షితమసిమాస్యక్షేష్ఠాఅముత్రాముష్మిన్లోకే॥ ఇదంవిష్ణుర్విచక్రమే త్రేధానిదధేపదమ్॥ సమూఢమస్యపాంసురే॥ స్వధా శ్రీవిష్ణోఆమంరక్షస్వ॥ పితః ... గోత్ర ... శర్మణ ప్రేతమరణదినాదారభ్య ... హాని ... హ్నికనవామైకోద్దిష్టామశ్రాద్ధే వితత్తే ఆమంసపరికరంపితా ... గోత్రః ... శర్మాప్రేతః దేవతాఇదమామం సోపస్కరం బ్రాహ్మణహస్తే ఆహవనీయార్థే దత్తమాత్మప్తేస్తత్సర్వం గమేయంభూర్ధదాధరో భోక్తారాజతంపాత్ర మక్షయవటచ్ఛాయేమం పితే ... గోత్రాయ ... శర్మణే ప్రేతాయ ఇద

సోపకరణం సోపస్కరం సదక్షిణాకం సతాంబూలం సతిలాపిధానోద
కురథం ... హ్నికనవా మైకోద్దిష్టామశ్రాద్ధప్రేతార్థే ప్రేతతృప్త్య
ర్థ ముపతిష్ఠతాం॥ తిలోదకంత్యజేత్॥ (ఏవం) (సర్వత్ర) ఆహ్ని
కసంకల్పానుసారేణ దద్యాత్॥ (ధారాదత్తమ్) ఓం ఓం అద్యపూ
ర్వోక్త ఏవంగుణ ... తిథౌ ప్రా ... తౌ పితుః ... గోత్రస్య ... శ
ర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... హని ... హ్నిక అతిపన్న
ప్రథమాహ్నిక ... హ్నికనవామైకోద్దిష్టామశ్రాద్ధ పితరం ... గో
త్రం ... శర్మాణం ప్రేతముద్దిశ్య (త్వయాకృతైః) (త్వయాకృతే
న) మరణదినాదారభ్య ... హని ... హ్నిక అతిపన్న ప్రథమా
హ్నిక ... హ్నిక అమశ్రాద్ధేన పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః
ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... హని ... హ్నిక అతిపన్న ప్రథ
మాహ్నిక ... హ్నిక నవామైకోద్దిష్టామ శ్రాద్ధే ప్రేతస్య ప్రేతతృ
ప్తిరస్త్వితిభవంతో బ్రువంతు॥ ప్రేతతృప్తిరస్తు॥ తిలోదకంత్యజేత్॥
ప్రేతభుజ్యతామ్॥ ఓం ఓం అద్యపూర్వోక్తఏవంగుణ...తిథౌ పితుః..
గోత్రస్య... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... హని ...
హ్నిక అతిపన్న ప్రథమాహ్నిక ... హ్నికనవామైకోద్దిష్టామశ్రాద్ధే
యే తిలోదకపిండ (ప్రదానం) (పిండప్రదానాని) కరిష్యే॥ కర్తాతిల
మిశ్రితతండులైః పిండానికృత్వా॥ దక్షిణాభిముఖః భూమింగోమయే
నోపలిప్య॥ పిండస్థానే దర్భాస్తరణ ముపతిష్ఠతు॥ దర్భోపరి పతి త్తి
లోదక ముపతిష్ఠతు॥ పిత్రే... గోత్రాయ ... శర్మణే ప్రేతాయ
మరణదినాదారభ్య ... హని ... హ్నికనవామైకోద్దిష్టామశ్రాద్ధే
ప్రేతార్థే ఏషపిండః ఉపతిష్ఠతు॥ పిత్రే ... గోత్రాయ ... శర్మ
ణే ప్రేతాయ మరణదినాదారభ్య ... హని అతిపన్న ప్రథమాహ్ని

క నవామైకోద్దిష్టాఖ్యశ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఏకపిండః ఉపతిష్ఠతాం ఏకం పిండానిదద్యాత్॥ (పిండస్యోపరి) పిండనాముపరియేత త్తిలోదకము పతిష్ఠతు॥ యథాశక్తి దక్షిణాందత్వా॥ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినా దారభ్య ... హాని ... హ్నాకఅతిప న్న ప్రథమాహ్నిక ... హ్నికనవామైకోద్దిష్టాఖ్యశ్రాద్ధీయ తిలోదక పిండప్రదానే పితరం ... గోత్రం ... శర్మాణంప్రేతం ఉద్దిశ్యత్వ య్యాక్రియమాణేన మరణదినాదారభ్య ... హాని ... హ్నాక అతిప న్న ప్రథమాహ్నిక ... హ్నికనవామైకోద్దిష్టాఖ శ్రాద్ధీయతిలోదక పిండప్రదానేన పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణ దినాదారభ్య ... హాని ... హ్నాక అతిపన్న ప్రథమాహ్నిక ... హ్నిక నవామైకోద్దిష్టాఖ శ్రాద్ధే ప్రేతస్య ప్రేతతృప్తిద్వారా ప్రే తతృప్తిరస్త్వితి భవన్తో బ్రువంతు॥ ఇతి తిలోదకంత్యజేత్॥ ప్రే తతృప్తిరస్తు॥ దత్తాని శ్రాద్ధాని అభిరమ్యతామితి కర్తా బ్రూ యాత్॥ అభిరమతాస్మ॥ ఇతి బ్రాహ్మణోవదేత్॥ (ఒకేఅహ్నిక ము జరిపేయెడల దత్తం శ్రాద్ధం అని ప్రయోగము జరుపవలయును. జలేపిండాన్ ప్రక్షిప్య (కర్తా-స్నాత్వా) ఆచమ్య॥ కాశ్యపః॥ నవ శ్రాద్ధాని పంచాహు రాశ్వలాయన శాఖినః। ఆపస్తంబాషడిత్యా హు షడ్వా పంచాన్యశాఖినః। కేచి త్పంచైవనవమం భవేదంతరి తం యది। ఏకాదశే హ్నితత్కుర్యా దితి స్మృతికృతోవచః॥

తా॥ నవశ్రాద్ధములు తొమ్మిదని యాశ్వలాయనులు వచిం చుచున్న ఆపస్తంబులాదని నిర్వచించె. అన్యశాఖయులు అయిదే ననిరి. కొందఱు తొమ్మిదవ దినమంతలి శ్రాద్ధ మంతరించినయెడల పదునొకంతవ దినమునందుచే జేయవలయును. (క)మాగతానాంచ

శుక్రవారాది నిషేధోనాస్తి॥) క్రమాగత శ్రాద్ధంబులకు శుక్రవారాది నిషేధము లేదు.

దశాహ ప్రయోగము.

పదియవదినమునందు ముందుగా మృతస్థలంబునందుండు నుదకుంభమును దీపాదులను నివి పరిత్యజింపవలయును. (కర్త) బంధువులను జ్ఞాతులను, అందఱిని ముందుగాఁ బిలుచుకొని స్నానము జేసి బియ్యము ఆజ్యము మొదలగువాని నన్నిటిని దీసికొని ప్రతినిత్యము నిత్యకర్మచేస్తూ వుండిన ప్రదేశమునకుఁబోయి ముందుగా దశాహ దినమందుచేయవలసిన నిత్యకర్మ (అనఁగా) తిలోదక వాసోదక పిండ ప్రదానంబులు యథావిధిగా జరిపి పిమ్మట దశాహ ప్రయోగము నాచరింపవలయును.

అథదశాహప్రయోగః॥ కర్తాస్నాత్వా॥ నిత్యకర్తవ్య శిలాస్నాన మృదాస్నాన వాసోదక తిలోదక పిండప్రదానాంతంకృత్వా॥ అథకర్తాప చేలంస్నాత్వా ఽ చమ్య॥ పవిత్రంధృత్వా॥ ఏవంగుణ ... తిథౌ (ప్రా ... తీ) పితుః గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య దశమేహాని జ్ఞాతిభి స్సహ అశుచి పరిహారార్థం శరీరశుద్ధ్యర్థం కేశవపనం (ఉపవీతీ) కరిష్యే॥ అనుజ్ఞార్థం యథాశక్తిదక్షిణాంగృహీత్వా॥ శ్లో॥ నమస్తసంపత్సమ ... పదం॥ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య దశమేహానిజ్ఞాతిభిస్సహాఽశుచి పరిహారార్థం శరీరశుద్ధ్యర్థం కేశవపనం కారయితుం అధికారసంప ... బ్రువంతు॥ అధికారసంపదస్తు॥ వపనాధికారయోగ్యతాసిద్ధ్యర్థం కృచ్ఛ్రత్రయాణిదద్యాత్॥ (నివీతీ) ఏకంకుశం శిరసి ధృత్వా॥ శ్లో॥ మేరుమందరతుల్యాని। పాపాని వివిధానిచ। కేశా

న్నాశ్రిత్యతిష్ఠంతి । తస్మాత్కేశాన్వపామ్యహం । ఆత్మనశ్శుద్ధికామోవా । పిత్రూణాంముక్తిహేతవే । వపనం కారయిష్యామి । తీరెబ్రాహ్మణసన్నిధౌ॥ ఇతికర్తాసర్వేజ్ఞాతయశ్చ క్షౌరంకారయిత్వా॥ కేశశ్మశ్రులోమనఖానివాపయిత్వా॥ స్నాత్వాఽఽచమ్య (కర్త) యు జ్ఞాతులును కనిష్ఠపూర్వకముగాక్షౌరమును జేయించుకొనవలయును. జ్ఞాతులలో వయస్సుచేత మృతునికంటె చిన్నవాండైన మృతపితృకులు కర్తతోఁగూడ క్షౌరమును చేయించుకొనవలయును. పిమ్మట జ్ఞాతులు ప్రేతతృప్తికొఱకు తిలోదకములు నివ్వవలయును (జ్ఞాతయః ప్రేతతృప్త్యర్థం తిలోదకాంజలిం దద్యుః॥)

అథజ్ఞాతయః॥ ఆచమ్య ... పవిత్రంధృత్వా ఏవంగుణ ... తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) యజమానస్య పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య దశమేహని, అతిపన్న ప్రథమేహని, ద్వితీయేహని, తృతీయేహని, చతుర్థేహని, పంచమేహని, షష్ఠేహని, సప్తమేహని, అష్టమేహని, నవమేహని, కర్తవ్య యజమానస్యపితుః ప్రేతతృష్ణోపశమనార్థం తిలోదక ప్రదానాని కరిష్యే॥ కాలే అనుజ్ఞార్థం యథాశక్తి ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే॥ పరిమ ద్దక్షిణాం గృహీత్వా॥ సమస్తసంప ... కృత్యా॥ యజమానస్య పితుః ... గోత్రస్య .. శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య దశమేహని అతిపన్న ప్రథమేహని ...... నవమేహని కర్తవ్య యజమానస్య పితుః ప్రేతతృష్ణోపశమనార్థం తిలోదక ప్రదానాధికార సిద్ధిరస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు॥ తిలో ... సిద్ధిరస్తు॥ ప్రాచీనావీతీ తిలైస్సహోదక మంజలీనా గృహీత్వా॥ యజమానస్య పిత్రే ... గోత్రాయ ... శర్మణే (సవ్యం జాన్వాచ్య॥) ప్రేతాయ మరణ

దినాదారభ్య దశమేహాని కర్తవ్య దహనజనిత ప్రేతతృష్ణోపశమనార్థ మేతత్తిలోదక ముపతిష్ఠతు॥ (౧౦దిబ౧) (౧ది౩) (౨దిర) (౩దిగు) (రదిఒ) (౫దిరి) (౬దిర) (౭దిగా) (౮దిబ౦) (౯దిబ౧) ఇతితిలోదకాంజలీగా దద్యుః (ధారాదత్తం) పూర్వోక్త ... పితరం ... గోత్రం ... శర్మాణాం ప్రేతముద్దిశ్య త్వదూక్ష్మత్రైః మరణదినాదారభ్య దశమేహాని అతిపన్న ప్రథమేహాని ... నవమేహానికర్తవ్య దహనజనిత తృష్ణోపశమనార్థం మేతత్తిలోదకప్రదానైః యజమానస్య పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య దహనజనిత తృష్ణోపశమనమస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు॥ (తిలోదకంత్యజేత్) దహనజనిత తృష్ణోపశమనమస్తు॥ నారాయణ నారాయణ నారాయణ.

శ్లో॥ సూతకే మృతకేచైవ వపనం దశమేహాని। మాసర్తుతిథివారాణా మన పేక్షేతి గౌతమః॥ దేవలః॥ దశమేహాని సర్వేషాం క్షురకర్మవిధీయతే। శేశశ్మ శ్ర్వాదివపనం కుర్యురత్రానుభావినః॥

కర్తా ప్రాణానాయమ్య॥ పవిత్రంధృత్వా (ప్రా ... శ) పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేతత్వ స్వర్గార్థం మరణదినాదారభ్య దశమేహాని సర్వేషాం జ్ఞాతీనామాశౌచనివృత్త్యర్థం గ్రామ శ్మశానయోర్మధ్యే కర్తవ్యం అఘాపనుత్తిహోమం కరిష్యే॥ తాలే అమఙ్గార్థం యథాశక్తి ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే॥ సమస్త ... కృత్వా॥ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య దశమేహాని, ఆశౌచనివృత్త్యర్థం గ్రామ శ్మశానయోర్మధ్యే అఘాపనుత్తి హోమాద్యధికార సంపదస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు॥ తాలే అధికారసంపదస్తు॥ కర్తాయజ్ఞోపవీతీ భూత్వా॥ గ్రామశ్మశానయోర్మధ్యే ప్రాఙ్ముఖోపవేశ్య॥

తతాగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య ॥ ఓంభూర్భువస్సువరోమ్ ॥ చత్వారి శృంగాత్రయోఅస్య × ఆత్మాభి ముఖమాసీన మేవంధ్యాయేద్ధుతాశనం ॥ ఏషహిదేవః ప్రదిశోనుసర్వాః పూర్వోహిజాతస్స ఉగర్భేఅంతః । సవిజాయమానస్స జనిష్యమాణః ప్రత్యఙ్ముఖాస్తిష్ఠతి విశ్వతోముఖః ॥ ప్రాఙ్ముఖాగ్నే మమాభిముఖోభవ । సుముఖోభవ । సుప్రసన్నోభవ । వరదోభవ । యథోక్తజిహ్వాయాహావిర్గృహాణ ॥ ఓమ్ భూర్భువస్సువః × ప్రచోదయాత్ ॥ సోదకేన పాణినా ప్రదక్షిణమగ్నిం పరిసమూహ్య ॥ అలంకృత్య ॥ అగ్నయేనమః × జాతవేదసేనమః ॥ (పరిస్తరణం) పురస్తాత్ । దక్షిణతః । పశ్చాత్ । ఉత్తరతః ॥ ఉత్తరేణాగ్నిం దర్భాన్ సగ్గ్ స్తీర్య ॥ ద్వం ద్వం న్యంచిపాత్రాణిప్రయునక్తి । దర్వ్యాజ్యస్థాల్యా ప్రోక్షణీ స్రువావితి ॥ తతః అగ్నేః పశ్చిమభాగే దర్భాన్ పరిస్తీర్య ॥ తత్రలోహితంచ ర్మానడుహంప్రాచీనగ్రీవముత్తరలోమాస్తీర్య ॥ తత్రకనిష్ఠపూర్వకం తస్మిన్నారోహయతి ॥ ఆరోహతాయుర్జ రసంగృణానా అను పూర్వంయత మానాయతిష్ట । ఇహత్వష్టాస్తు జనిమాసురత్నో దీర్ఘమాయుః కరతుజీవసేవః ॥ ఇత్యుపవిశ్య ॥ యథాహాన్యను పూర్వంభవంతి ,యథర్తవఋతుభిర్యంతిక్లుప్తాః । యథానపూర్వ మపరోజహా త్యేవాధాతరాయాగ్‌ంషికల్పయైషామ్॥ ఇతిజ్ఞాతీన్ వృద్ధాన్ తచ్చర్మారోహయతి ॥ సమాసాగ్రాద్వా దర్భా ప్రాదేశమాత్రౌ పవిత్రేకురుతే॥తృణం కాష్ఠంవాంతర్ధాయాభినత్తి ॥ ననఖేన, అపఉపస్పృశ్య, అద్భిరనుమృజ్య ప్రోక్షణీ

మాదాయ। ప్రోక్ష్య । తస్యామపఆనీయ, హస్తయోరంగుష్ఠోప కనిష్ఠి కాభ్యా ముదగగ్రే గృహీత్వా । ప్రాచీస్త్రిరుత్పూయాఽ భిమంత్ర్య సపవిత్రేణ పాణినా పాత్రాణ్యుత్తా నానికృత్వా॥ త్రిఃప్రోక్ష్య, ఆజ్యస్థాలీ మాదాయ । ఆజ్యావిలాప్య । అపరేణాగ్నిం పవిత్రాం తర్ హితాయా మాజ్యస్థాల్యా మాజ్యంనిరూప్య । ఉదీచోంగారా న్నిరూహ్య । తేష్వధిశ్రిత్య । జ్వలతాతృణేనాఽధోగామిన్యా దీప్త్వాఽ జ్యే ప్రతిఫలీకృత్య । ద్వేదర్భాగ్రే ప్రచ్ఛిద్య ప్రక్షాళ్య ప్రత్యస్య । అపఉపస్పృశ్య । త్రిఃపర్యగ్నికృత్వా । ఉదగుద్వాస్య । అంగారా న్ప్రత్యూహ్య । ఉదగగ్రాభ్యాం పవిత్రాభ్యాం పునరాహారమాజ్యం త్రిరుత్పూయ । పవిత్రగ్రంథిం విస్రస్య । ప్రక్షాళ్య । ప్రాగగ్రమగ్నౌ పవిత్రేఽను ప్రహరతి । స్రుక్స్రువావగ్నౌ ప్రతితప్య । దర్భాగ్రైః సంమృజ్య । పునః ప్రతితప్య । ప్రోక్ష్య । నిధాయ । దర్భానద్భి స్సగ్ స్పృశ్యాగ్నౌ ప్రహరతి। అదితేఽనుమన్యస్వ... దేవసవితః ప్రసువ॥ ఇతిసమంతం పరిషిచ్య ॥ మూలశ్రీబిలవత్యాం వారుణ స్రుచిమూ లశ్రీ బిలేన వారుణ్యస్రువేణ చతుర్గృహీత మాజ్యంగృహీత్వా ॥

(కర్తృ) మొదట రంధ్రముగల స్రుక్కునందు మొదట రంధ్ర ముగల స్రువముతో నాలుగుప ర్యాయములు నేతిని గ్రహించుకొని,

నహితేఽఅగ్నే తనువైః క్రూరంచకారమర్త్యః । కపిర్బభస్తి తేజ నం పునర్జరాయుగౌరిన్నస్వాహా ॥ అగ్నయే శుచయఇదంనమమ ॥ పునశ్చతుర్గృహీతం గృహీత్వా ॥ అపనశ్శోశుచదఘమగ్నే శు శుధ్యారయిం । అపనశ్శోశుచదఘం మృత్యవేస్వాహా ॥ అగ్నయే

శుచయ ఇదంనమమ ॥ అథదశ స్రువాహుతీర్జుహోతి ॥ పునశ్చతు ర్గృహీతం ॥ స్రువేణాజ్యమాదాయ ॥ అపన్నశ్శోశుచదఘమగ్నేశు శుద్ధ్యార్రయిం । అపన్నశ్శోశుచ దఘుగ్గ్ స్వాహా ॥ అగ్నయే శుచయ ఇదంనమమ ॥ హుత్వా హుత్వా సంపాతపాత్రేగ్ం సంపాతమవన యతి ॥

(అనగా ఒక్కొకతూరియు హోమముచేసిన వెనుక మిగి లిన నేతిని సంపాతపాత్రమునం దుంచవలయును.)

స్రువేణాజ్యమాదాయ॥సుక్షేత్రియా సుగాతుయా వసూయా చయజామహే । అపన్నశ్శోశుచ దఘుగ్గ్స్వాహా ॥ అగ్నయే శుచయ ఇదంనమమ ॥ స్రువేణా × య ॥ ప్రయద్భం దిష్ఠఏషాం ప్రాస్మా కాసశ్చసూరయః । అపన్నశ్శోశుచదఘుగ్గ్ స్వాహా ॥ అగ్నయే శుచ × నమమ॥ స్రువే...య॥ ప్రయద్గ్నేః సహస్వతో విశ్వతో యం తిసూరయః । అపన్నశ్శో శుచదఘుగ్గ్ స్వాహా ॥ అగ్నయే శుచయ ఇదంనమమ ॥ స్రువే...య ॥ ప్రయత్తే అగ్నే సూరయోజాయే మహిప్రతేవయం । అపన్నశ్శోశుచ దఘుగ్గ్ స్వాహా॥ అగ్నయే శుచయ ఇదంనమమ ॥ స్రువేణా...య ॥ త్వగ్ం హివిశ్వతో ముఖ విశ్వతః పరిభూరసి । అపన్నశ్శోశుచ దఘుగ్గ్స్వాహా ॥ అగ్నయే శుచయ... నమమ ॥ స్రువేణాజ్యమాదాయ ॥ ద్విషోనో విశ్వతోముఖా తినా వేవపారయ । అపన్నశ్శోశుచ దఘుగ్గ్స్వాహా ॥ అగ్నయేశు...మ ॥ స్రువే...య॥ సనస్సింధుమివ నావయాతి పర్షాస్వస్తయే । అపన

శ్శోశుచ ద్రఘుగ్గ్ స్వాహా ॥ అగ్న యేశు...ంనమమ ॥ (స్రువేణా...య

అపః ప్రవణాదివ యతీరపా స్మత్స్యందతామఘం । అపశ్శోశుచ

ద్రఘుగ్గ్ స్వాహా ॥ అగ్న యే శుచయ ఇదంనమమ ॥ (స్రువేణా...య ॥

ఉద్వనా దుదకాస్త్రివా ప్రాస్మత్స్యం దతామఘం । అపశ్శోశుచ

ద్రఘుగ్గ్ స్వాహా ॥ అగ్న యేశు...నమమ ॥ (స్రుక్సు)వావాజ్యస్థాలీం

చాగ్నౌ ప్రహృత్య ॥ అదితేన్వమగ్గ్‌స్థాః...దేవసవితః ప్రాసావీః ॥

ఇతిసమంతం పరిషిచ్య ॥ అగ్నే రుత్తరతోఽనడ్వా హంసంస్థాప్య ॥

తదభావేదర్భాం వానిదధాతి ॥ అనడ్వాహమన్వార భామహేస్వస్త

యే । సనఇంద్ర ఇవదేవేభ్యోవహ్ని స్సంపారణోభవ ॥ ఇతిజ్ఞాత

యోఽనడ్వాహం స్పృష్ట్వా ॥ ఇమేజీవావిమృతై రావవర్తిన్న భూద్భ

ద్రా దేవహూతింనో అద్య । ప్రాంచోగా మాన్నృతయేహ సాయద్రా

ఘీయఆయుః ప్రతరాంతధానాః॥ ఇతి పశ్చాద్గచ్ఛంతి॥ మృత్యోఃపదం

యోపయంతో యద్రైమద్రాఘీయఆయుః ప్రతరాందధానాః ।ఆప్యా

యమానాః ప్రజయాధనేన శుద్ధాః పూతాభవథయజ్ఞియాసః ॥

(ఇతి జఘన్యః వేతసశాఖయాయావకాభిశ్చ అనడ్వాహపదాని సం

లోభయన్నేతి ॥)

(అనగా మంత్రమును జెప్పుచు ప్రబ్బలిచెట్టు కొమ్మచేత,

వృషభముయొక్క అడుగులను దుడుచుకొనుచు వెళ్ళుచున్నారు.)

ఇమంజీవేభ్యః పరిధింధధామి మానోనుగాదపరో అర్థమేతమ్

శతంజీవంతు శరదః పురూచీ స్తిరోమృత్యుం దధ్మహేపర్వతేన ॥

ఇతి పర్వతారోహణంకుర్యాత్ ॥ ఇమానారీరవిధవా స్సుపత్నీ రాం జనేన సర్పిషాసంమృశంతామ్ । అనశ్రవో అనమీవాస్సుశేవా ఆరోహంతుజనయో యోనిమగ్రే ॥ ఇతి కర్తాజీవ భర్తృకస్త్రీణా మంజలీషు సంపాతా నవనయతి ॥ (సంపాత పాత్రలోనున్న నేతిని తీసికొని, పుణ్యస్త్రీల చేతులలో నుంచవలయును.)

యదాంజనంత్రైకకుదం జాతగ్ం హిమవతస్పరి । తేనామృత స్యమూలేనా రాతీర్జంభయామసి ॥ ఇతితాస్త్రియస్తే నాంజనేనము ఖానిసమ్మార్జయేత్ ॥ ఆస్త్రీలందఱు చేతులలోనుంచిన నేతిచేత గన్నులనుఁ దుడుచుకొనవలయును.

ధర్మోదక ప్రదానము.

పూర్వోక్త...తిథౌ పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణ దినాదారభ్య దశమేహని కర్తవ్య స్వగ్రామవాసిభిః అన్య గ్రామవాసిభిః ఇష్టైః శిష్టైః బంధుభిస్సహాయే తద్ధర్మోదకం దీయ తామితిప్రార్థయేత్ ॥ తేపిదాస్యామః ఇతివదేయుః ధర్మోదకకాలే కూర్చ ప్రతిష్ఠాపనం కరిష్యే ॥ కూర్చ ప్రతిష్ఠాపనకాలే అనుజ్ఞార్థం యథాశక్తి ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే ॥ సమస్తసంప...కృత్య ॥ పితుః ...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య దశమేహని కర్తవ్య కూర్చ ప్రతిష్ఠాపనం కర్తుం అధికారసంప...బ్రువంతు ॥ అధికారసంపదస్తు ॥ కూర్చం ప్రతిష్ఠాప్య ॥ అథ కృచ్ఛ్రత్రయాణి బ్రాహ్మణాయ దద్యాత్ ॥ ఆయాహిప్రేత...శతశారదంచ ॥ పితరం ...గోత్రం...శర్మాణం ప్రేతం కూర్చే ప్రేతమావాహ్య ॥

అథ ధర్మోదక బ్రాహ్మణాః స్నాత్వా, ఆచమ్య ॥ ఏవం... తిథౌ (పా...తీ) యజమానస్య పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య దశమేహని కర్తవ్య దహనజనిత ప్రేతతాపోపశమనార్థం ప్రేతాప్యాయనార్థం ధర్మోదక ప్రదానం కరిష్యే ॥ ఇతి సంకల్ప్య ॥ తేదక్షిణాభిముఖాః (పా...తీ) యజమానస్య పిత్రే...గోత్రాయ...శర్మణే ప్రేతాయ మరణదినాదారభ్య దశమేహనికర్తవ్య దహనజనిత ప్రేతతాపోపశమనార్థం ప్రేతాప్యాయనార్థం ఏతద్ధర్మోదకముపతిష్ఠతు ॥ ఏవం త్రిః ॥ ధారాం దత్త్వా ॥ అద్యపూర్వోక్త...తిథౌ యజమానస్య పితరం...గోత్రం...శర్మాణం ప్రేతముద్దిశ్య (మయా) (త్వయా) కృతేన మరణదినాదారభ్య దశమేహని కర్తవ్య దహనజనిత ప్రేతాప్యాయనార్థం ధర్మోదక ప్రదానేన యజమానస్య పితుః... గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య దశమేహని కర్తవ్య దహనజనిత ప్రేతాప్యాయనమస్త్వితిభవన్తో బ్రువంతు ॥ ప్రేతాప్యాయనమస్తు ॥ ప్రేతతృప్తిరస్తు ॥ నారాయణ నారాయణ ॥

అథ శిలాత్రయ వేదికారాధనమ్॥ వేదికాంకృత్వా॥ తస్యాం మధ్యే ప్రేతపాషాణం స్థాపయిత్వా॥ తస్యోత్తరతో దక్షిణతశ్చ పాషాణద్వయం స్థాపయిత్వా॥ ఉత్తరతో రుద్రం దక్షిణతో యమమిత్యావాహ్య॥ పూర్వోక్త...తిథౌ పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యదశమేహని వేదికాయాం ప్రేతశిలాపూజాం కరిష్యే॥ శిలార్చనం కుర్యాత్॥ తండులంనివేద్య ॥

(తతః) ఓషధీస్తంభ ప్రతిష్ఠాపనం కరిష్యే । యథాత్వాము ద్భినత్స్యోషధే పృథివ్యా అధి । ఏవమిమ ఉద్భింధంతు కీర్త్యాయశసా బ్రహ్మవర్చసేన ॥ ఇతిపృథివ్యా మోషధీస్తంభం ప్రతిష్ఠాప్య ॥ శివంభవంతు శేషాణాం బాయంతాంస్థిరజీవినః ॥ ఇతి పఠిత్వా॥ అథ ప్రేతభార్యా కంఠసూత్రాది విసర్జనం ॥ పూర్వోక్త...తిథౌ పితుః... గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య దశమేహనికర్తవ్య మాతుః సూత్రవిసర్జనంకరిష్యే ॥ సూత్రవిసర్జనకాలే గోదానంకృత్వా ॥ సూత్రాదివిసర్జనంకుర్యాత్ ॥ నారాయణనారాయణ ॥

అథ ప్రేతపత్నీవపనసంకల్పః ॥ పూర్వోక్త...తిథౌ పితుః... గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య అతీంద్ర్యపుణ్యలోకావాప్త్యర్థం మరణదినాదారభ్యదశ మేహనిమాతుః అనుచిపరిహారార్థం వపనం కారయిష్యే ॥ అకృవపనాంగ కారయోగ్యతాసిద్ధ్యర్థం కృచ్ఛ్రత్రయాణ్యాచరిష్యే ॥ అథకృచ్ఛ్రత్రయం ప్రదద్యాత్ ॥ ఏకంకుశంశిరసిధృత్వా ॥ మేరుమందరతుల్యాని పాపాని వివిధానిచ । కేశానాశ్రిత్యతిష్ఠంతితస్మాత్కేశాన్వపామ్యహమ్ । ఆత్మనశ్శుద్ధికామోవా పితౄణాం ముక్తిహేతవే । వపనంకారయిష్యామితీర్థే బ్రాహ్మణసన్నిధౌ ॥ ఇతివపనం కారాయిత్వా॥

శిలాభాండనాసోద్వాసనము.

పూర్వోక్త...తిథౌ పితుః...గోత్రస్య...శర్మణఃప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య దశమేహనికర్తవ్యంజ్ఞాతిభిస్సహ అనుచిపరిహారార్థం

శిలాభాండవాసోద్వాసనం కరిష్యే ॥ శిలాభాండవాసోద్వాసనకాలే అనుజ్ఞార్థం యథాశక్తి ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే ॥ సమస్తసంప..కృత్య॥ పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య దశమేహనికర్తవ్య శిలాభాండవాసోద్వాసనాధికార....సంపదస్త్వితిభవంతో బ్రువంతు ॥ శిలాభాండవాసోద్వాసనాధికార సిద్ధిరస్తు ॥ అథ కృచ్ఛ్రత్రయాణిదద్యాత్ ॥ అథ శిలానైవేద్యం దత్వా ॥ ఏవంగుణ ...తిథౌపితుః...గోత్రస్య... శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేతత్వనివృత్త్యర్థం మరణదినాదారభ్య దశమేహని శాశ్వతపుణ్యలోకావాప్త్యర్థం శిలాభాండవాసోద్వాసనకాలే గోదానందశదానానిచ కరిష్యే విధిప్రకారేణ గోదానాది దశదానానిచకుర్యాత్ ॥ (ప్రాచీనావీతీ) వాసస్త్రిధాధిత్వా ॥ శిలాదర్భ సంవేష్టనంమిస్రస్య ॥ ప్రేతశిలాసహితం శిలాత్రయం సంవేష్ట్య ॥ ఆదాయ ॥ గంగాజలం ప్రవిశ్య ॥ పృథివీంగచ్ఛాంతరిక్షం గచ్ఛ దివంగచ్ఛదిశోగచ్ఛసువర్గచ్ఛ సువర్గచ్ఛ దిశోగచ్ఛ దివంగచ్ఛాంతరిక్షంగచ్ఛ పృథివీంగచ్ఛాఽపోవాగచ్ఛ యదితత్ర తేహితమోషధీషుప్రతితిష్ఠాశరీరై ॥ యావచ్ఛిలామనుష్యాణాం గంగాతోయేషుతిష్ఠతి ॥ తావద్వర్షసహస్రాణి స్వర్గలోకే మహీయతే ॥ ఇతిజపిత్వాజల మధ్యేవిసృజేత్ ॥ శిలాదేవి నమస్తుభ్యం ప్రేతరూపం విముంచథ । జలాంతే బ్రహ్మ కల్పస్థాస్థాయినీ దేవరూపిణీ ॥ ఇతి నమస్కుర్యాత్ ॥

అథ తిలామలకస్నానం ॥ పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య దశమే హానికర్తవ్య జ్ఞాతిభిస్సహ అశుచి పరిహారార్థం శరీర శుద్ధ్యర్థం తిలామలకస్నాన మహం కరిష్యే ॥ స్నాత్వా ॥ ఆచమ్య ॥ సూర్యావలోకనం కృత్వా ॥ పునః ఆచమ్య

ఆనందహోమము.

(ఈఆనందహోమము మఱియొకస్థలమందు జరుపవలయును)
పవిత్రం ధృత్వాఽఽచమ్య ... ఏవంగుణ ... తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ,)
యజమానస్యపితుః = గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదా
రభ్య దశమేహని జ్ఞాతిభిస్సహ ఆశౌచనివృత్త్యర్థం శేషాణామాయు
ష్యాభివృద్ధ్యర్థం ఆనందావాప్త్యర్థం ఆనందహోమం (ఉపవీతీ) కరి
ష్యే॥ తదఙ్గమగ్ని ప్రతిష్ఠాపనం కరిష్యే॥ మండలోల్లేఖనం కృత్వా॥
భూర్భువస్సువరోమిత్యగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య॥ భూర్భువస్సువరోమ్॥ చత్వా
రిశృంగాత్రయో అస్యపాదాద్వేశీర్షేసప్తహస్తాసో అస్య॥ త్రిధాబ
ద్ధోవృషభోరోరవీతిమహోదేవో మర్త్యాగ్ం ఆవివేశ॥ (యజ్ఞేశ్వరం
ధ్యాయామి) సప్తహస్తశ్చతుశ్శృంగస్సప్త జిహ్వోద్విశీర్షకః। త్రి
పాత్ప్రసన్నవదనస్సుఖాసీనశ్శుచిస్మితః। స్వాహాంతుదక్షిణే పార్శ్వే
దేవీంవామే స్వధాంతథా। బిభ్రద్దక్షిణహస్తైస్తుశక్తిమన్నం స్రుచం
స్రువమ్। తోమరం వ్యజనంవామైర్ఘృతపాత్రం తుధారయన్। మే
షారూఢం జటాబద్ధం గౌరవర్ణం మహౌజసమమ్। ధూమధ్వజం
లోహితాక్షం సప్తార్చిస్సర్వకామదమ్। ఆత్మాభిముఖమాసీనమేవ
ధ్యాయేద్ధుతాశనమ్॥

ఏషహిదేవఃప్రదిశోనుసర్వాః పూర్వోహిజాతస్స ఉగర్భే
అంతః॥ సవిజాయమానస్స జనిష్యమాణః ప్రత్యఙ్ముఖాస్తిష్ఠతివిశ్వ
తోముఖః। ప్రాఙ్ముఖాగ్నే మమాఽభిముఖోభవ। సుముఖోభవ।
సుప్రసన్నోభవ। వరదోభవ। యథోక్తజిహ్వాయాహావిర్గృహాణ॥
ఓం భూర్భువస్సువః। ఓం తత్సవితుర్వరేణ్యమ్। భర్గోదేవస్యధీమహి।

ధియోయోనః ప్రచోదయాత్॥ అగ్నింపరిసమూహ్య॥ అలంకృత్య॥
అగ్నయేనమః హుతవహాయనమః ... జాతవేదసేనమః॥ ప్రాగాది
దర్భైరగ్నిం పరిస్తృణాతి॥ పురస్తాత్॥ దక్షిణతః॥ పశ్చాత్॥ ఉత్తర
తః॥ ఉత్తరేణాగ్నిం ప్రాగగ్రాన్దర్భాన్ సంస్తీర్య। ద్వంద్వంన్యంచి
పాత్రాణిప్రయునక్తి॥ దర్వ్యాజ్యస్థాల్యౌ ప్రోక్షణ్యస్రువావితి॥ సమా
నాగ్రౌద్వౌదర్భౌప్రాదేశమాత్రౌ పవిత్రేకురుతే॥ అద్భిరనుమృజ్య॥
ప్రోక్షణపాత్రేనిధాయ॥ ప్రోక్ష్య॥ తస్యామపఆనీయ॥ హస్తయోరం
గుష్ఠోపక నిష్ఠికాభ్యాముద గగ్రేగృహీత్వా॥ ప్రాచీస్త్రిరుత్పూయ॥
సపవిత్రేణపాణినా పాత్రాణిసంస్పృశ్య॥ పాత్రాణ్యుత్తానానికృత్వా॥
త్రిఃప్రోక్ష్య॥ ప్రోక్షణశేషం దక్షిణతోనిధాయ॥ తత్పవిత్రమాజ్య
స్థాల్యామాదాయ॥ ఆజ్యంవిలాప్య॥ అపరేణాగ్నిం పవిత్రాంతర్హితా
యామాజ్యస్థాల్యామాజ్యం నిరూప్య॥ ఉదీచోఽంగారాన్నిరూహ్య।
తేష్వధిశ్రిత్య। జ్వలతాదర్భేణావద్యోత్య। ద్వేదర్భాగ్రేప్రచ్ఛిద్య
ప్రక్షాళ్యప్రత్యస్య। ఆజ్యేప్రాస్య। అపఉపస్పృశ్య। త్రిఃపర్యగ్నికృ
త్వా॥ ఉదగుద్వాస్య॥ అంగారాన్ప్రత్యూహ్య। ఉదగగ్రాభ్యాం పవి
త్రాభ్యాంపు నరాహారమాజ్యం త్రిరుత్పూయ । పవిత్రగంథింవిస
స్య । ప్రక్షాళ్య । ప్రాగగ్రమగ్నౌ పవిత్రేఽను ప్రహరతి । స్రుక్స్రు
వావగ్నౌ ప్రతితప్య । దర్భాగ్రైస్సంమృజ్య । పునఃప్రతితప్య ।
ప్రోక్ష్య । స్రువముత్తరతోనిధాయ॥ దర్భానద్భిస్సంస్పృశ్యాగ్నౌ
ప్రహరతి॥ అదితేఽను మన్యస్వ॥ అనుమతేనుమన్యస్వ॥ సరస్వ
తేనుమన్యస్వ॥ దేవసవితః ప్రసువ॥ ఇతిసమంతం పరిషిచ్య॥ చతు
ర్గృహీతేనాజ్యేనస్రు చంపూరయిత్వా॥ ఏకం-ద్వే-త్రీణి - చత్వారి॥

ఆనందాయ ప్రమోదాయపునరాగాగ్ంస్వా స్వాహా॥ అపన్న శోకశుచద్రఘుగ్గ్స్వాహా॥ అగ్నయేశుచయ ఇదం (నమమ) పునశ్చ తుర్గృహీతం॥ నవైతత్ర్రప్రమీయతైగ'రక్త్వః పురుషఃప్రశుః। యత్రే దం బ్రహ్మక్రియతే పరిధిర్జీవనాయక మపన్నశోకశుచద్రఘుగ్గ్స్వాహా॥ అగ్నయేశుచయ ఇదం (నమమ) స్రుక్స్రువా వాజ్యస్థాలీంచాగ్నౌ ప్రహరతి॥ అదితే న్వమగ్గ్స్థాః ... ప్రసావీః॥ (ఇతిసమంతమ్) పరిస్తరణముద్వాస్య॥ యవోదనప్రాశనమ్॥ యవోదనం పక్త్వాఆ భిఘార్య॥ యవోసియవ యాస్మద్రఘాద్వేషాగ్ంసి । శ్రమిశ్రమ యాస్మద్రఘాద్వేషాగ్ంసి॥ సర్వేజ్ఞాతయశ్చయవో దనంప్రాశ్నంతి॥ ఆచమ్య॥

అనేన (త్వయా) (మయా) కృతానందహోమేనభగవాన్ =మస్తు॥ అస్మత్పితుః పుణ్యలోకావాప్తి రస్త్వితిభవంతో బ్రువంతు॥ పుణ్యలోకావాప్తిరస్తు॥

అథకృచ్ఛ్రాణి బ్రాహ్మణాయ దద్యాత్॥ అథకర్మణఃపు ణ్యాహవాచనమ్॥ ఆదౌగణపతిపూజా, = యశ్శివోనామ = మహా జనేభ్యోనమః॥ ఆచమ్య ... ఏవం ... తిథౌ పితుః ... గోత్రస్య... శర్మణః ప్రేతస్య మరణ దినాదారభ్యదశ మేహనికర్త వ్యజ్ఞాతిభిస్స హ అశుచిపరిహారార్థం శరీరశుద్ధ్యర్థం కర్మాంతేకర్మణః పుణ్యాహ వాచనం కరిష్యే॥ ఇతిసంకల్ప్య॥ విధిప్రకారేణ గణపతిపూజాం కృ త్వా॥ అథసోదకం కలశంతండుల తాంబూలయుక్త పాత్రేనిధాయ॥ ఓషధీషుప్రతిష్ఠాప్య॥ బ్రాహ్మణాన్ప్రార్థయేత్॥ ఓం కర్మణః పుణ్యా

హాంభవంతో బ్రువంతు॥ ఓం పుణ్యాహం కర్మణోస్తు॥ ఏవంత్రిః॥
యత్పుణ్యం నక్షత్రమ్ । తద్భట్కుర్వీతో పవ్యయమ్ । యదా వైసూ
ర్య ఉదేతి । అథనక్షత్రం నైతి । యావతితత్ర సూర్యోగచ్ఛేత్ ।
యత్రజఘన్యం పశ్యేత్ । తావతికుర్వీత యత్కారీస్యాత్ । పుణ్యా
హ ఏవకురుతే॥ ఓం కర్మణేస్వస్తి భవంతో బ్రువంతు॥ ఓగ్ం స్వస్తిక
ర్మణోస్తు॥ ఏవంత్రిః॥ స్వస్తిన ఇంద్రోవృద్ధశ్రవాః । స్వస్తినః పూషా
విశ్వవేదాః । స్వస్తినస్తార్క్ష్యో అరిష్టనేమిః । స్వస్తినో బృహస్పతిర్దధా
తు॥ ఓమ్॥ కర్మణఋద్ధిం భవంతో బ్రువంతు॥ ఓమ్ కర్మఋధ్యతామ్॥
ఏవంత్రిః॥ ఋధ్యాస్మహవ్యైర్నమసోపసద్య । మిత్రందేవం మిత్రధే
యన్నో అస్తు । అనూరాధాన్ హవిషావర్ధయంతః । శతంజీవేమశరదః
సవీరాః॥ త్రీణిత్రీణివైదేవానామృద్ధాని । త్రీణిఛందాగ్ంసి త్రీణిసవ
నాని । త్రయఇమేలోకాః । ఋధ్యామేవతద్వీర్య ఏషులోకేషుప్రతితి
ష్ఠతి॥ ఋద్ధిం భవంతో బ్రువంతు॥ ఋధ్యతామ్॥ ఋద్ధిసమృద్ధిః॥
ముఖసమం కలశముద్ధరేత్॥ కర్మణః పుణ్యాహ సమృద్ధిరస్తు॥ వర్షశత
సంపూర్ణమస్తు॥ గోత్రాభివృద్ధిరస్తు॥ శాంతిః పుష్టిశ్చాస్తు॥ శుభగ్ం
శుభమస్తు॥ పునరపిగోబ్రాహ్మణేభ్యశ్శుభంభవతు॥ సర్వసంపదస్తు॥
శుచీవో హవ్యామరుతశ్శుచీనాగ్ం శుచిగ్ం హినోమ్యధ్వరగ్ం శుచి
భ్యః । ఋతేనసత్యమృతసాపఆయన్ । శుచిజన్మానశ్శుచయః
పావకాః॥ అగ్నిశ్శుచివ్రత తమశ్శుచిర్విప్రశ్శుచిః కవిః । శుచీ

రోచత ఆహుతః । ఉదగ్నే శుచయస్తవ శుక్రా భ్రాజంత ఈరతే । తవ
జ్యోతీగ్ష్యర్చయః । యతో న్వింద్రం స్తవామ శుద్ధం శుద్ధేన సామ్నా ।
శుద్ధైరుక్థైర్వావృధ్వాంసమ్ । శుద్ధ ఆశీర్వాన్ మమత్తు । ఇంద్ర శుద్ధో న
ఆగహి । శుద్ధశ్శుద్ధాభిరూతిభిః । శుద్ధో రయిం నిధారయ । శుద్ధో మ
మద్ధి సోమ్యః । ఇంద్ర శుద్ధో హి నో రయిమ్ । శుద్ధో రత్నాని దాశుషే ।
శుద్ధో వృత్రాణి జిఘ్నసే । శుద్ధో వాజగ్ం సిషాససి । బ్రాహ్మణేష్వమృత
గ్ం హితమ్ । యేన దేవాః పవిత్రేణ । ఆత్మానం పునతే సదా । తేన సహ
స్రధారేణ । పావమాన్యః పునంతు మా । ప్రాజాపత్యం పవిత్రం । శతో
ద్యామగ్ం హిరణ్మయమ్ । తేన బ్రహ్మవిదో వయమ్ । పూతం బ్ర
హ్మ పునీమహే । ఇంద్రస్సునీతీ సహ మా పునాతు । సోమస్స్వస్త్యా
వరుణస్సమీచ్యా । యమో రాజా ప్రమృణాభిః పునాతు మా । జాత
వేదా మోర్జయంత్యా పునాతు, ప్రాచ్యాం దిశి దేవా ఋత్విజో మా
ర్జయంతామ్ । దక్షిణాయాం దిశి మాసాః పితరో మార్జయం
తామ్ । ప్రతీచ్యాం దిశి గృహాః పశవో మార్జయంతామ్ । ఉదీచ్యాం
దిశ్యాప ఓషధయో వనస్పతయో మార్జయంతామ్ । ఊర్ధ్వా
యాం దిశి యజ్ఞస్సంవత్సరో యజ్ఞపతిర్మార్జయంతామ్ । ఏతేభ్యో
బ్రాహ్మణేభ్యో నానాగోత్రేభ్యో నానానామభ్యశ్శ్రీలక్ష్మీనారాయ
ణో మామహేశ్వరా దిత్యాది నవగ్రహ స్వరూపేభ్యః × ప్రీత్యర్థం
కర్మణః పుణ్యాహవాచన మంత్రజపదక్షిణాం మనసోత్సాహ పరిమి

తహిరణ్యం (తుభ్యమహం) సంప్రదదే నమమ॥ వాస్తోష్పతే ప్రతిజానీహ్యస్మాన్ స్వావేశో అనమీవో భవానః యత్త్వేమహే ప్రతితన్నో జుషస్వశంనఏధిద్విపదేశం చతుష్పదె। వాస్తోష్పతేశగ్మయాసగ్ంసదాతే సక్షీమహిరణ్వయాగాతు మత్యా। ఆవః క్షేమ ఉతయోగె వరం నోయూయం పాతస్వస్తిభిస్సదానః।. అమీవాహావాస్తోష్పతే విశ్వారూపాణ్యావిశన్ సఖాసుశేవఏధినః॥ శుభగ్ంశుభమ్। స్వస్త్యయనం తార్క్ష్యమరిష్టనేమిఃమహద్భూతంవాయసం దేవతానామ్।అసురఘ్నమింద్రసఖం సమత్సు। బృహద్యశోనావమివారుహేమ। అగ్ంహసోముచమాంగిరసంగయంత్యైష్వస్త్యాత్రేయం మనసా చతార్క్ష్యమ్॥ పర్రియత పాణిన్మర్తణం ప్రపద్యే। స్వస్తిసంబాధేష్వభయంనో అస్తు శుభగ్ం శుభమ్॥

తతః ఆశీర్వచనం కుర్యాత్॥ అథజ్ఞాతిభిర్బంధుభిస్సహగృహం గచ్ఛేత్॥ ఇతి దశాహ ప్రయోగస్సమాప్తః॥

గృహశ్శుద్ధి విషయము.

శ్లో॥ ఆశౌచాంతేతు సంప్రాప్తే గోమయాదివిలేపనైః।

గృహశుద్ధిర్విధాతవ్యా పుణ్యాహం చైవవాచయేత్॥

తా॥ ఆశౌచ పరిసమాప్తి దినమందు గోమయము మొదలగు పవిత్రీకరములైన వస్తువులచేత గృహశుద్ధి చేయవలయును. పిమ్మట పుణ్యాహవాచనమునుగూడఁ జేయవలయునని తాత్పర్యము.

వృషోత్సర్జన విషయము.

హేమాద్రౌ॥ శ్లో॥ సకరోతివృషోత్సర్గం సుతీర్థే వాజలాంజ

లిం। నదదాతి సుతో౽యస్తు పితురుచ్చారపవసః। ఏష్టవ్యాబహవః పు త్రాయ ద్యేకో౽పిగయాంవ్రజేత్। యజేతవాశ్వమేధేన నీలం వావృషముత్సృజేత్॥

తా॥ వృషోత్సర్గముగాని తీర్థమందుజలాంజలిగానిపుత్రుడీయనిచో తండ్రి నతిక్రమించినవాడే. ఏమనిన బహుపుత్రులను గోరుట. ఎందుకనిన నొకడయినను గయకు వెళ్లును. లేదా యశ్వమేధము చేయును. లేదా నీలవృషభము నచ్చువిడుచునని తాత్పర్యము.

షట్త్రింశన్మతే॥ శ్లో॥ పతిపుత్రవతీనారీ భర్తురగ్రేమృతా యది। వృషోత్సర్గం నకుర్వీత గాందద్యాచ్చపయస్వినీం। ఏకాదశేహ్ని ప్రేతస్య యస్యనోత్సృజ్యతే వృషః। ప్రేతత్వం సుస్థిరంతస్య దత్తైః శ్రాద్ధశతైరపి॥

తా॥ పతి పుత్రులుగలస్త్రీ భర్తకంటె ముందు మృతినొందెనేని వృషోత్సరము చేయఁగూడదు. మంచి పాడిగల గోవును దానము జేయవలెను. భర్త మృతిబొందినచో వృషోత్సర్జనము చేయనియెడ నూఱు శ్రాద్ధములు చేసినను వానికి ప్రేతత్వము పోనేరదు.

వృషభలక్షణము॥ శ్లో॥ లోహితో౽యస్తువర్ణేన ముఖే పుచ్ఛే చపాణ్డురః। శ్వేతః ఖురవిషాణాభ్యాం సనీలో వృషఉచ్యతే॥

తా॥ దేహమంతట నెఱ్ఱనిదై ముఖము తోఁకయు తెక్కలు కొమ్ములు తెల్లనిదైయుండునది నీలవృషభమని చెప్పఁబడును. లేదా తెల్లనిదానికి ముఖపుచ్ఛాదులు నల్లనివైనయెడల నీలమనఁబడును. ఇట్లు నల్లనిదానికి ముఖాదులు తెల్లనివైనచో నీలమనఁబడును. కొందఱు వృషభము దొరకనప్పుడు మన్ను చేగాని పిండిచేగాని దర్భలచేగాని వృషభముజేసి హోమాదివిధిచే వృషోత్సర్గము జేయవచ్చునం

ద్రము యథోక్తమైన వృషభము దొరకనియెడ యథాలాభముగ రెండువర్షములదిగాని యొకవర్షముదిగాని వృషభమైనను సంవత్సరము దాటిన వత్సతరులనఁగ నావుపడ్డలు నాలుగైనను నొకటియైనను వచ్చి విడువవచ్చును. ప్రయోగము (జరుపునప్పుడు) కర్త ఎడమచేతితో దోకపట్టుకొని కుడిచేతితోఁ కుశతిలయుక్తమైన జలముతీసుకొని ప్రేతయొక్క గోత్రనామాదికమునుచ్చరించి "అముకస్మై వృషపమయాదత్తస్సంతారయతు" అని సువర్ణముతోగూడ జలముభూమియందు విడువవలయును. ఇంక ననేకవిషయములు ధర్మశాస్త్రములందుఁ జూడదగును.

వ్యాసః॥ ఏకాదశేఽహ్ని సంప్రాప్తే ప్రేతాయ స్వర్గమిచ్ఛతా। వృషమేకం సముత్సృజ్య శ్రాద్ధవిప్రాంశ్చ భోజయేత్ । ఏకాదశేఽహ్ని సంప్రాప్తే కృత్వా పుణ్యాహవాచనమ్ । వృషముత్సృజ్య కుర్వీత ప్రేతశ్రాద్ధానిషోడశేతి ॥

తా॥ మృతినొందినవానికి ప్రేతత్వము నివర్తించిపోవుటకొఱకును. స్వర్గములభించుటకొఱకును వృషోత్సర్జనము పదునొకండవదినంబున తప్పక జేయవలయును. పిమ్మట బ్రాహ్మణులను భుజింపఁజేయవలయును. పదునొకండవ దినంబునందు పుణ్యాహవాచనమును చేయించి వృషోత్సర్జనంబును చేసి పదహారు, ప్రేతశ్రాద్ధంబులను జేయవలయునని వ్యాసుఁడు వచించె ॥

పు ణ్యా హ వా చ న ము.

(కర్తా) ఏకాదశేఽహని ప్రాతరుత్థాయ సచేలంస్నాత్వాచమ్య॥ సంధ్యావందనంకృత్వా॥ బ్రాహ్మణాన్ బంధూంశ్చాహూయ ॥ పవిత్రంధృత్వా ॥ శ్లో ॥ యశ్శివో నామరూపాభ్యాం యాదేవీ సర్వమం

గళా। తదేవాస్నం స్మరణాత్పుంసాంసర్వత్రో జయమంగళమ్॥శుక్లాం బరధరం విష్ణుం శశివర్ణం చతుర్భుజమ్। ప్రసన్న వదనంధ్యాయే త్సర్వవిఘ్నోపశాంతయే॥ తదేవలగ్నం సుదినం తదేవ...సర్వేభ్యో మహాజనేభ్యోనమః॥ ఆచమ్య...ఏవంగుణ విశేషణ విశిష్టాయాం పుణ్యతిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ఏకాదశే హనికర్తవ్య గృహ భూభాండ ఆత్మ ద్రవ్య దేహస్థల శరీర శుద్ధ్యర్థంచమహాజనైః స్వహస్వస్తి పుణ్యాహ వాచనం (సవ్యం) కరిష్యే॥ ఇతి సంకల్ప్య॥ ఆదౌ నిర్విఘ్నేన పరిసమాప్త్యర్థం శ్రీమహాగణాధిపతి పూజాం కరిష్యే॥ విధిప్రకారేణ గణపతిపూజాం పుణ్యాహవాచనంచకృత్వా॥ తతః ఏకాదశే హనికర్తవ్య నవైకోద్దిష్టామశ్రాద్ధం పూర్వోక్త ప్రకారేణ సమాపయేత్॥ పుణ్యాహవాచనము యాజుషస్మార్తాను క్రమణికయందుఁ జూడఁదగును.

వృషోత్సర్జన ప్రయోగము.

తతః ఏకాహాయనం ద్విహాయనంవా నీలవర్ణం యథాసంభవవర్ణంవావృషం సంపాద్య ఆనీయస్నాపయిత్వా॥ అలంకృత్య॥ తతో గోవత్సతరీశ్చ చతస్రః ఏకాం తిస్రః ద్వేవా ఆనీయస్నాపయిత్వా॥ అలంకృత్య॥ పవిత్రం ధృత్వా॥ పూర్వోక్త...తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ఏకాదశేహని ప్రేతత్వ నివృత్త్యర్థం అంధత్వ... పైశాచిక బాధా నివృత్తిద్వారా శాశ్వతరుద్రలోకావాప్త్యర్థం వృషోత్సర్జనాఖ్యం కర్మ కరిష్యే॥ తతః నూతనవస్త్రేణ మంటపద్వయమాస్తాద్య॥ తయోరుపరితండులాన్నిక్షిప్య మంటపద్వయే తామ్రనిర్మితే

కలశద్వయం నిధాయ ॥ తత్ర పంచపల్లవాని నారికేళంచ నిక్షిప్య నూతన వస్త్రమావేష్ట్య ॥ తదగ్నేర్వేనగోమిథునాష్ట దిక్పాలక పూజాం కరిష్యే ॥

(గోవృషభములను సంపాదించ శక్తిలేనివానికిఁ బ్రత్యామ్నాయము దర్భలుంచి యావాహనముఁ జేసి కర్మ పూర్తిచేయ వలయును.)

శివస్త్వష్టరిహాగహి విభుఃపోష ఉతత్మనా । యజ్ఞేయజ్ఞేన ఉదవ । వృషభమావాహయామి ॥ పిశంగరూపస్సుభరో వయోధాశ్శ్రుష్టీ వీరోజాయతేదేవకామః । ప్రజాంత్వష్టా విష్యతునాభిమస్మే అథాదేవానామప్యేతుపాథః ॥ ఆయంగౌః పృశ్నిరక్రమీద సనన్మాతరం పునః । పితరంచ ప్రయన్త్సువః ॥ గామావాహయామి ॥ అథ ఇంద్రాద్యష్ట దిక్పాలకానావాహ్య ॥

ఇంద్రంవో విశ్వతస్పరిహవామహే జనేభ్యః । అస్మాకమస్తు కేవలః ॥ ఇంద్రంలోకపాలక మావాహయామి స్థాపయామి పూజయామి ॥ అగ్నింతూతం వృణీమహే హోతారం విశ్వవేదసం । అస్యయజ్ఞస్యసుక్రతుమ్ ॥ అగ్నిం లోకపాలకమా × మి ॥ యమాయసోమగ్ం సునుతయమాయజుహుతాహవిః । యమగ్ం హయజ్ఞోగచ్ఛత్యగ్నిదూతోఅరం కృతః ॥ యమం లోకపాలకమా × మి ॥ మోషుణః పరాపరా నిర్‌ఋతిర్దుర్హణావధీత్ । పదీష్టతృష్ణయాసహ ॥ నిర్‌ఋతిం లోకపాలకమా × మి ॥ ఇమం మేవరుణ శ్రుధీహవమద్యాచమృడయ । త్వా మవస్యురాచకే ॥ వరుణం లోకపా

లక × మి ॥ తవవాయ వృతస్పతే త్వష్టర్జా మాతరద్భుత । ఆవాం స్యా వృణీమహే ॥ వాయువ్యం లోకపా × మి ॥ సోమేధేనుగ్ం సోమో అర్వంతమాశుమ్ । సోమోవీరం కర్మణ్యందదాతు । సాదన్యం విదథ్యగ్ం సభేయం । పితుశ్రవణం యోదదాశదస్మై ॥ కుబేరం లోకపాలకమా × మి ॥ తమీశానం జగతస్తస్థుషస్పతిం ధియంజిన్వమవసే హూమహేవయం । పూషానో యథావేద సామస ద్వృధే రక్షితా పాయురదబ్ధస్స్వస్తయే ॥ ఈశానం లోకపాలకమా × మి ॥ బ్రహ్మదేవానాం ...రేభన్ ॥ బ్రహ్మాణమా ...మి॥ కద్రుద్రాయ ప్రచేతసే...హృదే॥ రుద్రమా...మి॥ఇదంవిష్ణు...వమా..మి॥ అచ్యుతమా... అనంతమా...మి॥ గోవిందమా.. మి॥ ఇంద్రాదిద్యష్టదిక్పాలకసహిత గోవృషభపూజాం కరిష్యే॥ అథషోడశోపచారైరభ్యర్చ్య॥ ఆచమ్య ...ఏవంగుణ... తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ఏకాదశే హని అంధత్వ ... పైశాచికబాధా నివృత్తిద్వారా శాశ్వత రుద్రలోకావాప్త్యర్థం మోక్షవృషోత్సర్జన హోమం కరిష్యే॥ అథహోమార్థం ఏకాదశఋత్విగ్వరణం దద్యాత్ ॥ తదఙ్గ అగ్ని ప్రతిష్ఠాపనం కరిష్యే ॥ శ్వేతతండులచూర్ణేన ప్రాదేశమాత్రం స్థండిలం చతురశ్ర మండలం వాకల్పయిత్వా ॥ ద్వాభ్యాం దర్భాభ్యాం ముల్లిఖ్య ॥ ప్రాచీః పూర్వముదక్సంస్థం దక్షిణారంభమాలిఖేత్ । అథోదీచీః పురస్సంస్థం పశ్చిమారంభమాలిఖేత్ ॥ (ఇత్యుల్లిఖ్య) అవాక్కరోభ్యుక్ష్యనిధాయవహ్నిముత్సిచ్యతే వోక్షణతోయశేషం । ప్రాక్తోయమన్య న్నిదధాత్యుదగ్వాయథా బహిస్స్యాచ్చ పరిస్తరాణాం ॥ చరుగ్ం శ్రపయిత్వా॥

అభిఘార్య ॥ ప్రాచీన ముదీచీనం వోద్వాస్య ॥ ప్రతిష్ఠిత మభిఘార్య॥
అథగోమిథున మభిమంత్ర్య ॥ శివ స్త్వష్టరిహాగహివిభుఃపోష ఉతత్మనా
ద్యు క్షేయక్షేన ఉదవ పిశంగరూపస్సుభరో వయోధా శ్రుష్టీవీరోజా
యతేద్దేవకామః ప్రజాంత్వష్టా విష్యతునాభిమస్మే అథా దేవానామ
ప్యేతుపాథః ॥ ఓం భూర్భువస్సువరో మిత్యగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య ॥ భూర్భు
వస్సువరోమ్ ॥ ఇత్యగ్నిమిధ్వా ॥ ఓం చత్వారి శృంగాత్రయో అస్య
పాదాద్వే శీర్షేసప్తహస్తాసో అస్య త్రిధాబద్ధో వృషభో రోరవీతి మ
హోదేవోమర్త్యాగ్ం ఆవివేశ॥ సప్తహస్తశ్చతుశ్శృంగః ... జాతవే
దశేనమః ॥ ఇతి ప్రాగాద్యష్ట దిక్షు ప్రదక్షిణ మక్షతాదిభిరలంకృత్య ॥
అథప్రాగుదగ ప్రైర్దర్భై రగ్నింపరి స్తృణాతి దక్షిణాను త్తరాన్ కరోతి।
ఉత్తరానధరాన్ ఉత్తరేణాగ్నిం ప్రాగగ్రాన్ దర్భాన్ సగ్గ్ స్తీర్య ॥
ద్వం ద్వం న్యంచిపాత్రాణి ప్రయున క్తిదర్వ్యాజ్యస్థాల్యౌ ప్రోక్షణీ
ప్రణీతాఇధ్మస్రువావితి ॥ సమా సాగ్రౌద్వౌదర్భౌ ప్రాదేశమాత్రౌ
ప్రవితేకురుతే తృణం కాష్ఠంవాంతర్ధాయఽఛినత్తి । ననఖేన అపఉస్పృ
శ్య। అద్భి రనుమృజ్య । ప్రోక్షణీమవదాయ।ప్రోక్ష్య।తస్యామపఆనీయ।
హస్తయోరంగుష్ఠోప కనిష్ఠికాభ్యాముదగగ్రే గృహీత్వా । ప్రాచీస్త్రి
రుత్పూయాభిమంత్ర్య। విస్రస్యేధ్మమ్॥ త్రిః ప్రోక్ష్య। శేషముత్సృజ్య।
తత్పాత్రం దక్షిణతోనిధాయ। తేపవిత్రే పూర్ణపాత్రే నిధాయ,
పూర్ణపాత్రమాదాయ, అపరేణాగ్నిం పవిత్రాంతర్హితే తేపాత్రే అప
ఆనీయ। ఉదగగ్రాభ్యాం పవిత్రాభ్యాం ప్రాచీస్త్రిరుత్పూయ । సపవి
త్రేణ పాణినాపాత్రాణి సంస్పృశ్య। పాత్రాణ్యుత్తానానికృత్వాసమం
ప్రాణైర్విహృత్య। ఉత్తరేణాగ్నిం దర్భేషుసాదయిత్వా। దర్భైః।

ప్రచ్ఛాద్య, బ్రాహ్మణందక్షిణతో దర్భేషునిపాద్య । అస్మిన్ మోక్ష
వృషోత్సర్జన హోమకర్మణిత్వం బ్రహ్మాభవ । బ్రహ్మణః ఇదమాస
నం, సుఖాసనమ్ ॥ తేపవిత్రే । ఆజ్యపాత్రేనిధాయ । ఆజ్యస్థాలీమా
దాయ, ఆజ్యంవిలాప్య , అపరేణాగ్నిం పవిత్రాంతర్హితాయామా
జ్యస్థాల్యా మాజ్యం నిరూప్య, ఉదీచోఽఙ్గారా న్నిరూహ్యా
తేష్వధిశ్రిత్య, జ్వలతాతృణేనాధో గామిన్యాదీప్త్యాఽజ్యే ప్రతిఫలీ
కృత్య । ద్వేదర్భాగ్రే ప్రచ్ఛిద్య । ప్రక్షాళ్య । ప్రత్యస్యాఽప
ఉపస్పృశ్య । చరుణాసహ త్రిఃపర్యగ్నికృత్వా । ఉదగుద్వాస్య । అం
గారాన్ప్రత్యూహ్య । ఉదగగ్రాభ్యాం పవిత్రాభ్యాం పునరాహార
మాజ్యం త్రిరుత్పూయ । ప్రాగారభ్యప్రాగేవసమాప్తిః । పవిత్రగ్రంథిం
విస్రస్యప్రక్షాళ్య । ప్రాగగ్రమగ్నౌ పవిత్రేఅనుప్రహరతి । స్రుక్స్రు
వావాదాయాగ్నౌ ప్రతితప్య । దర్భాగ్రైస్సంమృజ్య । పునః ప్రతి
తప్య । ప్రోక్ష్య । నిధాయ । దర్భానద్భిస్సంస్పృశ్యాగ్నౌ ప్రహరతి ।
ఇధ్మమాదాయ పరిధీన్పరిదధాతి । స్థవిష్ఠం పశ్చాత్ ॥ దక్షిణతోఽ
ణీయాగ్ంసం దీర్ఘమ్ । అణిష్ఠగ్ం హ్రస్వముత్తరతః । ఉదగగ్రం
మధ్యమమ్ । ప్రాగగ్రావితరౌ । మధ్యమపరిధిముపస్పృశ్య ॥ పురస్తా
దూర్ధ్వేద్వే ఆఘార సమిధా వాదధాతి ॥ అగ్నింపరిషిచ్య ॥ అదితేఽ
నుమన్యస్వ ... ప్రసువ ॥ ఇధ్మమలంకృత్య । స్వయమలంకృత్య । బ్రహ్మా
ణమలంకృత్య । ఇధ్మమభిఘార్య ॥ చత్వారిశృంగా...ఆవివేశ ॥ అస్మిన్
మోక్షవృషోత్సర్జన హోమేఇధ్మమాధాస్యే ॥ అధత్స్వ ॥ ఇధ్మప్రక్షేప
ణముహూర్తస్సుముహూర్తోఽస్తు ॥ ఇతిబ్రాహ్మణోవదేత్ ॥ ఆఘా

రావాఘారయతి దర్శపూర్ణమాసవత్తూష్ణీమ్॥ ఇతరదర్వీమాదాయ॥
వాయవ్యా దాగ్నేయాంతమ్ (జుహుయాత్)। ప్రజాపతయ ఇదం న మ
మ॥ ఇత్యుక్త్వా॥ ప్రధాన దర్వీమాదాయ నైరృత్యాదీశానాంతం(జు
హుయాత్) ఇంద్రాయేదం న మమ॥ ఇత్యుక్త్వా ఏకం ద్వే త్రీణి చత్వారి ఇ
త్యాజ్యం గృహీత్వా) అథాజ్యభాగౌ స్రుచా జుహోతి॥ అగ్నయే స్వాహా
ఉత్తరార్ధపూర్వార్ధే। అగ్నయ ఇదం న మమ॥ ఏకం ద్వే త్రీణి చత్వారి॥
సోమాయ స్వాహా దక్షిణార్ధ పూర్వార్ధే సోమాయేదం న మమ॥ అ
గ్నయే స్వాహా॥ మధ్యే అగ్నయ ఇదం న మమ॥ అథ సౌవర్ణాది కృతేన
శంఖం చక్రం నిధాయ॥ సంపూజ్య॥ తతస్స్రుచ్యుప స్తీర్య చరుమధ్యా
ద్ద్విరవదాయ॥ అభిఘార్య హవిః ప్రత్యభిఘార్య। మయోభూరిత్యనువా
కేన దశ ఆహుతీ ర్జుహోతి॥ మయోభూర్వాతో అభివాతూస్రా
ఊర్జస్వతీరోషధీరారిశంతామ్। పీవస్వతీర్జీవధన్యాః పిబంత్వవసాయ
పద్వతే రుద్రమృడస్వాహా॥ ఇతి హుత్వా॥ రుద్రాయ మృడాయేదం
న మమ॥ పునస్స్రుచ్యుప స్తీర్య॥ చరుమధ్యాద్ద్విరవదాయ॥ అభిఘార్య॥
హవిః ప్రత్యభిఘారయతి॥ యాస్సరూపా విరూపా ఏకరూపా యాసా
మగ్ని రిష్ట్యా నామాని వేద। యా అంగిరసస్తపసేహ చక్రుస్తాభ్యః
పర్జన్య మహి శర్మ యచ్ఛ స్వాహా॥ పర్జన్యాయేదం న మమ॥ పునస్స్రు
చ్యుప..యతి॥ యా దేవేషు తనువమైరయంత యాసాగ్ం సోమో వి
శ్వా రూపాణి వేద। తా అస్మభ్యం పయసా పిన్వమానాః ప్రజావతీం

ద్రస్తోష్ఠేరిరీహిస్వాహా॥ ఇంద్రాయేదం నమమ ॥ పునస్స్రుచ్యాప... యతి॥ ప్రజాపతిర్మహ్యామే తారరాణ్ణో విశ్వేర్దేవైః పితృభిస్సంవిదానః । శివాస్సతీరుపనో గోష్ఠమాగస్తాక్తస్తాసాంవయం ప్రజయాసగ్ంసదేమస్వాహా॥ ప్రజాపతయ ఇదంనమమ॥ పునస్స్రుచ్యుపస్తీర్య ... ఘారయతి॥ ఇహధృతిస్స్వాహా॥ ధృత్యాఇదంనమమ॥ పునస్స్రుచ్యుప...తి॥ ఇహవిధృతిస్వాహా॥ విధృత్యాఇదంనమమ॥ పునస్స్రుచ్యా...తి॥ ఇహరంతిస్వాహా॥ రంత్యాఇదంనమమ॥ పునస్స్రుచ్యా...తి॥ ఇహరమతిస్వాహా॥ రమత్యాఇదంనమమ॥ పునస్స్రుచ్యా...తి॥ మహీమూషుమాతరగ్ం సువ్రతానామృతస్య పత్నీ మవసేహువేమ । తువిక్షత్రామజరంతీ మురూచీగ్ం సుశర్మాణమదితిగ్ం సుప్రణీతిగ్స్వాహా॥ అదిత్యా యేదంనమమ॥ పునస్స్రుచ్యా...రతి॥ (అత్రైవహవిః ప్రత్యభిఘారణంనతు సర్వేషాం) సుత్రామాణాం పృథివీం ద్యామనేహసగ్ం సుశర్మాణమదితిగ్ం సుప్రణీతిం । దైవీంనావగ్ం స్వరిత్రామనాగసమస్రవంతీ మారుహేమా స్వస్తయేస్వాహా॥ అదిత్యా ఇదంనమమ॥ ఉత్తరార్థాత్సకృత్స్విష్టకృతేవదాయద్విరభిఘార్య॥ నహవిః ప్రత్యభిఘారయతి॥ అగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహా॥ అగ్నయే స్విష్టకృత ఇదంనమమ ॥ సమిధమిధ్మ సన్నహనంచాద్భిః ప్రోక్ష్య అగ్నౌ ప్రహరతి॥ రుద్రాయతంతి చరాయేదం నమమ॥ అస్యకర్మ

ణః హోమప్రతిష్ఠాసిద్ధ్యర్థం వృద్ధికామః జయాదిహోమం కరిష్యే॥ స్రువేణాజ్యమాదాయ॥

జయాదిహోమాః॥ చిత్తంచ స్వాహా॥ చిత్తాయేదంనమమ॥ చిత్తిశ్చస్వాహా॥ చిత్త్యాఇదంనమమ॥ ఆకూతంచస్వాహా॥ ఆకూతాయేదంనమమ॥ ఆకూతిశ్చస్వాహా॥ ఆకూత్యాఇదంనమమ॥ విజ్ఞాతంచస్వాహా॥ విజ్ఞాతాయేదంనమమ॥ విజ్ఞానంచ స్వాహా॥ విజ్ఞానాయేదంనమమ॥ మనశ్చస్వాహా॥ మనసఇదంనమమ॥ శక్వరీశ్చస్వాహా॥ శక్వరీభ్య ఇదంనమమ॥ దర్శశ్చస్వాహా॥ దర్శాయేదంనమమ॥ పూర్ణమాసశ్చస్వాహా॥ పూర్ణమాసాయేదంనమమ॥ బృహచ్చస్వాహా॥ బృహతఇదంనమమ॥ రథంతరంచ స్వాహా॥ రథంతరాయేదంనమమ॥ ప్రజాపతిర్జయా నింద్రాయవృష్ణే ప్రాయచ్ఛదుగ్రః పృతనాజ్యేషు తస్మైవిశస్సమనమంత సర్వాస్సఉగ్రస్సహిహవ్యోబభూవ స్వాహా॥ ప్రజాపతయ ఇదంనమమ॥ అగ్నిర్భూతానామధిపతిస్స మావత్వస్మిన్బ్రహ్మన్నస్మిన్క్షత్రేఽస్యామాశిష్యస్యాం పురోధాయామస్మిన్కర్మన్నస్యాం దేవహూత్యాగ్ స్వాహా॥ అగ్నయేభూతానామధిపతయ ఇదం నమమ॥ ఇంద్రోజ్యేష్ఠానామధిపతిస్సమావత్వస్మిన్బ్రహ్మన్నస్మిన్క్షత్రేఽస్యామాశిష్యస్యాం పురోధాయామస్మిన్కర్మన్నస్యాం దేవహూత్యాగ్ స్వాహా॥ ఇంద్రాయజ్యేష్ఠానామధిపతయఇదం నమమ॥ యమఃపృథివ్యా అధిపతిస్సమావత్వస్మిన్...స్వాహా॥ యమా

యపృథివ్యా ధిపతయ ఇదంనమమ॥ వాయురంతరిక్షస్యాధిపతిస్స... స్వాహా॥ వాయవే అంతరిక్షస్యాధిపతయ ఇదంనమమ॥ సూర్యోదివో ధిపతిస్సమా... స్వాహా॥ సూర్యాయదివోధిపతయ ఇదంనమమ॥ చంద్రమానక్షత్రాణామధిపతిస్స ... స్వాహా॥ చంద్రమసేనక్షత్రా ణామధిపతయ ఇదంనమమ॥ బృహస్పతిర్బ్రహ్మణో ధిపతిస్సమా ... స్వాహా॥ బృహస్పతయే బ్రహ్మణోధిపతయ ఇదంనమమ॥ మి త్రస్సత్యానామధిపతిస్స ... స్వాహా॥ మిత్రాయసత్యానా మధిప తయ ఇదంనమమ ॥ వరుణో పామధిపతిస్స ... స్వాహా॥ వరుణా యపామధిపతయ ఇదంనమమ ॥ సముద్రస్స్రోత్యానామధిపతి స్స ... స్వాహా॥ సముద్రాయ స్రోత్యానామధిపతయ ఇదంనమమ॥ అన్నగ్‌ం సామ్రాజ్యానామధిపతి తన్మావత్వస్మిన్ ... స్వాహా॥ అన్నాయసామ్రాజ్యానామధిపతయ ఇదంనమమ॥ సోమఓషధీనామ ధిపతిస్స ... స్వాహా॥ సోమాయౌషధీనా మధిపతయ ఇదంనమ మ॥ సవితా ప్రసవానామధిపతిస్స ... స్వాహా॥ సవిత్రేప్రసవానా మధిపతయ ఇదంనమమ॥ రుద్రః పశూనామధిపతిస్స ... స్వాహా॥ రుద్రాయపశూనామధిపతయ ఇదంనమమ ॥ అపఉపస్పృశ్య ॥ త్వష్టారూపాణా మధిపతిస్స ... స్వాహా॥ త్వష్ట్రేరూపాధిపతయ ఇదంనమమ ॥ విష్ణుః పర్వతానా మధిపతిస్స...స్వాహా॥ విష్ణవే పర్వతానా మధిపతయ ఇదంనమమ ॥ మరుతో గణానామ

ధిపతయస్తేమావంత్వ ... స్వాహా॥ మరుద్భ్యః గణానామధిపతిభ్య ఇదంనమమ ॥ పితరః పితామహాః పరేవరేతతా స్తతామహా ఇహామావత । అస్మిన్ ... స్వాహా ॥ పిత్రాదిభ్యో దేవేభ్య ఇదంనమమ ॥ (ఇతి కేచిత్ ॥మంత్రోక్త దేవతాభ్య ఇదంనమమ ॥ ఇతి కేచిత్ ॥) జీవపితృక శ్చేత్ ॥ తండ్రిజీవించియుండిన (నీమంత్రముఁ జెప్పవలయును)ప్రితామహాఅవరేతతా స్తతామహా ఇహామావత...స్వాహా। పితామహేభ్యోఽవరేభ్య స్తతామహేభ్య ఇదంనమమ॥ (పితామహోజీవతి చేత్) (పితామహుఁడు జీవించియుండిన నీమంత్రముఁ జెప్పవలయును)పితరః పరేతతా స్తతామహా ఇహ మావత।అస్మిన్ ...స్వాహా॥ పితృభ్యః పరేభ్య స్తతేభ్య ఇదంనమమ ॥ పితృపితామహయోర్జీవతో స్సతోర్జపపవకర్తవ్యః । తండ్రియు తాతయు జీవించియున్నయెడల పై చెప్పిన మొదటి మంత్రమును జపము మాత్రము చేయవలయును. అనఁగా నాజ్యహోమముగూడదు, అపఉపస్పృశ్య ॥ ఋతాషాడృతధామాగ్ని ర్గంధర్వస్తస్యౌషధయోఽప్సరస ఊర్జోనామస ఇదం బ్రహ్మక్షత్రం పాతుతా ఇదం బ్రహ్మక్షత్రం పాంతుతస్మైస్వాహా ॥ ఋతాషాహెఋతధామ్నే అగ్నయే గంధర్వాయేదంనమమ ॥ తాభ్య స్వాహా ॥ ఓషధీభ్యోఽప్సరోభ్య ఊర్గభ్య ఇదంనమమ ॥ సగ్ంహితో విశ్వసామా సూర్యోగంధర్వ స్తస్యమరీచయోఽప్సరస ఆయువో నామసఇదం ... స్వాహా ॥ సగ్ంహితాయవిశ్వసామ్నె సూర్యాయ గంధర్వాయేదంనమమ ॥ తాభ్యస్స్వాహా ॥ మరీచిభ్యోఽప్సరోభ్య

ఆయుభ్య ఇదంనమమ ॥ సుషుమ్నస్సూర్యరశ్మిశ్చంద్రమా గంధర్వ
నక్షత్రాణ్యప్సరసో బేకురయోనామస ఇదం ... స్వాహా ॥
సుషుమ్నాయసూర్య రశ్మయేచంద్రమసే గంధర్వాయేదంనమమ ॥
తాభ్యస్స్వాహా ॥ నక్షత్రేభ్యోఽప్సరోభ్యో బేకురిభ్య ఇదంనమమ ॥
భుజ్యుస్సుపర్ణోయజ్ఞో గంధర్వస్తస్య దక్షిణాఽప్సరస స్తవానామస
ఇదం...స్వాహా ॥ భుజ్యవేసు పర్ణాయయజ్ఞాయ గంధర్వాయేదం
నమమ ॥ తాభ్యస్స్వాహా ॥ దక్షిణాభ్యోఽప్సరోభ్య స్తవాభ్య ఇదం
నమమ ॥ ప్రజాపతిర్విశ్వకర్మామనో గంధర్వస్తస్యర్క్సామాన్యప్స
రసోవహ్నయోనామసఇదం ... స్వాహా ॥ ప్రజాపతయే విశ్వకర్మణే
మనసే గంధర్వాయేదంనమమ ॥ తాభ్యస్స్వాహా ॥ ఋక్సామేభ్యో
అప్సరోభ్యోవహ్నిభ్య ఇదంనమమ ॥ ఇషిరోవిశ్వ వ్యచావాతో
గంధర్వస్తస్యాపో ప్సరసోముదానామస సఇదం ... స్వాహా ॥
ఇషిరాయ విశ్వవ్యచసేవాతాయ గంధర్వాయేదంనమమ ॥ తాభ్య
స్స్వాహా ॥ అద్భ్యోఽప్సరోభ్యోముదాభ్య ఇదంనమమ ॥ భువనస్య
పతేయస్యత ఉపరిగృహా ఇహచ । సనోరాస్వాజ్యా నిగ్ంరాయస్పో
షగ్ం సువీర్యగ్ం సంవత్సరీణాగ్ స్వస్తిగ్గ్స్వాహా ॥ భువనస్య పత
యఇదంనమమ ॥ పరమేష్ఠ్యధిపతిర్మృత్యుర్గంధర్వస్తస్య విశ్వమప్స
రసోభువో నామసఇదం ... స్వాహా ॥ పరమేష్ఠినే ధిపతయే
మృత్యవే గంధర్వాయేదంనమమ ॥ తాభ్యస్స్వాహా ॥ విశ్వస్మా ప్స

రోభ్యోభూభ్య ఇదంనమమ ॥ సుక్షితిస్సుభూతిర్భద్రకృత్సువర్వాప్ప ర్జన్యో గంధర్వస్తస్య విద్యుత ప్సరసోరుచోనామస ఇదం ... స్వాహా॥ సుక్షితయేసుభూతయే భద్రకృతే సువర్వతే పర్జన్యాయ గంధర్వాయేదంనమమ ॥ తాభ్యస్స్వాహా ॥ విద్యుద్భ్య ప్సరోభ్యోరుగ్భ్య ఇదంనమమ ॥ దూరేహేతి రమృడయోమృత్యుర్గంధర్వస్తస్యప్రజా అప్సరసో భీరువోనామస ఇదం...స్వాహా ॥ దూరేహేతయే అమృడయా యమృత్యవే గంధర్వాయేదంనమమ ॥ తాభ్యస్స్వాహా ॥ ప్రజాభ్యో ప్సరోభ్యో భీరుభ్య ఇదంనమమ ॥ చారుః కృపణకాశీకామో గంధర్వస్తస్యాధయో ప్సరసశ్శోచయంతీర్నామస ఇదం ... స్వాహా ॥ చారవేకృపణ కాశినేకామాయ గంధర్వాయేదంనమమ ॥ తాభ్యస్స్వాహా ॥ ఆధిభ్యో ప్సరోభ్య శ్శోచయంతీభ్య ఇదంనమమ॥ సనోభువనస్య పతేయస్యత ఉపరిగృహా ఇహచ । ఉరుబ్రహ్మణే స్మైక్షత్రాయమహిశర్మయచ్ఛస్వాహా ॥ భువనస్యపతయే బ్రహ్మణ ఇదంనమమ ॥ ప్రజాపతేనత్వదేతాన్యన్యో విశ్వాజాతాని పరితాబభూవ । యత్కామాస్తేజుహుమస్తన్నో అస్తువయగ్గ్ స్యామ పతయో రయీణాగ్ స్వాహా ॥ ప్రజాపతయ ఇదంనమమ ॥ భూస్స్వాహా ॥ అగ్నయ ఇదంనమమ ॥ భువస్స్వాహా ॥ వాయవ ఇదంనమమ ॥ సువస్స్వాహా ॥ సూర్యాయేదంనమమ ॥ యదస్యకర్మణో త్యరీరిచం యద్వాన్యూనమిహాకరమ్ ॥ అగ్నిష్టత్స్విష్టకృద్విద్వాన్ । త్సర్వగ్

స్విష్టగ్ం సుహుతంకరోతుస్వాహా ॥ అగ్నయేస్విష్టకృత ఇదంనమమ॥ మధ్యమపరిధింప్రహృత్య । ఇతరౌయుగపత్ప్రహరేత్ । ఉత్తరార్థస్యాగ్రిమం గాంరేషూంపోహతి(పరశీనభిమంత్ర్య) అఘారసమిధౌ ప్రహరతి॥ దర్వ్యాద్యుంతరదర్వ్యగ్రిమవధాయ సగ్గ్ స్రావేణాభిజుహోతి ॥ స్వాహా॥ వసుభ్యో రుద్రేభ్య ఆదిత్యేభ్యస్సగ్గ్ స్రావభాగేభ్య ఇదంనమమ ॥ అస్మిన్ప్రకృతేకర్మణిజ్ఞాతాజ్ఞాతాది సకలదోషనివారణార్థమనాజ్ఞాతత్రయం । కర్మాంతరిత కర్మవిపర్యాస ప్రాయశ్చిత్తార్థం త్వన్నోఅగ్నె సత్వన్నో అగ్న ఇతిస్వరాక్షరపదవృత్తి వర్ణలోపప్రాయశ్చిత్తార్థమాభిర్గీర్భిరితి వాక్ష్నియమలోప ప్రాయశ్చిత్తార్థమిదంవిష్ణుస్త్రింబకమితిఋత్విజోమశ్య ప్రాయశ్చిత్తార్థం యద్విద్వాగ్ం సేతిస్కన్నాది దోషప్రాయశ్చిత్తార్థ మస్కాంద్యారితి మిందాదిదోష ప్రాయశ్చిత్తార్థం యన్మ ఆత్మన ఇతి సమస్త భయాంవ్యుపద్రవ దోషనివారణార్థం పునరగ్నిశ్చక్షురితి । అగ్న్యుపఘాత ప్రాయశ్చిత్తార్థంపునస్త్వాదిత్యా ఇతి సర్వప్రాయశ్చిత్తార్థం భూర్భువస్సువరిత్యే తైర్మంత్రైరాజ్యాహుతీర్హోష్యామి ॥ (ఇతిసంకల్ప్య) అనాజ్ఞాతం యదాజ్ఞాతం యజ్ఞస్యక్రియతేమిథు ॥ అగ్నె తదస్యకల్పయత్వగ్ంహి వేత్థయథాతథగ్గ్ స్వాహా ॥ అగ్నయ ఇదంనమమ ॥ పురుషసమ్మితో యజ్ఞోయజ్ఞః పురుషసమ్మితః। అగ్నె తదస్యకల్పయత్వగ్ంహి వేత్థయథాతథగ్గ్ స్వాహా ॥ అగ్నయఇదంనమమ ॥ యత్పాకత్రా మనసాదీనదక్షాన యజ్ఞస్యమన్వతేమర్తాసః। అగ్నిష్టద్ధోతా క్రతు విద్విజానన్ యజిష్ఠోదేవాగ్ం ఋతుశోయజాతి

స్వాహా ॥ అగ్నయ ఇదంనమమ ॥ త్వన్నో అగ్నే వరుణస్య విద్వాన్ దేవస్య హేడోఽవయాసిసీష్ఠాః । యజిష్ఠోవహ్నితమశ్శోశుచానో విశ్వా ద్వేషాగ్ంసి ప్రముముగ్ధ్యస్మత్స్వాహా॥ అగ్నీవరుణాభ్యామిదంనమమ॥

సత్వన్నో అగ్నేఽవమోభవోతీ నేదిష్ఠో అస్యా ఉషసోవ్యుష్టౌ । అవయక్ష్వనో వరుణగ్ంరరాణో వీహిమృడీకగ్ంసుహవో నఏధిస్వాహా॥ అగ్నీవరుణాభ్యా మిదంనమమ ॥ అభిర్గీర్భిర్యదతోన ఊనమాప్యాయ హరివోవర్ధమానః । యదాస్తోతృభ్యో మహిగోత్రారుజాసి భూయిష్ఠభాజో అధతే స్యామస్వాహా॥ ఇంద్రాయహరివత ఇదంనమమ॥

ఇదంవిష్ణుర్విచక్రమే త్రేధానిదధేపదం । సమూఢమస్యపాగ్ంసురే స్వాహా ॥ విష్ణవ ఇదంనమమ ॥ త్ర్యంబకం యజామహేసుగంధిం పుష్టివర్ధనం । ఉర్వారుకమివ బంధనాన్మృత్యోర్ముక్షీయ మామృతాత్స్వాహా ॥ త్ర్యంబకాయేదం నమమ ॥ యక్షివిద్వాగ్ంసోయదవిద్వాగ్ంసోముగ్ధాః కుర్వంత్యృత్విజః । అగ్నిర్మాతస్మాదేనసస్స్విష్టకృద్దేవిచముంచత్వాగ్ంస్వాహా ॥ అగ్నిశ్విష్టకృద్భ్యామి ఇదంనమమ ॥ అస్మాకందేవాః ప్రథమపి పృథమసృత్యమభోయశిభాగాః । స్కన్నమావిశ్వా భువనాస్కన్నో ఆస్కన్నః ప్రజనయతు । అస్కాన్నజనిప్రాజని । ఆస్కన్నాజ్జాయతేవృషా ॥ స్కన్నాత్ప్రజనిషీమహిస్వాహా ॥ స్కన్నాదిభ్యో దేవ

తాభ్య ఇదంనమమ ॥ యన్మఆత్మనోమిందాభూదగ్నిస్తత్పునరాహా జాతవేదా విచర్షణిస్స్వాహా ॥ మిందాదిభ్యో దేవతాభ్య ఇదంనమమ॥ పునరగ్నిశ్చక్షురదాత్పునరింద్రోబృహస్పతిః । పునర్మే అశ్వినాయువంచక్షురాధత్తమక్ష్యోస్స్వాహా ॥ అగ్నీంద్ర బృహస్పత్య శ్విభ్య ఇదంనమమ ॥ పునస్త్వాదిత్యారుద్రావసవస్సమింధత్తాంపునర్బ్రహ్మాణోవసునీధయజ్ఞైః । ఘృతేన త్వంతనువం వర్ధయస్వ సత్యాస్సంతు యజమానస్య కామాస్స్వాహా ॥ అగ్నయేవసునీధాయేదం నమమ॥ ఓం భూర్భువస్సువస్స్వాహా ॥ ప్రజాపతయ ఇదంనమమ ॥ శ్రీవిష్ణవే స్వాహా ॥ విష్ణవేపరమాత్మన ఇదంనమమ ॥ ద్వాదశగృహీతేనాజ్యేన స్రుచం పూరయిత్వా ॥ సప్తతేఅగ్నే సమిధ ...ఘృతేనస్వాహా ॥ అగ్నయేసప్తవతే ఇదంనమమ॥ పూర్ణాహుతి.॥ పూర్ణాహుతిముత్తమాంజుహోతి । సర్వం వై పూర్ణాహుతిః।సర్వమేవాప్నోతి। అథో ఇయం వై పూర్ణాహుతిః। అస్యామేవ ప్రతితిష్ఠతి। వసోర్ధారాంజుహోతి వసోర్మేధారాసదితివాఏషాహూయతేఘృతస్యవా ఏనమేషా ధారాముష్మిఁల్లోకేపి న్వమానోపతిష్ఠత ఆజ్యేనజుహోతి తేజోవా ఆజ్యం తేజోవసోర్ధారా తేజసైవాస్మై తేజోవరుంధథో కామావైవసోర్ధారా కామానేవా వరుంధే ॥ ఇతిపూర్ణాహుతింజుహుయాత్ ॥ పూర్ణా

హుతి ముహూర్తస్సు ముహూర్తోస్త్విత్యనుస్పృష్ట్వా... కేసు ॥ సుముహూర్తోస్తు ॥ అస్మిన్కర్మణియజుర్భ్యైవ ప్రాయశ్చిత్తంకరిష్యే ॥ భువస్స్వాహా ॥ వాయవఇదంనమమ ॥ హస్తంప్రక్షాళ్య ॥ ఆతమిత్రో, ప్రాణానాయమ్య ॥ విష్ణుర్విష్ణుర్విష్ణుః ॥ ఏతత్పర్యంతం నానాప్రకారేణ ... ర్థం సర్వప్రాయశ్చిత్తంకరిష్యే ॥ ఓం భూర్భువస్సువస్స్వాహా ॥ ప్రజాపతయ ఇదంనమమ ॥ అద్రితేస్వమగ్గ్స్థాః ... ప్రాసావీః ॥ ప్రణీతాస్వవనీయ ॥ సదసస్పతిమ్ భూమ్యాస్సర్వ ... మామేశ్షేస్థాః ॥ (ఇత్యభిమంత్ర్య) అథమార్జనమ్ ॥ యేనదేవాఃపవిత్రేణ.. మార్జయంతామ్॥ ప్రసుగ్ధ్రాంతః ప్రహిణోమిస్వాం యోనిమపిగచ్ఛత...కృత్వో త్తిష్ఠతి ॥ అక్షితాం...బ్రహ్మాణంపూజయామి ॥ జయాదిబ్రహ్మవిసర్జనాంతే ... నమమ ॥

రుద్రకలశ పూజా.

రుద్రకలశం స్థాప్య॥ అస్మిన్కలశే రుద్రమావాహయామీతి షోడశోపచారై రభ్యర్చ్య॥ కద్రుద్రాయప్రచేతసే...హృదే॥ రుద్రమావాహయామి॥ ఇత్యావాహ్య॥

అథ వృషభన్యాసః॥ ఇషేత్వేతిమూర్ధని॥ ఇషేత్వోర్జేత్వావాయ × స్థకూన్స్థహి॥ మూర్ధ్నేనమః॥ తద్విష్ణోరితిశంఖాంకే॥ తద్విష్ణోః × రాతతం॥ శంఖాంకే॥ ఉదుత్యంజాతవేదసమితిచక్రాంకే॥ ఉదుత్యంజాత × సూర్యం॥ చక్రాంకే॥ సహస్రశీర్షేతిలలాటే॥ సహస్రశీ × స్థులం॥ లలాటే॥ అతోదేవా ఇతినేత్రయోః॥

అత్రో ద్రైవాఅ × ధామభిః నేత్ర్యోః॥ మర్మాణితే ఇతినాసికాయాం॥
మర్మాణితే వర్మభిః × మదంతు ద్రైవాః॥ నాసికాయాం॥ విష్ణుముఖా
ఇతిముఖే॥ విష్ణుముఖా వైద్రైవాశ్ఛందోభిరిమా × శర్మయచ్ఛతు॥
ముఖే॥ ఓజోసీతిగ్రీవం॥ ఓజోసి సహోసి బలమసి భ్రాజోసి
ద్రైవానా × సర్వాయుః॥ ఏవంగ్రీవం॥ మర్మాణితే ఇతిబాహు
మధ్యతః॥ మర్మాణితే వర్మభిః × మనుమదంతు ద్రైవాః॥ సమిధా
గ్నిం దువస్యత ఇతిబాహ్వోః॥ సమిధాగ్నిం దువస్యతఘృతైర్బోధ
యతాతిథిం। అస్మిన్ హవ్యాజుహోతన॥ బాహ్వోః॥ ఇదంవిష్ణు
రితిహృదయే॥ ఇదం విష్ణుర్వి × చక్రమే॥ హృదయే॥ నాభిర్మేచిత్తం
విజ్ఞానమితినాభౌ॥ నాభిర్మే చిత్తం విజ్ఞానం పాయుర్మే అపచితిర్భ
సత్॥ నాభిం॥ ఆపాంతమన్యురితికటిం ఆపాంతమన్యుస్తృల × ప్రహినానా
నిదేభ్యః॥ కటిం॥ ఊర్వోరోజ ఇత్యూర్వోః॥ ఊర్వోరోజోస్తు × మామా
హింసీః॥ ఇత్యూరుం॥ చిత్రం దేవానామితిజంఘయోః॥ చిత్రం దేవానా
× స్తథసుమఞ్ఛ॥ జంఘయోః॥ ఇమం మేవరుణేతిజాన్వోః॥ ఇమం మేవరుణ ×
శాచకే॥ జాన్వోః॥ రక్షోహణమితిస్కంధే॥ రక్షోహణం వాజినమాభిఘ
ర్మి × దివాసరిషః పాతునక్తం॥ స్కంధే॥ విష్ణోరరాటమసీతిపృష్ఠే॥ విష్ణో
రరాటమసి విష్ణోః పృష్ఠమసి × విష్ణవేత్వా॥ పృష్ఠే॥ వరుణస్య విరాట్
ఇతిలింగే॥ వరుణస్యవిరాట్। యజ్ఞస్యపశ్చిమ। ప్రజాపతేరనుమతిః।

మిత్రస్యత్రిధా॥ లింగే॥ త్రిపాదూర్ధ్వమితిఉదరే॥ త్రిపాదూర్ధ్వ× త్సేఅభి॥ ఉదరేషు॥ ఏతావానస్యేతిపుచ్ఛే॥ ఏతావానస్య మహిమా ...మృతందివి॥ ఇతిపుచ్ఛే॥ ఏవంస్పృష్ట్వా॥ నమస్కుర్యాత్॥

గోవృషభ వివాహప్రయోగము.

గృహస్యప్రాగ్భాగే యూపస్తంభం ప్రతిష్ఠాప్య॥ అలంకృత్య అథగణాధిపతిపూజాం పుణ్యాహవాచనంచకృత్వా॥ ఏవంగుణ...పుణ్యతిథౌలోకసంరక్షణసిద్ధ్యర్థం రక్షాబంధనంకరిష్యే॥ రక్షాబంధన పూజాంచకృత్వా॥బధ్నామిదక్షిణేపాదేనవసూత్రంచకంకణం । లోక రక్షణసిద్ధ్యర్థం వృషభస్యసుఖప్రదమ్॥రక్షాబంధనముహూ ... అస్తు॥ తతఃయజ్ఞోపవీత ధారణంకృత్వా॥ దక్షిణ తాంబూలాదికం బ్రాహ్మణాయదద్యాత్॥ అథవత్సతరీశ్చరక్షాబంధనమ్॥ శ్లో॥ బధ్నామిత్వామపాదేతు । పంచసూత్రంచకంకణం । లోకరక్షణసిద్ధ్యర్థం । మమాభీష్టప్రదోభవ॥ ఇతిబధ్నీయాత్॥ అథబ్రాహ్మణాయ తాంబూలాదికం దద్యాత్॥ ఏవం ... ప్రీత్యర్థం లోకసంరక్షణసిద్ధ్యర్థం ఇమం వృషభం శ్రీమహావిష్ణుస్వరూపేణ మధుపర్కేణ పూజయిష్యే॥ త్ర తత్రాష్ట్రిభృదస్యాచార్యా స్రందిమాత్వదోష్యం ... అపః పాద్యా, ఇతిదాతాప్రాహ॥ ఉత్తరయాభిమంత్ర్య అపఃపాదావనేజనీర్ద్విషంతం నాశయంతుమే అస్మిన్కులే బ్రహ్మవర్చస్యసాని॥ లక్ష్మీనారాయణస్వరూపస్యవృషభస్య ఇదమాసనం ఇదంపాద్యం। శ్లో॥నమో స్త్వనంతా ...యనమః॥ గంధాదిభిరలంకృత్య॥అథవత్సతరీదానం॥ఏవంగుణ ధర్మం

మమపితుః శాశ్వత పుణ్యలోకావా ప్త్యర్థం సర్వాభీష్టసిద్ధ్యర్థం లోక సంరక్షణార్థంవత్సతరీదానం కరిష్యే ॥ అత్రమహాసంకల్పం కృత్వా ॥అస్య శ్రీమదాదినారాయణస్య......సప్రుర భేయ గోత్రోద్భవస్య ప్రజాపతేః సప్తేరి కాశ్యప పౌత్రాయ ధర్మపుత్రాయ లక్ష్మీనారాయణ స్వరూపవృష భాయవరాయ చతుస్సాగరపరి...సప్రుర భేయ గోత్రోద్భవగంగాయాః నప్త్రీం యమునాయాః పౌత్రీం సరస్వత్యాః పుత్రీం ఇమాంవత్సతరీం ధర్మప్రజాసంతానార్థం హేవృషభ రాజ వత్సతరీదానంతుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ॥ దేవస్యత్వా...గృహ్ణామి॥ రాజాత్వావరుణోనయతుదేవిదక్షిణే।రుద్రాయగామ్। తేనామృతత్వమస్యామ్...ప్రతిగృహ్ణాతు॥ ఇతిబ్రాహ్మణోవదేత్ ॥ అనేనవత్సతరీదానేన శ్రీ పరమేశ్వరః ప్రీయతామ్॥ తతోలగ్నాష్టకచూర్ణికాదీన్ పఠేత్ ॥ స్వస్త్యస్తోతి సహస్రాణాం ద్విజగురు దైవత్యానామ్ ... సుప్రీతా స్సుముహూర్తా ... భవంతు॥ అథ మాంగల్యధారణమ్ ఏవంగుణ ... లోకసంరక్షణార్థం మాంగల్యపూజాం కరిష్యే॥ మాంగల్యసూత్రార్చనం కుర్యాత్॥ శ్లో॥ మాంగల్య తంతునానేన ।లోకరక్షణహేతునా। కంఠేబధ్నామి సుభగే పూర్ణాయుష్మైశ్వర్యవర్ధని॥ వత్సతరీగళె మంగళ సూత్రం బధ్వా॥ మాంగల్యధా...అస్తు॥తూష్ణీం అక్షతారోపణం కుర్యాత్॥ ... భక్తప్రజామేకామస్సమృధ్యతామ్ ద్వితీయపర్యాయే దేవాది పశవోమేకామస్స మృధ్యతామ్॥ తృతీయపర్యాయే యజ్ఞోమే కామస్సమృధ్యతామ్ తూష్ణీం చతుర్థపర్యాయే జగత్ప్రియోమే కామ స్సమృధ్యతామ్॥ అథగోవృషభమార్జనమ్॥ ఏవంగుణ...ర్థంవృ

షభమార్జనార్థం ఋత్విగ్వరణం కరిష్యే ఏకాదశబ్రాహ్మణాన్ ప్రార్థయేత్॥ అత్రఋత్విగ్వరణం దత్త్వా॥ పూర్ణపాత్రస్థోదకేనవా గోవృషభమభిషిచ్య॥ ఆపోహిష్ఠా ...ఆపోజనయథ చన॥ హిరణ్యవర్ణాశ్శుచయః పావకా ...బలమోజోనిధత్త॥ ఇతిచతసృభిః పవమానస్సువర్జనః ...జాతావేదా మోర్జయం త్వాపునాతు॥ఓంనమ రుద్రమన్యవ ...తంవోజం భేదధామి॥ అగ్నావిష్ణూసజోషసే . శోభాయైపితరోనుమదంతు॥ తచ్ఛంయో...శాంతిః॥సహస్ర...సర్వం మనిషాణ॥ తచ్ఛంయో ...శాంతిః॥సహస్రశీర్షందేవం... స్వరాట్॥ ఇత్యేతైర్మంత్రైః మార్జయిత్వా॥వృషభంవత్సాంచషోడశోపచారైరభ్యర్చ్య గాముపస్థానం కర్తవ్యం॥ ఏవం... ధర్మంగోవృషభపూజాం కరిష్యే॥ షోడశోపచారైరభ్యర్చ్య॥ అథాగ్నేః గోవృషభప్రదక్షిణం కారయిత్వా॥

గోమిథునోపస్థానము.

ప్రభ్రాజమానానాగ్ం రుద్రాణాగ్ స్థానే స్వతేజసాభాని॥ వ్యవదాతానాగ్ం రుద్రాణాగ్ం స్థానే స్వతేజసాభాని॥ వాసుకి వైద్యుతానాగ్ం రుద్రానాగ్ంస్థానేస్వతేజసాభాని॥రజతానాగ్ ...భాని॥ పరుషాణాగ్ం...భాని॥ శ్యామానాగ్ం...భాని॥ కపిలానాగ్ం...భాని॥అతిలోహితానాగ్ం...భా ॥ ఊర్ధ్వానాగ్ం...భాని॥ అవపతంతానాగ్ం...భాని॥ వైద్యుతానాగ్ం...భాని॥ అథవత్సోపస్థానం॥ ప్ర

భ్రాజమానీనాగ్ంరుద్రాణీనాగ్ంస్థానేస్వ తేజసాభాని॥ వ్యవదాతీనాగ్ం...భాని॥ వాసుకివైద్యుతీనాగ్ం...భాని॥ రజతానాగ్ం రుద్రా...భాని॥ పరుషాణాగ్ం రుద్రాణీ...భాని॥ శ్యామానాగ్ం రుద్రాణీ...భాని॥ కపిలానా...రుద్రాణీ...భాని॥ అతిలోహితీనాగ్ం రుద్రాణీ...భాని॥ఊర్ధ్వానాగ్ం రుద్రాణీ...భాని॥అవపతంతీనాగ్ం రుద్రా...భాని॥వైద్యుతీనాగ్ంరుద్రాణీ...భాని॥ ఓంభూర్భువస్స్వః। యాప్రాణి గోమిథునం మానోమిథునగ్ం రీరిషత్॥ అగ్నేః గోమిథున ప్రదక్షిణం॥ తుభ్యమగ్రేపర్యవహన్ త్సూర్యాం వహతునాసహ। పునః పతిభ్యోజాయాందా అగ్నేప్రజయాసహ। పునః పత్నీమగ్నిరదాదాయుషాసహవర్చసా। దీర్ఘాయురస్యాయఃపతిస్సఏతు శరదశ్శతం। విశ్వాఉతత్వయాపయంధారాఉదన్యాఇవ। అతిగాహేమహిద్విషః॥ ఇతిగోవృషభమగ్ని ప్రదక్షిణంకారయిత్వా॥ గోసూక్తజపః॥ ఆగావో అగ్మన్నుతభద్రమక్రన్ సీదంతుగోష్ఠేరణయంత్వస్మే॥ ప్రజావతీః పురురూపా ఇహస్యుః। ఇంద్రాయపూర్వీరుషసోదుహానాః। ఇంద్రోయజ్వనేపృణతేచశిక్షతి। ఉపెద్దదాతిన స్వంముషాయతి। భూయోభూయోరయిమిదస్యవర్ధయన్ ।అభిన్నే ఖిల్లేనిదధాతి దేవయుం। నతానశంతినతా అర్వా। గావోభగోగావ ఇంద్రోమఇచ్ఛాత్। గావస్సోమస్య ప్రథమస్యభక్షః। ఇమాయాగావ స్సజనాస ఇంద్రః। ఇచ్ఛామీద్ధృదామనసాచిదింద్రం। యూయంగావోమేదయథాకృశం

చిత్ । అశ్లీలం చిత్కృణుథాప్యప్రతీకం ॥ భద్రంగృహం కృణుతభద్రవాచః । బృహద్వోవయఉచ్యతేసభాసు ॥ ప్రజావతీస్సూయవసగ్ంరిశంతీః । శుద్ధాఅపస్సుప్రపాణేపిబంతీః ॥మావస్తేనఈశతమాఘశగ్ంసః । పరివోహేతీరుద్రస్యవృంజ్యాత్ ॥ ఉపేదముపపర్చనం । ఆసుగోషూపపృచ్యతాం । ఉపర్షభస్యరేతసి । ఉపేంద్ర తవవీర్యే ఇమారుద్రాయ స్థిరధన్వనేగిరః ॥ క్షిప్రేషవేదేవాయ స్వధామ్నే । అషాఢాయసహమానాయమీఢుషే । తిగ్మాయుధాయ భరతాశృణోతన । త్వాదత్తేభీరుద్ర శంతమేభిః । శతగ్ం హిమా అశీయభేషజేభిః । వ్యస్మద్ద్వేషోవితరం వ్యగ్ంహః । వ్యమీవాగ్ంశ్చాతయస్వావిషూచీః ।అర్హన్బిభర్షి మానస్తోకే ।ఆతేపితర్మరుతాగ్ం సుమ్నమేతు । మానస్సూర్యస్య సందృశోయుయోథాః । అభినోవీరో అర్వతిక్షమేత । ప్రజాయేమహి రుద్రప్రజాభిః ॥ఏవాబభ్రోవృషభచేకితాన ।యథాదేవనహృణీషేనహగ్ంసి । హావనశ్రూర్నోరుద్రేహబోధ । బృహద్వదేమవిదథేసువీరాః । పరిణోరుద్రస్య హేతి స్తుహిశ్రుతం । మీఢుష్టమార్హన్బిభర్షి । త్వమగ్నేరుద్రఅసో రాజానమ్ ॥ (ఇతిగోసూక్తం జపిత్వా)

వృషోత్సర్జనము.

అగ్నేః పూర్వతః వస్త్రే[illegible] పరిశంఖచక్రే నిధాయ ॥ సం

పూజ్య॥ నమస్కుర్యాత్। అథముద్రణమ్॥ అగ్నౌ శంఖచక్రౌని ధాయ॥ అగ్నింప్రజ్వాల్య॥ చక్రముద్రేణ పశ్చాద్వామేశంఖముద్రేణవాంకయిత్వా॥

అథమంత్రపఠనమ్॥ ఏతం యువానం పరివోదధామి తేన క్రీడం తీశ్చరత ప్రియేణ। మానశ్శాప్త జనుషాసుభాగారాయ స్పోషేణ సమిషామదేమ॥ ౧॥ నమోమహిమ్న ఉతచక్షుషేతే మరుతాం పితస్తదహంగృణామి। అనుమన్యస్వసు యజాయజాస్తుజుష్టం దేవానామిదమస్తుహవ్యమ్॥ ౨॥ దేవానామేష ఉపనాహ ఆసీదపాంగర్భ ఓషధీషున్యక్తః। సోమస్యద్రప్సమవృణీతపూషా। బృహన్నద్రిరభవత్తదేషామ్॥ ౩॥ పితావత్సానాంపతిరఘ్నియానా మథోపితామహతాం గర్గరాణాం। వత్సోజరాయుప్రతిధుక్పీయూష ఆమిక్షామస్తుఘృతమస్యరేతః॥ ౪॥ త్వాంగావోవృణత రాజ్యాయ త్వాగ్ హవంత మరుతస్స్వర్కాః। వర్ష్మన్ క్షత్రస్య కకుభిశిశ్రియాణాస్తతోన ఉగ్రోవిభజావసూని॥ ౫॥ వ్యృద్ధేనవాఏషపశునాయజతే యస్యైతాని నక్రియంతే ఏషహవై సమృద్ధేన యజతేయస్యైతానిక్రియంతే॥౬॥ఇతి షణ్మంత్రాన్ జపిత్వా॥ హేవృషభ రాజ ప్రాగ్దేశంగత్వా ప్రాక్పర్వతేషు తృణానిజగ్ధ్వా (ఖాత్వా) ప్రాక్సముద్రోదకం పీత్వా। తత్రత్య గవాం పతిర్భూత్వా। దేవబ్రాహ్మణక్షేత్రాణి పరిహృత్య యథేష్టం విహర॥ హేవృషభ రాజ దక్షిణదేశంగత్వా ... విహర॥ హేవృషభ రాజ పశ్చిమదేశంగత్వా ... విహర॥ హేవృషభ రాజ ఉత్తరదేశం గత్వా ... విహర॥ ఇతి పఠిత్వా॥ అద్యపూర్వోక్త ఏవంగుణ...తిథౌ

యజమానస్య పితరం × గోత్రం × శర్మాణం ప్రేతం ఉద్దిశ్య త్వ
యాకృతేన మరణదినాదారభ్య ఏకాదశే హానికర్తవ్య అంథత్వ ×
పైశాచికబాధా నివృత్త్యర్థం రుద్రలోకావాప్త్యర్థం మోక్షవృషోత్స
ర్జనేన పితుః × గోత్రస్య × శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య
ఏకాదశే హానిఅంథత్వ × పైశాచికబాధా నివృత్తిద్వారా శాశ్వత
రుద్రలోకావాప్తిరస్త్వితిభవంతో బ్రువంతు॥ శాశ్వతరుద్రలోకా
వాప్తిరస్తు॥ ఏషవృషః మయోత్సృష్టః॥ ఇతిపఠిత్వా॥ శ్లో॥ ప్రత్య
క్షధర్మాధిమారభ్య। ప్రాగ్జైర్గోధిపోభవ। తథైవ దక్షిణాం భోధిం
సౌమ్యాబ్ధౌ ఏధిపోభవ॥ హిత్వాదేవద్విజక్షేత్రం యథేష్టం చరగోధి
ప। గవామధిపతిర్భూత్వా అభీష్ట ఫలదోభవ॥ ఇతిగాంప్రార్థయేత్॥

పరిస్తరణం విసృజేత్॥ అథ బలిప్రదానమ్ ... పితుః × గోత్ర
స్య × శర్మణః ప్రేతస్యమరణదినాదారభ్య × హాని ప్రేతతృప్తిద్వా
రా ప్రేతత్వవిముక్త్యర్థం అంథత్వ × స్థాన రుద్రలోకావాప్త్యర్థం మో
క్షవృషోత్సర్జన బలిప్రదానం కరిష్యే॥ తతోగ్నౌ స్విష్టకృచ్ఛ చరుణా
అష్టపిండాః కృత్వాష్టదిక్షునిదధాతి ॥ అగ్నయేనమః ... అలంకృ
త్య ॥ అథాగ్నే రష్ట పురుషస్య అగ్నేః పూర్వదిశ్యస్య స్థానేస్వతేజ
సాభాని ॥ జాతవేదస ఉపదిశ్యస్యస్థానే స్వతేజసాభాని ॥ సహోజ
సోదక్షిణదిశ్యస్య స్థానేస్వతేజ సాభాని ॥ అజిరాప్రభవ ఉపదిశ్య
స్యస్థానేస్వతేజసాభాని ॥ వైశ్వానరస్యాపరదిశ్యస్యస్థానే స్వతేజసా
భాని ॥ నర్యాపస ఉపదిశ్యస్యస్థానేస్వతేజసాభాని ॥ పఙ్క్తిరాధస
ఉదగ్దిశ్యస్యస్థానేస్వతేజసాభాని ॥ విసర్పిణ ఉపదిశ్యస్యస్థానేస్వతేజ
సాభాని ॥ ఓం భూర్భువస్సువః। దిశోపామిథునంనానో మిథునగ్ంరక్షీ

ధ్వమ్ ॥ ఇతిజపిత్వా ॥ యేత త్తిలోదక ముపతిష్ఠతు ॥ యథాశక్తిద క్షిణాందత్వా ॥ అద్యపూర్వోక్త × తిథౌ (పా × తీ) పితరం × గోత్రం × శర్మాణం ప్రేతం ఉద్దిశ్యత్వయాకృతేన మరణదినాదారభ్య ఏకాదశే హానికర్తవ్య వృషోత్సర్జన బలిప్రదానేనపితుః × గోత్రస్య... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినారభ్య ఏకాదశే హానికర్తవ్య ప్రేతతృప్తి ద్వారా ప్రేతత్వవిముక్త్యర్థం పైశాచికబాధా...బ్రువంతు ॥ అంథత్వ ...రస్తు ॥ అథబ్రాహ్మణాయ యథాశక్తిదక్షిణాం దద్యాత్ ॥ ఇతివృ షోత్సర్జన ప్రయోగస్సమాప్తః ॥

అగ్న్యాద్యాకోద్దిష్టశ్రాద్ధప్రయోగము

భోజనపర్యాప్త తండులాన్మద్గవ్యం జలైస్సహ ఏకస్మిన్ భాం డేప్రక్షిపయిత్వా ॥ మధ్యందినే కర్తాస్నాత్వాచమ్య ప్రాణానాయమ్య॥ పవిత్రంధృత్వా॥పూర్వోక్త...ఏవంగుణ...తిథౌ(ప్రాచీనావీతీ)యజమా నస్య పితుర్గోత్రస్య...శర్మణఃప్రేతస్యమరణది నాదారభ్య ఏకాదశే హానిప్రేతతృప్తిద్వారాప్రేతత్వవిముక్త్యర్థంబ్రాహ్మణాభావేఅగ్న్యావా ద్యైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధం కరిష్యే॥ (ఇతిసంకల్ప్య) (సవ్యం) కాలే అను జ్ఞార్థం యథాశక్తి ప్రాయశ్చితం కరిష్యే॥ (సవ్యం) పరిషద్దక్షిణాంగృ హీత్వా॥ సమస్తసంప... పదం॥ (ప్రాచీనావీతీ) యజమానస్యపితుః గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణది నాదారభ్య ఏకాదశే హానిప్రే తతృప్తిద్వారా ప్రేతత్వవి ముక్త్యర్థం (బ్రాహ్మణాభావేఅగ్న్యావాద్యై కోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధం కర్తుం అధికార సంపద స్త్వితిభవంతో బ్రువంతు॥ అధికారసంపదస్తు॥ పూర్వోక్తఏవంగుణ విశేషణ... తిథౌ (ప్రాచీనా వీతీ) పితుః ...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణది నాదారభ్యఏకా దశేహాని (బ్రాహ్మణాభావే)అగ్న్యావాద్యైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధమన్నాది ద్రవ్యేణ ఏకోద్దిష్టవిధానేనప్రేతోద్దేశేనఅద్య(ఉపవీతీ) కరిష్యే॥ ఇతి

సంకల్ప్య దేవాలయేనదీతీరే అశ్వత్థమూలేవా గృహస్య ఈశాన్య దిగ్భాగేవా చతురశ్రహస్త పరిమాణం కుండంఖాత్వా॥ శంనోదేవీర భిష్ట... వంతునః ఇతి గోమయోదకేన ప్రోక్ష్య॥ అపేతవీత విచసర్పతాతో యేత్రస్థపురాణా యేచ నూతనాః। అదాద్రిదం యమోవసానం పృథివ్యా అక్రన్నిమం పితరో లోకమస్మై॥ ఇతికుండమధ్యే పలాశశాఖయా దర్భేణవాభూమిం సమ్మృజ్య॥ అద్భిరవోక్ష్య॥తత్రలౌకికాగ్నిం నిధాయ॥ (ప్రాచీనావీతీ॥ యజమానస్య పితుః...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ఏకాదశేహని(బ్రాహ్మణాభావే)అగ్న్యాదైవోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే అయం తే కుశః ఉపతిష్ఠతు॥ అర్చనం నారాయణ...మస్తు॥ బహిర్ద్వారే గోమయేనవర్తుల మండలం కృత్వా॥ ప్రేతపాద్యస్థానేదర్భాస్తరణ ముపతిష్ఠతు॥ పతత్తిలోదక ముపతిష్ఠతు॥ పిత...గోత్ర... శర్మణః ప్రేత మరణదినాదారభ్య ఏకాదశే హని బ్రాహ్మణాభావే అగ్న్యాదైవోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే స్వాగత ముపతిష్ఠతు॥ స్వాగతమిదం తేపాద్యము పతిష్ఠతు॥ ప్రేతే విష్టరార్థమయంకుశః॥ఓం అద్యపూర్వోక్త...తిథౌ (ప్రా...తీ)పితుః ...గోత్రస్య... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ఏకాదశే హనికర్తవ్య బ్రాహ్మణాభావే అగ్న్యాదైవోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే భవదనుజ్ఞయా ప్రకాశితం శ్రాద్ధకర్మ కరిష్యే॥ దర్భేణభూమింఖాత్వా॥ అపహతా అసురారక్షాంసి పిశాచాయే క్షయంతి పృథివీమను అన్యత్రేతో గచ్ఛంతు యత్రైషాంగతంమనః। ఉదీర్తా మవరోత్పరో స్వధ్యమః ప్రేతస్సోమ్యాః। అసుంయయియాద వృకఋతజ్ఞ స్తనోవత్తు

ప్రేతోహావే॥ (ఇతితిలదర్భాన్ నిక్షిప్య) శ్రాద్ధపాక ద్రవ్యాది ప్రోక్షణం (ఉపవీతీ ఓమ్ భూర్భువస్సువః... ప్రచోదయాత్॥ శ్లో॥ అపవిత్రః పవిత్రోవా సర్వావస్థాంగతోపి వాయస్స్మరేత్పుండరీ కాక్షం స బాహ్యాభ్యంతరశ్శుచి.॥ తిలదర్భోదకేన త్రిఃప్రోక్ష్య॥ ప్రాచీనావీతీపితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ఏకాదశేహని బ్రాహ్మణాభావే అగ్న్యావాహ్యైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధప్రేతార్థే ఇదం తే ఆసనముపతిష్ఠతు॥ ఇత్యాసనందద్యాత్॥ పితుః...గోత్రస్య... శర్మణః ప్రేతస్యమరణదినా.. ప్రేతార్థేఅయం తేక్షణః ఉపతిష్ఠతు॥ ఓంతథా॥ ప్రాప్నువంతుభవంతుః॥ ఇతిబ్రాహ్మణోవదేత్॥ అర్ఘ్యపాత్రమాసాద్య ఉత్తానం ప్రోక్ష్య। ఉద్ధృత్యతిలాన్ వికీర్య॥ తస్మిన్ దర్భంనిధాయ। శంనోదేవీరభిష్టయ ఆపోభవంతు పీతయే। శంయోరభిస్రవంతునః॥ పితృప్రేతాయవోజుష్టం గృహ్ణామి॥ ఇత్యర్ఘ్యపాత్రే ఉదకం నినీయ॥ తిలోసిసోమ దేవత్యోగోసవేదేవనిర్మితః। ప్రత్నవద్భిః ప్రత్నప్రేతపహి॥ పితరం...గోత్రం...శర్మాణం ప్రేతంఇమాన్ లోకాన్ ప్రీణయాహినః॥ ఇతితిలానవకీర్య॥ గంధార్థాఇమేఆపః। పుష్పార్థాఇమే తిలాః॥ ప్రేతాయవోజుష్టంగృహ్ణామి॥ ఇత్యభిమంత్ర్య॥ (స్త్రీణాంతు) ప్రేతాయై వోజుష్టం గృహ్ణామి ఇతి స్త్రియః॥ ప్రేత పాత్రం సంపన్నం॥ ఉపతిష్ఠతామర్ఘ్యః ఇత్యర్ఘ్యపాత్రందర్శయేత్॥ అర్ఘ్యపాత్రనత్తియాబ్రాహ్మణునికిఁ జూపించవలయును. పితరం...గోత్రం...శర్మాణం ప్రేతం ప్రేతమావాహయిష్యే॥ ఆయాహి ... శారదంచ ॥ అగ్నేరుత్తరత శ్శుద్ధోదకం దత్వా॥ యాద్దివ్యాఆపః పయసా సంబభూవుర్యా అంతరిక్ష ఉతపార్థివీర్యాః। హిరణ్యవర్ణాయజ్ఞియాస్తాన ఆ

పశ్యగ్గ్స్యోనాస్సుహవాభవంతు ॥ పితః ...గోత్ర...శర్మన్ ప్రేత మ
రణదినాదారభ్యైకాదశేహని (బ్రాహ్మణాభావే) అగ్నా వ్యాద్యైకోద్ది
ష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతార్థె ఇదం తే అర్ఘ్యముపతిష్ఠతు ॥ (అర్ఘ్యందత్వా)
(గోత్రే...దాయిప్రేతేఇతిస్త్రియః॥) పేతాయస్థానమసి ॥ తతశ్శుద్ధో
దకం ॥ గంధార్థాఇమే ఆపఃపుష్పార్థాఇమేతిలాః॥ యువాసువాసాః
...యంత॥ పితః...గోత్ర...శర్మన్ ప్రేత మరణదినాదారభ్య ఏకాద
శేహని బ్రాహ్మణాభావే అగ్నావాద్యైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధేఅంతః ప్రా
వరణార్థంబహిః ప్రావరణార్థం ఆచ్ఛాదనార్థంపవిత్రార్థ మలంకర
ణార్థ మిదం తే వాసః॥ సువాసః॥ తదభావేస తిలాఇమే కుశాః॥ సు
కుశాః ఇతిప్రేతా యస్వర్చితమస్తు ॥ (బ్రాహ్మణాభావే) అగ్నిసమీ
పే మండలోద్వర్తనంకరిష్యే ॥ మండలంకృత్వా ॥ హస్తం ప్రక్షాళ్య ॥
భోజనపాత్రమాసాద్య ॥ పాత్రే అభిఘార్య ॥ తత్రాత్రేచరుంనిధాయ
ప్రోక్ష్య ॥ ఓం అద్యపూర్వోక్త...తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః...గోత్ర
స్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ఏకాదశే హని బ్రాహ్మ
ణాభావే అగ్నావాద్యైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతాహుతిం (ఉపవీతీ)
హోష్యామి॥ ఇతి సంకల్ప్య॥ అగ్నేర్దక్షిణభాగేஉగ్నిం విభజ్య)
లౌకికాగ్ని ముపసమాధాయ । ఇతి కేచిత్ ॥ తదగ్నిం ప్రజ్వాల్య॥ దే
వసవితః ప్రసువ॥ ఇత్య ప్రదక్షిణం పరిషిచ్య॥ సవ్యం జాన్వాచ్య॥ పి
త్రేగోత్రాయ...శర్మణే ప్రేతాయాముష్మైయమా యచస్వాహా॥ య
మాయేదంనమమ॥ మాత్రే...గోత్రాయై...దాయై ప్రేతాయైయమా
యచస్వాహా॥ఇతిస్త్రియః॥ దేవసవితః ప్రాసావీః॥(ఇతిపునరప్రదక్షిణం
పరిషిచ్య) భోజనపాత్రముపస్తీర్య॥ అభిఘార్య॥ అన్ననిక్షేపణంకృత్వా

అభిఘార్య॥ సతిలాపి ధానోదకుంభం తాంబూలం దక్షిణాంచనిధా
య॥ ఓం భూర్భువస్సువః ...ప్రచోదయాత్॥ ఇత్యన్నాదికం ప్రోక్ష్య॥
హస్తోదకందత్వా॥ ప్రసువ పృథివీతేపాత్రం ద్యౌరపిధానం బ్రహ్మణస్త్వా
ముఖేజుహోమి బ్రాహ్మణస్యత్వా (అగ్నేస్త్వా) ప్రాణాపాన యోర్జు
హోమ్యక్షితమసిమాస్య క్షేష్ఠా అముత్రాముష్మిన్లోకే॥ ఇదంవిష్ణు
ర్విచక్రమేత్రేధానిదధేపదం। సమూఢమస్యపాగ్ం సురే॥ పితః...
గోత్ర...శర్మన్ ప్రేత ఏతత్తే ఇదమన్నం సపరికరం ఆతృప్తేః తత్సర్వం
మరణదినాదారభ్య ఏకాదశేహని బ్రాహ్మణాభావే అగ్నావాద్యైకో
ద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే పితృ...గోత్రాయ...శర్మణే ప్రేతాయ ఇదమన్నం
సపరికరం సతిలా పిధానోదకుంభం సదక్షిణాకం...ప్రేత తృప్త్యర్థ
ముపతిష్ఠతు॥ ఇతి తిలోదకం త్యజేత్॥

ఈప్రకారము స్త్రీకి చెప్పవలయును.

ప్రాచీనావీతి॥ హస్తోదకందత్వా॥ దేవసవితః ప్రసువ॥ పృథి
వీతే పాత్రం......సురే॥ మాతః...గోత్రే...దాయి ప్రేతే ఏతత్తే
ఇదమన్నం సపరికరం ఆతృప్తేః తత్సర్వం మరణ దినా...శ్రాద్ధే॥
మాత్రే...గోత్రాయై...దాయ్యై ప్రేతాయై॥ ఇదమన్నం సపరికరం
సవ్యంజనం సతాంబూలం సదక్షిణాకం సతిలా పిధానోదకుంభం...
ప్రేతతృప్త్యర్థ ముపతిష్ఠతు॥

అథ ధారాదత్తం అద్యపూర్వోక్త...తిథౌ ప్రాచీనావీతీ పితుః
...గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాద్ధారభ్యైకాదశేహని

(బ్రాహ్మణాభావే) అగ్నావాద్యైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే పితరం ... గోత్రం...శర్మాణం ప్రేతముద్దిశ్యమయా (త్వయా)కృతేన మరణదినాదారభ్యైకాదశేహాని బ్రాహ్మణాభావే అగ్నావాద్యేకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధేన పితుః...గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినా... శ్రాద్ధే ప్రేతతృప్తిద్వారా ప్రేతత్వ విముక్తిరస్త్వితి భవంతోబ్రువంతు ॥ తిలోదకం త్యజేత్ ॥ ప్రేతతృప్తిరస్తు ఇతివిప్రఃవదేత్ ॥

అథ పూర్వాపోశనం ॥ ప్రోక్షణం ॥ ఉపవీతీ ॥ ఓంభూర్భువస్సువః...దయాత్ ॥ ఇతిప్రోక్ష్య ॥ సత్యం త్వర్తేన పరిషించామి ॥ ఇత్యప్రదక్షిణం పరిషిచ్య ॥ ప్రాచీనావీతీ హస్తోదకం దత్వా ॥ అమృతమస్తు ॥ అమృతోపస్తరణమసి ॥ ఇతిపూర్వాపోశనం దత్వా॥

బ్రాహ్మణాభావేఽగ్నౌ వన్నహోమః ॥ మధువాతాఋతాయతే మధుక్షరంతి సింధవః । మాధ్వీర్నస్సంత్వోషధీః ॥ మధునక్తముతోషసి మధుమత్పార్థివగ్ం రజః । మధుద్యౌరస్తునఃపితా। మధుమాన్నో వనస్పతిర్మధుమాగ్ం అస్తుసూర్యః । మాధ్వీర్గావో భవంతునః ॥ ఇతిజపిత్వా ॥ ధ్యానం ॥ సప్తవ్యాధాదశార్ణేషు మృగాః కాలాంజనేగిరౌ । చక్రవాకాశ్శరద్వీపే హంసాస్సరసిమానసే॥ యేస్మజాతాఃకురుక్షేత్రే బ్రాహ్మణావేదపారగాః । ప్రస్థితాదీర్ఘమధ్వానం యూయంతేభ్యోవసీదత ॥ ఇతి పిత్రాదీన్ ధ్యాత్వా ॥ ఓం ప్రాణాయస్వాహా ॥ ప్రాణాయేదం నమమ ॥ ఓం అపానాయస్వాహా ॥ అపానాయేదం నమమ॥

ఓమ్ - వ్యానాయస్వాహా ॥ వ్యానాయేదంనమమ ॥ ఓమ్ ఉదానాయస్వాహా ॥ ఉదానాయేదం నమమ ॥ ఓమ్ సమానాయ స్వాహా ॥ సమానాయేదం నమమ ॥ బ్రాహ్మణాభావే ఏవం అగ్నౌ జుహోతి ॥ బ్రాహ్మణసంభవే త్యాగంనాస్తి ॥ × ప్రేతభుజ్యతామ్॥ ఇత్యుక్త్వా॥

బ్రాహ్మణాభావే కేచిత్తత్ర హవిశ్చతుర్థావిభజ్యదధ్నా మధునాక్షీరేణ గుడేన సర్పిషా పృథక్పృథక్ - కుక్కుటాండ పరిమిత ద్వాత్రింశ ద్గ్రాసాన్ అగ్నౌ జుహోతి॥

బ్రాహ్మణాభావంబున కొందఱు హవిస్సును నాలుగుపాళ్లుచేసి, పెఱుగు, తేనె, పాలు, బెల్లము, నేయి వీని సన్నిటిని అన్నములోగలిపి - వేఱువేఱుగా (32) కబళములుచేసి అగ్నిహోత్రములో హోమముచేయవలెను॥

యత్తే కృష్ణశ్శకున ఆతుతోదపిపీలస్సర్ప ఉతవా శ్వాపదః । అగ్నిష్టద్విశ్వాదగదం కృణోతు సోమశ్చయో బ్రాహ్మణమావివేశ స్వాహా ॥ అగ్నీషోమాభ్యామిదంనమమ ॥ ఏవంద్వాత్రింశద్దాహుతీర్జుహుయాత్ ॥ 32 ॥ కేచిత్ప్రేత ముద్దిశ్య అన్నాదికం వృషభం భోజయేదిత్యాహుః ॥ కేచిత్సోమాయ స్వాహేతి జుహోతి ॥ ప్రేతస్యకంఠశుద్ధ్యర్థం పానీయ ముపతిష్ఠతు ॥ తతః కించిదన్నమాదాయ పితుః...శ్రాద్ధేప్రేతతృప్తిరస్తు ॥ ఇతిభూమౌవిసృజ్య - ప్రేత తృప్తిరస్తు॥ అస్తుతృప్తిః ॥ అత్ర వికిరపిండంనాస్తి ॥ ఉత్తరాపోశనందత్వా॥ అమృతాపిధానమసి ॥ రౌరవేపుణ్యనిలయే పద్మార్బుదనివాసినామ్। అర్థినాముదకందత్తమక్షయ్యముపతిష్ఠతు॥ ఇత్యుత్తరాపోశనందత్వా॥

అథ పిండప్రదానమ్ ॥ (ఉపవీతీ) ఓంభూః × ప్రాచీనావీతీ ॥ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినా ... శ్రాద్ధేభవద నుజ్ఞయా తిలోదక పిండప్రదానం (ఉపవీతీ) కరిష్యే॥ ఇతిసంకల్ప్య॥ (ప్రాచీనావీతీ) హుతశేషం భుక్తశేషంచ సంసృజ్యపిండం కృత్వా ॥ గోమయేనానులిప్య ॥ తత్ర దర్భాసనముపతిష్ఠతు ॥ దర్భోపరియేత త్తిలోదక ముపతిష్ఠతు ॥ పిత్రే ... గోత్రాయ ... శర్మణేప్రేతాయ మరణదినాదారభ్య ఏకాదశే హని (బ్రాహ్మణాభావే) అగ్నావా వైకోద్దిష్టస్య శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఏషపిండః ఉపతిష్ఠతు ॥ పిండస్యో పర్యేత త్తిలోదక ముపతిష్ఠతు ॥ యథాశక్తి దక్షిణాందత్వా ॥ అథ ధారాదత్త్వా ॥ ఓం అద్యపూర్వోక్త... తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః... గోత్రస్య ... శర్మణః ॥ ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ... శ్రాద్ధీయ తిలోదక పిండప్రదానే పితరః ... గోత్ర ... శర్మాణం ప్రేతముద్ది శ్య (మయా) (త్వయా) కృతేనానేన పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్యమరణదినాదారభ్యైకాదశేహని అగ్నావావైకోద్దిష్టస్య శ్రా ద్ధీయతిలోదక పిండప్రదానేన పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేత స్య ప్రేతత్వ విముక్తిరస్త్వితి భవన్తో బ్రువన్తు ॥ తిలోదకముత్సృ జేత్ ॥ ప్రేతత్వ విముక్తిరస్త్వితి అస్తు॥ దత్తంశ్రాద్ధం అభిరమ్యతామ్॥ ఇతి కర్తావదేత్ ॥ అభిరమతాస్మః ఇతి బ్రాహ్మణాః । అయోధ్యా ... లభేత్ ॥ తతః పిండమప్సునిక్షిప్య ॥ తతః కర్తాస్నాత్వాచమ్య ॥ గృహమాగచ్ఛేత్ ॥

ఇతి ఏకోద్దిష్ట శ్రాద్ధప్రయోగ స్సమాప్తః.

షోడశశ్రాద్ధ ప్రయోగము.

కర్తాస్నాత్వా ॥ ఓం కేశవాయస్వాహా ... శ్రీకృష్ణాయనమః॥ ఇత్యాచమ్య ॥ పాకాంతరేణాఽద్యాదిషోడశశ్రాద్ధాని కుర్యాత్ ॥ అథ బ్రాహ్మణానాహూయ ॥ ఆచమ్య ॥ ఓం కేశవాయస్వాహా ... శ్రీకృష్ణాయనమః పవిత్రంధృత్వా ॥ పూర్వోక్త ఏవంగుణ ... తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినా దారభ్య ఏకాదశే హని ప్రేతతృప్తిద్వారా ప్రేతత్వ విముక్త్యర్థం ఆద్యాది షోడశైకోద్దిష్ట శ్రాద్ధం కరిష్యే ॥ కాలే అనుజ్ఞార్థం యథాశక్తి ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే ॥ పరిషద్దక్షిణాం గృహీత్వా ॥ సమస్తసంప...పదం (ఇతి ప్రదక్షిణీకృత్య) (ప్రాచీనావీతీ) పితుః... గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్యమరణదినాదారభ్య ఏకాదశేహని ప్రేత తృప్తిద్వారా ప్రేతత్వ విముక్త్యర్థం ఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధం కర్తుం అధికారసంపదస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు ॥ అధికార సంపదస్తు॥ పూర్వోక్త... ఏవంగుణ...తిథౌపితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ఏకాదశేహని దేశకాలదేహధర్మవైపరీత్య శంక యాశ్వస్సపిండీకరణం కర్తుకామస్య ఊనమాసిక ద్వితీయమాసిక, త్రైపక్షికమాసిక, తృతీయమాసిక, తురీయమాసిక, పంచమమాసిక, షాణ్మాసిక, ఊనషాణ్మాసిక, సప్తమమాసిక, అష్టమమాసిక, నవమ మాసిక, దశమమాసిక, ఏకాదశమాసిక, ద్వాదశమాసిక, ఊనాబ్ది కమాసికాఖ్యాని, షోడశైకోద్దిష్టశ్రాద్ధాని అసంవత్సరాంతాత్ స్వే స్వేకాలే కర్తవ్యాని తానిస్వకాల విహితేన ద్వారావృత్త్యాద్య మాసి కేన సహాపకృష్య ప్రేతోద్దేశేన వసుగణాఖ్య శ్రాద్ధం రుద్రగణాఖ్య

శ్రాద్ధం వృషోత్సర్జనాంగశ్రాద్ధం అవశిష్టబ్రాహ్మణంచ అన్నేనహ విషా, ఏకోద్దిష్టవిధానేన సమానతంత్రేణ ప్రేతోద్దేశేన ఏకపాకేనా ర్ఘ్య (ఉపవీతీ) కరిష్యే ॥ ఇతిసంకల్ప్య (ప్రా...తీ) పితుః...గోత్ర స్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యైకాదశే హని ఆద్యాది షోడశైకోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధం భవిష్యతీతితత్ర ॥ భవిష్యతి ॥ అక్షతుణః॥ పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యైకాదశే హని ఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధే ప్రేతార్థే అయం తేక్షణః ఉప తిష్ఠతు ॥ అథ ఊనమాసిక ద్వితీయమాసిక, త్రైపక్షికమాసిక, తృతీయమాసిక, చతుర్థమాసిక, పంచమమాసిక, షాణ్మాసిక, ఊన షాణ్మాసిక, సప్తమమాసిక, అష్టమమాసిక, నవమమాసిక, దశమ మాసిక, ఏకాదశమాసిక, ద్వాదశమాసిక, ఊనాబ్దిక మాసికేషు, వసుగణాది శ్రాద్ధేషుచ పృథక్పృథక్ ॥ క్షణం సర్వత్ర దత్వా॥ అథ మండలపూజా పాద్యస్థానే గోమయేన మండలముపలిప్య ॥ ప్రేతపా ద్యస్థానే దర్భాస్తరణ ముపతిష్ఠతు ॥ దర్భోపస్తీర్ణం దక్షిణముపతి ష్ఠతు ॥ ఇతితిలోదకం త్యజేత్॥ కుశతిలోదకమంజలినా స్పృష్ట్వా॥ పితః...గోత్ర...శర్మన్ ప్రేతమరణ దినాదారభ్యైకాదశే హని ఆ ద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధే ప్రేతార్థే స్వాగతముపతిష్ఠతు॥ స్వా గతమిదం తేపాద్య ముపతిష్ఠతు ॥ సర్వేషాం తత్తద్బ్రాహ్మణానాం పృథక్పృథక్ పాద్యం దద్యాత్ ॥ కర్తాపాదౌ ప్రక్షాళ్యాచమ్య॥ అథ విష్టరః ॥ పితః...గోత్ర ... శర్మన్ ప్రేతమరణదినాదారభ్యై కాదశే హని ఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఇదంతే విష్టరముపతిష్ఠతు ॥ ఇతివిష్టరందత్వా ॥ ఏవంప్రకారేణ సర్వేషాం బ్రాహ్మణానాం ఊనాద్యవశిష్టాంతేషు శ్రాద్ధేషు ప్రత్యేకం విష్టరం దద్యాత్ ॥ ఓం అద్యపూర్వోక్త...తిథౌ (ప్రా...తీ) పితుః...గోత్ర

స్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యైకాదశే హని ఆద్యాది
షోడశైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధేషు రుద్రగణాఖ్య వసుగణాఖ్య వృషోత్సర్జ
నాంగాఽపశ్చిమైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే భవదనుజ్ఞయాప్రక్రాంతం శ్రాద్ధ
కర్మకరిష్యే ॥ ఇతిసంకల్ప్య ॥ కురుష్వ ॥ ఇతి బ్రాహ్మణావదేయుః॥
అథ భూసమ్మార్జనమ్ ॥ అపేతావీతవిచసర్పతాతో యేత్ర స్థపురాణా
యేచ నూతనాః । అదాదిదంయమోఽవసానం పృథివ్యా అక్రన్నిమం
పితరో లోకమస్మై ॥ ఇతి సర్వత్ర శ్రాద్ధదేశం సమ్మృజ్య ॥ దర్భం
నిరస్య ॥ అప ఉపస్పృశ్య ॥ అపహతా అసురారక్షాగ్ంసి పిశాచా
యేక్షయంతి పృథివీమను । అన్యత్రేతో గచ్ఛంతు యత్రైషాం గతం
మనః ॥ ఇతికృష్ణాంస్తిలాన్వికీర్య ॥ సర్వత్ర ఉద్ధననం కృత్వా ॥ ఉదీర్తామ
వర ఉత్పరాస ఉన్మధ్యమాః ప్రేతస్సోమ్యాః । అసుంయ ఈయురవృక
ఋతజ్ఞాస్తేనోఽవంతు ప్రేతాహవే ॥ మృదమాదాయ తిలాన్వికి
రేత్ ॥ శ్రాద్ధపాకద్రవ్యాద్యప్రోక్షణమ్ ॥ (ఉపవీతీ) ఓం భూర్భువ
స్సువః... ప్రచోదయాత్ ॥ అపవిత్రః పవిత్రో వా ... తరశ్శుచిః ॥
(ఇతిజపిత్వా ॥ శ్రాద్ధార్థం సంపాదితాః పదార్థాః దేశతః కాలతశ్చ
శ్రాద్ధయోగ్యాభవంత్వితి భవంతో బ్రువంతు ॥ ఇతివదేత్ ॥ శ్రాద్ధ
యోగ్యాభవంతు॥ శ్లో॥ శ్రాద్ధకాలేగయాంధ్యాత్వాధ్యాత్వాదేవంగ
దాధరం । తాభ్యాంచైవ నమస్కృత్య తతశ్శ్రాద్ధం ప్రవర్తయే ॥ఇతి
కర్తా ॥ ప్రవర్తయ ॥ ఇతిబ్రాహ్మణావదేయుః॥ పితుః...గోత్రస్య...

శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యైకాదశే హాని ఆద్యాదిషోడశై కోద్దిష్టశ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఇదం తే ఆసన ముపతిష్ఠతు ॥ ఇతి వామభాగే ఆసనం దత్వా॥ ఏవం సర్వత్ర తత్తన్మాసిక ముక్త్వా సర్వేషా మాసనాని దద్యాత్ ॥ పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యైకాదశేహాని ఆద్యాది షోడశైకోద్దిష్టశ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఇదం తేకుశాః ఉపతిష్ఠతు ॥ పృథక్పృథక్ సర్వత్రతిలానిదద్యాత్ ॥ ఓంతథాప్రాప్నోతుభవాన్ ॥ ప్రాప్నవానీత్యుక్త్వా॥ అర్ఘ్యపాత్రమాసాద్య॥ ఉత్తానంప్రోక్ష్య.॥ తిలాన్ వికీర్య॥ ఉదకమాపూర్య॥ శన్నో దేవీరభిష్టయ ఆపోభవంతుపీతయే। శంయోరభిస్రవంతునః॥తిలోసిసోమదేవత్యో గోసవేదేవనిర్మితః। ప్రత్నవద్భిః ప్రత్నప్రేత ఏహి ॥ పితరం ... గోత్రం ... శర్మాణం ప్రేతమిమాన్లోకాన్ ప్రీణయాహినః ॥ ఇత్యర్ఘ్యపాత్రేతిలానవకీర్య ॥ అర్ఘ్యపాత్రే అయం గంధః ॥ పుష్పాధ్యాన్ ఇమేతిలాః ॥ ప్రేతాయచోజుష్టం గృహ్ణామి ॥ ప్రేతపాత్రం సంపన్నం ॥ సుసంపన్నం । ఉపతిష్ఠతామర్ఘ్యః ॥ పితరం ... గోత్రం ... శర్మాణం ప్రేతం ప్రేతమావాహయిష్యే ॥ ఆవాహయ ॥ ఆయాహిప్రే ... దంచ ॥ సావధానాభవంతుతే ॥ సావధానాస్మః ॥ హస్తోదకందత్వా ॥ దర్భాంనిధాయ ॥ ఏవంసర్వత్రదద్యాత్ ॥ యాదివ్యాఆపః ... భవంతు ॥ పితః ... గోత్ర ... శర్మన్ ప్రేత మరణదినాదారభ్యైకాదశేహాని ఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టశ్రాద్ధేప్రేతార్థే ఇదంతే అర్ఘ్యముపతిష్ఠతు ॥ ఏవమూనమాసికాదిషు వసుగణాఖ్యాద్య వశిష్టాంతేషుచ తత్తన్మాసికముక్త్వా సర్వేషాం బ్రాహ్మణానాం హస్తే అర్ఘ్యందద్యాత్ ॥ ప్రేతాయ స్థానమసి ॥ తతశ్శుద్ధోదకం ॥ శ్లో ॥ ఇహలోకం పరిత్యజ్య గతో సి పరమాంగతిమ్

మనసావాయురూపేణ కుశే (విప్రే) త్వాం యోజయామ్యహమ్ ॥ ఇత్యర్ఘ్యపాత్రాణిభిత్వా విసృజేత్ ॥ తిలార్చనం ॥ అర్చత ప్రార్చ ...ర్చత ॥ ఇతిసర్వత్రతిలైరభ్యర్చ్య ॥ గంధద్వారాందురాధర్షాం ... శ్రియమ్ ॥ పితః ... గోత్ర ... శర్మన్ ప్రేతమరణదినాదారభ్యైకాదశేహనిఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టస్యశ్రాద్ధే ప్రేతార్థగంధా ఉపతిష్ఠతు ఏవమితరేషాం భోక్తౄణాం సమంత్రకం ప్రత్యేకం గంధం దత్వా॥ పుష్పార్థం తిలా ఉపతిష్ఠతు ॥ అథకర్ణాభరణ అంగుళ్యాభరణాదికం సర్వత్ర దద్యాత్ ॥ తదభావే హిరణ్యం వాదద్యాత్ ॥ అథ వస్త్రదానం ॥ యువాసువాసాః ... దేవయంతః ॥ పితః ... గోత్ర ... శర్మన్ ప్రేతమరణదినాదారభ్యైకాదశే హనిఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టస్యశ్రాద్ధే ప్రేతార్థ అంతఃప్రావరణీయార్థం బహిః ప్రావరణీయార్థమిదమాచ్ఛాదన ద్వయ ముపతిష్ఠతు ॥ ఇతి వస్త్రద్వయందద్యాత్॥ సర్వత్ర వస్త్రద్వయం దద్యాత్ ॥ పవిత్రార్థం సతిలాఇమేకుశాః ॥ ఇతిసర్వేషాం ప్రత్యేకం కుశాన్ దత్వా సర్వేషామర్చనం సంపూర్ణం ॥ అస్తుసంకల్పసిద్ధిరస్త్వితిభవంతో బ్రువంతు॥ ప్రేతాయస్వర్చితమస్తు॥అథప్రేతమండలోద్వర్తనం కరిష్యే॥ అథప్రేతాహుతిః॥ పాత్రేఅభిఘార్య ॥ తత్ర చరుంనిధాయ ॥ పునరభిఘార్య ॥ ఓం అద్యపూర్వోక్తఏవంగుణ ... తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యైకాదశే హని ఆద్యాది షోడశైకోద్దిష్టస్యశ్రాద్ధేషుభవదనుజ్ఞయాప్రేతాహుతింహోష్యామి॥ ఇతిసంకల్ప్య అథ లౌకికాగ్నిం ప్రజ్వాల్య ॥ దేవసవితః ప్రసువ ॥ ఇత్యాప్రదక్షిణం

పరిషిచ్య ॥ సవ్యంజాన్వాచ్య ॥ మేక్షణమాదాయ ॥ తేనతూష్ణీ మేష్ణమాదాయ ॥ పిత్రే...గోత్రాయ...శర్మణే ప్రేతాయాముష్మై యమాయచస్వాహా ॥ ఇతిహుత్వా ॥ ఏవం ప్రకారేణ తస్మిన్నగ్నా వష్టాదశాహుతీర్హుత్వా॥ యమాయేదంనమమ॥ఇత్యుక్త్వా॥మాత్రే... గోత్రాయై...దాయై ప్రేతాయై యమాయచస్వాహా ॥ ఇతిస్త్రియః ॥ దేవసవితః ప్రాసావీః ॥ ఇతిపునర ప్రదక్షిణం పరిషిచ్య॥ భోజనపాత్రాణ్యుపస్తీర్య ॥ తేషుమేక్షణేనసహ హుతశేషం కించిత్కించిన్నిధాయ ॥ శేషం పిండార్థం నిదధ్యాత్ ॥ మేక్షణం ప్రక్షాళ్య ॥ తదగ్నౌ ప్రహృత్య ॥ అథత్యక్తం ॥ (ఉపవీతి) ఓంభూర్భువస్సువః... ప్రచోదయాత్ ॥ ఇత్యన్నాదికం ప్రోక్ష్య ॥ (ప్రాచీనావీతీ) దేవ సవితః ప్రసువ ॥ ఇతికూర్చోదకేనా ప్రదక్షిణం పరిషిచ్య ॥ హస్తోదకందత్వా ॥ పృథివీతేపాత్రం ద్యౌరపిధానం బ్రహ్మణస్త్వా ముఖేజుహోమి బ్రాహ్మణస్యత్వా ప్రాణాపాన యోర్జుహోమ్యక్షిత మసి మాస్యక్షేష్ఠా అముత్రాఽముష్మింల్లోకే ॥ ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే త్రేధానిదధేపదమ్ । సమూఢమస్యపాగ్ంసురే ॥ స్వధాక్షీవిష్ణో అన్నంరక్షస్వ ॥ ఇతి ద్విజాంగుష్ఠమన్నే నివేశ్య ॥ పితః...గోత్ర... శర్మన్ ప్రేతపత్తే అన్నం సపరికరం పితా...గోత్రః శర్మా ప్రేతోఽహం వ ఏతదన్నం సపరికరం బ్రాహ్మణస్వాహావనీయార్థే దత్తం దాస్యమానంచాతృప్తేస్తత్సర్వ మమృతస్వరూపం రాజతంపాత్రమక్షయ్యమస్తు ప్రేతాయేదమన్నంపి...గోత్రాయ...శర్మణే ప్రేతాయేద మన్నంసో

పస్కారం సవ్యంజనం దక్షిణాకం సతాంబూలం, సతిలాపిధానోద కుంభం ప్రేతతృప్త్యర్థ ముపతిష్ఠతు ॥ ఇతిపిత్రుక్తేన తిలోదకంత్యజేత్ ॥ ఏవమిత రేషూన మాసికాది శ్రాద్ధేషు పృథిపీతేపాత్రమిత్యాది తత్తచ్ఛ్రాద్ధే ప్రేతతృప్త్యర్థ ముపతిష్ఠ త్విత్యంతంకృత్వా ॥ స్త్రీకి నిలాగునఁజెప్పవలయును. మాతః...గోత్రే...దాయి ప్రేతే ఏతత్తె అన్నమిత్యాది మాతా...గోత్రా...దాయీ ప్రేతాదేవ తేదమన్నమిత్యాది ॥ మాత్రే గోత్రాయై...దాయ్యై ॥ ప్రేతాయై... ప్రేతతృప్తిద్వారే త్యాదిస్త్రియః ॥ ప్రేత ధారాదత్తం ॥ ఓం అద్యపూర్వోక్త...తిథౌ ప్రాచీనావీతీ పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేతతృప్తిద్వారా ప్రేతత్వవిముక్త్యర్థం మరణదినాదారభ్యైకాదశేహని ఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధేషు పితరం...గోత్రం ... శర్మాణం ప్రేతముద్దిశ్య (త్వయా) (మయా) క్రియమాణైరేభిః మరణదినాదారభ్యైకాదశేహని ద్విరావృత్తాద్యమాసిక, ద్వితీయమాసిక, త్రైపక్షికమాసిక, తృతీయమాసిక, చతుర్థమాసిక, పంచమమాసిక, షాణ్మాసిక,ఊనషాణ్మాసిక,సప్తమమాసిక,అష్టమమాసిక, నవమమాసిక, దశమమాసిక, ఏకాదశమాసిక, ఆబ్దికమాసిక, ఊనాబ్దికమాసికాఖ్యైష్షోడశైకోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధై స్స్వేస్వేకాలేక ర్తవ్యైః దేశకాలవైపరీత్య శంకయాత్ర సపిండీకరణంకర్తుం అన్నాదిద్రవ్యేణ ఏకోద్దిష్ట విధానేనస్వకాల విహితేనాద్య మాసికేన సహసమాన తంత్రేణాపకృష్య కృత్యైః వసుగణాఖ్యశ్రాద్ధేన రుద్రగణాఖ్యశ్రాద్ధేన వృషోత్సర్జనాంగ శ్రాద్ధేన అవశిష్టబ్రాహ్మణ భోజనేనచ పితుః...గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేతతృప్తిద్వారా ప్రేతత్వ విముక్తిరస్త్వితి భవన్తో బ్రువ

వంతు ॥ ఇత్యుక్త్వా తిలోదకముత్సృజేత్ ॥ ప్రేతత్వవిముక్తిరస్తు॥ ఇతి బ్రాహ్మణా భోక్తారోవదేయుః ॥ ఉపవీతీ ॥ ఓం భూర్భువస్సువః... ప్రచోదయాత్ ॥ సత్యంత్వర్తేన పరిషించామి॥ (ప్రాచీనావీతీ) సర్వేషాం హస్తోదకం దత్వా ॥ ప్రేతేఽమృతమస్తు ॥ అమృతోపస్తరణమసి (నివీతీ) ప్రేతభుజ్యతామ్ ॥ బ్రాహ్మణాభోజనం ॥ ఓం ప్రాణాయస్వాహా...సమానాయస్వాహా ॥ ఇతి పంచమంత్రాన్ జపిత్వా ॥ యథాసుఖం జుషధ్వం ॥ ఇతివదేత్ ॥ అథవికిరదానం, భోక్తౄన్ తృప్తాన్ జ్ఞాత్వా భోజనాంతే భుక్తశేషాత్ కించిదన్నమాదాయ ॥ (ప్రాచీనావీతీ) పితః...గోత్ర...శర్మన్ ప్రేత మరణదినాదారభ్య ఏకాదశేహని ఆద్యాది షోడశైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధేషు ప్రేతాత్మ పఠ తృప్తిః ॥ ఇతికర్తావదేత్ ॥ అస్తుతృప్తిః ఇతి బ్రాహ్మణావదేయుః ॥ అత్ర వికిరపిండంనాస్తి ॥ అమృతాపిధానమసి ॥ శ్లో॥ రౌరవే పుణ్యనిలయే పద్మార్బుదనివాసినాం । అర్థినాముదకం దత్తం మక్షయ్యముపతిష్ఠతు॥ ఇత్యుత్తరాపోశనాని సర్వత్రదత్వా ॥ అథ పిండప్రదానం ॥ ఓం అద్యపూర్వోక్త...తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ఏకాదశేహని ఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధేషు వసుగణాఖ్యశ్రాద్ధే రుద్రగణాఖ్యశ్రాద్ధే వృషోత్సర్జనాంగశ్రాద్ధేచ పిండప్రదానం కరిష్యే ॥ ఇతి సంకల్ప్య ॥ హుతశేషం భుక్తశేషంచ సంస్పృశ్య నవదశపిండాన్ కృత్వా॥

హోమశేషాన్నమును భుక్తశేషాన్నమును నొకటిగా కలిపి గా పిండములు చేయవలయును. భుక్తశేషాన్నమనగా భాండమందు మిగిలినది,

అథ గోమయేనానులిప్య ॥ పిండస్థానే దేశిద్దర్భాస్తరణం కృత్వా ఉపతిష్ఠతు ॥ దర్భోపర్యేత త్తిలోదక ముపతిష్ఠతు ॥ ౧౯ ॥ పిత్రే...గోత్రాయ...శర్మణే ప్రేతాయ ప్రేతత్వతృప్తిద్వారా ప్రేతత్వవిముక్త్యర్థం మరణదినా...ద్వారభ్యైకాదశే హని ఆద్యాది షోడశైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతార్థ ఏషపిండః ఉపతిష్ఠతు ॥ ౧ ॥ పిత్రే...గోత్రాయ...శర్మణే ప్రేతాయ మరణదినా...హని ఊనమాసికైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతార్థ ఏషపిండః ఉపతిష్ఠతు ॥ ౨ ॥ పిత్రే...గోత్రాయ ... శర్మణే ప్రేతాయ మరణదినా...హని ద్వితీయమాసికైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతార్థ ఏషపిండః ఉపతిష్ఠతు ॥ ౩ ॥ పిత్రే...గోత్రాయ...శర్మణే ప్రేతాయ మరణదినా...హని త్రైపక్షికమాసికైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతార్థ ఏషపిండః ఉపతిష్ఠతు ॥ ౪ ॥ పిత్రే...గోత్రాయ...శర్మణే ప్రేతాయ మరణదినా ... హని తృతీయమాసికైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతార్థ ఏషపిండః ఉపతిష్ఠతు ॥ ౫ ॥ పిత్రే...గోత్రాయ...శర్మణే ప్రేతాయ మరణదినా...హని చతుర్థమాసికైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతార్థ ఏషపిండః ఉపతిష్ఠతు ॥ ౬ ॥ పిత్రే...గో...... ప్రేతాయమరణదినా...హని పంచమమాసికైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే...ఏషపిండః ఉపతిష్ఠతు ॥ ౭ ॥ పిత్రే......... షాణ్మాసికైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే... ఉపతిష్ఠతు ॥ ౮ ॥ పిత్రే......... ఊనషాణ్మాసికైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే... ఉపతిష్ఠతు ॥ ౯ ॥ పిత్రే.........సప్తమమాసికైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ఉపతిష్ఠతు ॥ ౧౦ ॥ పిత్రే......... అష్టమమాసికైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే... ఉపతిష్ఠతు ॥ ౧౧ ॥ పిత్రే ... ... నవమమాసికైకో... శ్రాద్ధే... ఉపతిష్ఠతు ॥ ౧౨ ॥ పిత్రే......... దశమ మాసికైకో...

శ్రాద్ధే ... ఉపతిష్ఠతు ॥ ౧౩ ॥ పిత్రే ... ... ఏకాదశ మాసికైకో ... శ్రాద్ధే ... ఉపతిష్ఠతు ॥ ౧౪ ॥ పిత్రే ... ఆబ్దికమాసికై ... తు॥ ౧౫ ॥ పిత్రే ... ... ఊనాబ్దికమాసికై ... శ్రాద్ధే ... ఉపతిష్ఠతు॥ ౧౬ ॥ పిత్రే ... ... వసుగణాఖ్య ఏకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ... ఉపతిష్ఠతు॥ ౧౭ ॥ పిత్రే ... రుద్రగణాఖ్య ... ప్రేతార్థ ఏషపిండః ఉపతిష్ఠతు ॥ ౧౮ ॥ పిత్రే ... ... వృషోత్సర్జనాంగ ఏకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతార్థ ఏషపిండః ఉపతిష్ఠతు ॥ ౧౯ ॥ అథ పిండస్యోపర్యేతత్తిలోదక ముపతిష్ఠతు ॥ ఇతి తిలోదకానిదత్వా ॥ అంజనాభ్యంజన ముపతిష్ఠతు॥ భోగనిష్పత్త్యర్థం తాంబూలముపతిష్ఠతు ॥ యథాశక్తి దక్షిణాందత్వా॥ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేతత్వ విముక్త్యర్థం మరణ దినాదారభ్యైకాదశే హని ఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధేషు వసుగణాఖ్య రుద్రగణాఖ్య వృషోత్సర్జనాంగ శ్రాద్ధేచ-పితరం ... గోత్రం ... శర్మాణం ప్రేతముద్దిశ్య (త్వయా) (మయా) దత్తైః పిండైః॥ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యైకాదశే హని ఆద్యమాసిక ... వృషోత్సర్జనాంగ అవశిష్టాంతైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధీయ తిలోదక పిండప్రదానైశ్చ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేతత్వవిముక్తిరస్త్వితిభవంతో బ్రువంతు ॥ ఇతి తిలోదకం త్యజేత్॥ ప్రేతస్య ప్రేతత్వవిముక్తిరస్తు ॥ ఇతి బ్రాహ్మణావదేయుః ॥ దత్తాని [illegible]ని అభిరమ్యంతామితి కర్తావదేత్ ॥ అభిరమతాస్మః ఇతిబ్రాహ్మణావదేయుః ॥ తతః పిండానిజలేనిక్షిపేత్ ॥ తతోస్నాత్వాఽచమ్య॥

ఇతి షోడశశ్రాద్ధప్రయోగస్సమాప్తః ॥

పునస్సంధానాగ్ని ముఖమ్.

―――(o)―――

ఆచమ్య ... ఏవంగుణ ... తిథౌ శ్రీపరమేశ్వరముద్దిశ్య మమో పాత్త సమస్త దురితక్షయద్వారా శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థంవిచ్ఛినా పాసనాగ్నింపునస్సంధాస్యే ॥ (ఇతిసంకల్ప్య) తదంగమగ్నిప్రతిష్ఠాపనంకరిష్యే ॥ తత్ర శ్వేతతండుల చూర్ణేనప్రాదేశమాత్రంస్థండిలంచతురశ్రమండలం కల్పయిత్వా ॥ శ్లో ॥ ప్రాచీః పూర్వముదక్సంస్థం దక్షిణారంభమాలిఖేత్ । అథోదీచీః పురస్సంస్థం పశ్చిమారంభమాలిఖేత్ ॥ ఇతిద్వాభ్యాందర్భాభ్యాముల్లిఖ్య ॥ అద్భిరవోక్ష్య ॥ శేషమృత్సృచ్య ॥ ఓమ్ భూర్భువస్సువరోమిత్యగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య॥ ఓమ్భూర్భువస్సువరోమ్ ॥ ఇత్యగ్నిమిధ్వా ॥ సమిధమాదాయ ॥ సమిద్ధోమం కుర్యాత్ ॥ ఉపావరోహజాతవేదః పునస్త్వందేవేభ్యోహవ్యం వహనః ప్రజానన్ । ఆయుఃప్రజాగ్ంరయిమస్మాసుధేహ్యజస్రోదీదిహినో దురోణే ॥ ఇత్యగ్నౌ సమిధం నిక్షిప్య ॥ ఓమ్ చత్వారి శృంగాత్రయో అస్యపాదా ... జాతవేదసేనమః ॥ ఇత్యలంకృత్య ॥ అత్ర చతుష్పాత్ర ప్రయోగంకుర్యాత్ ॥ పూర్వపరిషేచనాంతంకృత్వా ॥ ఏకం - ద్వే - త్రీణి - చత్వారి॥ ఇత్యాజ్యం గృహీత్వా ॥ ఓమ్ భూర్భువస్సువస్స్వాహా॥ ఇతిహుత్వా ॥ ప్రజాపతయ ఇదంనమమ ॥ ఇత్యుక్త్వా స్రువేణాజ్యమాదాయ ॥ అయాశ్చాగ్నే ఒస్యనభిశస్తిశ్చ సత్యమిత్వమయా అసి। అయసావనసాధృతోయసాహవ్యమూహిషే యానోధేహిభేషజగ్ం

స్వాహా ॥ అయసేఽగ్నయఇదంనమమ ॥ నానాప్రకారేణ సంభావి
తసకలదోష నివారణార్థం సర్వప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే ॥ ఓంభూర్భు
వస్సువస్స్వాహా ॥ ప్రజాపతయ ఇదంనమమ ॥ అదితేన్వమగ్ స్థాః...
ప్రాసావీః ॥ ఓంభూః...ప్రీత్యర్థం అనేకౌపాసనాంతరితలోప ప్రాయ
శ్చిత్తార్థం సప్తహోతారంహోష్యామి ॥ ఇతిసంకల్ప్య ॥ అదితేను
మన్యస్వ ॥ అనుమ ... ప్రసువ ॥ ఇతిసమంతం పరిషిచ్య ॥ ఏకం, ద్వే॥
త్రీణి, చత్వారి॥ సుహోహవిర్హోతా । సత్యాహవిరధ్వర్యుః । అచ్యుతపా
జాఅగ్నీత్ । అచ్యుతమనా ఉపవక్తా। అనాధృష్యశ్చాప్రతిధృష్య
శ్చయజ్ఞస్యాభిగరౌ । అయాస్య ఉద్గాతా । వాచస్పతే హృద్విధేనా
మః । విధేమతేనామ । విధేస్త్వమస్మాకంనామ । వాచస్పతిః సో
మమపాత్ । మాదైవ్యస్తంతుశ్ఛేదిమామనుష్యః । నమోదివే । న
మః పృథివ్యైస్వాహా ॥ వాచస్పతయే బ్రహ్మణ ఇదంనమమ । సర్వ
ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే । ఓమ్ భూర్భువస్సువస్స్వాహా । ప్రజాపతయ
ఇదంనమమ । అదితేన్వమగ్ స్థాః ॥... ప్రాసావీః । ఆచమ్య ...
ప్రీత్యర్థం ప్రాతరౌపాసనంకరిష్యే ॥ భూర్భువస్సువరోమ్ । చత్వారి
శృంగా ... దేవసవితః ప్రసువ । అథతండులహోమం । అగ్నయే
స్వాహా ॥ అగ్నయ ఇదంనమమ ॥ అగ్నయేస్విష్టకృతేస్వాహా । అ
గ్నయేస్విష్టకృత ఇదంనమమ ॥ ఏవంగుణ... ర్థం ఆహుతి సంసర్గ
దోష నివృత్త్యర్థం వనస్పతిహోమంకరిష్యే । యత్రవేత్థ వనస్పతే

దైవానాంగుహ్యానామాని । తత్రహవ్యాని గామయస్వాహా ॥ వనస్ప
తయ ఇదంనమమ ॥ అద్రితేన్వ...పాశ్రీసావీః ॥ అగ్నిత్వంనో... శ్రీయ
జ్ఞేశ్వరార్పణమస్తు ॥ ఇతి సాక్షతోదకం విసృజ్య ॥ స్వస్తిశ్రద్ధాం...త
దస్తుతే ॥ చతుస్సాగర పర్యంతం...అభివాదయే॥

సపిండీకరణ ప్రయోగము.

అథ నిమంత్రణమ్ ॥ ద్వౌబ్రాహ్మణౌదైవేనిమంత్ర్య ॥ ప్రే
తార్థమేకం నిమంత్ర్య॥ తత్పిత్రాదీనాంత్రీన్ బ్రాహ్మణాన్ నిమంత్ర్య॥
విష్ణ్వర్థమేకం నిమంత్ర్య ॥ తతః వేదపారగ బ్రాహ్మణాన్ బంధూం
శ్చాహూయ ॥ పవిత్రం ధృత్వా ॥ ఆచమ్య॥ పూర్వోక్త ఏవంగుణ...
పుణ్యతిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః ... గోత్రస్య... శర్మణః ప్రేతస్య
ప్రేతత్వవిముక్తి ద్వారావస్వాది పితృలోకావాప్త్యర్థం మరణదినాదా
రభ్యద్వాదశేహాని సపిండీకరణాఖ్యాన్త్ర శ్రాద్ధం కరిష్యే ॥ త తే
అనుజ్ఞార్థం యథా సంభవ త్ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే ॥ ఇతిసంకల్ప్య॥
తిలాన్ దర్భాన్ యథాశక్తి దక్షిణాంచ గృహీత్వా ॥ సమస్త సంప
త్సమ ... పదం ॥ యావతీర్వై దేవతాస్తా స్సర్వా వేదవిదిబ్రాహ్మ
ణేవసంతి । తస్మాద్బ్రాహ్మణేభ్యో వేదవిద్భ్యోదివేదివేనమస్కుర్యా
న్నాశ్లీలంకీర్తయేదేతాఏవదేవతాః ప్రీణాతి ॥ ఇతిప్రదక్షిణీకృత్య
(పా...తీ) పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేతత్వ విము
క్తిద్వారావస్వాది పితృలోకావాప్త్యర్థం మరణదినాదారభ్య ద్వా
దశేహని దేశకాల దేహధర్మ వైపరీత్యశంకయా ఉద్య సపిండీకరణా

ఖ్యాన్న శ్రాద్ధం కర్తుం అధికార సంపదస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు॥ కర్తుం అధికార సంపదస్తు ॥ కాలశ్చ ముఖ్యకాలోస్తు ॥ పాకాదీనాం పవిత్రతాస్తు ॥ సర్వేపాకా శ్శుచయోభవంతు॥ (ఉపవీతీ) ఓం భూః ఓం భువ ... ఏవం గుణ ... పుణ్యతిథౌ (ప్రా...తీ) పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వాదశేహని సపిండీకరణాఖ్యాన్న శ్రాద్ధే పితుః ...గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య తత్పితృ పితామహ ప్రపితామహైః ...గోత్రైః ... శర్మభిః వసురుద్రాదిత్య రూపైస్సహసమానోదక సాపిండ్య సిద్ధిద్వారావస్వాది పితృలోకావాప్త్యర్థం పితుః ...గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య ఏకోద్దిష్టవిధానేన ప్రేతోద్దేశేన తత్పితృపితామహ ప్రపితామహానాం ... గోత్రాణాం ... శర్మణాంవసురుద్రాదిత్యరూపాణాం పార్వణవిధానేన ఏవముభయాత్మకం ఉభయంలో దైవికం కాలకామక సంజ్ఞక విశ్వేదేవపూర్వకం విష్ణ్వంతం పితుః... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వాదశే హని సపిండీకరణాఖ్యాన్న శ్రాద్ధం అన్నేన హవిషాపార్వణ విధానేన అన్నాదిక ద్రవ్యేణ ఏకపాకేన సమానతంత్రేణ సదైవం అద్య (ఉపవీతీ) కరిష్యే॥ ఇతిసంకల్ప్య॥ ప్రా...తీ ॥ పితుః ...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వాదశే హని సపిండీకరణాఖ్యాన్న శ్రాద్ధం భవిష్యతీతితత్ర ॥ భవిష్యతి కాలసంజ్ఞికానాం విశ్వేషాం దేవానాం స్థానే ఆహవనీయార్థేక్షణం దత్వా భవద్భిఃక్షణః ప్రసాదఃకరణీయః॥ అస్తుకరణీయః॥ ఇతి బ్రాహ్మణోవదేత్॥ కామసంజ్ఞక విశ్వేషాం దేవానాం స్థానే ఆహవనీయార్థే క్షణందత్వా భవద్భిఃక్షణః ప్రసాదః కరణీయః ॥ అస్తుకరణీయః ॥ (ప్రాచీ...తీ) పితుః ... గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వాదశే హని సపిండీకరణాఖ్యైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే అయం క్షణః

ఉపతిష్ఠతు ॥ ఇతి పిత్రర్థమేకం బ్రాహ్మణం నిమంత్రయేత్ ॥ తత్పి తుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః వసురూపస్యస్థానే ఆహవనీయార్థేక్షణం దత్వా భవద్భిః క్షణః ప్రసాదః కరణీయః ॥ ఇతిపిత్రర్థమేకం బ్రాహ్మణం నిమంత్రయేత్ ॥ అస్తుకరణీయః ॥ ఇతిబ్రాహ్మణోవదేత్ ॥ తత్పితామహస్య ... గోత్రస్య ... శర్మణః రుద్రరూపస్యస్థానే ... కరణీయః ॥ ఇతి పితామహార్థమేకం బ్రాహ్మణం నిమంత్రయేత్ ॥ అస్తుకరణీయః ॥ ఇతి బ్రాహ్మణోవదేత్ ॥ తత్ప్రపితామహస్య ... గోత్రస్య ... శర్మణః ఆదిత్య రూపస్యస్థానే ఆహవనీయార్థేక్షణందత్వా భవద్భిః క్షణః ప్రసాదః కరణీయః ॥ అస్తుకరణీయః ॥ ఇతి ప్రపితామహార్థం మేకం నిమంత్రయేత్ ॥ (ఉపవీతీ) శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణ్వస్థానే ఆహవనీయార్థేక్షణం దత్వా ... అస్తుకరణీయః ॥ ఇతివిష్ణ్వర్థమేకం నిమంత్రయేత్ ॥ అక్రోధనై శ్శౌచపరై స్సతతం బ్రహ్మచారిభిః । భవితవ్యం భవద్భిశ్చ (త్వయా) (మయాచ) శ్రాద్ధకర్మణి ॥ కరిష్యే కురుష్వ ॥ అథ గోమయేన మండలత్రయంకృత్వా ॥ విశ్వేదేవార్థం విష్ణ్వర్థంచ ప్రథమమండలం చతురస్రం ॥ ప్రేతార్థం మధ్యమమండలం వర్తులం ॥ తత్పిత్రాద్యర్థం తృతీయా వర్తులం ॥ ఇతిమండలత్రయంకృత్వా ॥ (సవ్యం) కాలకామకసంజ్ఞకానాం విశ్వేషాందేవానాం విష్ణోశ్చపాద్యస్థానే ఇదమాసనం ॥ సాక్షతాఇమేకుశాః ॥ పుష్పసహితా ఇమేఅక్షతాః । అయంగంధః । ఇమేకుశాః ॥ సకలారాధనై స్స్వర్చితమస్తు ॥ (ప్రాచీనావీతీ) పితః... గోత్ర...శర్మన్ ప్రేత పాద్యస్థానే దర్భాస్తరణ ముపతిష్ఠతు ॥ దర్భోపరి ప్రేత తిలోదకముపతిష్ఠతు ॥ తత్పితృ పితామహ ప్రపితామహానాం పాద్యస్థానే సతిలా ఇమేకుశాః పుష్పసహితా ఇమేతిలాః ॥ అయంగంధః ॥ ఇమేకుశాః ॥ సకలారాధనై స్స్వర్చితమస్తు ॥ భోక్తారంమండలస్య ప్రాఙ్ముఖముప

వేశ్య. ॥ తత్ర ఆసనందద్యాత్ ॥ స్వయం ప్రత్యఙ్ముఖ ఆసీనః॥ (సవ్యం) కాలకామక సంజ్ఞిక విశ్వేదేవాః స్వాగతం ॥ ఇత్యుదగపవర్గం దర్భం నిరస్యేత్ ॥ సుస్వాగతం ॥ కాలకామక సంజ్ఞిక విశ్వేదేవాః స్వాగత మిదంవః పాద్యం ॥ సుపాద్యం ॥ పవిత్రం విహాయ। శుక్రమసి జ్యోతి రసి తేజోసి దేవో వస్సవితోత్పునాత్వచ్ఛిద్రేణపవిత్రేణవసోస్సూర్యస్య రశ్మిభిః ॥ ఇతి ఆజ్యేనాభ్యజ్య ॥ శంనో దేవీరభిష్టయ ఆపో భవంతు పీతయే । శంయోరభిస్రవంతునః ॥ చరణంపవిత్రం వితతం పురాణం యేనపూతస్తరతి దుష్కృతాని । తేనపవిత్రేణ శుద్ధేనపూతా అతిపాప్మానమరాతింతరేమ ॥ నమోబ్రహ్మణ్యదేవాయ గోబ్రాహ్మణహితాయచ । జగద్ధితాయకృష్ణాయ గోవిందాయనమోనమః ॥ ఇతిశుద్ధోదకేనపాదాప్రక్షాళ్య ॥ పవిత్రంధృత్వా ॥ విప్రపాదోదకం శిరసిధృత్వా ॥ (ప్రాచీనావీతీ) పితః...గోత్ర...శర్మన్ ప్రేతమరణ దినాదారభ్య ద్వాదశేహని సపిండీకరణాఖ్యాన్నశ్రాద్ధే స్వాగత ముపతిష్ఠతు॥ స్వాగతమిదం తేపాద్య ముపతిష్ఠతు ॥ తత్పితః...గోత్ర...శర్మన్ వసురూపస్వాగతం ॥ ఇతి దక్షిణాపవర్గం దర్భంనిరస్యేత్ ॥ సుస్వాగతం॥ పిత్రాదిపాద్యస్థానే ఆసనందద్యాత్ ॥ తత్పితః ... గోత్ర...శర్మన్ వసురూప స్వాగతమిదంవః పాద్యం ॥ సుపాద్యం ॥ పవిత్రం విహాయ॥ శుక్రమసిజ్యోతి...రశ్మిభిః ॥ చరణంపవిత్రం ... తింతరేమ ॥ ...... ఇతి విప్రపాదోదకం శిరసిధృత్వా॥ ఏవమేవపితామహ ప్రపితామహయోరపి పాదాప్రక్షాళనంకుర్యాత్ ॥ (సవ్యం) శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమ

హావిష్ణో స్వాగతం ॥ ...తతఃఆసనందత్వా ॥ శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహా విష్ణో స్వాగతమిదంవఃపాద్యం॥ఇతిపాద్యం దద్యాత్ ॥సుపాద్యం॥ పవిత్రం విహాయ। శుక్రమసి ... రశ్మిభిః॥ చరణంపవిత్రం...తింతిరేమ॥...... ఇతిపాదోదకం శిరసిధృత్వా ॥ కర్తాపాదాప్రక్షాళ్య ॥ ఓం కేశవాయ స్వాహా ...శ్రీకృష్ణాయనమః (ఇత్యాచమ్య) కాలసంజ్ఞిక విశ్వేదేవాః భూర్భువస్సువస్స్వాహా స్తాం అయంవోవిష్టరః ॥ అత్రోపవిశంతుభవంతః ॥ అత్రోపవిశామః ॥ కామకసంజ్ఞిక విశ్వేదేవాః భూర్భువస్సువస్స్వాహా స్తాం అయంవోవిష్టరః ॥ అత్రోపవిశంతు భవంత। అత్రోపవిశామః ॥ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః...గోత్రస్య...శర్మణఃప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వాదశే హాని సపిండీకరణార్థైకోద్దిష్టాస్య శ్రాద్ధే విష్టరార్థ మయంకుశః ॥ ఇతిప్రేతస్థానే విష్టరందత్వా ॥ తత్పితః ... భూర్భు ... స్తాం అయంవోవిష్టరః ॥ అత్రోపవిశంతు భవంతః ॥ ఉపవిశామః॥ తత్పితామహ ... భూర్భువస్సువస్స్వధా స్తాం... ఉపవిశామః ॥ తత్ప్రపితామహ ... భూర్భువస్సు ... ఉపవిశామః (ఉపవీతీ) శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణో భూర్భువస్సు వస్స్వాహాస్తాం అయంవోవిష్టరః ॥ అత్రోపవిశంతు భవంతః ॥ ఉపవిశామః ॥ విష్టరాంతే పవిత్రం విసర్జయేత్ ॥ శ్లో ॥ శ్రాద్ధకాలే గయాంధ్యాత్వా ధ్యాత్వాదేవం జనార్దనం। వస్వాదీంశ్చ పితౄన్ ధ్యాత్వా తతశ్శ్రాద్ధం ప్రవర్తయే ॥ ఇతివదేత్ ॥ ప్రవర్తయ॥ ఇతి బ్రాహ్మణాఃవదేయుః॥ ఆచమ్య నూతనపవిత్రం ధృత్వా ॥ ఓంభూః ఓం భువః... పూర్వోక్త ...పుణ్యతిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్యమరణ దినాదారభ్య ద్వాదశే హని సపిండీకరణార్థైకోద్దిష్టాస్య శ్రాద్ధే భవదనుజ్ఞయా ప్రక్రాంతం శ్రాద్ధకర్మకరిష్యే ॥

సవ్యం ॥ ఇతిసంకల్ప్య ॥ ...ష్య ॥ అపేతవీతవిచసర్పతా తోయే
త్రిస్థపురాణా యేచనూతనాః । అదాత్తిదం యమోవసానంపృథివ్యా
అక్రిత్రిమంపితరో లోకమస్మై ॥ ఇతి శ్రాద్ధభూమిం దర్భేణసమ్మృ
జ్యాఅ। పహతాఅసురారక్షాగంసిపిశాచాయేక్షయంతి పృథివీమను।
అన్యత్రేతే. గచ్ఛంతుయత్రైష్యగతంమనః ॥ ఇతి కూర్చే నావోక్ష్య
ఉత్సృత్య ॥ ప్రేతస్థానే పునః కూర్చేనావోక్ష్య ॥ తత్రత్రికోణాకార
మండలంకృత్వా ॥ ఉదీర్తామవరోత్పరో న్మధ్యమః ప్రేతస్సోమ్యాః ।
అస్తుంయుతియాయాయావృకఋతజ్ఞస్సనోవతు ప్రేతోహావే ॥ తిలాన్
వికిరేత్ ॥ ...అపహ...హావేషు ॥ ఇతి వర్తులాకారమండలత్రయంకృ
త్వా ॥ (సవ్యం) విశ్వేదేవస్థానే యవోదకేనావోక్ష్య॥ చతురశ్రమం
డలంకృత్వా ॥ విష్ణుస్థానే కూర్చేనావోక్ష్య ॥ తత్రచతురశ్రమండలం
కృత్వా ॥ శ్రాద్ధపాకద్రవ్యాదిప్రోక్షణం ॥ ఓం భూర్భువస్సువః।తత్సవి
తుర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్యధీమహి । ధియోయోనఃప్రచోదయాత్ ॥
అపవిత్రః పవిత్రోవా సర్వావస్థాంగతోపివా ।. యస్స్మరేత్పుండరీకా
క్షం సబాహ్యాభ్యంతరశ్శుచిః ॥ ఇతి అన్నాది పాకద్రవ్యాణి సంప్రో
క్ష్య॥ శ్రాద్ధార్థం సంపాదితాః పదార్థాః దేశతః కాలతశ్చశ్రాద్ధయో
గ్యా భవంత్వితి భవంతో బ్రువంతు ॥ ఇతివదేత్ ॥ శ్రాద్ధయోగ్యా
భవంతు ॥ ఇతిప్రత్యూచుః॥ శ్లో ॥ శ్రాద్ధకాలేగయాంధ్యాత్వా ధ్యా
త్వాదేవంజనార్దనమ్ । వస్వాదీంశ్చపితౄన్ ధ్యాత్వా తతశ్శ్రాద్ధంప్ర
వర్తయే ॥ ఇతికర్తావదేత్ ॥ ప్రవర్తయ ఇతి ప్రత్యూచుః ॥ కాలసం

జ్ఞిక విశ్వేషాం దేవానామిదమాసనం ॥ సుఖాసనం ॥ కామసంజ్ఞిక విశ్వేషాం దేవానామిదమాసనం ॥ సుఖాసనం ॥ కాలకామకసంజ్ఞిక విశ్వేదేవదైవేక్షణః క్రియతామ్ ॥ ఓం తథా ॥ ప్రాప్నువంతు భవంతః ॥ ప్రాప్నవామ ॥ అర్ఘ్యపాత్రే ఆసాద్య ॥ ఉత్తానే ప్రోక్ష్య ॥ ఉద్ధృత్య ॥ యవాన్ వికీర్య ॥ ఉదకమాపూర్య ॥ శన్నో దేవీరభిష్టయ ఆపో భవంతుపీతయే । శంయోరభిస్రవంతునః । శన్నో దేవీరభిష్టయ ఆపో భవంతుపీతయే । శంయోరభిస్రవంతునః ॥ ఇతిద్వితీయపాత్రే ఉదకంనినీయ ॥ యవోసిధాన్యరాజో వా వారుణో మధుసంయుతః । నిర్ణోదస్సర్వపాపానాం పవిత్రమృషిభిస్స్మృతమ్ । అర్ఘ్యపాత్రయోర్యవాన్ నిక్షిప్య । అర్ఘ్యపాత్రె అమీగంధాః ॥ పుష్పార్థాఇమే అక్షతాః ॥ అయంకుశః । అయంకుశః ॥ కూర్చోచ్ఛేదకేన అస్తు... అస్తు॥ కాలసంజ్ఞికేభ్యో విశ్వేభ్యో దేవేభ్యో వో జుష్టంగృహ్ణామి ॥ కామసంజ్ఞికేభ్యోవిశ్వేభ్యోదేవేభ్యోవోజుష్టంగృహ్ణామి॥ వః పాత్రేసంపన్నే ... స్వాహార్ఘ్యాఃస్వాహార్ఘ్యాఃసంత్వర్ఘ్యాః । యవాన్ దర్భానాద యాకాలకామకసంజ్ఞికవిశ్వాన్ దేవాన్ భవత్సుఆవాహయిష్యే। ఆవాహయ। విశ్వేదేవాస ఆగతశ్శృణుతామఇమగ్ంహవం । ఏవంబర్హిర్నిషీదత । విశ్వేదేవాశ్శృణుతేమగ్ం హవంమేయే అంతరిక్షే యఉపద్యవిష్ఠ।యే అగ్నిజిహ్వా ఉతవాయజత్రా ఆసద్యాస్మిన్ బర్హిషి మాదయధ్వమ్॥ శ్లో॥ ఆగచ్ఛంతు మహాభాగా విశ్వేదేవా మహాబలాః । ఏహ్యత్రవిహితా శ్రాద్ధే సావధానాభవంతు తే ॥ సావధానాస్స్మ॥ బ్రాహ్మణహస్తే

కూర్చునాపః ప్రదాయ ॥ బ్రాహ్మణహస్తే దర్భంనిధాయ॥ యాద్దివ్యా ఆపః పయసా సంబభూవుర్యా అంతరిక్ష ఉతపార్థివీర్యాః । హిరణ్యవర్ణా యజ్ఞియాస్తాన ఆపశ్శగ్గ్ స్యోనా స్సుహవాభవంతు ॥ కాలసంజ్ఞక విశ్వేదేవాః ఇదంవోఽర్ఘ్యం ॥ అస్త్వర్ఘ్యం। తతశ్శుద్ధోదకం ॥ యాద్దివ్యా ఆపః పయసాసంబభూవుర్యా... భవంతు ॥ కామసంజ్ఞక విశ్వేదేవాః ఇదంవోఽర్ఘ్యం । అస్త్వర్ఘ్యం । తతశ్శుద్ధోదకం (దత్వా) ॥ కాలకామక సంజ్ఞకేభ్యో విశ్వేభ్యో దేవేభ్యస్స్థానమసి । ఇత్యర్ఘ్య పాత్రద్వయమన్యత్రనిదధ్యాత్ । తతశ్శుద్ధోదకం। అర్చనం కుర్యాత్॥ అర్చత ప్రార్చత ప్రియమేధాసో అర్చత । అర్చంతు పుత్రకా ఉతపురన్న ధృష్ణ్వర్చత । అర్చత ప్రార్చత । గంధద్వారాం దురాధర్షాం నిత్యపుష్టాం కరీషిణీం । ఈశ్వరీగ్ం సర్వభూతానాం తామిహోపహ్వయేశ్రియమ్॥ కాలకామక సంజ్ఞక విశ్వేదేవాః అమీవోగంధాః। సుగంధాః । ఆయనే తేపరాయణే దూర్వారోహంతు పుష్పిణీః। హ్రదాశ్చ పుండరీకాణి సముద్రస్యగృహాఇమే ॥ కాలకామకసంజ్ఞక విశ్వేదేవాః ...పుష్పాణి।సుపుష్పాణి । ధూరసిధూర్వధూర్వంతంధూర్వతం యోఽస్మాన్ ధూర్వతితం ధూర్వయంవయం ధూర్వామః । కాలకామక ... విశ్వేదేవాః అయంవోధూపః । సుధూపః । ఉద్దీప్యస్వజాతవేదోఽపఘ్నం నిరృతింమమ। పశూగ్ శ్చమహ్యమావహజీవనంచదిశోదిశ ॥ కాలకామక ... దేవాః అయంవోజ్యోతిః ।

సుకీర్తిః । యుమాద్రుకానాః పవిత్ర అగ్రాత్స ఉక్షకయోః ... యమాసః । తంగీరాసః క్రవత్తు ఉన్నయంతి స్వాధిప్రోహమన సాదే వయంతః । కాలకామక ... దేవాః ॥ అంత, ప్రావరణార్థం బహిః ప్రావరణార్థం వః ఆచ్ఛాదనార్థం పవిత్రార్థ మలంకరణార్థ మిదంవా॰ వాసః ॥ సువాసః ॥ తదభావేసాతుతా ఇమేకుశాః ॥ ఇతి అర్చనం సంపూర్ణమ్ ॥ అస్తుసంకల్పసిద్ధిర స్త్వితిభవంతో॰ బ్రువంతు ॥ అస్తు సంకల్పసిద్ధిరస్తు ॥ యుష్మదనుజ్ఞయా ప్రేతపిత్రాద్యర్చనం కరిష్యే ॥ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినా దారభ్య ద్వాదశే హని సపిండీకరణాఖ్యైకోద్దిష్టాఖ్య శ్రాద్ధే ప్రేతా ర్థే ఇదంతే ఆసనముపతిష్ఠతు ॥ తత్పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః వ సురూపస్య పిత్రర్థే ఇదమిదమాసనం ॥ సుఖాసనం ॥ తత్పితామహ స్య...గోత్రస్య...శర్మణః రుద్రరూపస్య పితామహార్థే ఇదమిదమాస నం ॥ సుఖాసనం ॥ తత్ప్రపితామహస్య ... గోత్రస్య ... శర్మణః ఆది త్యరూపస్య ప్రపితామహార్థే ఇదమిదమాసనం ॥ సుఖాసనం ॥ పితుః ...గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వాదశేహని సపిండీకరణాఖ్యైకోద్దిష్టాఖ్య శ్రాద్ధే ... పిత్రార్థే అయంతేక్షణః ఉప తిష్ఠతు ॥ తత్పితః సపిండీకరణాఖ్యాఖ్య శ్రాద్ధేక్షణః క్రియతాంఓమ్ తథా ॥ ప్రాప్నోతుభవాన్ ॥ ప్రాప్నువాని ॥ తత్పితామహ సపిండీ కరణాఖ్యాఖ్యశ్రాద్ధేక్షణః క్రియతాం ॥ ఓంతథా ॥ ప్రాప్నోతుభ వాన్ ॥ ప్రాప్నువాని॰ తత్ప్రపితామహ సపిండీకరణాఖ్యాఖ్య శ్రాద్ధే క్షణః క్రియతాం ॥ ఓంతథా ॥ ప్రాప్నోతుభవాన్ ॥ ప్రాప్నువాని॥

ప్రేతార్థం బ్రాహ్మణాగ్రే దక్షిణాగ్రాన్ దర్భాంత్సగ్గ్ స్తీర్య ॥ తేష్వ
ర్ఘ్యపాత్రమేకమాసాద్య ॥ ఉత్తానం ప్రోక్ష్య ॥ ఉద్ధృత్య ॥ తిలాన్వి
కీర్య ॥ ఉదకమాపూర్య ॥ శంనో దేవీరభిష్టయ ఆపో భవంతు పీతయే ।
శంయోరభిస్రవంతు నః । ఇతి ప్రేతపాత్రే ఉదకం నినీయ ॥ తిలోఽసి సో
మ దేవత్యో గోసవే దేవనిర్మితః । ప్రత్నవద్భిః ప్రత్న ప్రేతఏహి॥ పిత
రం...గోత్రం...శర్మాణం ప్రేతమిమాన్ లోకాన్ ప్రీణయాహి నః ॥
ఇతి ప్రేతపాత్రే తిలాన్ క్షిప్త్వా ॥ ప్రేతాయ వో జుష్టం గృహ్ణామి॥ ప్రే
తపాత్రం సంపన్నం ॥ సుసంపన్నం ॥ ఉపతిష్ఠతామర్ఘ్యః ॥ తత్పితా
ద్యర్థం త్రీణిపాత్రాణ్యాసాద్య ॥ ఉత్తానానికృత్వా ॥ ప్రోక్ష్య ॥ ఉద్ధృ
త్య ॥ తిలాన్వికీర్య॥ అత్ర అగంత తత్పితరో దేవయానాంత్సముద్రాంత్స
లిలాన్ సౌవర్ణాస్మిన్ లోకే సర్వ కామాన్ లభంతేఽక్షయమాణ
ముపదుహ్యాతామిమా ఆపః ॥ శంనో దేవీ ... వంతు నః ॥ ఇతి తత్పిత్ర
ర్ఘ్యపాత్రే ఉదకం నినీయ ॥ అత్ర అగంత తత్పితా మహా దేవ యానాం
త్సముద్రాంత్సలిలాన్ సౌవర్ణాస్మిన్ లోకే సర్వ కామాన్ లభంతే
ఽక్షయమాణముపదుహ్యాతామిమా ఆపః ॥ శంనో దేవీ... వంతు నః॥
తత్పితామహపాత్రే ఉదకం నినీయ ॥ అత్ర అగంత తత్ప్రపితా మహా
దేవ యానాం త్సముద్రాం త్సలిలాన్ సౌవర్ణాస్మిన్ లోకే సర్వ కా
మాన్ లభంతేఽక్షయమాణ ముపదుహ్యాతామిమా ఆపః॥ శంనో దే
వీ...వంతు నః ॥ తత్ప్రపితామహపాత్రే ఉదకం నినీయ॥

స్త్రీకి నీలాగున జెప్పవలయును.

———(౦)———

ఆశ్మఆగంత తద్భర్తృమాతరో దేవయానాం ... ఆపః ॥ శంనోదే ... నః ॥ ఆశ్మఆగంత తద్భర్తృ పితామహ్యాః దేవ యానాం ... ఆపః ॥ శంనోదే ... నః ॥ ఆశ్మ ఆగంత తద్భర్తృప్రపితా మహ్యో దేవయానాం ... ఆపః ॥ శంనోదే ... నః ॥ ఇతిస్త్రియః॥

తిలోసిసోమదేవత్యో గోసవేదేవనిర్మితః । ప్రత్న వద్భిః ప్రత్న స్వధయేహి ॥ తత్పితరం ... గోత్రం...శర్మాణాం వసురూపమిమాన్ లోకాన్ ప్రీణయాహినస్స్వధానమః॥ తత్పితృపాత్రే తిలాన్ క్షిప్త్వా॥ తిలోసి సోమదేవత్యో... స్వధయేహి॥ తత్పితామహం ... గోత్రం... శర్మాణం రుద్రరూపమిమాన్ లోకాన్ ప్రీణయాహినస్స్వధానమః॥ తత్పితామహపాత్రే తిలాన్ క్షిప్త్వా ॥ తిలోసిసోమదే ... యేహి ॥ తత్ప్రపితామహం...గోత్రం...శర్మాణం ఆదిత్యరూపమిమాన్ లోకాన్ ప్రీణయాహినస్స్వధానమః ॥ తత్ప్రపితామహపాత్రే తిలాన్ క్షిప్త్వా మధువాతాఋతాయతే మధుక్షరంతిసింధవః । మాధ్వీర్నస్సంత్వో షధీః ॥ మధు॥ మధునక్తముతోషసిమధు మత్పార్థివగ్ం రజః। మధు ద్యౌరస్తునః పితా ॥ మధు॥ మధుమాన్నో వనస్పతిర్మధుమాగ్ం అస్తు సూర్యః । మాధ్వీర్గావోభవంతునః ॥ ఇతిపితృపాత్రే మధునిధా

యు॥ మధువాతాఋతాయతే మధుక్షరన్తి సింధవః। మాధ్వీర్నస్సన్తోష్వధీః ॥ మధు॥ మధునక్తముతోషసి మధుమత్పార్థివగ్ంరజః॥ మధుద్యౌరస్తునః పితా ॥ మధు ॥ మధుమాన్నో వనస్పతిర్మధుమాగ్ం అస్తుసూర్యః। మాధ్వీర్గావో భవంతునః॥ మధు ॥ ఏవం తత్పితృపితామహ ప్రపితామహ పాత్రేషు మధుంనిధాయ॥ అథ ఉదకాలోడనం: సోమస్య త్విషిరసి తవేవ మేత్విషిర్భూయాదమృతమసి మృత్యోర్మాపాహి దిద్యోన్మాపాహ్యవేష్టాదంద్రశూకాః॥ ఇతిదక్షిణహస్తసర్వాంగుళీభిః తత్పితృపితామహ ప్రపితామహ పాత్రోదకమప్రదక్షిణం క్రమేణ పరిప్లావ్య ॥ అనఁగా పైమంత్రముఁ జెప్పుచుఁ గుడిచేతి వ్రేళ్ళతోఁ తత్పితృ పితామహ ప్రపితామహ పాత్రములందలి యుదకమును నొకదాని వెనుక నొకటిగాఁ గలియఁ బెట్టవలయును,

అవేష్టాదంద్రశూకాః ॥ ఇతి తత్పాత్రస్థం తృణాదిక మంగుష్ఠానామికాభ్యాం గృహీత్వా ॥ అనఁగా అర్ఘ్యపాత్రమందుండు తృణము మొదలగు వానిని అంగుష్ఠానామిక వ్రేళ్ళతోఁ దీసికొని ॥ నిరస్తంనముచేస్సిరః ॥ తత్తృణం దక్షిణతో నిరస్య ॥ అనఁగా ఆతృణమును దక్షిణముగాఁ బారవేసి - నారాయణ నారాయణ నారాయణ ॥ ఇతిస్మరణంకృత్వా ॥ అపఉపస్పృశ్య ॥ శన్నోదే... వంతునః ॥ ఇతిప్రోక్ష్య॥

అర్ఘ్యపాత్రేష్వయం గంధః ॥ ఇమాని పుష్పాణి ॥ భృంగరాజపత్రాణిచ, అయంతులసీ ఇతిపాత్రత్రయేషు దర్భతృణాని నిధాయ॥

స్వదితమస్తు ॥ ఇత్యుక్త్వా ॥ స్వధానమః (నమము) ఇత్యుక్త్వా ॥ పిత్రే తేజుష్టం గృహ్ణామి ॥ పితామహాయ తేజుష్టం గృహ్ణామి ॥ ప్రపితామహాయ తేజుష్టంగృహ్ణామి ॥ స్వధాఖ్యాస్త్వ స్వధాఖ్యాస్త్వ స్వంత్వాఖ్యాస్త్వః ॥ తత్పితృపాత్రం సంపన్నం ॥ తత్పితామహ పాత్రం సంపన్నం॥ తత్ప్రపితామహ పాత్రం సంపన్నం ॥ సుసంపన్నం ॥ దక్షిణాభిముఖస్తిష్ఠ ॥ పితరం ... గోత్రం ... శర్మాణం ప్రేతం భవత్సు ఆవాహయిష్యే ॥ ఆవాహయ ॥ ఆయాహి ప్రేతసోమ్యాగంభీరైః పథిభిః పూర్వ్యైః। ప్రజామస్మభ్యం దదద్రయించదీర్ఘాయుత్వంచ శతశారదం చ॥ ఇత్యావాహ్య ॥తత్పితరం...గోత్రం...శర్మాణం వసురూపంభవత్సుఆవాహయిష్యే॥ ఆవాహయ॥ తత్పితామహం...గోత్రం...శర్మాణం రుద్రరూపం భవత్సు ఆవాహయిష్యే॥ ఆవాహయ॥తత్ప్రపితామహం.. గోత్రం... శర్మాణం ఆదిత్యరూపంభవత్సు ఆవాహయిష్యే॥ఆవాహయ॥ ఉశంతస్త్వాహవామహ ఉశంతస్సమిధీమహి । ఉశన్నుశత ఆవాహపితౄన్ హవిషే అత్తవే ఇత్యావాహ్యోపస్థానం॥ ఆయంతునః పితరస్సోమ్యాసోఽగ్నిష్వాత్తాః పథిభిర్దేవయానైః ॥ అస్మిన్ యజ్ఞేస్వధయామదంతోఽధిబ్రువంతు తేఽవంత్వస్మాన్॥ (ఇతితత్పిత్రాదీనుపస్థాయ) స్వధావా భవంతు తే ॥ ఇతి వదేత్ ॥ సావధానాస్స్మః ॥ (ఇతి బ్రాహ్మణోవదేత్) తతః అగ్నిమానీయ ॥ నిధాయ॥ ... అగ్నిం ప్రజ్వాల్య [illegible] [illegible] [illegible] ॥

యేపార్థివాసః పిత రో య అంతరిక్ష్యే యేద్దివ్యా యేచ. దిక్ష్వః॥
యేవామృతాబభూవుస్తేఽస్మిన్యజ్ఞేసమవయంతామ్ ॥ ఇతిజపిత్వా॥
ఆచమ్య × పూర్వోక్తఏవంగుణ × ప్రణ్యాతిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః ×
గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వాదశే హని స
పిండీకరణాఖ్యైకోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధే ఉదకసంయోజనం కరిష్యే ॥ ఇతిసం
కల్ప్య ॥ కాలే అనుజ్ఞార్థం యథాశక్తి ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే ॥ పరి
షద్దక్షిణాంగృహీత్వా ॥ సమస్తసంప ... ... పదం ॥ పితుః ... గో
త్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వాదశే హని సపిం
డీకరణాఖ్యైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ఉదకసంయోజనం కర్తుం అధికార
సంపద స్త్వితిభవంతో బ్రువంతు ॥ ఉదకసంయోజనాధికార సిద్ధి
రస్తు ॥ ఓంభూః ఓంభువః ... పూర్వోక్త ... తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ)
పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వాద
శే హని సపిండీకరణాఖ్యైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే పితుః ... గోత్రస్య ...
శర్మణః ప్రేతస్య తత్పితృ పితామహ ప్రపితా మహైః ... గోత్రైః
... శర్మభిః వసురుద్రాదిత్యరూపైః స్సహసమానోదక సాపిండ్య సిద్ధి
ద్వారాతస్యాది పితృలోకావాప్త్యర్థం పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మ
ణః ప్రేతస్య పాత్రస్థోదకం ప్రథమ ద్వితీయ తృతీయాంశం తత్పితృ
పితామహ ప్రపితా మహానాం ... గోత్రాణాం ... శర్మణాం వసు
రుద్రాదిత్యరూపాణాం పాత్రస్థోదకైః స్సహసంయోజయిష్యే ॥ ఇతి
సంకల్ప్య ॥ సంయోజయ ॥ ఇతిబ్రాహ్మణోవదేత్ ॥ అథ కృచ్ఛ్రత్రి
యాణి దద్యాత్ ॥ అర్ఘ్యసంయోజనాంగ గోదానంకుర్యాత్ ॥ అథ

ప్రేతపాత్రస్థోదకం కించిత్ (ఏకాంశం) ఆదాయ ॥ ప్రేతపాత్రస్థోదకం పితాదిపాత్రేష్వాసించేత్ ॥ సమానీవ ఆకూతిః। సమానాహృదయానివః। సమానమస్తువో మనః। యథావస్సు సహాసతి। సంజ్ఞానం నస్సైవః। సంజ్ఞానమరసైః। సంజ్ఞానమశ్వినాయువం। ఇహాస్మాసు నియచ్ఛతమ్ ॥ పితః ... గోత్ర ... శర్మన్ ప్రేత త్వత్పాత్రస్థోదకం (ప్రథమాంశం) త్వత్పితృభిః ... గోత్రైః ... శర్మభిః వసురూపైస్సహసంయోజయిష్యే ॥ తస్మై తే స్వధానమః ॥ ఇతిగృహీత ప్రేత పాత్రోదకం తత్పితృపాత్రే నినీయ ॥ యేసమానాస్సమనసః। పితరోయ మరాజ్యే। తేషాం లోకస్స్వధానమః। యజ్ఞో దేవేషుకల్పతామ్। యేసజాతాస్సమనసః। జీవాజీవేషుమామకాః। తేషాగ్ం శ్రీర్మయికల్పతామ్। అస్మిన్లోకేశతగ్ంసమాః ॥ ఇతిసంసృష్ట మర్ఘ్యం మభిమంత్ర్య ॥ శ్రీరామరామరామ ॥ ఇతిస్మరణంకృత్వా ॥ పునరపి ప్రేతపాత్రస్థోదకం కించిత్ (ద్వితీయాంశం) ఆదాయ ॥ సమానీవ ఆకూతిః, సమానాహృదయానివః, సమానమస్తువో మనః। యథావస్సుసహాసతి, సంజ్ఞానంస్సైవః। సంజ్ఞానమరసైః, సంజ్ఞానమశ్వినాయువం। ఇహాస్మాసునియచ్ఛతమ్ ॥ పితః ... గోత్ర ... శర్మన్ ప్రేత త్వత్పాత్రస్థోదకం త్వత్పితామహైః ... గోత్రైః ... శర్మభిః రుద్రరూపైస్సహసంయోజయిష్యే ॥ తస్మై తేస్వధానమః ॥ ఇతిగృహీత ప్రేతపాత్రోదకం పితామహపాత్రేనినీయ ॥ యేసమానా స్స

మనసః । పితరోయమరాజ్యే । తేషాంలోకస్స్వధానమః । యజ్ఞో
దేవేషుకల్పతామ్ । యేసజాతాస్సమనసః । జీవాజీవేషుమామకాః ।
తేషాగ్ం శ్రీర్మయి కల్పతాం । అస్మిన్‌లోకేశతగ్ం సమాః ॥ ఇతిసం
స్పృష్టమర్ఘ్యమభిమంత్ర్య ॥ శ్రీరామరామరామ ॥ పునరపి ప్రేతపా
త్రస్థోదకం కించిత్ (తృతీయాంశం) ఆదాయ ॥ పవమానీవతాకూలితః...
...... ఇహాస్మాన్నియచ్ఛతమ్ ॥ పితః ... గోత్ర ... శర్మన్ ప్రేత
త్వాత్పాత్రస్థోదకం తత్పితామహైః ... గోత్రైః ... శర్మభిః ఆదిత్య
రూపైః స్సహసంయోజయిష్యే ॥ తస్మై తేస్వధానమః ॥ ఇతిగృహీత
ప్రేతపాత్రోదకం త్వత్పితామహపాత్రేనినీయ ॥ యేసమానాస్స
మనసః పితరోయమరాజ్యే । తేషాంలోకస్స్వధానమః । యజ్ఞోదే
వేషుకల్పతామ్ । యేసజాతాస్సమనసః । జీవాజీవేషుమామకాః ॥ తే
షాగ్ం శ్రీర్మయికల్పతాం । అస్మిన్‌లోకేశతగ్ం సమాః ॥ ఇతిసంస్పృ
ష్టమర్ఘ్యమభిమంత్ర్య ॥ శ్రీరామరామరామ॥

——(౦)——

—* మా తా చే దే వం వి ధిః *—

మాతుః ... గోత్రాయాః ... దాయాయాః ప్రేతాయాః పాత్రస్థో
దకం అస్మత్పితామహీ ప్రపితామహీ వృద్ధప్రపితామహీనాం ... గో
త్రాణాం... దాయినాం ... రూపాణాం పాత్రస్థోదకైస్సహసంయో
జయిష్యే ॥ తతస్సర్వం సమానమ్॥

ప్రేతస్య హస్తోదకందత్వా ॥ దర్భానంతర్ధాయ ॥ యాద్దివ్యా ఆపః పయసా సంబభూవుర్యా అంతరిక్ష ఉతపార్థివీర్యాః । హిరణ్యవర్ణా యజ్ఞియాస్తాన ఆపశ్శగ్గ్ స్యోనా స్సుహవా భవంతు ॥ పితః... గోత్ర... శర్మన్ ప్రేత మరణదినాదారభ్య ద్వాదశేహని సపిండీకరణాఖ్యైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతార్థ ఇదం తే అర్ఘ్యముపతిష్ఠతు॥ ఇత్యర్ఘ్యం దత్వా ॥ పునః హస్తోదకందత్వా ॥ సావధానా భవంతు తే ॥ సావధానాస్మః ॥ తత్పిత్రర్థం హస్తోదకందత్వా ॥ దర్భానంతర్ధాయ ॥ యాద్దివ్యా ఆపః పయసా ... భవంతు ॥ తత్పితః ...గోత్ర...శర్మన్ వసురూప ఇదం తే అర్ఘ్యం ॥ అస్త్వర్ఘ్యం తతశ్శుద్ధోదకం ॥ దత్వా ॥ తత్పితామహార్థం బ్రాహ్మణహస్తే శుద్ధోదకం దత్వా ॥ దర్భానంతర్ధాయ ॥ యాద్దివ్యా ఆపః పయసా ... భవంతు ॥ తత్పితామహ... గోత్ర...శర్మన్ రుద్రరూప ఇదం తే అర్ఘ్యం ॥ అస్త్వర్ఘ్యం తతశ్శుద్ధోదకం॥ దత్వా ॥ తత్ప్రపితామహార్థం బ్రాహ్మణహస్తే శుద్ధోదకందత్వా ॥ దర్భానంతర్ధాయ ॥ యాద్దివ్యా ఆపః పయసా ... భవంతు । తత్ప్రపితామహ ... గోత్ర ... శర్మన్ ఆదిత్యరూప ఇదం తే అర్ఘ్యం ॥ అస్త్వర్ఘ్యం తతశ్శుద్ధోదకందత్వా ॥ శ్లో॥ ఇహలోకంపరిత్యజ్య గతోసిపరమాంగతిం । మనసావాయురూపేణ కుశే (ష్వపి) త్వాం యోజయామ్యహమ్ ॥ ప్రేతార్ఘ్యపాత్రం విసృజేత్ ॥ తత్పితృపితామహ ప్రపితామహేభ్యః పాత్రాణి స్థానానిస్థః ॥ స్వస్థానమస్తు। ఇతి బ్రాహ్మణోవదేత్ ॥ తతశ్శుద్ధోదకందత్వా ॥ అర్చతప్రార్చత ప్రియమేధాసో అర్చత అర్చంతు పుత్రకా ఉతపురన్న ధృష్ణ్వ

ర్చత అర్చత ప్రార్చత ॥ ఇతి ప్రేతం తిలైరభ్యర్చ్య ॥ గంధద్వారాం
దురాధర్షాం నిత్యపుష్టాం కరీషిణీమ్ । ఈశ్వరీగ్ం సర్వ భూతా
నాం తామిహోపహ్వయే శ్రియమ్॥ పితః ... గోత్ర... శర్మన్ ప్రేత
మరణదినాదారభ్య... శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే గంధాః ఉపతిష్ఠతు ॥ ఆయ
నే తే పరాయణే దూర్వా రోహంతు పుష్పిణీః । హ్రదాశ్చ పుండరీకా
ణి సముద్రస్య గృహా ఇమే ॥ పితః ... గోత్ర...శర్మన్...శ్రాద్ధే ప్రే
తార్థే అంగుళ్యాభరణాదికం దద్యాత్ ॥ ధూరసి ధూర్వ ధూర్వంతం
ధూర్వ తం యోఽస్మాన్ ధూర్వతి తం ధూర్వ యం వయం ధూర్వా
మః । పితః ... గోత్ర ... శర్మన్ ప్రేత మరణదినాదారభ్య ద్వాద
శాహాని ... ... శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే అయం తే ధూపః ॥ ఉద్దీప్యస్వ జాత
వేదోఽపఘ్నన్నిర్‌ఋతిం మమ । పశూగ్‌శ్చ మహ్యమావహ జీవ
నం చ దిశో దిశ ॥ పితః ... గోత్ర ... శర్మన్ ప్రేత ఇదం తే జ్యోతిః ॥
ఇతి దీపం దత్వా ॥ యువా సువాసాః పరివీత ఆగాత్ స ఉ శ్రేయాన్ భవతి
జాయమానః । తం ధీరాసః కవయ ఉన్నయంతి స్వాధియో మనసా దే
వయంతః ॥ పితః...గోత్ర ... శర్మన్ ప్రేత మరణదినాదారభ్య ...
శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే అంతః ప్రావరణార్థం బహిః ప్రావరణార్థం అలంకర
ణార్థంచ ఇదం వస్త్రఖండం తుభ్యమహం సంప్రదదే (నమమ) పవి
త్రార్థమిమే సతిలాః ఇమే కుశాః ॥ ప్రేతాయ స్వర్చితమస్తు ॥ (తతః) త
త్పితృపితామహ ప్రపితామహార్చనం కరిష్యే ॥ అర్చత ప్రార్చత...

ప్రార్చిత ॥ ఇతి తిసృభిరభ్యర్చ్య గంధద్వారాం... శ్రియం ॥ తత్పితః యథాభాగశః అమీవోగంధాః ॥ తత్పితామహ యథాభాగశః అమీవోగంధాః ॥ తత్ప్రపితామహ యథాభాగశః అమీవోగంధాః॥ సుగంధాః ॥ ఆయనే తే పరాయణే ... గృహా ఇమే ॥ పుష్పార్థాః ఇమే తిలాః ॥ సుపుష్పాణి ॥ ధూరసి ధూర్వ ధూర్వంతం ... ధూపార్థా మః ॥ అయంవో ధూపః ॥ సుధూపః ॥ ఉద్దీప్యస్వజాతవేదో...దిశో దిశ ॥ దీపందత్వా ॥ ఇదంజ్యోతిః సుజ్యోతిః ॥ యువాసువాసాః ... దేవయంతః ॥ తత్పితః ...గోత్ర...శర్మన్ వసురూప అంతః ప్రావరణార్థం బహిః ప్రావరణార్థం వస్త్రయుగ్మం తుభ్యమహం సంప్రదదే నమమ ॥ తత్పితామహ ...గోత్ర... శర్మన్ రుద్రరూప వస్త్రం... సంప్రదదే నమమ ॥ తత్ప్రపితామహ ...గోత్ర ... శర్మన్ ఆదిత్య రూప వస్త్రం ... నమమ ॥ సువాసః । ఇతి బ్రాహ్మణావదేయుః । వః ఆచ్ఛాదనార్థం పవిత్రార్థ మలంకరణార్థం (తదభావే) సతిలా ఇమేకుశాః ॥ సుకుశాః ॥ ఇతి అర్చనం సంపూర్ణం ॥ అస్తుసంకల్పసిద్ధిరస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు ॥ అస్తుసంకల్ప సిద్ధిరస్తు ॥ యుష్మదనుజ్ఞయా విష్ణోరారాధనం కరిష్యే ॥ (సవ్యం) శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణోరిదమాసనం ॥ ఆసనందద్యాత్ ॥ సుఖాసనం ॥ విష్ణోర్వై క్షణః క్రియతామ్ ॥ ఇతిక్షణందద్యాత్ ॥ ఓంతథా ॥ ప్రాప్నోతుభవాన్॥ ప్రాప్నవాని ॥ కుశాన్ పరిస్తీర్య ॥ అర్ఘ్యపాత్ర మాసాద్య ॥ ఉత్తానం ప్రోక్ష్య ॥ ఉద్ధృత్య ॥ యవాన్వికీర్య ॥ శంనోదేవీ ... వంతునః ॥ ఇత్యర్ఘ్యపాత్రే ఉదకంనినీయ ॥ యవోసిధాన్యరాజోత్వా

... స్కృతం ॥ అర్ఘ్యపాత్రే అమీగంధాః ॥ పుష్పాణి ఇమే అక్షతాః ॥ అయంకుశః కూర్చోదకేన అష్టార్ఘ్యైః సంపూర్ణార్చనమస్తు ॥ విష్ణవేజుష్టం గృహ్ణామి ॥ శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణుపాత్రం సంపన్నం ॥ సుసంపన్నం ॥ స్వాహార్ఘ్యాః ॥ అస్త్వర్ఘ్యాః ॥ శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణుం శంఖచక్రగదాధరం భవత్సు ఆవాహయిష్యే ॥ ఆవాహయ ॥ తద్విష్ణోఃపరమం పదగ్ం సదాపశ్యంతిసూరయః । దివీవచక్షురాతతం । తద్విప్రాసోవిపన్యవోజాగృవాం సస్సమింధతే విష్ణోర్యత్పరమం పదమ్ ॥ ఇత్యుపస్థాయ ॥ హస్తోదకం దత్వా ॥ యాదివ్యా అపఃపయసా ... భవంతు ॥ శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణో ఇదంతే అర్ఘ్యం ॥ అస్త్వర్ఘ్యం తతశ్శుద్ధోదకమ్ ॥ విష్ణవేస్థానమసి ॥ అర్ఘ్యపాత్ర మన్యత్రనిధాయ ॥ తతశ్శుద్ధోదకం ॥ అర్చత ప్రార్చత ప్రియమేధాసో ... ర్చత ॥ అర్చత ప్రార్చత ॥ యజ్ఞైరవకీర్య ॥ గంధద్వారాం ... శ్రియమ్ ॥ శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణో యథాభాగ శః అమీవోగంధాః ॥ సుగంధాః ॥ ఆయనేతేపరాయణే... పుష్పాః ఇమే ॥ విష్ణ్వర్థం అంగుళ్యాభరణాదికం దద్యాత్ ॥ ఇమానిపుష్పాణి ॥ సుపుష్పాణి ॥ ధూరసి ధూర్వ ధూర్వంతం ... వయంధూర్వామః ॥ శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణో అయంతేధూపః ॥ సుధూపః ॥ ఉద్దీప్యస్వజాతవేదో ... దిశోదిశ ॥ శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణో ఇదంతే జ్యోతిః ॥ సుజ్యోతిః ॥ యుఞ్జానస్తువాసా ... దేవయంతః ॥ శ్రాద్ధసం

రతిక ... వస్త్రం తుభ్యమహం ... నమమ ॥ వస్త్రాభావేకుశాన్ దద్యాత్ ॥ సుకుశాః ॥ అర్చనం సంపూర్ణమ్ ॥ అస్తుసంకల్ప సిద్ధిర స్త్వితిభవంతో బ్రువంతు ॥ అస్తు సంకల్పసిద్ధిరస్తు॥ యుష్మదనుజ్ఞయా మండలా ద్వర్తనం కరిష్యే ॥ కురుష్వ ॥ తతః భోజనస్థానే ఉద్వర్త నం కుర్యాత్ ॥ భోజనపాత్రాణి నిధాయ ॥ అథ ప్రేతాహుతిః ॥ పూ ర్వోక్త ఏవంగుణ ... తిథౌ ॥ (ప్రా...తీ) పితుః ... గోత్రస్య ... శ ర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వాదశే హని సపిండీకరణాఖ్యై కోద్దిష్టాఖ్య శ్రాద్ధే ప్రేతార్థ ప్రేతాహుతింహోష్యామి ॥ ఔపాసనా గ్నే దక్షిణతోంగారా న్నిరూహ్య ॥ తూష్ణీము ప్రదక్షిణం పరిషి చ్య ॥ పాత్రే అభిఘార్య ॥ తత్రచరుంనిధాయ ॥ అభిఘార్య ॥ మేక్ష ణేనాదాయ ॥ పిత్రే ... గోత్రాయ ... శర్మణే ప్రేతాయ యమా చస్వాహా ॥ ఇతిహుత్వా ॥ యమాయేదంనమమ ॥ తూష్ణీమ్ప్రదక్షి ణం పరిషిచ్య ॥ తచ్ఛేషా త్ప్రేత పాత్రే కించిదన్నం నిధాయ ॥ తచ్ఛే షమన్యస్మిన్నిధాతి ॥ అగ్నౌకరణం ॥ పునఃపృథక్పాత్రే - అభిఘా ర్య ॥ తత్రచరుం నిధాయ ॥ పునరభిఘార్య ॥ ఓమ్ ఓమ్ ఓమ్ అద్య పూర్వోక్త ... పుణ్యతిథౌ (ప్రా...తీ) పితుః...గోత్రస్య... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వాదశే హని సపిండీకరణాఖ్యైకోద్ది ష్టాఖ్య శ్రాద్ధే భవదనుజ్ఞయా...అగ్నౌకరణం (ఉపవీతీ)కరిష్యే ॥ కు రుష్వ ॥ (ప్రాచీనావీతీ) ఔపాసనాగ్నిం పరిసమూహ్యతతః అన్న మగ్నావధిశ్రిత్య । ఉదగుద్వాస్య । అద్భిః ప్రోక్ష్య ॥ అన్నంచతు ర్ధా విభజ్య । తశాన్యభాగే అభిఘార్య। తూష్ణీము ప్రదక్షిణం పరిషి ॥ ఉపవీతీ ॥ మేక్షణేనప స్తీర్య ॥ తేనావదాయాభిఘార్య॥ హవిః

ప్రత్యభిఘారయతి ॥ సోమాయ పితృపీతాయ స్వధానమః ॥ అర్ధం జుహోతి । సోమాయ పితృపీతా యేదంనమమ ॥ మేక్షణ ఉప స్తీర్య॥ తేనావధా యాభిఘార్య ॥ అగ్నయే కవ్య వాహనాయ స్వధానమః॥ అగ్నయే కవ్య వాహనాయేదం (నమమ) ఇత్యుక్త్వా ॥ ఆహుతిద్వ య మాపాసనాగ్నా వేవజుహుయాత్ ॥ (ప్రాచీనావీతీ) అప్రదక్షి ణం తూష్ణీం సమంతంపరిషిచ్య ॥ మేక్షణమగ్నౌ ప్రహరతి (సవ్యం) చతుస్సాగరపర్యంతం గోబ్రాహ్మణేభ్య శ్శుభంభవతు ... ... అహం భో అభివాదయే ॥ (ప్రా...తీ) హస్తోదకం దత్వా ॥ 3 ॥ పిత్రాదిభో జనపాత్రే ష్వభిఘార్య ॥ వాయవ్యభాగమాదాయ । స్వధేయం స్వధే యం స్వధేయం ॥ కించిత్కించి త్పిత్రాదిభోజన పాత్రేషు అన్నం నిధా య॥ అస్తుస్వధా ॥ పునరభిఘార్య ॥ పునః హస్తోదకం దత్వా ॥ అస్వధే త్యాశ్రావయతి ॥ అస్తుస్వధేతి ప్రత్యాశ్రావయతి ॥ స్వధానమ ఇతి వషట్కరోతి ॥ స్వధాకారోహి పిత్ర్యాణామ్ ॥ (ఉపవీతీ) సర్వేషాం హస్తోదకం దత్వా ॥ పునరభిఘార్య ॥ అత్ర అన్నసూక్తాది మంత్రపఠ నంనాస్తి ॥ సర్వత్ర అన్నపరివేషణాదికంకృత్వా ॥ అభిఘార్య ॥ ఓం భూర్భువస్సువః ... ప్రచోదయాత్ ॥ హస్తోదకం దత్వా॥ దేవసవితః ప్రసువ ॥ కరాభ్యాంపాత్రం గృహీత్వా ॥ పృథివీతేపాత్రం ద్యౌరపి ధానం బ్రహ్మణస్త్వాముఖే జుహోమి బ్రాహ్మణానాంత్వా ప్రాణాపా న యోర్జుహోమ్యక్షితమసిమైషాంక్షేష్ఠా అముత్రాముష్మిన్ల్లోకే॥ ఇదంవిష్ణుర్విచక్రమే త్రేధానిదధేపదం। సమూఢమస్యపాగ్ంసురేస్వా హా ॥ శ్రీవిష్ణోహవ్యం రక్షస్వ । కాలసంజ్ఞక విశ్వేదేవా ఏతద్వోహ

వ్యం సపరికరం కాలసంజ్ఞక విశ్వేదేవా దేవతా ఇదమన్నం సపరిక రం హవ్యం బ్రాహ్మణస్యాహవనీయార్థేద త్తందాస్యమానం చాతృప్తేస్త త్సర్వంగయేయం భూర్గదాధరోభోక్తా । అన్నంబ్రహ్మాఅహంచ బ్రహ్మా భోక్తాచ బ్రహ్మాసౌవర్ణ మిదంపాత్రం అక్షయ వటచ్ఛాయేయం కా లసంజ్ఞకేభ్యో విశ్వేభ్యో దేవేభ్యః ఇదమన్నం అమృతస్వరూపంఅక్ష యతృప్త్యర్థం యథాభాగం హవ్యంతత్సత్ ।। స్వాహానమమ॥ గయా యాం శ్రీరుద్ర (విష్ణు) పాదాదిసమ స్తతీర్థేషు ద త్తమస్త్వితి భవం తో బ్రువంతు । గయాయాం ద త్తమస్తు । ఓం భూర్భువస్సువః... ప్ర చోదయాత్ । హస్తోదకందత్వా । దేవసవితః ప్రసువ । పృథ్వీతే పాత్రం ద్యౌరపిధానం బ్రహ్మణస్త్వా ముఖేజుహోమి బ్రాహ్మణా నాంత్వా ప్రాణాపానయోర్జుహోమ్య క్షితమసి మైషాంక్షేష్ఠా అము త్రాముష్మింల్లోకే । ఇదంవిష్ణుర్విచక్రమే త్రేధా నిదధేపదం।సమూ ఢమస్యపాగ్ంసురే ॥ కామసంజ్ఞక విశ్వేదేవా ఏతద్వోహవ్యం సప రికరం కామసంజ్ఞక విశ్వేదేవాదేవతా ఇదమన్నం సపరికరం హవ్యం బ్రాహ్మణస్యాహవనీయార్థేద త్తం దాస్యమానంచాతృప్తేస్తత్సర్వం గయేయం భూర్గదాధరోభోక్తా । అన్నంబ్రహ్మా । అహంచబ్రహ్మా । భోక్తాచబ్రహ్మా । సౌవర్ణమిదంపాత్రం । అక్షయవటచ్ఛాయేయం కా మసంజ్ఞకేభ్యో విశ్వేభ్యో దేవేభ్యః ఇదమన్నం అమృతస్వరూపం అక్షయతృప్త్యర్థం యథాభాగం హవ్యం తత్సత్ । స్వాహానమమ. । గయాయాం శ్రీరుద్ర (విష్ణు) పాదాది సమ స్తతీర్థేషు ద త్తమస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు । గయాయాం ద త్తమస్తు । విశ్వేదేవోపస్థానం ।

యేదేవాదివ్యేకాదశస్థ పృథివ్యామధ్యేకాదశస్థా ప్సుషదో మహినైకా దశస్థతేదేవాయజ్ఞ మిమంజుషధ్వమ్।

అథ ప్రేతతృప్త్యర్థం (దత్తం) ఓం భూర్భువస్సువః ... ప్రచోద యాత్ । (ప్రాచీనావీతీ) హస్తోదకం దత్త్వా । సవ్యంజాన్వాచ్య । పృథివీ తేపాత్రం ద్యౌరపిధానం బ్రహ్మణస్త్వా ముఖేజుహోమి బ్రాహ్మణస్యత్వా ప్రాణాపానయోర్జుహోమ్యక్షితమసి మాస్యక్షేష్ఠా అముత్రాముష్మిన్ లోకే । ఇదంవిష్ణుర్విచక్రమే । త్రేధానిదధేపద । సమూఢమస్యపాగ్ంసురే । శ్రీవిష్ణో అన్నంరక్షస్వ । పితః ... గోత్ర ... శర్మన్ ప్రేత మరణదినాదారభ్య ద్వాదశే హాని సపిండీకరణాత్ ప్రాక్ ఏకోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఏతత్తే ఇదమన్నం సపరికరం పితా ... గోత్రః ... శర్మా ప్రేతో దేవ తేదమన్నం సపరికరం బ్రాహ్మణస్త్వా హవనీయార్థే దత్తం దాస్యమానంచాతృప్తేస్తత్సర్వ మమృతస్వ రూపం రాజతంపాత్రమక్షయ వటచ్ఛాయేయం । పిత్రే ... గోత్రాయ ... శర్మణే ప్రేతాయ ఇదమన్నం సపరికరం సవ్యంజనంసతాంబూలం సదక్షిణాకం సతిలాపిధానోదకుంభం ప్రేతతృప్త్యర్థ ముపతిష్ఠతు। ఇతి తిలోదకంభూమౌ విసృజేత్। తత్పిత్రాదితృప్త్యర్థం (దత్తం) (ఉపవీతీ) అన్నాదికప్రోక్షణం , ఓం భూర్భువస్సువః ... ప్రచోద యాత్ । అన్నపదక్షిణం పరిషిచ్య । తత్పిత్రర్థం హస్తోదకం దత్త్వా । సవ్యంజాన్వాచ్య । పృథివీ తేపాత్రం ద్యౌరపిధానం బ్రహ్మణస్త్వాముఖే జుహోమి బ్రాహ్మణానాంత్వా ప్రాణాపానయోర్జుహోమ్య క్షిత

మస్తి మైషాం శ్రేష్ఠా అముత్రాఽముష్మిన్ లోకే । ఇదంవిష్ణు ర్విచక్ర
మే త్రేధా నిదధేపదం । సమూఢమస్యపాగ్ం సురే । స్వధా శ్రీవిష్ణో
కవ్యం రక్షస్వ । తత్పితః ... గోత్ర... శర్మన్ వసురూప పితృకవ్యం
సపరికరం ॥ తత్పితా... గోత్రః ... శర్మా వసురూపో దేవతేదమన్నం స
పరికరం బ్రాహ్మణస్త్వాహవనీయార్థే దత్తం దాస్యమానం చాతృ
ప్తే స్తత్సర్వంగయేయం భూర్గదాధరో భోక్తా అన్నం బ్రహ్మ అహంచ
బ్రహ్మభోక్తాచ బ్రహ్మరజతమయం పాత్రమక్షయ వటచ్ఛాయేయం॥
తత్పిత్రే ... గోత్రాయ ... శర్మణే వసురూపాయ ఇదమన్న
మమృతస్వరూపమాతృప్తే ర్దాస్యమాన మక్షయతృప్త్యర్థం య
థాభాగమోం తత్సత్ ॥ స్వధానమమ ॥ గయాయాం శ్రీవిష్ణుపాదా
దిసమస్తతీర్థేషు దత్తమస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు॥... దత్తమస్తు ॥
(ఉపవీతీ) ఓమ్ భూర్భువస్సువః ... ప్రచోదయాత్ ॥ ఇతి పితామ
హపాత్రే అన్నాదికం ప్రోక్ష్య ॥ (ప్రాచీనావీతీ) హస్తోదకందత్వా॥
పృథివీతేపాత్రం...సురే॥ స్వధా శ్రీవిష్ణోకవ్యం రక్షస్వ తత్పితామహ
... గోత్ర ... శర్మన్ రుద్రరూప పితృకవ్యం సపరికరం తత్పితా
మహః గోత్రః... శర్మా రుద్రరూపో దేవతేదమన్నం సపరికరం బ్రా
హ్మణస్త్వా హవనీయార్థే దత్తం దాస్యమానం చాతృప్తేః ... ర
జతమయం పాత్రమక్షయ వటచ్ఛాయేయం తత్పితామహాయ... గో
త్రాయ ... శర్మణే రుద్రరూపా యేదమన్న మమృతస్వరూప మా
తృప్తే ర్దాస్యమానమక్షయ తృప్త్యర్థం యథాభాగమోం తత్సత్॥
స్వధానమమ ॥ గయాయాం శ్రీవిష్ణుపాదాది ... బ్రువంతు ॥ గయా
యాం దత్తమస్తు ॥ ఉపవీతీ ॥ ఓం భూర్భువస్సువః ... ప్రచోదయా

త్ ॥ ఇతి ప్రపితామహపాత్రే అన్నాదికం ప్రోక్ష్య (ప్రాచీనావీతీ) హ
స్తోదకం దత్వా ॥ పృథివీతే పాత్రం ద్యౌ ... స్తురే ॥ స్వధా శ్రీవి
ష్ణోకవ్యం రక్షస్వ । తత్ప్రపితామహ ... గోత్ర ... శర్మణ ఆదిత్య
రూప ఏతత్తేకవ్యం సపరికరం ॥ తత్ప్రపితామహః ... గోత్రః ...
శర్మా ఆదిత్యరూపో దేవతేద మన్నం సపరికరం బ్రాహ్మణస్త్వాహవ
నీయార్థే దత్తం ... పటచ్ఛాదయేయం ॥ తత్ప్రపితామహాయ... గో
త్రాయ ... శర్మణే ఆదిత్యరూపాయేద మన్న మమృతస్వరూపమా
తృప్తే ర్దాస్యమాన మక్షయతృప్త్యర్థం యథాభాగమోం తత్సత్ ॥
స్వధా నమమ ॥ గయాయాం శ్రీవిష్ణుపాదాది ... బ్రువంతు॥ ఇతిపితృ
తీర్థేన సదర్భ తిలోదకం భూమౌవిసృజేత్ ॥ గయాయాం దత్తమ
స్తు ॥ పిత్రాద్యుపస్థానం ॥ యే చేహ పితరో యే చ నేహ యాగ్శ్చ
విద్మయాగ్ం ఉచనప్రవిద్మ । అగ్నేతాన్ వేత్థయది తేజాతవేదః స్వవ
ధాభిర్యజ్ఞగ్ం సుకృతం జుషస్వ ॥ విష్ణుత్వ ద్రాం (దత్తాం) ఉపవీతీ॥
ఓం భూర్భువస్సువః ... ప్రచోదయాత్ ॥ ఇత్యన్నాదికం ప్రోక్ష్య ॥
హస్తోదకం దత్వా ॥ దేవసవితుః ప్రసువ॥ పృథివితేపాత్రం...స్తురే॥
శ్రీవిష్ణోహవ్యం రక్షస్వ ॥ శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణ ఏతత్తేహవ్యం
సపరికరం శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణో దేవ తేదమన్నం సపరికరంహ
వ్యం బ్రాహ్మణస్త్వాహవనీయార్థే దత్తం...సౌవర్ణం పాత్రమక్షయ
పటచ్ఛాదయేయం శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణవే శంఖచక్ర గదాధ
రాయ లక్ష్మీసమేతా యేదమన్న మమృతస్వరూప మాతృప్తేర్దా
స్యమాన మక్షయతృప్త్యర్థం యథాభాగమోం తత్సత్ ॥ హవ్యం

స్వాహానమమ ॥ గయాయాం శ్రీవిష్ణుపాదాది ... బ్రువంతు॥ గయా
యాం దత్తమస్తు ॥ విష్ణూపస్థానం ॥ తద్విష్ణోః పరమం పదగ్ం సదా ప
శ్యంతి సూరయః । దివీవ చక్షురాతతమ్ । తద్విప్రాసో విపన్యవో జాగృ
వాగ్ం సస్సమింధతే । విష్ణోర్యత్పరమం పదమ్ ॥ అథ మంత్రతంత్ర
వర్ణలోపప్రాయశ్చిత్తార్థం దశగాయత్రీ మంత్రజపం కరిష్యే ॥ ఇతి
శిష్టాచార సాంప్రదాయః శ్లో॥ సప్తవ్యాధా దశార్ణేషు మృగాః కాలాంజ
నేగిరౌ । చక్రవాకాశ్శరద్వీపే హంసాస్సరసి మానసే ॥ యేస్మజాతాః
కురుక్షేత్రే బ్రాహ్మణా వేదపారగాః । ప్రస్థితా దీర్ఘమధ్వానం యూ
యం తేభ్యోవసీదత ॥ అమూర్తానాంచ మూర్తానాం పితౄణాం దీప్తతే
జసామ్ । నమస్యామి సదా తేషాం ధ్యాయినాం యోగచక్షుషామ్॥
చతుర్భిశ్చ చతుర్భిశ్చ ద్వాభ్యాం పంచభిరేవచ ॥ హూయతే చ పున
ర్ద్వాభ్యాం సమేవిష్ణుః ప్రసీదతు ॥ బ్రహ్మార్పణం బ్రహ్మహవిర్బ్ర
హ్మాగ్నౌ బ్రహ్మణాహుతం । బ్రహ్మైవ తేన గంతవ్యం బ్రహ్మకర్మసమా
ధినా ॥ యజ్ఞేశ్వరో హవ్యసమస్తకవ్య । భోక్తావ్యయాత్మా హరిరీశ్వ
రోత్ర । తత్సన్నిధానా దపయాంతు సద్యో । రక్షాంస్యశేషాణ్యసు
రాశ్చ సర్వే ॥ త్వాం యోగినశ్చింతయంతి త్వాం యజంతి చ యజ్వనః ।
హవ్యకవ్యభుగేక స్త్వం పితృదేవ స్వధాపధృత్ ॥ కర్తా క్రియాణాంస
చ ఇజ్యతే క్రతుః । సఏవ తత్కర్మఫలంచ యచ్ఛ । స్రుగాదియత్సాధన
మప్యశేషం । హరేన్న కించిద్వ్యతిరిక్తమస్తి ॥ గయాయాం ధర్మపృ
ష్ఠేచ సదసి బ్రహ్మణస్తథా । గయాశీర్షే వటే చైవ పితౄణాం దత్త
మక్షయమ్ ॥ దేశకాలపాత్ర మంత్రతంత్ర కర్తృ భోక్తృ సహా విష్ణు ప్ర

వ్యాదిభ్యస్సర్వం న్యూనాతిరిక్తాభ్యామచ్ఛిద్రమస్త్వితి భవంతో బ్రు
వంతు ॥ ఇతి సదర్భయవ తిలోదక ముత్సృజేత్ ॥ సర్వం న్యూనాతి
రిక్తాభ్యామచ్ఛిద్రమస్తు ॥ ఈశానవిష్ణుకమలాసనకార్తికేయ। వహ్ని
త్రయార్క రజనీశ గణేశ్వరాణాం । క్రౌంచామరేంద్రకలశోద్భవకశ్య
పానాం । పాదాన్నమామి సతతంపితృముక్తిహేతూన్ ॥ ధారాద
త్తం ॥ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేతత్వ
విముక్త్యర్థం మరణదినాదారభ్య ద్వాదశే హని సపిండీకరణాఖ్యై
కోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే పితరం ... గోత్రం ... శర్మాణం ప్రేతం ఉద్దిశ్య
(మయా) త్వయాకృతేన పితుః మరణదినాదారభ్య ద్వాదశే హని
సపిండీకరణాఖ్యైకోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధే తత్పితృపితామహ ప్రపితామహాన్
... గోత్రాన్ ... శర్మణః వసురుద్రాదిత్యరూపాన్ కాలకామక సం
జ్ఞకాన్ విశ్వాన్ దేవాన్ శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణుంచ ఉద్దిశ్య
మయాక్రియమాణేన పితుః సపిండీకరణాఖ్యైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధేన ।
పితుః ... గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వాదశే
హని సపిండీకరణాఖ్యైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే తత్పితృపితామహ ప్రపితా
మహానాం ... గోత్రాణాం శర్మాణాం వసురుద్రాదిరూపాణాం కాల
కామక సంజ్ఞక విశ్వేషాం దేవానాం శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణోశ్చ
పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య తత్పితృపితామహ ప్రపితా
మహైః ... గోత్రైః ... శర్మభిః వసురుద్రాదిత్య రూపైస్సహాసురా
నోదకర్మ సాపిండ్య సిద్ధిద్వారావస్యాది పితృలోకావాప్తిరస్త్వితి భ
వంతో బ్రువంతు ॥ ఇతి సదర్భయవతిలోదక ముత్సృజేత్ ॥ వస్వాది
పితృలోక ప్రాప్తిరస్తు ॥ నమస్కారః ॥ సహాన్ద్రైతేభ్యః ॥ స్వధా

(పిం) తత్పితృపితామహ ప్రపితామహేభ్యః ॥ నమో విష్ణవే ॥ ఇతి
నమస్కృత్య ॥ ఓం తద్బ్రహ్మ । ఓం తద్వాయుః । ఓం తదాత్మా । ఓం
తత్సత్యం । ఓం తత్సర్వం । ఓం తత్పురోర్నమః । అంతశ్చరతిభూ
తేషు గుహాయాం విశ్వమూర్తిషు । త్వం యజ్ఞస్త్వం వషట్కారస్త్వమిం
ద్రస్త్వగ్ం రుద్రస్త్వం విష్ణుస్త్వం బ్రహ్మత్వం ప్రజాపతిః । త్వం
తదాప ఆపో జ్యోతీ రసోఽమృతం బ్రహ్మభూర్భువస్సువరోమ్ ॥ శ్రద్ధా
యాం ప్రాణే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి శ్రద్ధాయామపానే నివిష్టోఽ
మృతం జుహోమి । శ్రద్ధాయాం వ్యానే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి । శ్ర
ద్ధాయాముదానే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి । శ్రద్ధాయాగ్ం సమా
నే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి ॥ బ్రహ్మణి మ ఆత్మాఽమృతత్వాయ ॥
మధువాతా ఋతాయతే మధుక్షరంతి సింధవః । మాధ్వీర్నస్సంత్వో
షధీః । మధునక్తముతోషసి మధుమత్పార్థివగ్ం రజః । మధుద్యౌరస్తు
నః పితా । మధుమాన్నో వనస్పతిర్మధుమాగ్ం అస్తు సూర్యః । మాధ్వీ
ర్గావో భవంతు నః ॥ యథాసుఖం పరిషేచనమ్ ॥ ఓం భూర్భువస్సువః...
ప్రచోదయాత్ ॥ సత్యం త్వర్తేన పరిషించామి ॥ సర్వత్ర హస్తాద
కం దత్వా ॥ కాలసంజ్ఞక విశ్వేదేవాః అమృతమస్తు ॥ కామక సం...
దేవాః అమృతమస్తు ॥ ఆపోశనం దత్వా ॥ ప్రేతాయ అమృతమస్తు ॥
తత్పితరః అమృతమస్తు ॥ తత్పితామహః అమృతమస్తు ॥ తత్ప్రపితా
మహః అమృతమస్తు ॥ శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణు అమృతమస్తు ॥

ఇత్యాపోశనందత్వా ॥ అమృతోపస్తరణమసి॥ ఇయంభూర్గయా। ఏతే బ్రాహ్మణాః గదాధరాః పితృరూపీశ్రీజనార్దనః ప్రీయతాం । ఓం తత్సత్ ॥ బ్రహ్మార్పణమస్తు ॥ శ్రద్ధాయాం ప్రాణేనివిష్టోమృతంజుహోమి శివోమావిశాప్రదాహాయ ప్రాణాయస్వాహా॥ శ్రద్ధాయామపానేనివిష్టోమృతంజుహోమి శివోమావిశాప్రదాహాయ అపానాయ స్వాహా శ్రద్ధాయాం వ్యానేనివిష్టోమృతంజుహోమి। శివోమావిశాప్రదాహాయ వ్యానాయస్వాహా॥ శ్రద్ధాయాముదానేనివిష్టోమృతం జుహోమి శివోమావిశాప్రదాహాయ ఉదానాయస్వాహా॥ శ్రద్ధాయాగ్ం సమానేనివిష్టోమృతంజుహోమి శివోమావిశాప్రదాహాయసమానాయస్వాహా ॥ బ్రహ్మణిమ ఆత్మామృతత్వాయ ॥ ఇతి ప్రాణాహుతి మంత్రాన్ పఠేత్ ॥ యథాసుఖంజుషధ్వం॥ ఇతికర్తృవాక్యం ॥ జుషామహే ॥ కలౌకలికృతాన్దోషాన్ ద్రవ్యదేహాత్మసంభవాన్ । సర్వాన్హరతిచిత్తస్థోభగవాన్ దేవకీసుతః ॥ మంత్రమధ్యే క్రియామధ్యే విష్ణోస్స్మరణపూర్వకం । యత్కించిత్క్రియతేకర్మ తత్కర్మసఫలంభవేత్ ॥ అపేక్షితంయాచితవ్యం త్యాజ్యంచైవానపేక్షితం। ఉపవిశ్య సుఖేనైవ భోక్తవ్యం స్వస్థమానసైః ॥ మక్షికాశ్రయద్వ్యాస్వకౌస్వధితౌరిప్తమస్తి ॥ యద్ధస్తయోశ్చ నితుర్యస్న ఖేషు సర్వాతాతేఅపిద్దేవేష్వస్తు ॥ భోక్తౄణాం మక్షికాబాధానివృత్తిరస్తు ॥ అనంతరంభుంజానాన్ తృప్తాన్జ్ఞాత్వా ॥ ఓం భూర్భువస్సువః ... ప్రచోదయాత్॥ మధువాతా ... భవంతునః ॥ మధుమధుమధు ॥ అక్షన్నమీమదంతహ్యవప్రియా అధూషత । అస్తోషత స్వభానవోవిప్రానవిష్ట

యోష్మతీ రోజాన్వింద్రతైహారీ ॥ మధుమధుమధు ॥ ఏతచ్ఛ్రాద్ధం సంపన్నం ॥ సుసంపన్నం ॥ ప్రేతవికిరం ॥ కించిదన్నమాదాయ ॥ (ప్రాచీనావీతీ) పితః... గోత్ర ... శర్మన్ ప్రేత మరణ దినాదారభ్య ద్వాదశే హని సపిండీకరణాఖ్యైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతతృప్తిరస్తు॥ అస్తుతృప్తిః॥సతిల ముదకమన్నం భోజనపాత్రసమీపే తూష్ణీముత్సృజేత్ ॥ప్రేతవికిర పిండంకృత్వా దర్భానాస్తీర్య ॥ తిలోదకంనినీయ॥ పిత్రే ... గోత్రాయ ... శర్మణే ప్రేతాయ మరణదినాదారభ్య ద్వాదశే హని సపిండీకరణాఖ్యైకోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధే వికిరపిండః ఉపతిష్ఠతు॥ పిండోపర్యేతత్తిలోదక ముపతిష్ఠతు ॥ పృథక్పాత్రే కించిదన్న మాదాయ ॥ తత్పితరః తృప్తాస్థన । తత్పితామహాః తృప్తాస్థన ॥ తత్ప్రపితామహాః తృప్తాస్థన ॥ తృప్తాస్స్మః ॥ ఇతిబ్రాహ్మణావదేయుః ॥ అసంస్కృత ప్రమీతా యేత్యాగిన్యోయాఃకులస్త్రియః । దాస్యామి తేభ్యో వికిరమన్నంతాభ్యశ్చపైతృకమ్ ॥ పరిషిచ్య ॥ సవ్యం ॥ కాలసంజ్ఞక విశ్వేదేవాః తృప్తాస్థన ॥ కామసంజ్ఞక విశ్వేదేవాః తృప్తాస్థన॥ తృప్తాస్స్మః ॥ ఇతి బ్రాహ్మణోవదేత్ ॥ అసోమపాశ్చయేదేవా యజ్ఞభాగ వివర్జితాః ॥ తేషామన్నం ప్రదాస్యామి వికిరంవైశ్వదైవికమ్॥ పరిషిచ్య ॥ పునఃకించి దన్నమాదాయ ॥ శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణో తృప్తోసి ॥ తృప్తోస్మి ॥ అసంశయోభవేద్విష్ణుర్నోస్తు సాధనమవ్యయమ్ । పితౄణాంచ పరంశ్రేష్ఠం వికిరాన్నంచవైష్ణవమ్ ॥ పరిషిచ్య॥ (ప్రాచీనావీతీ) దేవపితృమధ్యే భూమింప్రోక్ష్య ॥ తస్మిన్ దక్షిణాగ్రాన్ దర్భానాస్తీర్య ॥ తస్మిన్ తిలోదకంనినీయ ॥ యే అగ్నిదగ్ధా యే అనగ్నిదగ్ధాయేవాజాతాఃకులేమమ ॥ భూమౌదత్తేనపిండేన తృ

త్రాయాంతు పరాంగతిమ్ ॥ అగ్నిదగ్ధేభ్యః అనగ్నిదగ్ధేభ్యః అస్మ[illegible]
ల ప్రసూత మృతేభ్యః అయం వికిరపిండస్స్వధానమః ॥ అగ్నిదగ్ధాశ్చ
అనగ్నిదగ్ధాశ్చ మార్జయంతామ్ ॥ ఏతద్వస్తిలోదకమ్ ॥ పాత్రోచ్ఛిష్ట
భాగోభ్యోఽన్నం దీయమ్॥ శ్లో॥ యజమానకులేజాతా దాసాదాస్యో
న్నకాంక్షిణః । తేసర్వేతృప్తిమాయాంతు మయాదత్తేనభూతలే॥ అ
మృతాపిధానమసి॥ ఇతి సర్వేషాముత్తరాపోశనానిదత్వా ॥ శ్రద్ధా
యాం ప్రాణేనివిష్టోఽమృతగ్ంహుతమ్ । ప్రాణమన్నే నాప్యాయ
స్వ ... ... సమానమన్నే నాప్యాయస్వ ॥ అంగుష్ఠమాత్రః పురుషో
ఽంగుష్ఠంచ సమాశ్రితః । ఈశస్సర్వస్యజగతః ప్రభుః ప్రీణాతి విశ్వ
భుక్ ॥ రౌరవేపుణ్యనిలయే పద్మార్బుదనివాసినామ్ । అర్థినాముద
కందత్త మక్షయ్యముపతిష్ఠతు ॥ ఆచమ్య ॥ ప్రాణానాయమ్య ॥
ఏవంగుణ ... తిథౌ (ప్రా...తి) పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మ
ణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వాదశే హని సపిండీకరణాఖ్యైక
కోద్దిష్టశ్రాద్ధే తిలోదక పిండప్రదానం కరిష్యే ॥ కురుష్వ ॥ ప్రీ
తాహుతి శేషంచ భుక్తశేషంచ సంసృజ్య ॥ ఏక పిండంకృత్వా ॥ తతః
అగ్నౌ కరణహుత శేషం భుక్తశేషంచ సంసృజ్య పిండత్రయంకృత్వా॥
పిండస్థానే గోమయేనోపలిప్య ॥ పిండస్యాధః ఏతద్దర్భాస్తరణముపతి
ష్ఠతు ॥ దర్భోపర్యేతత్తిలోదక ముపతిష్ఠతు, పిత్రే ... గోత్రాయ....
శర్మణే ప్రేతాయ మరణదినాదారభ్య ద్వాదశే హని సపిండీకరణా
ఖ్యైకోద్దిష్టశ్రాద్ధే ప్రేతా[illegible] ॥ పిండస్యోప
ర్యేతత్తిలోదక ముపతిష్ఠతు ॥ ప్రేతపిండ[illegible]
[illegible]

అపాంమేధ్యం యజ్ఞియగ్ం సదేవగ్ం శివమస్తుమే । ఆచ్ఛేత్తావో
మారిషం జీవాని శరదశ్శతమ్ ॥ ఆచ్ఛినత్తి ॥ అప ఉపస్పృశ్య ॥
అద్భిరవోక్ష్య ॥ అపహతా అసురా రక్షాగ్ంసి పిశాచా వేదిషదః ॥ ఇతి
భూమిముల్లిఖ్య ॥ అపఉపస్పృశ్య ॥ శుంధంతాం పితరః । శుంధం
తాం పితామహాః ॥ శుంధంతాం ప్రపితామహాః ॥ ఇత్యద్భిరవోక్ష్య ॥
ఆయంతునః పితరో మనోజవసః ॥ ఇత్యభిమంత్ర్య । సకృదాచ్ఛి
న్నం బర్హిరూర్ణా మృదుస్స్యోనం పితృభ్యస్త్వాభరామ్యహమ్। అ
స్మిన్ సీదంతు మేపి తరస్సోమ్యాః పితామహాః ప్రపితామహాశ్చాను
గైస్సహ ॥ దర్భానాస్తీర్య ॥ మార్జయంతాంతత్పితరః ॥ మార్జయం
తాం తత్పితామహాః ॥ మార్జయంతాం తత్ప్రపితామహాః ॥ ఇతి తిలోద
కంనినీయ ॥ సవ్యంజాన్వాచ్య ॥ ఏతత్తేతత్పితః ... గోత్ర ... శర్మన్
వసురూప యేచత్వామను ॥ తత్పిత్రే గోత్రాయ ... శర్మణే వసు
రూపాయ యేచత్వ మనుగచ్ఛంతి తేభ్యశ్చాయంపిండ స్తస్మై తేస్వధాన
మః ॥ గయాయాందత్తమస్తు ॥ ఏతత్తే తత్పితామహ ... గోత్ర ...
శర్మన్ రుద్రరూప యేచత్వా మను తత్పితామహాయ ... గోత్రాయ
... శర్మణే రుద్రరూపాయ యేచత్వ మనుగచ్ఛంతి తేభ్యశ్చాయం పిండ
స్తస్మై తేస్వధానమః ॥ గయాయాందత్తమస్తు ॥ ఏతత్తే తత్ప్రపితా
మహ ... గోత్ర ... శర్మన్ ఆదిత్యరూప యేచత్వామను ॥ తత్ప్రపి
తామహాయ ... గోత్రాయ ... శర్మణే ఆదిత్యరూపాయ యేచత్వమ
నుగచ్ఛంతి తేభ్యశ్చాయం పిండ స్తస్మై తే స్వధానమః ॥ గయాయాం

త్తమస్తు ॥ మధువాతా ఋతాయతే మధుక్షరన్తి సిన్ధవః। మాధ్వీర్నస్సన్త్వోషధీః । మధునక్తముతోషసి మధుమత్పార్థివగ్ంరజః। మధుద్యౌరస్తు నః పితా । మధుమాన్నో వనస్పతిర్మధుమాగ్ం అస్తు సూర్యః । మాధ్వీర్గావో భవన్తు నః ॥ ఇతి మధుదత్వా ॥ అథ పిండసంయోజనమ్ ॥ ఆచమ్య ॥ ఏవంగుణ ... పుణ్యతిథౌ ప్రాచీనావీతీ ॥ పితుః...గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వాదశే హని సపిండీకరణాఖ్యాన్న శ్రాద్ధే పిండ సంయోజనం కరిష్యే ॥ (సవ్యం) కాలే అనుష్ఠాన యథాశక్తి ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే ॥ సమస్తసంప ... పదమ్ ॥ (ప్రా...తీ) పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వాదశే హని సపిండీకరణాఖ్యాన్న శ్రాద్ధే పిండసంయోజనం కర్తుం అధికారసంపదస్త్వితి భవన్తో బ్రువన్తు ॥ కర్తుం అధికారసంపదస్తు ॥ (ఉపవీతీ) ఓంభూః, ఓంభువః... పుణ్యతిథౌ (ప్రా...తీ) పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వాదశే హని సపిండీకరణాఖ్యాన్న శ్రాద్ధే పితుః ... గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య తత్పితృపితామహ ప్రపితామహైః ... గోత్రైః ... శర్మభిః వసురుద్రాదిత్యరూపైస్సహసమానోదక సాపిండ్యసిద్ధిద్వారా వస్వాది పితృలోకావాప్త్యర్థం పితుః ... ...గోత్రస్య ... శర్మణః ప్రేతస్య తత్పితృపితామహ ప్రపితామహానాం ... గోత్రాణాం ... శర్మణాం వసురుద్రాదిత్యరూపాణాం పిండైస్సహ (ఉపవీతీ) సంయోజయిష్యే॥ సంయోజయ ॥ అథ కృచ్ఛ్రత్రయోణిదద్యా

త్ ॥ అథ పిండసంయోజనక్రమః॥ మధువాతా ఋతాయతే ... భవంతునః ॥ ఇతిమధుదత్వా । ప్రేతపిండం త్రేధావిభజ్య ॥ నారాయణ నారాయణ నారాయణ ॥ ఏకభాగమాదాయ ॥ సంగచ్ఛధ్వగ్ం సంవదధ్వం ॥ సంత్రమనాగ్ం సిజానతామ్ । దేవాభాగం యథాపూర్వే ॥ సంజానానా ఉపాసత । సమానో మంత్రస్సమితి స్సమానీ । సమానం మనస్సహచిత్తమేషాం । సమానం కేతో అభిసగ్ంరభధ్వం । సంజ్ఞానేనవో హావిషాయజామః ॥ ఏకభాగమాదాయ ॥ పితః ...గోత్ర... శర్మన్ ప్రేత ప్రేతపిండ (ప్రథమాంశం) త్వత్పితృభిః... గోత్రైః ... శర్మభిః వసురూపైః స్సహసంయోజయిష్యే సంయోజయ ఇతి ప్రత్యుక్తే సంయోజయేత్ ॥ తస్మైతేస్వధానమః ॥ యేసమానాస్సమనసః । పితరోయమరాజ్యే । తేషాం లోక స్వధానమః యజ్ఞోదేవేషుకల్పతామ్ । యేసజాతాస్సమనసః । జీవాజీవేషు మామకాః । తేషాగ్ం శ్రీర్మయికల్పతామ్ । అస్మిన్ లోకే శతగ్ంసమాః। నారాయణ నారాయణ ॥ ప్రేతస్య ద్వితీయ పిండభాగమాదాయ ॥ సంగచ్ఛధ్వగ్ం సంవదధ్వం ... సంజ్ఞానేనవో హావిషాయజామః ॥ పితః...గోత్ర ... శర్మన్ ప్రేత ప్రేతపిండ (ద్వితీయాంశం) త్వత్పితామహైః ... గోత్రైః ... శర్మభిః రుద్రరూపైః స్సహసంయోజయిష్యే సంయోజయేతి ప్రత్యుక్తే సంయోజయేత్ ॥ తస్మైతేస్వధానమః ॥ యేసమానాస్సమనసః ... అస్మిన్ లోకే శతగ్ంసమాః। నా

రాయణ నారాయణ ॥ ప్రేతస్య తృతీయ పిండభాగమాదాయ॥ సంగచ్ఛధ్వగ్ం సంవదధ్వం ... సంజ్ఞానేనవో హవిషాయజామః ॥ పితః ... గోత్ర...శర్మన్ ప్రేత ప్రేతపిండ (తృతీయాంశం) త్వత్పితామహైః ... గోత్రైః ... శర్మభిః ఆదిత్యరూపైః స్సహసంయోజయిష్యే ॥ సంయోజయేతి ప్రత్యుక్తే సంయోజయేత్ ॥ తస్మైతే స్వధానమః॥ యేసమానాస్సమనసః × అస్మిన్లోకే శతగ్ంసమాః॥ నారాయణ నారాయణ నారాయణ।

ఏషవోఽనుగతః ప్రేతః పితృసామాన్య మాప్తవాన్ । శివంభవతు శేషాణాం జాయంతాం స్థిరజీవినః ॥ ఇతః పరం ప్రేతశబ్దోనాస్తి॥ చతుర్థోపి నివర్తతే॥

స్త్రీ సపిండనే విశేషః ॥ ఏషావోఽనుగతా ప్రేతా పితృసామాన్యమాయుషీ । శివంభవతు శేషాణాం జాయంతాంస్థిరజీవినః ॥ ఇతి॥

అథ వైతరణీ గోదానమ్.

ఆచమ్య ... ఏవంగుణ ... పుణ్యతిథౌ ప్రాచీనావీతీ ॥ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః వసురూపస్య సుఖేనవైతరణీ నద్యుత్తరణార్థం శ్రీమహావిష్ణు ప్రీత్యర్థం మహావైతరణీసంజ్ఞిక గోదానం కరిష్యే ॥ తదంగ బ్రాహ్మణపూజాం కరిష్యే ॥ శ్రీమహావిష్ణురూపస్య బ్రాహ్మణస్య ఇదమాసనం ॥ ఉభాభ్యామిదంపాద్యం ॥ శ్లో ॥ నమోస్త్వనంతాయ సహస్రమూర్తయే సహస్రపాదాక్షిశిరోరుబాహవే । సహస్రనామ్నే పురుషాయశాశ్వతే సహస్రకోటియుగధారిణేనమః ॥ గంధార్థాఇమే అపఃపుష్పార్థాఇమేతిలాః॥ అథగోపూజాంకృత్వా శ్లో॥ య

మద్వారేమహాఘోరే తప్తావైతరణీనదీ। తాంతర్తుంగాం ప్రదాస్యామి ఉత్తారయ సుఖేనతం ॥ గవామంగేషు ... చ్ఛమే ॥ అస్మై బ్రాహ్మణాయ ... శాఖాధ్యాయినే ... గోత్రాయ ... ప్రతిగ్రహీత్రే శ్రీమాన్ శ్రీమతః ... గోత్రః ... దాతాధర్మ పత్నీ సమేతోహం ॥ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః వసురూపస్య సుఖేన వైతరణీనద్యుత్తరణార్థం వైతరణీసంజ్ఞక గోదానం శ్రీమహావిష్ణు ప్రీతిం కామయమానస్తుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ ॥ ఇతిధేను పుచ్ఛంగ్రాహయిత్వా సకుశతిలోదకందత్వా ॥ దేవస్యత్వాసవితుః ప్రసవే ... ప్రతిగృహ్ణామి ॥ రాజాత్వా వరుణోనయతు ... ప్రతిగృహ్ణాతు । గోదానందద్యాత్ ॥ గోదానసాద్గుణ్యార్థం దక్షిణాం తుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ ॥ ఏవం ... ప్రీత్యర్థం (త్వయా) (మయా) కృతేనవైతరణీసంజ్ఞక గోదానేన భగవాన్ ... పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః వసురూపస్య సుఖేన వైరణీనద్యుత్తరణం కరోత్వితి భవంతో బ్రువంతు ॥ సుఖేనవైతరణీ నద్యుత్తరణంకరోతు ॥ తదభావే గోమూల్యంవాదద్యాత్ ॥ అథ దశదానాని విశేషదానాని మహాదానానిచ కుర్యాత్ ॥ అతఃపరం మనసోదిష్టదానాని కుర్యాత్ ॥

పూర్వోక్త ఏవంగుణ ... పుణతిథౌ ... (ప్రాచీనావీతీ) పితుః గోత్రస్య ... శర్మణః వసురూపస్య మహావైతరణీ గోదానసాద్గుణ్యార్థం దశదానాని కరిష్యే ॥ ఇతి సంకల్ప్య ॥

గో దా న మ్.

గవామంగేషు తిష్ఠంతి భువనాని చతుర్దశ। యస్మాత్తస్మాచ్ఛివంమేస్యా దతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే ॥ అస్మై బ్రాహ్మణాయ శ్రీమ

హావిష్ణుస్వరూపాయ ... గోదానం తుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ॥
ఇతి గోదానం కృత్వా॥

భూ దా న మ్.

సర్వసస్యాశ్రయాభూమి ర్వారాహేణ సముద్ధృతా । అనంత పుణ్యఫలదా అతశ్శాంతింప్రయచ్ఛమే ॥ ఇతి భూదానం కృత్వా॥

తి ల దా న మ్.

తిలాః పాపహరానిత్యం విష్ణోర్దేహ సముద్భవాః । పాపంహ రంతుమేతేప్ర మతశ్శాంతింప్రయచ్ఛమే ॥ ఇతి తిలదానం కృత్వా॥

హి ర ణ్య దా న మ్.

హిరణ్యగర్భగర్భస్థం హేమబీజం విభావసోః । అనంతపుణ్య ఫలద మతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే ॥ ఇతి హిరణ్యదానం కుర్యాత్॥

ఆ జ్య దా న మ్.

కామధేనో స్సముద్భూతం సర్వక్రతుషు సంస్థితం । దేవానా మాజ్యమాహార మతశ్శాంతిప్రయచ్ఛమే ॥ ఇత్యాజ్యదానం॥

వ స్త్ర దా న మ్.

శీతవాతోష్ణసంత్రాణం లజ్జాయాలక్షణంపరం । దేహాలంకర ణం వస్త్రమతశ్శాంతిప్రయచ్ఛమే ॥ ఇతి వస్త్రదానం॥

ధా న్య దా న మ్.

ధర్మాంకరోసి దాతార మిహలోకే పరత్రచ । యస్మాత్తస్మా చ్ఛివంమహ్యం దతశ్శాంతింప్రయచ్ఛమే ॥ ఇతి ధాన్యం॥

గుడదానమ్.

ఇక్షుకాండసముద్భూతో గుడో మధువిరాజితః । యస్మాత్త స్మాచ్ఛివం మేస్యా దతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే ॥ ఇతి గుడదానం॥

రజతదానమ్.

పితృప్రీతికరంత్వంహి కావ్యంచంద్ర సముద్భవే। త్వద్దానాదిహ చాముత్ర శ్రేయస్స్యాద్రజితంమమ ॥ ఇతి రజితదానం॥

లవణదానమ్.

రసానామగ్రజం శ్రేష్ఠం లవణంబలవర్ధనం । యస్మాత్తస్మాచ్ఛివంమేస్య దతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే ॥ ఇతి లవణదానం॥ దశదానాని బ్రాహ్మణాయ దద్యాత్॥

అథ స్వర్గపాథేయమ్.

ఆచమ్య॥ పూర్వోక్త... పుణ్యతిథౌ ప్రాచీనావీతీ॥ వృద్ధప్రపితామహస్య... గోత్రస్య ... శర్మణః ఆదిత్యరూపస్య స్వర్గలోక ప్రాప్త్యర్థం స్వర్గపాథేయ ఆమదానం కరిష్యే ॥ తదంగ బ్రాహ్మణ పూజాం కరిష్యే ॥ శ్రీమహావిష్ణు స్వరూపస్య బ్రాహ్మణస్య ... నమః॥ గంధాద్యాఇమే అతః పుష్పార్థా ఇమేతిలాః ॥ ఓం భూర్భువస్సువః... యాత్ ॥ యజమానస్య వృద్ధప్రపితామహాయ ... గోత్రాయ... ఆదిత్యరూపాయ ఇదమామం సపరికరం సదక్షిణాకం సతాంబూలం అక్షయతృప్త్యర్థం స్వర్గపాథేయం తుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ॥ ఏత ద్దాన సాద్గుణ్యార్థం దక్షిణాం ... నమమ॥ పూర్వోక్త... పుణ్యతిథౌ ప్రాచీనావీతీ॥ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః వసురూపస్య అక్షయ

తృప్త్యర్థం మంత్రసిద్ధ్యర్థం బ్రహ్మార్పణ పూజాంకరిష్యే ॥ శ్రీమహావిష్ణ
...నమః ॥ గంధార్థా ఇమేఆపః పుష్పార్థా ఇమేతిలాః ॥ ఓం భూర్భు
వస్సువః ... యాత్ ॥ అస్మై బ్రాహ్మణాయ ... గోత్రాయ... ప్రతి
గ్రహీత్రే శ్రీమాన్ శ్రీమతః ... గోత్రః ... దాతాధర్మపత్నీ స
మేతో౽హం ॥ ప్రా ... తి ॥ పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణఃవసురూ
పస్య అక్షయ తృప్త్యర్థం భవత్కృత బ్రహ్మార్పణ దక్షిణాం...
నమమ॥ యన్మేమాతా ప్రమమాద యచ్చ చార్తాననువ్రతం। తన్మే
రేతః పితావృఙ్క్తాంమా భురన్యోపపద్యతామ్ ॥ పితృభ్యః స్వధావిభ్యః
స్వధానమః ॥ పితామహేభ్యః స్వధావిభ్యః స్వధానమః ॥ ప్రపి
తామహేభ్యః స్వధావిభ్యః స్వధానమః ॥ ఇతి పిత్రాదీనుపస్థాయ॥
అత్రపితరో యథాభాగంమందధ్వం । అమీమదంతపితరో౽తృప్సంత
పితరో మీమృజంతపితరః । పరేతపితరస్సోమ్యాః ॥ యేసమానా
స్సమనసః । పితరోయమరాజ్యే । తేషాంలోకస్స్వధానమః। యజ్ఞో
దేవేషుకల్పతాం । యేసజాతాస్సమనసః । జీవాజీవేషు మామకాః॥
తేషాగ్ం శ్రీర్మయికల్పతాం । అస్మిన్ లోకే శతగ్ంసమాః ॥ వీరంధ
త్తపితరః ॥ ఆఘ్రాయాచమ్య ॥ మార్జయంతాంమమ పితరః ॥ మార్జ
యంతాంమమ పితామహాః, మార్జయంతాంమమ ప్రపితామహాః ॥
ప్రత్తే ॥ అస్మత్పితః ... గోత్ర ... శర్మన్ వసురూప అక్షివ ॥
పితామహ ... గోత్ర ... శర్మన్ రుద్రరూప అక్షివ ॥ ప్రపితామ
హ ... గోత్ర ... శర్మన్ ఆదిత్యరూప అక్షివ ॥ ఏవం అభ్యక్షివ ।
అక్ష్వాభ్యక్షివ పితరః ॥ ఏతానిహ పితరోవాసాగ్ం స్యతోనోన్యత్పి
తరో మా యోష్ట, పితామహా మా యోష్ట ॥ ప్రపితామహా మా యోష్ట।

నమస్కారావతేమంత్రాః ॥ ఇతివాపసోదశాంఛిత్వా పిండేషునిద
ధాతి ॥ ఊర్జంవహంతీ రమృతం ఘృతంపయః కీలాలంపరిస్రుతం ।
స్వధాస్థతర్పయతమేపితౄన్ । తృప్యత తృప్యత తృప్యత ॥ ఉదక
పాత్రం తేషాముపరినిక్షిప్య ॥ నమోవః పితరోరసాయనమోవః పి
తరశ్శుష్మాయనమోవః పితరోజీవాయనమోవః । పితరస్స్వధాయైన
మోవః పితరోమన్యవేనమోవః పితరోఘోరాయపితరోనమోవోయ
ఏతస్మింల్లోకేస్థయుష్మాగ్ం స్తేనుయేఽస్మింల్లోకే మాంతేను యఏ
తస్మింల్లోకేస్థయూయం తేషాం వసిష్ఠా భూయాస్తయేఽస్మిం ల్లోకే
హంతేషాం వసిష్ఠోభూయాసం గృహాన్నః పితరోదత్తసదోవః పిత
రోగేష్మ ॥ పిత్రూనుపతిష్ఠతే ॥ మనోన్వాహువామహే నారాశగ్ం
సేనసోమేన పితౄణాం చ మన్మభిః ॥ ఆనఏతు మనః పునః క్రత్వే
దక్షాయజీవసే । జ్యోక్చసూర్యందృశే ॥ పునర్నః పితరోమనోదదా
తుదైవ్యోజనః । జీవంవ్రాతగ్ం సచేమహి ॥ ఉత్తిష్ఠత పితరః ప్రేత
శూరాయమస్యపంథామనవేతా పురాణం। ధత్తాదస్మాసుద్రవిణం
యచ్చభద్రం ప్రణోబ్రూతాద్భాగధాందేవతాసు... ఇతి పిత్రూను
ష్ఠాపయతి ॥ (ఉపవీతీ) కులాభివృద్ధ్యర్థం పిండపార్శ్వేణ పూజాంకరి
ష్యే ॥ పిండపితృ దేవతాభ్యోనమః ఇతి తిలాక్షతాది సర్వోపచా
రాన్ కుర్యాత్ ॥ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః

వసురూపస్య సపిండీకరణాఖ్యన్నశ్రాద్ధే అస్మత్పితృపితామహ ప్రపి
తామహాః ... గోత్రాః ... శర్మాణః వసురుద్రాదిత్య రూపాః ఉద్ది
శ్యమయాకృతేన తిలోదక పిండప్రదానేన అస్మత్పితృ పితామహ
ప్రపితామహానాం ... గోత్రాణాం శర్మాణాం వసురుద్రాదిత్యరూపా
ణాం సగుణీభూతగయా పిండదానేనైవ అక్షయ్యతృప్తి ర్భూత్వా అ
స్మత్పితుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః వసురూపస్య వస్వాది పితృలో
కప్రాప్తిర స్త్వితి భవంతో బ్రువంతు ॥ ఇతి తిలోదక ముత్సృజేత్ ॥
తథాస్తు॥ ఇతి బ్రాహ్మణోవదేత్ ॥ పరేతపితర స్సోమ్యాగంభీరైః పథి
భిః పూర్వ్యైః అథాపితౄంత్సువిదత్రాగ్ం అపీత యమేన యే సధమా
ద్య మదంతి ॥ ఇతి పిండానుద్వాసయిష్యే ॥ ఉద్వాసయ ॥ అయో
ధ్యామధురామాయా కాశీకాంచీహ్యవంతికా । పురీద్వారవతీచైవ
సప్తైతా మోక్షదాయకాః ॥ అహంకాశీం గమిష్యామి తత్రైవ నివ
సామ్యహం ॥ ఇతిబ్రువాణ స్సతతం కాశీవాసఫలంలభేత్ । శమీప
త్రప్రమాణేన పిండందద్యాద్గయాశిరే ॥ ఉద్ధరేత్స ప్తగోత్రాణి కులమే
కోత్తరంశతమ్ ॥ పిండస్థానే శాంతిరస్తు ॥ పుష్టిరస్తు ॥ తుష్టిరస్తు॥ వృ
ద్ధిరస్తు । అవిఘ్నమస్త్వాయుష్యమస్తు ॥ ఆరోగ్యమస్తు ॥ ఇతిప్రోక్ష్య॥
స్వస్తిశోభనగంధాః ॥ స్వస్థానేవాసః ॥ అథ ఔపాసనాగ్న్యుపస్థా
నం ॥ ఉపవీతీ ॥ ప్రజాపతేనత్వ ... పతయోరయీణామ్ ॥ ఇత్యౌ
పాసనదేశం గచ్ఛతి ॥ యదంతరిక్షం పృథివీముతద్యాం యన్మాతరం పిత
రం వాజిహింసిమ । అగ్నిర్మాతస్మాదేనసః ప్రముంచతు దురితా

ధూనిద క్రమక్షరోతు మామన్తేనసహ ॥ ఇత్యుపాసనాగ్ని ముష్టి ష్ఠతే ॥ సకృదాచ్ఛిన్నముగ్నౌ ప్రహరేత్ ॥ విధిప్రకారేణ సర్వత్రాపా ప్తోదకం దత్వా ॥ అథ దర్భాన్ యవాంశ్చ దత్వా ॥ దేవాః పితరః పితరో దేవాః దేవతా పితృప్రసాదేన అస్మద్గోత్రంవర్ధతామ్ ॥ స్వస్తివ ర్ధతాంగోత్రమ్ ॥ విశ్వేదేవ ప్రసాదోఽస్తు ॥ పితృపితామహ ప్రపి తామహ ప్రసాదోఽస్తు ॥ విష్ణుప్రసాదోఽస్తు ॥ దేవాశ్చపితరః స్వ స్తీతిబ్రూత ॥ బ్రూహిస్వస్తి ॥ భోజనపాత్రాణ్యుచ్చాలయిష్యే ॥ ఉ చ్చాలయ ॥ కాలసంజ్ఞకవిశ్వేషాందేవానాం మయాదత్తంశ్రాద్ధమన్నము క్తయోగ్యాదక మస్త్వితిబ్రూత ॥ అస్త్వక్షయ్యోదకం ॥ కామసంజ్ఞకవి శ్వేషాం దేవానాం మయాదత్తం శ్రాద్ధమన్న మక్షయ్యోదక మస్త్వ తిబ్రూత ॥ అస్త్వక్షయ్యోదకం ॥ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః ... గోత్ర స్య ... శర్మణః వసురూపస్య మయాదత్తం శ్రాద్ధమన్నమక్షయ్యో దక మస్త్వితిబ్రూత ॥ అస్త్వక్షయ్యోదకం ॥ పితామహస్య ... ... అస్త్వక్షయ్యోదకం ప్రపితామహస్య .... అస్త్వక్షయ్యోద కం ॥ సవ్యం ॥ శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణో మయాదత్తం శ్రాద్ధ మన్న మక్షయ్యోదక మస్త్వితిబ్రూత ॥ అస్త్వక్షయ్యోదకమ్ ॥ అథ తాంబూలాదికం సర్వత్ర దద్యాత్ ॥ స్వాహాంవాచయిష్యే ॥ స్వ ధాంచ వాచయిష్యే ॥ వాచ్యతామ్ ॥ ఋచేత్వా రుచేత్వా సమిత్స్ర వంతి సరితో నధేనాః ॥ అంతర్హృదా మనసాపూయమానాః ॥ ఘృ తస్యధారా అభిచాకశీమి ॥ హిరణ్యయో వేతసోమధ్య ఆసాం తస్మిం త్సుపర్ణో మధుకృత్కులాయీ భజన్నాస్తే మధుదేవతాభ్యః ॥ తస్యా

సత్తేవారయస్స్నత్తతీరే స్వధాందుహానాబిమృతస్య ధారామ్ ॥ ఇతి కూర్చగ్రంథిం విస్రస్య ॥ (ప్రాచీనావీతీ) పితృభ్యః పితామహేభ్యః ప్రపితామహేభ్యః ... స్వధోచ్యతాం ॥ అస్తు స్వధా॥ భూమావుజలం సించేత్ ॥ కాలకామకసంజ్ఞకవిశ్వేదేవాః॥ ప్రీయంతాం ప్రీయంతాం విశ్వేదేవాః॥ (ప్రా...తీ) పితృపితామహ ప్రపితామహాశ్చ ప్రీయంతాం ప్రీయంతాం ప్రపితామహ పితామహ పితరః ॥ సవ్యం ॥ విష్ణుః ప్రీయతాం ॥ ప్రీయతాం విష్ణుః ॥ ఇతి బ్రాహ్మణోవదేత్ ॥ పితౄణాం వల్లభం యస్మాద్ధర్మ్యందోస్యశివస్యచ । రహితంపాహిన స్తస్మాద్దుఃఖసంసార సాగరాత్ ॥ ఉపవిష్టేభ్యో బ్రాహ్మణేభ్య శ్రాద్ధభుక్ దక్షిణాపాంతు పాంతు దక్షిణాః ॥ ప్రాచీనావీతీ ॥ వాజేవాజేఽవతవాజినో నోధనేషు విప్రా అమృతాఋతజ్ఞాః । అస్యమధ్వః పిబతమాదయధ్వం తృప్తాయాత పథిభిర్దేవయానైః ॥ ప్రా ... తీ ॥ పితరః ఉత్తిష్ఠత ॥ పితామహాః ఉత్తిష్ఠత ॥ ప్రపితామహాః ఉత్తిష్ఠత॥ అనుఉత్తిష్ఠంతు సర్వేన కాలకామకసంజ్ఞక విశ్వేదేవ విష్ణుదేవైస్సహ ॥ ఇతి ఉద్వాపనం॥ ప్రదక్షిణం ॥ ఆమావాజస్య ప్రసవోజగమ్యాద్యావా పృథివీ విశ్వశంభూ । ఆమాగంతాం పితరామాతరాచామాసోమో అమృతత్వాయగమ్యాత్ ॥ దాతారో నోఽభివర్ధంతాం ॥ వేదాస్సంతతిరేవనః । శ్రద్ధాచనో మావ్యగమత్ బహుదేయంచనోఽస్తు ॥ అన్నంచ నోబహుభవేత్ । అతిథీగ్శ్చలభేమహి ॥ యాచితారశ్చ నస్సంతు । మాచయాచిష్మకంచన ఇతికర్తా ॥ దాతారోవోఽభివర్ధంతాం । వేదా

స్సంతతిరేవనః । శ్రద్ధాచనో మావ్యగమత్ । బహుదేయంచ
నోఽస్తు ॥ అన్నంచనో బహుభవేత్ । అతిథీగ్ంశ్చ లభధ్వమ్ ।
యాచితారశ్చనస్సంతు । మాచయాచిష్మకంచన॥ ఇతిబ్రాహ్మణాః॥
సత్యాస్సంతా ఆశిషస్సంతు । సంత్వాశిషః ॥ పవిత్రం విప్రస్య ॥ అన్న
శేషః కింక్రియతామ్ ॥ ఇష్టైస్సహభుజ్యతామ్ ॥ స్వాదుషగ్ంసదః
పితరోవయోధాః కృచ్ఛ్రేశ్రితశ్శక్తీవంతో గభీరాః । చిత్రసేనాఇషు
బలా అమృధ్రాస్సతోవీరా ఉరవో వ్రాతసాహాః॥ బ్రాహ్మణాసః పిత
రస్సోమ్యాసశ్శివేనో ద్యావాపృథివీ అనేహసా ॥ పూషానః పాతు
దురితాదృతావృధో రక్షామాకిర్నో అఘశగ్ంస ఈశత ॥ ఇహైవ
స్తం మావియౌష్టం విశ్వమాయుర్వ్యశ్నుతం । క్రీడంతౌ పుత్రైర్న
ప్తృభిర్మోదమానౌ స్వేగృహే । సర్వేషామేవ సర్వస్య జిత్యై స
ర్వమేవ తేనాప్నోతి సర్వంజయతి ॥ శతమానంభవతి శతాయుః పు
రుషశ్శతేంద్రియ ఆయుష్యేవేంద్రియే ప్రతితిష్ఠతి ॥ ఆయుః ప్రజాం
ధనం విద్యాం స్వర్గం మోక్షంసుఖానిచ। ప్రయచ్ఛంతు తథారాజ్యం
పితానృణాం పితామహాః ॥ సత్యాస్సంతాఆశిషస్సంతు । గోత్రాభివృద్ధి
రస్తు ॥ అస్యగృహే శ్రీమహాలక్ష్మైస్సర్వసిద్ధిరస్తు॥

ఇతి బ్రాహ్మణాశీర్వాదం కుర్యుః ॥ ప్రార్థనా ॥ శ్లో॥ అద్యమే
సఫలం జన్మభవత్పాదాభి వందనాత్ । అద్యమే వంశజాస్సర్వే యా
తావోనుగ్రహాద్దివం ॥ పత్రశాకాదిదానేన క్లేశితాయూయమీదృశాః।
తత్క్లేశజాతంచిత్తేతు విస్మృత్యక్షంతు మర్హథ। వసిష్ఠవామదేవాది

...నిభిస్తుల్యతాంగతాః। పిత్ర్యాణామనుగృహ్ణాంతు బ్రాహ్మణాశ్శాశ్వతం
పదం ॥ ప్రా—తి॥ పితుః ద్వాదశాహాని సపిండీకరణాఖ్యాన్య శ్రాద్ధం
మయాచరితం। యథోక్తమస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు ॥ యథోక్తమస్తు॥
ఆసీమాంత మనువ్రజే ॥ అనువ్రజ ॥ కయానశ్చిత్ర ఆభువా దూతీస
దావృధస్సఖా కయాశచిష్ఠయావృతా। వామదేవాయనమో జ్యేష్ఠాయ
నమశ్శ్రేష్ఠాయనమో రుద్రాయనమః కాలాయనమః కలవికరణాయనమో
బలవికరణాయనమో బలాయనమో బలప్రమథనాయ నమస్సర్వభూతద
మనాయ నమో మనోన్మనాయనమః ॥ అష్టాచష్టానస్యేషుధిష్ణియేషు
పదధాత్ర్యష్టా శఫాః షళవః షళూనైవావరుంధే మణ్యార్జాలీమోమ
ద్యాభూతవ భూతనః ఖల్తు వైదేవాః పితర భూతూనేవ దేవాన్ పిత్ర్యాన్
ప్రీణాతి ॥ గోత్రాభివృద్ధిరస్తు ॥ అస్యగృహే శ్రీమహాలక్ష్మ్యైశ్వ
ర్య సిద్ధిరస్తు ॥ ఇతః పరం మంగళావాప్తిరస్తు ॥ తతః పిండాన్ జలేనిక్షి
పేత్ ॥ గృహమాంగల్య ॥ అభ్యంజనస్నానం కృత్వా ॥ నూతన య
జ్ఞోపవీతధారణం కృత్వా॥ తతః కర్మణః పుణ్యాహవాచనం కుర్యాత్
తతః ఊనమాసికం కుర్యాత్ ॥ బంధుభి స్సహభోజనం కుర్యాత్ ॥ భో
జనాంతరే నూతనవస్త్రాణి ధారయేత్ ॥ ఆశీర్వాదః కర్తవ్యం॥

ఇతి సపిండీకరణ ప్రయోగ స్సమాప్తః.

ఆచమనవిషయము:

శ్రాద్ధారంభేద్విరాచమనం విప్రపాద ప్రక్షాలనాంతే స్వపాదక్షాలన పూర్వకం ద్విరాచమనం దేవార్చనాంతే పిత్రర్చనాంతేచైకైకమాచమన మాఘ్రాణాంతే ఏకం వికరదానాంతే ద్విరేకంవా శ్రాద్ధాంతే స్వపాదక్షాలన పూర్వకం ద్విరాచమనమితి ॥ అన్యేత్వ స్మమర్యాదాంతే కరశుద్ధ్యంతే ఉచ్ఛిష్టచాలనాంతే చాప్యేకైకమాహుః । అభిభోక్తుః పాదశౌచాంత ద్విరాచమనం పాణిహోమాంతే ఏకం భోజనాంతే

సువాసినీభోజనవిషయము.

సువాసిన్యాం మృతాయాంతు బ్రాహ్మణైస్సహభోజయేత్ । సువాసినీం తతస్తస్యా మమంత్రకమథార్చయేత్ ॥ భోజయేదిత్యర్థః॥ మాంతామంగళిసూత్రేణ మృతాయదిచ తద్దినే । ఉద్దిశ్యద్విజపక్తాతాం భోజయేత్సధవాంస్త్రియమ్॥

విభక్తిక్రమము.

శ్లో॥ షష్ఠీవిభక్త్యా సంకల్పఃక్షణశ్చాక్షయకర్మచ। షష్ఠ్యావాస్యాచ్చతుర్థ్యావాసనదానం ద్విజాతయే॥ద్వితీయయావాహనంస్యాద్విభక్తిస్తు చతుర్థికా। అన్నదానే పిండపూజా స్వధాస్వస్తీతివాచనే ॥ పిండదానేతుసంబుద్ధి కృచ త్వేత్యాదితఃపురా । తతః పరంచతుర్థీచేత్యుభయం సర్వసమ్మతమ్ ॥ శేషాణిసర్వకర్మాణి సంబుధ్యంతే యథాక్రమం। ఇదం తేషా ఇదం వో వా ప్రయుజ్యైవ సమాచరేత్ ॥

తా॥ పితృకర్మల యందంతటను యేకవచన ప్రయోగము. సంకల్పాదియందు షష్ఠీవిభక్తి పఠింపదగును. క్షణమిచ్చునప్పుడు, అక్షయము చెప్పునప్పుడు షష్ఠీవిభ

క్తిచేతనైనను చతుర్థీవిభక్తిచేతనైనను ప్రయోగింపవలయును. ఆసనముగూడనట్లే జరుపఁదగును. ఆవాహనము ద్వితీయావిభక్తిచేతనే జరుపవలయును. త్యాగమందు పిండపూజయందు స్వధాస్వస్తులు పఠింపునప్పుడు చతుర్థివిభక్తిచేతనే చేయవలయును. పిండదానమందు యేచత్వామను ననుమంత్రమునకు పూర్వమందు సంబోధనయును పిదపచతుర్థియును జెప్పఁదగును. మిగిలినచోట సంబుద్ధి చెప్పఁదగును. ఇదంతేఅనిగాని బహువచనమందు ఇదంవో అనిగాని జెప్పందగును. ఈప్రకారముపురుషునికి పుంలింగమును, స్త్రీకి స్త్రీలింగమును. ఒకనికి ఏకవచనమునుబహుమందికి బహువచనమును- ఇద్దరికి ద్వివచనముగాను నూహింపవలెను.

కూర్చలక్షణము.

శ్లో॥ ప్రథమాబ్దె పంచదర్భైః ప్రత్యబ్దెసప్తభిస్తథాతీర్థే
మహాలయేచైవనవదర్భైస్తుకూర్చకః ॥

తా॥ ప్రథమ సంవత్సరంబున నైదుదర్భలచేతను పిమ్మట ప్రతిసంవత్సరము చేయు ఆబ్దికాదులయందు నేడుదర్భలచేతను, తీర్థమహాలయాదులయందు తొమ్మిది దర్భలచేతను కూర్చకట్టవలయును.

భర్తృసాపింద్యవిధి.

ధర్మసారే ॥శ్లో॥ భర్తరిమృతే సత్యపుత్రాయాస్త్రియః భర్త్రాయోజయేత్ । భర్తరిజీవతిసతిశ్వశ్ర్వాదిభిర్యోజయేత్ ॥ స్మృతిసారే ॥ అపుత్రాయోషితః పిండం భర్తృపిండేనయోజయేత్ । పత్యౌజీవతిచేత్తస్మాచ్ఛ్వశ్ర్వాదిషునియోజయేత్ । స్త్రీపిండంభర్తృపిండేనసంయోజ్యవిధవత్పునః । ద్వేధావిభజ్యతత్పిండం పునస్త్రేధావిభజ్యచ । షష్ఠాంశముపకల్పేతతత్తద్వర్గేణయోజయేత్ । భర్త్రైకేనతుసాపింద్యం నేతరాభ్యాంకదాచన । భుజక్రియాయశ్వశురావర్త్మాభర్తృసంపిడనే । నార్హాపిండార్ఘ్యయోస్తస్యా ఏవమత్రప్రజాపతిః ॥ సాపింద్యం చేత్కృతంభర్తుః భర్త్రైకేనసపిండనం । సాపింద్యాశ్వశు

రాభ్యాంతుగురుతల్పసమంస్మృతమ్ ॥ భర్త్రాచైకేనసంయోజ్య సపిం
డీకరణే స్త్రియః । ఉత్తరంపైతృకం కుర్యాత్పితా మహ్యాదిభిస్సహ ॥
తత్ప్రయోగవిశేషః ॥ ఏవంగుణ = = = తిథౌమృతనష్టభార్యాయాః
...గోత్రాయాః యజ్ఞపదాయ్యాః ప్రేతాయాః మరణదినాదారభ్య
ద్వాదశేహనిభర్తృసపిండీకరణాఖ్యాస్య శ్రాద్ధంకరిష్యే ॥ ఇతి సంక
ల్ప్య ॥ కాలేఅనుజ్ఞాంయథా సంభవత్ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే ॥ తి
లాన్ దర్భాన్ యథాశక్తిదక్షిణాంచగృహీత్వా ॥ సమస్తసంప = = =
పదమ్ ॥ యాంసతీర్థైన్య... ప్రీణాతి॥ ఇతి ప్రదక్షిణీకృత్య ॥ (ప్రా = =తీ)
మృతనష్టభార్యాయాః ... గోత్రాయాః ... దాయ్యాః ప్రేతాయాః
ప్రేతత్వవిముక్తిద్వారానస్వాదిభర్తృలోకావాప్త్యర్థం మరణదినాదా
రభ్యద్వాదశేహనిదేశకాలదేహధర్మవైపరీత్య శంకయాఽద్యభర్తృ
సపిండీకరణాఖ్యస్య శ్రాద్ధం కర్తుం అధికార సంపదస్త్వితి భవంతో
బ్రువంతు ॥ కర్తుం అధికారసంపదస్తు ॥ కాలశ్చ ముఖ్యకాలోఽస్తు ॥
పాకాదీనాం పవిత్రతాఽస్తు ॥ సర్వేపాకాశ్శుచయో భవంతు ॥ ఉక
ఏతి ఓంభూః ... తిథౌ ప్రా ... తీ మృతనష్ట భార్యాయాః... గోత్రా
యాః ... దాయ్యాః ప్రేతాయాః మరణదినాదారభ్య ద్వాదశేహని
భర్తృ సపిండీకరణాఖ్యస్యశ్రాద్ధే - మృతనష్టభార్యాయాః ... గో
త్రాయాః ... దాయ్యాః ప్రేతాయాః తద్భర్త్రా ... గోత్రేణ ... శర్మ
ణా వసురూపేణ సహసమానోదక సాపిండ్యసిద్ధిద్వారా వస్వాది భ
ర్తృలోకావాప్త్యర్థం మృతనష్టభార్యాయాః ... గోత్రాయాః ...
దాయ్యాః ప్రేతాయాః ఏకోద్దిష్ట విధానేన ప్రేతోద్దేశేన - భర్తుః ...
గోత్రస్య ... శర్మణః వసురూపస్య పార్వణవిధానేన ఏవ ముభయా
త్మకం ఉభయోః దైవికం కాలకామక సంజ్ఞక విశ్వేదేవ పూర్వకం
విష్ణ్వర్గళం - మృతనష్టభార్యాయాః ... గోత్రాయాః ... దాయ్యాః

ప్రేతాయాః మరణదినాదారభ్య ద్వాదశేఽహని భర్త్రా సపిండీకరణాఖ్యాన్నశ్రాద్ధం అన్నేన హవిషా పార్వణవిధానేన అన్నాది ద్రవ్యేణ ఏకపాకేన సమానతంత్రేణ సహైవమద్య (ఉపవీతీ) కరిష్యే ॥ ఇతిసంకల్ప్య॥ అత్రసంయోజనే విశేషః॥ అను అగంతతద్భర్త్రాఽరోదేనయాం... ఆప ॥ శంనోదే...నః ॥ భర్తురేకస్యైవ సాపిండ్యాదేకవచనమేన పితృస్థానేన కర్తవ్యం ॥ మృతనష్టభార్యాయాః...గోత్రాయాః ...దాయ్యాః ప్రేతాయాః పాత్రస్థోదకం త్వద్భర్తుః ... గోత్రస్య ... శర్మణః వసురూపస్య పాత్రస్థోదకేన సహసంయోజయిష్యే॥ తస్యైతాస్వధానమః ఇతి॥ అథ పిండసంయోజనే విశేషః ॥ మృతనష్టభార్యాయాః... గోత్రాయాః ... దాయ్యాః ప్రేతాయాః ప్రేతపిండప్రథమాంశం (ప్రథమకలం) త్వద్భర్తుః ...గోత్రస్య ... శర్మణః వసురూపస్య పిండేన సహసంయోజయిష్యే ఇతి ॥ సంగచ్ఛధ్వమిత్యర్ఘవత్ పిండసంయోజనే కార్యం ॥ శేషం సర్వం సాపిండ్యవత్ ॥ గ్రంథవిస్తరభయాంత్ ప్రయోగం నలిఖ్యతే॥ మాసికాదిషు - మృతనష్టభార్యాయాః... శ్రాద్ధే మృతనష్టపత్న్యాః త్వద్భర్తృ మాతృపితామహీనామిత్యాది॥

ఇతి భర్తృసాపిండ్యవిధిస్సమాప్తః.

తిలోదక నానోదక నిర్ణయము.

కాలాంమృతే॥ శ్లో॥ కర్తారోఽప్యుదకాంజలీం తిలయుతాం త్రీన్దద్యురాద్యేదినే చైకైకోత్తరవృద్ధి వాదశదినాత్త్రింశత్తిలా

యాంపితుః । మృతాన్నం త్రితయంభవే త్ప్రతిదినం వస్త్రోదకానాం త్రయం పిండస్త్వేక ఇహోక్తృతం యదిపితుర్దద్యాద్దశాహేఽఖిలమ్॥

తా॥ బ్రాహ్మణులకు పుత్రులందఱును పితృప్రీతికొఱకు దినమందు తిలోదకమును ప్రథమదినంబున మూడును అదిమొదలు లొక్కొక్కదినంబున నొక్కమారధికముగ ౧౦ దినములకుఱకు నవియన్నియు ౭౫ అగుననియు, క్షత్రియులకు మరణదినము మొదలు ప్రతిదినంబును ౫ మార్లును. ౧౨వ దినంబున ౯ మార్లును విడువక నవియన్నియు ౬౪ అగుననియు. వైశ్యులకు ప్రతిదినంబును ౪ మార్లు చొప్పున ౧౫ దినములకు ౬౦ అగుననియు. శూద్రులకు ప్రతిదినమున 3 చొప్పున 3౦ దినములకు ౯౦ అగుననియు, ౧౫ దినములైతే ప్రతిదినము ౬ చొప్పున అన్నియు ౯౦ అగుననియు బ్రహ్మక్షత్రియ, వైశ్య, శూద్రులు, ఆశౌచనివృత్తికొఱకు ప్రతిదినము 3 మృత్తికాస్నానములును 3 వాసోదకములును - ౧ పిండప్రదానము జేయవలెను. నిత్యకర్మ జేయకున్నను ఆశౌచాంత్య దినంబునందైనను ఆచరింపవలెనుగాని మానగూడదని తాత్పర్యము.

ఇతి తిలోదక వాసోదక నిర్ణయస్సమాప్తః,

తిలోదకాదినిషేధము.

మాధవీయే - ఋశ్యశృంగః॥ శ్లో॥ ఆశౌచమంతరాదర్శో యదిస్యాత్సర్వవర్ణానామ్ । సమాప్తిం ప్రేతతంత్రస్య కుర్యాదిత్యాహ గౌతమః॥

తా॥ ఆశౌచమధ్యమందు దర్శసంభవించితే మిగిలిన ప్రేతకర్మ తంత్రమును యథావత్తును సమాప్తిచేయునది.

విశేషః—శ్లో॥ అంతర్దశాహేదర్శశ్చేత్తత్రసర్వంసమాపయేత్ ।
పిత్రోస్తుయావదాశౌచం దద్యాత్పిండాన్ జలాంజలీన్॥

తా॥ దశాహమధ్యయందు దర్శవచ్చునప్పుడు తల్లిదండ్రులకైనచో నాశౌచాంతముదనుకను పిండములు జలాంజలులు నివ్వవలెను. ఇతరులకైన యెడ దర్శలోపున సమాప్తి జేయవలెను.

గాలవః॥ శ్లో॥ త్రిరాత్రాశౌచమధ్యేతు యదిదర్శస్సమాపతేత్।
తావదేవో త్తరంతంత్రం పర్యవస్యేత్త్రిహాత్పరమ్॥

తా॥ తల్లిదండ్రుల యాశౌచమధ్యమందు మూఁడుదినములపైని దర్శవచ్చినచో నుత్తరతంత్రము యాశత్తును సమాప్తిచేయవలెను. ఇతరులకైనచో మూఁడుదినముల లోగా దర్శవచ్చినను నపకర్షణము చేయవలెను. కాలామృతమందును నిర్ణయామృతమందు నిట్లు వేయున్నది. మదనరత్న పారిజాతములందు మాత్రము గాలవ వచనము పత్న్యాలమందు నౌరసపుత్రుఁడు కర్తయగునప్పుడు నని చెప్పఁబడినది. కనుక తల్లిదండ్రులకు మూఁడుదినములపైని దర్శవచ్చినను నపకర్షణము లేదని యున్నదిగాని యుదుమూలము చింత్యము.

ఇతి తిలోదకాది నిషేధసమాప్తః.

శ్రాద్ధస్థలనిరూపణము,

ఔశనసస్మృతౌ పంచమోఽధ్యాయే॥ శ్లో॥ శుచిదేశంవివిక్తంచ గోమయేనోపలేపయేత్ । నదీతీరేషుతీర్థేషుస్వభూమౌగిరిసానుషు॥ వివిక్తేషుచతుష్యంతి దత్తేనపితరస్తథా। పరస్యభూమిభాగేతు పిత్రూణాం నైవనిర్వపేత్ ॥ స్వామినాతద్విహన్యేత మోహాద్యత్క్రియతే నరైః । అటవ్యః పర్వతాఃపుణ్యా స్తీర్థాన్యాయతనానిచ ॥ సర్వాణ్యస్వామికాన్యాహు ర్నహి తేషుపరిగ్రహః । తిలాంశ్చావకిరేత్తత్ర సర్వతోబంధయేదజాః॥అసురోపహతంసర్వం తిలైశ్శుధ్యత్యజేనహి॥

తా॥ పరిశుద్ధమగు ప్రదేశమును గోమయముచే నలుకవలయును. ఇంకనిట్లు నదీతీరములందు - పుణ్యక్షేత్రములందు - స్వగృహమందు- పర్వతచర్యలయందు రహస్య ప్రదేశములందు శ్రాద్ధమును చేసినయెడల పితృదేవతలు తృప్తిని బొందుచున్నారు. ఎప్పటికిని పరగృహమందు పితృలకు శ్రాద్ధమును చేయఁగూడదు. ఎవఁడుగాని మో హముచే పరగృహంబున శ్రాద్ధమునుచేయునో అది యాగృహపితృలవలన హరింపఁబడు చున్నది. అడవులు పర్వతములు దేవాలయము లాదిగాఁగల సర్వము అస్వామికములు

గావున వానియందు చేయఁబడిన శ్రాద్ధము పితరులచే గ్రహింపఁబడవు. అంతియుగాక మ
ర్త్యులుబల్లి ఆజలములను బంధింపవలయును. నువ్వులు లేనిచో సర్వము రాక్షసులచే
హరింపఁబడినదగును.

ఇతి శ్రాద్ధస్థలనిరూపణమ్ సమాప్తమ్.

శ్రా ద్ధ క ర్తృ భో క్తృ ని య మ ము.

ఔశనసస్మృతౌ పంచమోఽధ్యాయః॥ శ్లో॥ దత్వా శ్రాద్ధం తతో
భుక్త్వా సేవతే యస్తు మైథునమ్ । మహారౌరవమాసాద్య కీటయోనిం
వ్రజేత్పునః ॥ శుచిరక్రోధనశ్శాంత స్సత్యవాదీ సమాహితః । స్వా
ధ్యాయంచ తథాధ్యానం కర్తాభోక్తా విసర్జయేత్ ॥ శ్రాద్ధం దత్వా పర
రం శ్రాద్ధం భుంజతే యే ద్విజాతయః । మహాపాతకినస్తుల్యా యాంతి తే
నరకాన్బహూన్ ॥

తా॥ శ్రాద్ధకర్తయు - భోక్తయు - మైథునమును చేసినయెడల మహారౌరవ
నరకమును బొంది మఱల పురుగుల రాశియందు బుట్టుచున్నారు. శ్రాద్ధకర్తయు భో
క్తయు పరిశుద్ధులై క్రోధరహితులై శాంతులయి సత్యవాదులయి స్వస్థచిత్తులయి
యుండి వేదమును ధ్యానమును విడువవలయును. ఏద్విజులు శ్రాద్ధమును బెట్టి
యితరశ్రాద్ధమందు భుజింతురో ఆట్టివారు మహాపాతకిసములయి నరకములను బొం
దుచున్నారు.

కించ॥—శ్లో॥ ఆమంత్రితో బ్రాహ్మణో వై యోఽన్యస్మై కురుతే క్ష
ణం । ఆమంత్రయిత్వా హోతారం తథాన్యం చాఽమంత్రయేద్ద్విజః ॥
స తస్మాదధికః పాపీ విష్ఠాకీటోఽభిజాయతే । శ్రాద్ధే నిమంత్రితో వి
ప్రో మైథునం యోఽధిగచ్ఛతి ॥ బ్రహ్మహత్యామవాప్నోతి తిర్యగ్యోనిషు
జాయతే । నిమంత్రితశ్చ యో విప్రో హ్యధ్వానం యాతి దుర్మతిః ॥ భ
వంతి పితరస్తస్య తన్మాసం పాంసుభోజనాః । నిమంత్రితశ్చ యశ్శ్రాద్ధే

ప్రకుర్యాత్కలహం ద్విజః । భవంతి తస్య తన్మాంసం పితరో మల భోజనాః ॥ తస్మాన్ని మంత్రితశ్రాద్ధే నియతాత్మా భవేద్ద్విజః॥

తా॥ శ్రాద్ధమునందు నిమంత్రితుడై మఱియొకశ్రాద్ధమందు తృణమును గ్రహించువాడును, ఒకరిని బిలచి మోహమువలన మఱియొకతెని బిలుచువాడును వీరిద్దరధిక పాపులై పురుగుల రాశియందు బుట్టెదరు. ఎవడు శ్రాద్ధమునందు నిమంత్రితుడై మైథునమును చేయునో వాఁడు బ్రహ్మహత్యను బొంది పశుపక్షి మృగాదులయందు జనించును. ఏదుష్టబ్రాహ్మణుఁడు నిమంత్రితుడై భోజనముచేసి పరియాణము చేయునో ఆతని పితృదేవతలు మాంసము మార్గధూళిని భుజింపువారలగుచున్నారు. ఏద్విజుఁడు శ్రాద్ధమందు నిమంత్రితుడై కలహమును చేయునో వానిపితరులు ఆమాంసము మలమును భుజింపువారలగుచున్నారు. అందువలన శ్రాద్ధమందు నిమంత్రితులగు ద్విజులు నియతచిత్తులయి యుండవలయును.

యల్లాజీయ్యే ॥ శ్లో॥ దంతధావనమభ్యంగం నఖకేశనికృంతనం। కృత్వా చైవ తు పూర్వేద్యుర్భుక్త్వా చైవ పరేహని ॥ దంతధావన తాంబూలం క్షౌరాభ్యంగన భోజనమ । రత్యౌషధపరాన్నంచ శ్రాద్ధకర్తా వివర్జయేత్ ॥

తా॥ శ్రాద్ధకర్త పూర్వదినమునందు శ్రాద్ధభోక్త పరదినమునందు దంతధావనమును అభ్యంగనమును నఖకేశనికృంతనమును తాంబూలమును క్షౌరమును రాత్రిభోజనమును సురతమును పరాన్నమును విడువవలయును.

ఇతి శ్రాద్ధకర్తృభోక్తృనియమాస్సమాప్తాః.

వృ షో త్స ర్జ న వి ష య ము.

హేమాద్రౌ॥ శ్లో॥ నకరోతి వృషోత్సర్గం సుతీర్థే వా జలాంజలిమ్। నదదాతి సుతో యస్తు పితురుచ్చారవవసః ॥ ఏష్టవ్యా బహవః పుత్రా యద్యేకోపి గయాం వ్రజేత్ । యజేత వాశ్వమేధేన నీలంవా వృషముత్సృజేత్ ॥

షట్త్రింశన్మతే ॥ శ్లో॥ పతిపుత్రవతీనారీ భర్తురగ్రేమృతాయది। వృషోత్సర్గంనకుర్వీత గాందద్యాచ్చపయస్వినీమ్॥ ఏకాదశేహ్ని ప్రేతస్య యస్యనోత్సృజ్యతేవృషః। ప్రేతత్వంసుస్థిరంతస్య దత్తైశ్శ్రాద్ధశతైరపి॥

తా॥ పుత్రులుగల స్త్రీ భర్తకంటె ముందు మృతిబొందెనేని వృషోత్సర్జనము చేయఁగూడదు. మంచి పాడిగల గోవును దానముఁజేయవలెను.

భర్త మృతిబొందినచో వృషోత్సర్జనము చేయనియెడ నూఱుశ్రాద్ధములు చేసినను అచిన్నదానికి ప్రేతత్వము పోనేరదు. ఇఁక ననేకవిషయములు ధర్మశాస్త్రమందుఁజూడఁదగినవి.

ఇతి వృషోత్సర్జన విధిస్సమాప్తః.

పవిత్ర నిర్ణయము.

——(o)——

లిఖిత ధర్మశాస్త్రే॥ శ్లో॥ చతుర్భిర్దర్భపుంజైస్తు బ్రాహ్మణస్య పవిత్రకమ్। ఏకైకంన్యూన ముత్సృజ్య వర్ణానాంతు పవిత్రకమ్॥

తా॥ బ్రాహ్మణునికి నాలుగు దర్భలచేతను - క్షత్రియునికి మూఁడు దర్భలచేతను - వైశ్యునికి రెండు దర్భలచేతను - శూద్రునికి నొక దర్భచేతను పవిత్రమును కట్టవలయును.

శ్లో॥ కుశమూలేస్థితోబ్రహ్మ కుశమధ్యేజనార్దనః। కుశాగ్రేశంకరస్తిష్ఠేత్ త్రయోదేవా వ్యవస్థితాః॥

తా॥ కుశమొదట బ్రహ్మ- కుశమధ్యయందు విష్ణువు, కుశాగ్రమునందు శంకరుడు నుందురు. కాబట్టి ఈముగ్గురుదేవతలు దర్భయందు వ్యవస్థితులైరి.

శ్లో॥ జపేదానేచహోమేచస్వాధ్యాయేజలతర్పణే। యజ్ఞోపవీతే మౌంజ్యాంచ తథాకుశపవిత్రకే। బ్రహ్మగ్రంథింవిజానీయా దన్యత్రతుయథారుచి॥

తా॥ జపకాలమందు, హోమకాలమందు, దానకాలమందు, అధ్యయనకాలమందు, జలతర్పణకాలమందు, యజ్ఞోపవీతమందు, మౌంజియందు అటువలెనేకుశతో

చెప్పఁబడిన పవిత్రమందు బ్రహ్మముడి వేయవలయునని తెలిసికొనవలయును. ఇతరకర్మలయందు ఇష్టమైన ముడి వేయవచ్చును.

శ్లో॥ అంగుష్ఠమూలే చ తథా ప్రాజాపత్యం విచక్షణైః । అంగుల్యగ్రే స్మృతం దైవం పిత్ర్యం తర్జనిమూలకే ॥

తా॥ బొట్టనవ్రేలిమొదట బ్రహ్మతీర్థము- వ్రేళ్లకొనయందు దైవతీర్థము- తర్జనివ్రేలిమొదట పితృతీర్థము చెప్పఁబడినదని తాత్పర్యము.

ఇతి పవిత్రనిర్ణయస్సమాప్తః ॥

మండలవిషయము.

లిఖితస్మృతౌ పంచమోఽధ్యాయే॥ శ్లో॥ చతురశ్రం బ్రాహ్మణస్య త్రికోణం క్షత్రియస్య చ। వర్తులం చైవ వైశ్యస్య శూద్రస్యాఽభ్యుక్షణం స్మృతమ్ ॥

తా॥ బ్రాహ్మణునకు చౌకము- క్షత్రియునకు ముక్కోణము- వైశ్యునకు గుండ్రము- శూద్రునకు నీరు చల్లుట చెప్పఁబడియున్నది.

లఘుఅత్రిసంహితాయాం పంచమోఽధ్యాయే॥ శ్లో॥ బ్రహ్మావిష్ణుశ్చ రుద్రశ్చ శ్రీహుతాశనఏవ చ । మండలాన్యుపభుంజంతే తస్మాత్కుర్వంతి మండలమ్ । యాతుధానాః పిశాచాశ్చ క్రూరాశ్చైవ తు రాక్షసాః ॥ హరంతి రసమన్నస్య మండలేన వివర్జితే । గోమయం మండలం కృత్వా భోక్తవ్యమితినిశ్చితమ్ ॥

తా॥ బ్రాహ్మణుని మండలమునకు బ్రహ్మయు, క్షత్రియుని మండలమునకు విష్ణువు, వైశ్యుని మండలమునకు రుద్రుఁడు, శూద్రుని మండలమునకు శ్రీహుతాశనుఁడు, అధిదేవతలై యామండలము ననుభవింతురు. గావున మండలముల నెల్లప్పుడు చేయవలయును. అట్లు చేయనియెడల రాక్షసులు పిశాచములు క్రూరులైన యాతుధానులు అన్నరసము నపహరించెదరు.

ఇతి మండవిధి స్సమాప్తః.

శ్రాద్ధభోక్తృ సంఖ్యావిషయము.

——(o)——

బృహత్పారాశరీయే పంచమోఽధ్యాయే॥ శ్లో॥ ప్రాఙ్ముఖా దైవికే విప్రా విప్రాస్త్రయ ఉదఙ్ముఖాః। ఏకైకో వోభయత్రస్యా దసంపత్తౌ విత్తక్రమః॥ పాత్రంవా దైవికంకృత్వా విప్రఏకస్తుపైతృకే॥

తా॥ విశ్వేదేవస్థానమందు తూర్పుముఖముగ నిద్దరిని పితృస్థానమునందు త్తరముఖముగ ముగ్గురిని - లేక ఉభయస్థానములయందు ఒకరొకరినయినను భుజింపచేయవలయును. లేదా పితృస్థానమందు ఒక బ్రాహ్మణుని నియమించి విశ్వేదేవస్థానమందు పాత్రనుంచి పూజింపవలయును.

కించ॥ యజ్ఞాజయ్యే॥ శ్లో॥ శుచీన్మంత్రవిద్వాదైవేత్రీన్ విప్రాన్ పితృకర్మణి। దైవేపిత్ర్యేథవైకైకం సపిండీకరణంవినా॥

తా॥ సపిండీకరణమునందుతప్ప ప్రతి సంవత్సరముచేయు శ్రాద్ధమునందు విశ్వేదేవస్థానమందు పరిశుద్ధులగు బ్రాహ్మణుల నిద్దరిని - పితృస్థానమందు ముగ్గురిని లేక ఒకరొకరినిగాని నియమింపవలయును.

కొందఱు విష్ణుస్థానమును గూడనుంచుదురు - దేశాచారముల ననుసరింప వలయును,

ఇతి శ్రాద్ధభోక్తృసంఖ్యావిషయస్సమాప్తః.

పాలాశవిధి.

యది పితుర్మరణకాలే దేశకాలాదిభిః సంస్కారకృత్యం నకృతంచేత్। తదాసంవత్సరమధ్యే గురుశుక్రమౌఢ్యే మలమాస చాతుర్మాస్యాది దోషాన్ స్వీకృత్య తిథిత్రితయ వర్జం భృగ్వంగారకార్కవార ధనిష్ఠాపంచక వ్యతిరిక్తశుద్ధదినే చంద్రతారాబలాన్వితే పునస్సంస్కారముపక్రమేత్। యద్యస్థ్యస్తిచేత్తదా అస్థిభిరేవపునర్దాహః। అస్థ్యభావశ్చేత్తదా పలాశవృంతైః శరీరాకృతిం కృత్వాపునర్దాహయేత్।

తా॥ తండ్రియొక్క మరణకాలమునందు దేశకాలాది వైపరీత్యములచేత సంస్కారకృత్యమును చేయనిచోదల సంవత్సరకాల మతిక్రమించక మునుపే గురుశుక్ర మౌఢ్యములమాసాది దోషరహితమైనదియును - త్రిపదనక్షత్రాది దుష్టనక్షత్ర త్యతిరిక్తదినమునందు తారాబల చంద్రబలములు గలిగియుండగా మరల సంస్కారమును చేయునట్టి విధమును ముప్పక్రమించవలయును. అప్పుడస్థులున్న చోదల ఆ అస్థులచేత ప్రవాహమును చేయవలయును. అస్థులు నష్టమైనచోదల పలాశవృంతములచేత శరీరాకృతినిచేసి దహనము చేయవలయునని తాత్పర్యము.

ఇతి పాలాశవిధి స్సమాప్తః.

రజస్వలాకంఠసూత్ర విసర్జనము.

శ్లో॥ దశాహాభ్యంతరేచైవా ప్రేతభార్యారజస్వలా । తదాశ్రాద్ధానికంకార్యం స్నాత్వాసూత్రంవిసర్జయేత్ ॥

తా॥ పది దినములలోపల ప్రేతభార్య రజస్వలయయ్యేనేని అప్పుడు శ్రాద్ధమును మాత్రము నిలపకచేసి స్నానానంతరమందు కంఠసూత్రాదికమును విసర్జింపవలెను.

జ్ఞాతి భోజనము.

శ్లో॥ సపిండాఁభోజయేత్సర్వా నాదశాహంస్వశక్తితః । విషమాహస్సుచాన్యాంశ్చ పుణ్యంప్రేతస్యదుర్లభమ్ ।

తా॥ మరణాది పదిదినములవఱకును కర్తయగువాఁడు జ్ఞాతులతోఁగూడభోజనము చేయవలయును- తదాదేసినదినములయందైనను భోజనమునుచేయించవలయును- సపిండులు తృప్తిని బొందినచోదల ప్రేతకుసర్వోత్తమమైన తృప్తికలుగును.

జ్యేష్ఠపుత్ర విషయము.

శ్లో॥ పితుస్సపిండీకరణం బంధుభిస్తుకృతంయది । ప్రేతత్వాత్తువిముక్త్యర్థం పునః కుర్యాత్సపిండనమ్ ॥

తా॥ తండ్రికి సపిండీకరణము బంధువులచేఁ జేయఁబడెనేని ప్రేతత్వవిముక్తికొఱకు జ్యేష్ఠుఁడు మరల సపిండీకరణము చేయవలయునని తా॥

శ్లో॥ జ్యేష్ఠపుత్రస్యసద్భావే కనిష్ఠఃకురుతేక్రియామ్ । ప్రేతత్వా న్నవిముచ్యేత పితృత్వంనచగచ్ఛతి ॥

తా॥ జ్యేష్ఠపుత్రుండుండఁగఁ గనిష్ఠుఁడు ప్రేతకృత్యంబులను జేసినయెడల తండ్రికి ప్రేతత్వంబుపోదుఁ పితృలోకంబును గలుగదు.

శ్లో॥ జ్యేష్ఠోవాఽథకనిష్ఠోవా జ్యేష్ఠభార్యాసుతోదహేత్ । అగ్నికార్యేప్రధానత్వాత్ జ్యేష్ఠభార్యాసుతోగ్రజః ॥ అనేకపత్నీపుత్రాణాం యస్తుజ్యేష్ఠస్సఏవహి । పితుస్సపిండీకరణం కుర్యాదిత్యాహకాశ్యపః ॥

తా॥ జ్యేష్ఠుఁడైనను- కనిష్ఠుఁడైనను- జ్యేష్ఠభార్యాసుతుఁడు అగ్నికార్యమునందుఁ బ్రధానుఁడు- అనేకపత్నులయొక్క- పుత్రులలో జ్యేష్ఠపుత్రుఁడు తండ్రికి సపిండీకరణమును జేయవలయునని కాశ్యపమతము,

రజోదర్శనవిషయము.

ప్రేతకృత్యము మధ్యయందుకర్త ప్రేతలయొక్క- భార్యలు రజస్వలలైనను-ప్రసవించినను అప్పుడు శ్రాద్ధాదికంబును వదలివేసి పిమ్మట భార్యస్నానము చేసినవెనుక మిగిలిన కృత్యంబుల నన్నిటిని చేయువలెను. శుద్ధిదినంబున కర్తయొక్క- భార్యరజస్వలయయినను-ప్రసవించినను ఆద్యశ్రాద్ధంబును మాత్రము చేయవలెను. శుద్ధిదినంబున మిగిలిన కృత్యంబులను చేయువలయును. ఉపరాగమునందు పరదినంబున-ప్రసూతియందు శుద్ధిదినంబున- రజస్వలయందైదవదినంబునమరణమునందు పదునైదవదినంబున నిట్లు శుద్ధిదినంబునలని స్మృతిసంగ్రహంబునందుఁ జెప్పఁబడినది.

తత్ప్రమాణం స్మృతిసంగ్రహే.

శ్లో॥ దశాహాభ్యంతరేచైవా ప్రేతభార్యారజస్వలా । తదాశ్రాద్ధాదికంకార్యం స్నాత్వాసూత్రం విసర్జయేత్ ॥ దశాహమధ్యేతు రజస్వలాచేత్ ప్రేతస్యభార్యా యదివాప్రసూతా । తత్స్నాతకాం

తే విధిరత్రసర్వం తదుక్తకాలేపి సపిండనంస్యాత్ ॥ ప్రేతస్యభార్యా యదివారజస్వలా కర్తుశ్చభార్యా త్వథవారజస్వలా । సపిండనంనైవ విధీయతేఽత్ర స్యాద్వ్యాపరేషాం విధిరేషయుక్తః॥ ఏకాదశేహ్నిసం ప్రాప్తేకర్తృర్భార్యా రజస్వలా। ఆద్యశ్రాద్ధం ప్రకుర్వీతద్వాన్యాద్యాఽర్థీ న్విసర్జయేత్ ॥ రజస్వలాపతిశ్చైవ సూతికాయాః పతిస్తథా। భాండస్పర్శన పర్యంతం భర్తుర్నరేవనశుధ్యతి ॥ ఉపరాగేపరదినే స్నాతా వేకాదశేస్మృతాః । మృతాహేషుత్రయోదశ్యా మార్తషే పంచమేవాని ॥ ఇతి సంగ్రహేచోక్తమ్.

ఏకోద్దిష్టశ్రాద్ధంబున విడువతగినవి.

శ్లో॥ ఏకోద్దిష్టేనవశ్రాద్ధే నాగ్నౌకరణమిష్యతే । నావాహనంసవాపుష్పం నధూపంనచదీపకం ॥ నచాధఃశ్రవణాకుర్యా న్నపూర్వ్యంనచదైవికం । ప్రణవంచప్రణామంచ స్వధాకారంతథైవచ॥ వర్జనైస్త్యేకాదశైతాని సపిండీకరణంవినా ॥ ఏకోద్దిష్టేనిషిద్ధేపి యదస్త్వావాహనాదికం। తత్సపిండీకృతేత్వేకో ద్దిష్టేసర్వంసమాచరేదితి॥

ప్రేతశ్రాద్ధమధ్యంబున సంభవించు ప్రత్యాబ్దికము.

తల్లియొక్క మరణదినము మొదలుకొని దశాహములోపల తండ్రి యొక్క ప్రాతిసాంవత్సరిక శ్రాద్ధము తటస్థించెనేని-౧౧వ దినమునందు శ్రాద్ధహోమమైన పిమ్మట షోడశమునకు పూర్వమునందు ప్రత్యాబ్దిక శ్రాద్ధమును జేయవలయును. ఆప్రకారముగానే తండ్రియొక్క మరణదినము మొదలుకొని ౧౦ దినములలోపల తల్లియొక్క ప్రాతిసాంవత్సరిక శ్రాద్ధమంతరితమైనయెడల ౧౧వ దినమునందు షోడశశ్రాద్ధమైన పిమ్మట తల్లియొక్క ప్రాతిసాంవత్సరిక శ్రాద్ధమును జేయవలయు

నని యాజ్ఞవల్క్య మునివరుఁడు చెప్పె. ఇచ్చట షోడశమనఁగా సపిం
డీకరణమునకన్నియర్థము.

యాజ్ఞవల్క్యః శ్లో॥ మాతుర్దశాహమధ్యేతు పితుః ప్రత్యాబ్దికంయది।
రుద్రాహ్యెషోడశాత్పూర్వం పితుశ్శ్రాద్ధం సమాచరేత్॥
పితుర్దశాహమధ్యేతు మాతుః ప్రత్యాబ్దికంయది।
రుద్రాహ్యెషోడశాదూర్ధ్వం మాతుశ్శ్రాద్ధం సమాచరేత్॥
షోడశాత్ సపిండీకరణాదిత్యర్థః॥

హరిద్రాక్షతలచే జరుపు శ్రాద్ధకాలము.

వసిష్ఠసంహితాయాం.

శ్లో॥ వివాహమధ్యే దర్శశ్చేత్ మాతాపిత్రోర్మృతేహని।
హరిద్రాక్షతసంయుక్తం పిండదానం విధీయతే॥

దానమంత్రములు.

భూరిదానమ్.

శ్లో॥ హిరణ్యగర్భగర్భస్థం హేమబీజం విభావసోః।
అనంతపుణ్యఫలద మతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే॥

తిలపాత్రదానం.

శ్లో॥ తిలాః పాపహరానిత్యం విష్ణోర్దేహసముద్భవాః।
పాపంహరంతుమేతస్మాత్ మతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే॥

ఛత్రదానం.

శ్లో॥ ఇహాముత్రాతపత్రాణం కురుకేశవమత్ప్రభో।
ఛత్రంత్వత్ప్రీతయేదత్తం బ్రాహ్మణాయమయాశుభమ్॥

పాదుకాదానం.

శ్లో॥ కంటకోచ్ఛిష్టపాషాణ వృశ్చికాది నివారణే।
పాదుకేసంప్రయచ్ఛామి గృహాణత్వంద్విజోత్తమ॥

చాపదానం.

శ్లో॥ కటందాస్యామివిప్రేంద్ర గృహాణత్వంసుఖప్రదమ్।
అనేనకటదానేన ప్రీయంతాం పితరస్సదా॥

చందనఖండదానం.

శ్లో॥ మలయావాసమందార సఖబృందారకార్చిత।
చందనత్వత్ప్రసాదాన్మే సాంద్రానందంప్రవర్ధయ॥

దీపదానం.

శ్లో॥ దీపందాస్యామివిప్రేంద్ర తుభ్యంధ్వాంతనివారకమ్।
అస్యప్రదానాత్సకలాన్ దోషాన్నాశయ కేశవ॥

ఘంటాదానం.

శ్లో॥ దేవానామిష్టదాఘంటా సర్వపాపవినాశినీ।
తస్మాద్దాస్యామి తేఘంటాం తద్దానేనసుఖంకురు॥

చామరదానం.

శ్లో॥ శశాంకకరసంకాశ హిమడిండీర పాండుర।
ప్రోత్సారయాశుదురితం చామరామరవల్లభ॥

శయ్యాదానం.

శ్లో॥ యథానకృష్ణశయనం శూన్యంసాగరజాతయా।
శయ్యామమాప్యశూన్యాస్తు తథాజన్మనిజన్మని॥

సప్తధాన్యాని.

శ్లో॥ తృప్తింకరోతిభూతానా మిహలోకేపరత్రచ।
తస్మాత్ప్రదీయతేధాన్య మతశ్శాంతింప్రయచ్ఛమే॥

సువర్ణదానం.

శ్లో॥ సర్వపాపక్షయకరం సువర్ణంలోకభూషణమ్।
అగ్నేర్బీజం ప్రదాస్యామి తస్మాచ్ఛాంతిం ప్రయచ్ఛమే॥

తండులదానం.

శ్లో॥ జీవనంసర్వభూతానాం బలపుష్టివివర్థనమ్।
ధినోతీతిచయద్ధాన్య మతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే॥

సరస్వతీదానం.

శ్లో॥ సరస్వతీజ్ఞానధాత్రీ విద్యానామధిదేవతా।
విద్యాసాధకలోకస్య దానాన్ముక్తింసమాప్నుయాత్॥

వేణుదానం.

శ్లో॥ వేణుదండశ్శుభకరో దశావస్థాసురక్షకః।
వేణుదండస్య దానేన తృప్తిర్దండధరస్యవై॥

యజ్ఞోపవీతదానం.

శ్లో॥ యజ్ఞోపవీతం పరమం పవిత్రంకర్మసాధనమ్।
యజ్ఞోపవీతదానేన తుష్టాస్సర్వామరాస్సదా॥
అతఃపరంమనసోద్దిష్టదానానికుర్యాత్ ॥విశేషదానమన్త్రాస్సమాప్తః॥

సువాసినీత్వ నిర్ణయము.

దత్త॥ శ్లో॥ అస్థిసంచయనాత్పూర్వం మృతాస్త్రీయదివాపుమాన్।
తేనాగ్నినాదహేత్తాతు నవైధవ్యమితిస్త్రియః॥
దశాహమధ్యేయదివాస్థిసంచయ స్తదాపిమాతామ్రియతేసుతస్య।
పుణ్యాంగనాంజ్ఞాత్వసువాసినీనాం సౌగంధపుష్పాణ్యఖిలానిదద్యాత్॥

చితిభేదేనదాహశ్చ తత్కర్మాంతంపృథక్క్రియా॥
భర్తుర్దశాహమధ్యేతు తద్భార్యాచమృతాయది।
సువాసినీతివిజ్ఞేయా పుణ్యస్త్రీపూజనంక్రియాత్॥

సుమంతుః॥ శ్లో॥ భర్తృసూతకప్రాగస్థి చయనాత్పూర్వమేవవా।
తద్భార్యాతు మృతాపూజ్యా సావైసౌవాసినీభవేత్॥

అత్రసిద్ధాంతపక్షః.

శ్లో॥ అస్థిసంచయనాత్పూర్వం ప్రేతపత్నీమృతింగతా।
సువాసినీతిఖ్యాతాపి పరంవైధవ్యమాప్నుయాత్॥
భర్తృసంచయనాత్పూర్వం భార్యాయదివిపద్యతే।
సువాసినీత్వంతస్యాస్తి అన్యథావిధవాభవేత్॥

ఇతి సువాసినీత్వనిర్ణయస్సమాప్తః.

కర్తృనిరూపణము.

శ్లో॥ పుత్రపౌత్రప్రపౌత్రశ్చ పుత్రికాపుత్రఏవచ।
పత్నీభ్రాతాచతత్పుత్రః పితామాతాస్నుషాతథా॥
భగినీభాగినేయశ్చ పిండదోధనహార్యపి।
పూర్వంపూర్వంపరఃకర్తా తదభావేపరఃపరః॥

తా॥ పుత్రుఁడు - పౌత్రుఁడు - ప్రపౌత్రుఁడు - పుత్రికాపుత్రుఁడు - భార్య - భ్రాతయు - అతనిపుత్రుఁడును - తండ్రియు - తల్లియు - కోడలును - [illegible] - సపిండుఁడును - ధనహారియు. వీరు పూర్వపూర్వాభావమునందు [illegible] కర్తృత్వముగలవారని తాత్పర్యము.

మరీచిః॥ శ్లో॥ స్త్రీకర్త్రీ భర్తృకృత్యేషు పిత్రోః కర్మణి చేద్యది।
దశాహాభ్యంతరేనైవా రజోదోషేణదూషితా।
తత్కర్మవ్యర్థతామేతి సాస్నాత్వా పంచమేహని।
నగ్నశ్రాద్ధం సమారభ్య పునః కర్మసమారభేత్॥

తా॥ భర్తయొక్క ప్రేతకృత్యంబులయందు భార్యయేకర్తయైయుండి పది దినములలోపల రజోదూషితురాలయ్యేనేని నదివఱకు చేసిన కర్మయంతయును వ్యర్థమగును, కావున పంచమదినంబునందు స్నానంబుజేసి నగ్నశ్రాద్ధంబును ప్రారంభించి మఱల కర్మను చేయవలయునని మరీచి వచించె.

శ్లో॥ జ్యేష్ఠోవాఽథకనిష్ఠోవా జ్యేష్ఠభార్యాసుతోదహేత్।
అగ్నికార్యే ప్రధానత్వాత్ జ్యేష్ఠభార్యాసుతోఽగ్రజః॥
అనేకపత్నీపుత్రాణాం యస్తుజ్యేష్ఠస్సఏవహి।
పితుస్సపిండీకరణం కుర్యాదిత్యాహకాశ్యపః॥

తా॥ జ్యేష్ఠుఁడైనను, కనిష్ఠుఁడైనను, జ్యేష్ఠభార్యాసుతుఁడు అగ్నికార్యమునందుఁ బ్రధానుఁడు అనేకపత్నులయొక్క పుత్రులలో జ్యేష్ఠపుత్రుఁడు తండ్రికి సపిండీకరణమును జేయఁగలయునని కాశ్యపుఁడు వచించె.

శ్లో॥ ఔరసః క్షేత్రజశ్చైవ పుత్రికాపుత్రఏవచ।
భ్రాతా వాభ్రాతృపుత్రోవా సపిండీకరణంచరేత్॥

అత్రభ్రాతా కేవలసోదరః॥ఏషామభావేపత్నీచధనహార్యపివాభవేత్॥

కేచిత్॥ పుత్రాభావేతుపత్నీస్యా త్పత్న్యభావేతుసోదరః।
పత్న్యభావేతుసాపత్న్యః పుత్రఏవనియుజ్యతే॥
తదభావేతు తత్పుత్రా రాసన్నోన్యస్తతఃపరమ్।
ఆద్యశ్రాద్ధమశుద్ధోపి కుర్యాదేకాదశేహని॥

తా॥ ఔరసపుత్రుఁడు లేనప్పుడు క్షేత్రజ్ఞులును, పుత్రికయును, పుత్రికాపుత్రుఁడును, సోదరుఁడును తత్పుత్రుఁడును, సపిండీకరణమును జేయవలయును. వీరు లేనప్పుడు భార్యయును, ధనహారిగాను జేయవచ్చును, కొందఱు పుత్రాభావమందు పత్నియనియు పత్ని అభావమందు సోదరుఁడును అటుగాక భార్యాభావమందు సవతితల్లియును ఆమె లేనప్పుడు ఆమెపుత్రుఁడును వీరులేనప్పుడు వీరిపుత్రుఁడును పిమ్మట దగ్గిరసంబంధులునుకర్తృత్వముగలవారని తా॥ ఆద్యశ్రాద్ధము ౧౧ దినమునందు

చేయవలెను. ఇందువలన కర్తకు శుద్ధిగలదని తాత్పర్యము.

ఇతి కర్తృనిరూపణంసమాప్తము.

కర్తృభార్యా రజస్వలా.

(o)

శ్లో॥ ఏకాదశేహ్ని సంప్రాప్తే కర్తృభార్యారజస్వలా।
ఆద్యశ్రాద్ధం ప్రకుర్వీత ఊనాద్యాదివిసర్జయేత్ ।
శ్రాద్ధకర్తుర్యదా భార్యా ఆశౌచాంతే రజస్వలా।
శ్రాద్ధశేషం ప్రకుర్వీత వర్జయిత్వా సపిండనమితి॥

శ్రాద్ధశేషం ప్రకుర్వీతేత్యనేన వాక్యేన ఏకాదశేహాని విహితమాద్యమాసికంరుద్రగణాఖ్యశ్రాద్ధం వృషోత్సర్జనాంగశ్రాద్ధంచకుర్యాత్ । వర్జయిత్వా సపిండనమితి తదర్థమపకృష్య పంచదశైకోద్దిష్టశ్రాద్ధాని వర్జయేత్ ॥ కేచిత్ పంచమదినే శుద్ధింసంపాద్య ఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టశ్రాద్ధం సపిండీకరణశ్రాద్ధమాచరంతి॥

తా॥ పదునొకండవదినము సంప్రాప్తమగుచుండఁగా కర్తయొక్క భార్య రజస్వలయయ్యెనేని ఆద్యశ్రాద్ధంబును చేయవలయును. ఊనాద్యాదులను వదలవలయును. శ్రాద్ధకర్తయొక్క భార్య ఆశౌచాంతమునందు రజస్వలయయ్యెనేని సపిండనమును వదలి శ్రాద్ధశేషమును చేయవలయును. అనఁగా ౧౧వ దినమునందు శాస్త్రోక్తప్రకారముగఁ జేయఁదగిన పుణ్యాహవాచనము ఆహ్నికము రుద్రగణాఖ్యశ్రాద్ధము వృషోత్సర్జనాంగ శ్రాద్ధంబును జేయవలయును, షోడశశ్రాద్ధములలో ఆద్యశ్రాద్ధముతప్ప పంచదశైకోద్దిష్టశ్రాద్ధము మాత్రము వదలవలయును. కొందఱు ఈ ఆద్యశ్రాద్ధముగూడ భార్యరజస్వలయయిన ౫వ దినంబున స్నానము అయిన పిమ్మట ఆద్యాది షోడశైకోద్దిష్టశ్రాద్ధము సపిండీకరణశ్రాద్ధము ఒకదినమునందే ఆచరించుచున్నారు. తక్కిన విషయములు దేశాచారములను బట్టి జరుపవలయును.

కర్తృభార్యా రజస్వలావిషయస్సమాప్తః.

త్రైపక్షికాది శ్రాద్ధకాలము.

తిథిదర్పణే ॥శ్లో॥ కుర్యాత్త్రైపక్షికం శ్రాద్ధం త్రిపక్షేవిషమేహని । అపరః॥ త్రిపక్షే ద్వాదశేపక్షే చతుర్వింశతిపక్షకే । పక్షత్రిపంచకంకృత్వా ఆదిమధ్యాంతపంచకే ॥

తా॥ త్రైపక్షిక శ్రాద్ధమును మూడవపక్షములో విషువదినమందు జేయఁగల యఁనని తిథి దర్పణమను గ్రంథమునందుఁ జెప్పఁబడియె.—మూఁడవపక్షంబున నాది యందు ౫ దినములలో నొకదినంబున త్రైపక్షిక శ్రాద్ధము చేయవలెను, అనఁగా మృతి దినమునకు 30 రోజులపిమ్మట ౫ రోజులలోగాను, ఆరవమాసమున యిరువదిదినము లు మొదలు అయిదుదినమునకు లోపుగా శుద్ధిగల యొకదినంబున ఊనషా ణ్మాసికంబును పన్నెండవమాసంబున యిరువదిఅయిదు దినములకుపైన నొక శుద్ధిగల దినమునందు ఊనాబ్ధిక శ్రాద్ధంబును జేయవలయునని తా॥ కొందఱు త్రైపక్షికము - ౪౦ దినములకు పిమ్మట ౪౫ రోజులలో జరిపించుచున్నారు.

స్మృత్యంతరే॥ శ్లో॥ గణశఃక్రియమాణేషు మాసికేష్వనుభావిషు।
త్రీణిస్యురర్ఘ్యపాత్రాణి పిండాః త్రీన్యేవనిర్వపేత్॥

తా॥ అనేకములగు మాసికముల నొక్కతూరి చేయునెడల అర్ఘ్యపాత్రపిండములు మూఁడేసియేయని యెఱుఁగవలెను.

వ్యాసః॥ శ్లో॥ నాసపిండీకృతే ప్రేతే పితృత్వముపపద్యతే।
అకృతస్యతుపుత్రస్య శుభంకించిన్నవిద్యతే॥
నచనైమిత్తికంకామ్యమిష్టాపూర్తాదికంచన।
నాసపిండీకృతేపిత్రో రన్యేషాంశ్రాద్ధమేవచ॥

తా॥ సపిండీకరణము చేయనియెడల ప్రేతత్వము విడిచిపోదు. చేయనిపుత్రునకు శుభము కొంచమైనను లేదు. తల్లిదండ్రులకు సపిండీకరణమును జేయకమునుపు ఇతరులకు శ్రాద్ధములను జేయఁగూడదని వ్యాసుఁడువచించె.

ఇతి త్రైపక్షికాది శ్రాద్ధకాలాస్సమాప్తః.

స్నానోదకనిర్ణయము.

శ్లో॥ మృతేజన్మనిసంక్రాంతౌ శ్రాద్ధేపర్వణిజన్మని।
అస్పృశ్యస్పర్శనేచైవ నస్నాయాదుష్ణవారిణా॥
ఆసన్నాపదితథా యస్స్నాయాదుష్ణవారిణా।
సగోహత్యాకృతంపాపం ప్రాప్నోత్యేవనసంశయః॥

తాశ్చాపోనద్యాదితీర్థేషు పవిత్రతమాః ॥ అలాభేమంత్రపూతా ఇతి॥

తా॥ జనన మరణములయందును, సంక్రమణమునందును, శ్రాద్ధమునందును, పర్వమునందును, అస్పృశ్య స్పర్శయందును, ఉష్ణోదకముచేత స్నానమును జేయఁగూడదు. రోగరహితుఁడైయుండియు ఏకార్యములయం దుష్ణోదకముచేత స్నానమును జేయువాఁ

దు గోహత్యకుఁ దుల్యమైన పాపమును జేసినవాఁడగును. నద్యాదితీర్థములయందు స్నానమును జేయుట యుక్తము. అవి లభించని యెడల మంత్రపూతోదకములచే స్నానము చేయవలయును.—ఇతి స్నానోదక నిర్ణయ స్సమాప్తః.

జీవత్పితృకున కన్యశ్రాద్ధనిషేధము.

తండ్రి జీవించియున్న జ్ఞాతులుమాత్రము తిలోదకాదుల నీయఁగూడదు. జ్ఞాతులతోఁగూడ నాశౌచదినంబులయందు సహవాసంబును జేయఁగూడదు. తండ్రి బ్రతికియున్నను తన తల్లిశ్రాద్ధము మాత్రము యథావిధిగా వారివారి కులాచారములనుబట్టి తప్పక జేయవలెను. తండ్రి జీవించియుండగ జ్యేష్ఠభ్రాతయైనను కనిష్ఠభ్రాతయైనను మృతినొందిన యెడల తిలోదకాది ప్రేతకృత్యంబులను తనతండ్రే జేయవలెను కర్తృత్వము వహించినను తల్లిదండ్రుల కాయుర్వృద్ధినిగోరు పుత్రుఁడు ప్రేతకృత్యంబులను జేయఁగూడదని ముఖ్యాభిప్రాయము.

ఇతి జీవత్పితృకస్య శ్రాద్ధనిషేధ స్సమాప్తః.

తిలతర్పణనిషేధము.

స్మృతిసారసంగ్రహే ॥ శ్లో॥ తీర్థశ్రాద్ధే గయాశ్రాద్ధే ప్రేతశ్రాద్ధే నుమాసికే। సపిండీకరణేచైవ నకుర్యాత్తిలతర్పణమ్ ॥ వృద్ధిశ్రాద్ధే సపిండ్యంచ మాసికేచానుమాసికే । అబ్దికే ప్రథమేచైవ నకుర్యాత్తిలతర్పణమ్ ॥ దర్శే తిలోదకంపూర్వం పశ్చాద్దద్యాన్మహాలయే । ప్రత్యబ్దేనాపరంపూర్వం పరేహానితిలోదకమ్ ॥ ప్రత్యబ్దాంగంతిలందద్యాన్నిషిద్ధేపి పరేహని । వర్గైకస్యవచోయేషా మన్యేషాంతు విసర్జయేత్ ॥

తా॥ తీర్థశ్రాద్ధమునందును, గయాశ్రాద్ధమునందును, ప్రేతశ్రాద్ధమునందును అనుమాసిక శ్రాద్ధమునందును, ప్రథమాబ్దిక శ్రాద్ధమందును, సపిండీకరణ శ్రాద్ధమునందును, వృద్ధిశ్రాద్ధమునందును, సాపిండ్యమునందును, మాసికాను మాసికమునందును, తిలతర్పణమును జేయఁగూడదు. దర్శశ్రాద్ధమునందు శ్రాద్ధకర్మాచరణమునకు ముందుగాను మహాలయశ్రాద్ధమునందు పిమ్మటను తిలతర్పణమును జేయవలయును. ప్రత్యాబ్దికశ్రా

ధ్యమునందు మధ్యాహ్నకాలమునందే తిలతర్పణమును జేయఁగూడదు. పరదిన ప్రాతఃకాలమునందు తిలతర్పణమును జేయవలయును. పరదినముతిలతర్పణమును జేయుటకు విషిద్ధదినమైనను తిలతర్పణమును జేసియే తీరవలయును. శ్రాద్ధమునందలి వర్గత్రయమునకే తిలతర్పణమును జేయవలయునుగాని యితరులకు తిలతర్పణమును చేయఁగూడదని తా॥

స్మృత్యంతరే॥ శ్లో॥ సజీవః పితృకః కుర్యాచ్ఛ్రాద్ధాంగతిలతర్పణమ్,
శ్రాద్ధమాత్రం ప్రకుర్వీత తర్పణం తు పితా చరేత్॥

తా॥ జీవపితరులుగలవాడు శ్రాద్ధంబును మాత్రంబొనర్పవలయునుగాని శ్రాద్ధాంగ తిలతర్పణము జేయఁగూడదు. ఆతర్పణంబును తండ్రి చేయవలయునని స్మృతికారులు వచించిరి.

ఇతి తిలతర్పణ నిషేధస్సమాప్తః.

తాంబూల చర్వణము.

ప్రయోగపారిజాతే॥ శ్లో॥ పక్షశ్రాద్ధే తథా దర్శే యుగమన్వంతరాదిషు।
శ్రాద్ధం నిర్వర్త్య భుక్త్వా తు తాంబూలం ఖాదయేద్ద్విజః॥
మోహాద్యకృత్వా యశ్శ్రాద్ధం తాంబూలం యది ఖాదయేత్।
శ్రాద్ధహా తాభవేత్కర్తా రౌరవం నరకం వ్రజేత్।
పిత్రోః ప్రత్యాబ్దికే శ్రాద్ధే దివారాత్రౌ తాంబూల చర్వణం
నిషిద్ధం॥ అంగతిలతర్పణస్య పరేద్యుః ప్రాతర్విహితత్వేన సాంగ పితృకర్మానివృత్తేః॥

తా॥ పక్షదర్శయుగ మన్వంతరాదులయందు శ్రాద్ధకర్మ నాచరించి పిదప తాంబూల చర్వణాదికమును జేయవచ్చును ఒకవేళ శ్రాద్ధమునాచరింపక తాంబూల చర్వణాదికమును జేసెనేని రౌరవాది నరకములను బొందును. తల్లిదండ్రులయొక్క ప్రత్యాబ్దిక శ్రాద్ధములయందు పరదినః ప్రాతఃకాలమునందు తిలతర్పణంబు జేయువఱకు తాంబూలచర్వణాదికమును జేయఁగూడదని తా॥

శ్లో॥ మృతాశౌచే తథా శ్రాద్ధే మాతాపిత్రోర్మృతేహని।
ఉపవాసే చ తాంబూలం దివారాత్రౌ విసర్జయేత్॥

తా॥ మృతాశౌచమునందును, శ్రాద్ధ దివసమునందును, తల్లిదండ్రులయొక్క

ప్రత్యాబ్దిక శ్రాద్ధమునందును ఉపవాసవ్రతదినములయందును. తాంబూలచర్వణంబును చేయఁగూడదని తాత్పర్యము.

శ్రాద్ధదర్పణే॥ భక్ష్యంచపిండనైవేద్యం వికిరాన్నంచస్పర్శనమ్।
తాంబూలచర్వణంకృత్వా పునశ్శ్రాద్ధంసమాచరేత్॥

తా॥ మామములో వండిన భక్ష్యమును పిండనైవేద్యము జేసినను వికిరాన్నము భోజనపాత్రకు స్పర్శతగిలినను కర్తఁ తాంబూలము భక్షించినను తిరిగి శ్రాద్ధము జేయ వలయునని తాత్పర్యము.

ఇతి తాంబూల చర్వణం సమాప్తమ్.

మాతుర్దశాహ మధ్యంబున పితృమృతి.

స్మృత్యంతరే॥ శ్లో॥ మాతుర్దశాహమధ్యేతుపితాయస్యప్రమీయతే।
పైతృకంతుయథాకాలం పితుస్సర్వంసమాపయేత్॥
తతోమాతుస్త్రిపక్షాదా శేషంకర్మసమాపయేత్।

తా॥ తల్లి మృతినొందిన దశాహమధ్య తండ్రి మృతిబొందినయెడల తండ్రికి శ్రాద్ధము సంపూర్తిగాజేసి పిమ్మట 3 పక్షములలో ఆదియందు అనఁగా ౧౦ దినముల కు పిమ్మట ౫ దినములలో తల్లికి లోపడచేసిన క్రియలుగాక తక్కిన శ్రాద్ధమంతయు సమాప్తి జేయవలయునని తా॥

శ్లో॥ మాతుర్దశాహమధ్యేతు మృతశ్చేద్యదివైపితా।
పితుర్మరణమారభ్య దశాహంసూతకంభవేత్॥

తా॥ తల్లి దశాహమధ్యయందుతండ్రి మృతిబొందిన యెడల తండ్రి మృతిబొందినది మొదలు ౧౦ దినములు సూతకమని తాత్పర్యము.

ధర్మప్రవృత్తౌ॥ శ్లో॥మాతాపిత్రోర్యదాశౌచందశాహంవిహితంబుధైః॥
పైతృకాదూర్ధ్వమేవస్యాన్మాతాశౌచంతుపక్షిణీ॥

తా॥ తల్లి దండ్రి మొదలగువారి మృతులయందు ౧౦ దినములాశౌచము. తండ్రియొక్క శ్రాద్ధముచేయుచుండగా ఊర్ధ్వభాగమునందు తల్లి చనిపోయిన యెడల మాతాశౌచముదినమన్నరని తా॥

శ్లో॥ ఆద్యశ్రాద్ధమశుద్ధోపి కుర్యాదేకాదశేహని।
కర్తుస్తాత్కాలికాశుద్ధి రశుద్ధపునరేవసః॥

తా॥ ఆద్యశ్రాద్ధంబును అపరిశుద్ధుఁడై జేయవలెను. ఈశ్రాద్ధము జేయుటవలన కర్తకు తత్కాలంబునందు పరిశుద్ధిగలుగునని తాత్పర్యము.

శ్లో॥ పితురాశౌచమధ్యేచే న్మాతుశ్శ్రాద్ధంపతేద్యది,
రుద్రాహేషోడశాత్పశ్చా న్మాతుశ్రాద్ధంవిధీయ్యతే॥
మాతురాశౌచమధ్యేచే త్పితుశ్రాద్ధంపతేద్యది।
రుద్రాహేషోడశాదర్వా క్తచ్ఛ్రాద్ధంతువిధీయ్యతే॥
ఇతి ఆశౌచఖండే శాతాతపః॥

అస్యార్థః॥ ఏకాదశాహే పితుః షోడశాదిశ్రాద్ధంకృత్వాతతఃమాతుః ప్రత్యాబ్దికం కర్తవ్యం ఏకాదశాహే ఆద్యశ్రాద్ధం నిర్వర్త్య పితుః మృతాహశ్రాద్ధంకృత్వా అథ ఆద్యాది షోడశశ్రాద్ధానికారయే దిత్యర్థః॥

ఇతి మాతృదశాహమధ్యే పితృమృతి స్సమాప్తః.

అధికమాసప్రకరణము.

అధికమాసములో మృతిబొందినవారికి తిరిగి ఆమాసము యెప్పుడైనా అధికమాసమువచ్చినయెడల ఆమాసమునందే ప్రత్యాబ్దికము. శుద్ధమాసములో జేయనక్కరలేదు. శుద్ధమాసమునందు మృతులయిన వారికైతే అధికమాసమునందు అవసరములేదు. మాసికములు మాత్రము అధికమాసమందుకూడా శ్రాద్ధము జేయవలెను. అధికమాసములోమృతులయినవారికి శుద్ధమాసములో మృతదినమునకు లోగడ దినమందు అన్వాద్యశ్రాద్ధము చేసి మృతతిథియందు ఊనమాసికము పెట్టవలెను. అక్కడనుంచి ౨౭ దినమందు నెలమాసికము పెట్టి 30 దినమందు ద్వితీయమాసికము పెట్టి అక్కడనుంచి ౧౫ దినములలోగా మధ్యపంచకమునందు త్రైపక్షిక శ్రాద్ధముచేసి క్రమముగా సంవత్సరాంతముజరిగింపవలెను. సంవత్సరమధ్య అధికమాసము సంభవించేయెడల శుద్ధాధికములకు ఒకటేసంకల్పముజేసి అధికమాసికము పెట్టవలయును. సంవత్సరాంతమందు అధికము వచ్చేపక్షమునకు ఊనాబ్దికమును సంవత్సర విమోకమును ఆబ్దికమును యీ 3 న్ను అధికమాసములోనే పెట్టవలసినదిగాని శుద్ధమాసంబున నాచరింపఁగూడదు. మధ్యాధికంవస్తే ప్రథమాబ్దికానికి లోగడ మాసానికే 3౬౦ దినములు అగును కనుక లోగడ మాసములో ఊనాబ్దిక విమోకములు జరిగించవలెననేమాట యుక్తముగాదు. ఆరెండు మాసములు 30 దినముల సంజ్ఞే గనుక ప్రథమాబ్దికముతో కూడానే జరిగించవలయును.

శుద్ధమాసమునందు మృతులయినవారికి ప్రథమాబ్దికము మలమాసము వచ్చినచో నప్పుడే చేయవలెను. ద్వితీయాబ్దికాదులు మాత్రము శుద్ధమాసమునందే జరుపవలయును.

తక్కిన విషయములు నిర్ణయసింధువునందు జూడవలెను,

గర్గః॥ శ్లో॥ అగ్న్యాధేయం ప్రతిష్ఠాంచ యజ్ఞదానవ్రతానిచ।
దేవవ్రతవృషోత్సర్గ చూడాకరణమేఖలాః॥
గమనం దేవతీర్థానాం వివాహమభిషేచనమ్।
యానంచగృహకర్మాణి మలమాసేవివర్జయేత్॥

తా॥ అగ్న్యాధానము, ప్రతిష్ఠ, యజ్ఞదానవ్రతములు, దేవవ్రతము, వృషోత్సర్గము, చూడాకరణము, మేఖలము, దేవక్షేత్ర తీర్థాటనము, వివాహము, అభిషేచనము, యానమును, గృహకర్మములు, అనువానిని మలమాసమునందు విడువవలయు నని గర్గుఁడు చెప్పె.

శ్లో॥ అవశ్యకర్మమాసాఖ్యం మలమాసమృతాబ్దికమ్।
తీర్థేభచ్ఛాయయోశ్శ్రాద్ధం మఖకర్మపితృక్రియాః॥
కుర్యాన్మలిమ్లుచేవర్షే మధ్యేచేత్సతదాధికమ్।
తత్రస్యాన్మాసికంమృత్యు మాసాత్సద్వాదశోయది।
ప్రేతక్రియాంసమాప్యాత్ర కుర్వీతాభ్యుదయంతథా।
శ్యామాకాగ్రయణంకృచ్ఛ్రత్రయావశ్యమన్యథా॥

తా॥ మలమాసమునందు అవశ్యముగాఁ జేయఁదగిన మాసికాదికర్మములును ఆబ్దికములను, తీర్థశ్రాద్ధములను, యజ్ఞకర్మములను, పితృక్రియలను, చేయవచ్చునని యు జరుగవలయును, మఱియును, వర్ష మధ్యమందు మలమాసము వచ్చెనేని నప్పుడు అధికమాసములు గ్రహింపవలయును, మరణమాసము మొదలుకొని పదిరెండవమాస మలమాసమయ్యెనేని దానియందు ప్రేతకర్మములను సమాప్తినిపొందించి పిమ్మట అభ్యుదయకర్మములను చేయవలయును, అని సూర్యోదయమను గ్రంథమునందు చెప్పబడినది.

హరిః ఓం తత్సత్ - ఏతత్ఫలం
శ్రీపరమేశ్వరార్పణమస్తు
గ్రంథశ్చాయం సమాప్తః

